

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

1915. NOVEMBER HÓ 10—11.
NAPJAIN MISKOLCZON TAR-
TOTT ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

RADÁCSI GYÖRGY

EGYHÁZKER. LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

145. SZÁM.

SÁROSPATAK.
NYOMATOTT A REF. FŐISKOLAI KÖNYVNYOMDÁBAN
1915

A Tiszáninneri ref. egyházkerület **1915. évi őszi közgyűlését** november hó 10—11. napjain tartotta meg Miskolczon **Dr. Tüdős István** püspök és **Dókus Ernő** főgondnok elnöklése alatt.

Jelenvoltak :

1. **Az abauji egyházmegyéből:** Révész Kálmán esperes, Szent-Imrey Gyula h. gondnok, Ujj János, Kovács Béla, Kovács István lelkészi, Dobozy István világi részről.

2. **Az alsóborsodi egyházmegyéből:** Bodolay István esperes, Bónis Bertalan h. gondnok, Id. Sólyom Gyula, Halászy József, Tóth Béla lelkészi, Dr. Rácz György, Dr. Nagy Ferenc világi részről.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Vadászy Pál esperes, Ragályi Béla gondnok, Elek József, Dávid József, Szentmártony Dániel lelkészi, Dr. Orbán Barna, Dr. Görgey Sándor világi részről.

3. **A gömöri egyházmegyéből:** Lukács Géza gondnok, Buzi Márton, Dusza János, Réz László lelkészi, Bornemisza Elemér, Dr. Ragályi Balassa Ferenc, Süteő István világi részről.

A tornai egyházmegyéből: Ragályi Géza esperes, Arday Janka Dániel, Szabados László lelkészi részről.

Az ungi egyházmegyéből: Szűcs István esperes, Minaji István h. gondnok, Maksa József, Szakal István, Pataky Pál lelkészi, Szilágyi Sándor, Szabó Zoltán világi részről.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok, Horváth János, Keresztúry József, Janka Károly lelkészi, T. Nagy Barna, Sebeő Gyula világi részről.

A felsőzempléni egyházmegyéből: Hutka József esperes, Dókus László gondnok, Tudja Mihály, Virág Béla, Kozma Antal lelkészi, Nemes Lajos, Bernáth Aladár világi részről.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Radácsi György, Kérészy Barna, Szuhay Benedek, Idrányi Barna lelkészi, Dókus Gyula, Szent-Imrey Gyula világi részről.

Mint sárospataki tanárképviselek: Novák Lajos a theol. akadémia, Dr. Buza László a jogakadémia, Csontos József a főgimnázium képviseletében.

A miskolci főgimn. képviseletében: Csorba György igazgató.

A rimaszombati főgimn. „ Kerekes Dezső tanár.

Mint az egyh.-ker. felsőbb leányiskola képviselője: Domby László igazgató.

Mint tanító-képviselek: Becske Bálint, Gööz Ferenc, Gagyi Károly, Csiky Béla.

Mint egyh.-ker. jegyzők: Radácsi György lelkészi fő-, Puky Endre világi fő-, Péter Mihály, Fodor György lelkészi aljegyzők, Regéczy József, Csontos József h. világi jegyzők.

Mint egyh.-ker. főügyész: Bizony Ákos :

Mint egyh.-ker. alügyész: Regéczy József.

Mint egyh.-ker. pénztárnok: Dr. Kovács Gábor.

I. Közgyűlési ügyek.

1. *Dr. Tüdős István* püspök a világesemények hullámainól érintett szívének teljességével kéri a Mindenható segédelmét hazánkra, nemzetünkre, anyaszentegyházunkra s ez utóbbiért kezdődő munkánk áldásos kimenetelére — a következőkben:

Óh örökkévaló Isten, kegyelmes Atyánk a Jézus Krisztusban, lelkünk Hozzád kívánkozik, óhajtozik, mert Nálad talál oltalmat s nyugodalmat, midőn fejünk felett a bű, baj megárad s vállainkra súlyos kereszt nehezedik. Óh bizony egyedül csak Te segíthetsz rajtunk, Te vagy a mi bizodalunk, aki minden időben oltalmunk, menedékünk s erős várunk voltál.

S meg is oltalmaztad, meg is tartottad életünket, felemelled lelkünket, megerősítetted szívünket, biztattál, ha csüggedtünk s adtál idejekorán való szabadulást, ha kísértések forgatagába jutottunk, kegyelmed örködött felettünk, gondviselésed szárnyaival takargattál s hallattad igédet: ne féljete, mert Én veletek vagyok!

Velünk is voltál, velünk is maradtál mind jó, mind rossz napjainkban, a mint velünk vagy most is, a mikor a világháború vérzivatarai még mindig zúgnak, — de, bár sok vére ömlött e nemzetnek, — bár színe-virága el is hullott a magyarnak: él magyar, áll még hazája s régi dicsőségünk fája lombossá lett, virágba is borult s biztató remény-sugárt küldesz, hogy e fának lombja se hűll le, virága se hervad el többé, hanem dús gyümölcsöket fog teremni a nemzet örök élete számára.

Atyánk, Istenünk! magyar nemzetünkkel együtt küldd a szebb s boldogabb jövő remény-sugarát földi, evangyéliomi anyaszentegyházad felé is, hogy igéddel, mint két élő fegyverrel harcolván, a hitnek erejével viaskodván, hadd jöjjön mind közelebb-közelebb szeretetednek, békességednek s igazságodnak országa, a

melyben dicsőséggel koronázod meg, akik jól, hiven és igazán fáradoznak.

Oh mi kegyelmes Istenünk! mi most is jól, hiven és igazán kívánunk forgolódni szent dolgaidban, Reád függesztjük szemeinket, Hozzád emeljük kezeinket s alázatosan könyörgünk, hallgasd meg imádságunkat, adj rá kegyelmes választ s áldj is meg mindnyájunkat vigasztaló kegyelmedből, Szent Fiadért, a Jézusért kérünk. Ámen.

2. Dókus Ernő főgondnok a püspöki imádság után egyh. ker. közgyűlésünket a rendkívüli idők által sugalmazott s a közönség tisztelő figyelme által kísért következő beszéddel nyitotta meg:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Harmadik alkalom immár, amikor gyászba borúltan, vérző szívvel, aggódó lélekkel gyűltünk egybe tanácskozás céljából, hogy a kötelesség hívó szavának engedelmessédjünk, hogy a reánk bízottakat teljesítsük. — És teljesítjük hűséggel, még nem rendülve, mert az élet egy végnélküli láncot képez, melynek szemei között nem lehet folytonossági hiány; mert az élet nem ismer kivételt, nem tart szünetet, de kövcteli a kötelességek pontos teljesítését, tekintet nélkül az egyén érzelmeire, viszonyaira.

S habár e történelmi idők, amikor népek, nemzetek léte vagy nemléte egyik napról a másikra változáson megy át, válik kérdésessé, — amikor trónok ingadoznak, ország-határok megszűnnek, eltolódnak, összébb szorúlnak vagy nem remélt kiterjedést vesznek, — amikor barátok, szövetségesek válnak ellenségekké és évszázados gyűlölködésben élők barátokká: mondom, hogy bár e történelmi nagy idők tetteket és nem szavakat követelnek, vannak dolgok, melyek felemlítése, megisméltése kötelesség, elhallgatása mulasztás lenne. Így meg kell emlékezni azon rendíthetlen hitről, vallásos érzésről, buzgóságról, mely nagy napjainkban összes híveinket eltölti s amelyről tanubizonyosságot teszünk itthon és a harctéren. Amikor látjuk, hogy a fiát veszített szülő, a férjét, gyermekei atyját veszített hitves, a vagyonát veszített férfi, a testi épségét veszített hős, az életét áldozó harcos, miként tekint gúnyolódás, keserűség nélküli megnyugvással, rendületlen hittel, bizalommal, reménységgel a mindeneket bölcsen intéző Mindenható felé: há-

lával kell leborúlnunk mindnyájunknak a minden kegyelem atyja előtt, ki belénk oltotta, bennünk fenntartotta a hitet, a vallásos érzést s a ki buzgóságunk jutalmául megtartott és diadalról-diadalra vezette fegyvereinket, — s a ki meglátni engedi jövőnk képét, hogy ha ezen erényekben meg nem rendülünk, de kitarunk és benne bízunk, úgy kegyelme nem hágy el jövőre sem, sőt soha nem remélt jutalom lesz osztályrésziünk.

De a mi vallásosságunk alatt nem az a vakbuzgóság értendő, mely ellenségeink jó részét jellemzi, kik napjaik, sőt éjjeleik egy részét templomaikban töltik imákat morzsolva, hogy aztán onnan távozva nyugodtan törhessenek embertársaik megrontására, abban a biztos tudatban, hogy bűneik alól — egyházuk tanai szerint — úgy is feloldást fognak nyerni: hanem azt a vallásosságot, amely kerüli a bünt s a mely becsületességgel, kegyességgel, emberszeretettel, áldozatkészséggel van párosulva.

Igy értelmezték. Így gyakorolták híveink ez ideig is a vallásosságot, ezért nyertük el a Mindenható kegyelmét, jutalmát. — Ezt cselekedjük a jövőben is, hogy magunkat méltóknak bizonyítsuk a megjutalmaztatásra.

Használjuk fel a jelen alkalmat is, amikor önző, kalmár ellenségeink dicsekedéssel hirdetik, hogy övék lesz a diadal, mert náluk marad meg az utolsó arany és az utolsó ágyú, jöjjünk, siessünk szorongatott hazánk támogatására, adjuk kölcsönként megtakarított filléreinket az óriási kiadásokat viselő édesanyának megsegítésére, áldozzuk elkerülhető ércünket a haza oltárára.

Amint a tárgyalás rendén alkalmunk lessz vele foglalkozni, az állam hozzánk is fordult ama kéréssel, hogy vegyünk részt a harmadik hadikölcsön aláírásában. Nem ajándékot kér, nem áldozatot kíván fiaitól, hanem bölcs körültekintéssel azt óhajtja és arra nyújt alkalmat, hogy a páratlanul magas kamatok ne vándoroljanak külföldre, hanem itthon váljanak közkinccsé, hogy ezeket s a kölcsön többi előnyeit ne idegenek, talán esküdt ellenségeink, hanem a magyar haza fiai, intézményeink élvezzék.

Uraim! Egyháziak és világiak! Kérve-kérem Önöket, hogy hallgassák meg a haza kérő szavát. Tegyük meg mindannyian kötelességünket saját hatáskörünkben s akkor a kívánt, a fényes, ellenségeinket megcáfoló, lesújtó eredmény nem fog elmaradni s ha így cselekszünk, akkor a háború befejeztével a mi zsebünkben korona, kétség kívül, még mindig fog maradni.

A háború-technika mai állásában a legnagyobb fontossággal

az ágyúk bírnak, amint azt egyik kiváló hadvezérünk nagyon helyesen mondotta, hogy azé lesz a végső győzelem, aki lőszerral tovább fogja bírni.

Hála az Égnek és kormányaink bölcs előrelátásának, fegyvergyáraink teljesítő képessége oly nagy, hogy módjukban van a fogyasztást utánpótolni s bár saját és ellenségeinktől elfoglalt rész-bányáinkban a kitermelés sokszorosan fokozott, óriási erővel történik, lehet, hogy a nyers anyag később nem lesz elegendő a szükséglet fedezésére: ezért az állam hasonlóan azon kérést intézi fiaihoz, hogy méltányos ellenszolgáltatás mellett, engedjék át ágyú és lőszergyártásra alkalmas érckészletöket.

E kérő szót megismétlem e helyről, egyházaink, gyülekezeteink felé fordulva, engedjék át harangjaikat vagy azok egy részét hazánk védelmére. Hadd oltalmazzák országunkat, vallásunkat, egyházunkat a harcléren azok, akik a béke éveiben, hívó szavukkal, megtartották lelkünket a hitnek, a vallásnak, az örök idvességnek.

És gondoljuk meg, hogy inkább legyenek hadba menő, ellenségeinket pusztító, mint tornyainkban *elnémult* harangjaink.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Egyetemes egyházunkat, egyházkerületünk tavaszi közgyűlése óta, súlyos veszteség érte. Elveszítettük egyik vezérünket, egyetemes konventünk lelkészi elnökét, a dunamelléki egyh.-ker. püspökét, a nagytudományú és műveltségű, ideális lelkületű, galambszelíd férfiút, Dr. Baksay Sándort, — ki bár élete fogytáig két kézzel szórta lelkének kincseit a vallás, a tudomány, az irodalom terén, annak még mindig oly bőséges készletével rendelkezett, amely sokaknak képezhetne volna gazdag örökrészét, — kinek tudását csak szerénysége, egyéni szeretetreméltósága múlta felül. Aki a maga ideális gondolkodásával, világnézeteivel, gyakran talán idegennek is érezte már magát a mai korban, az anyagi érdekek után futók, a törtetők korában.

Gyászünnepélyén egyházkerületünket küldöttségileg képviseltük s megjelenésünkkel kifejezést adtunk nem múltó érdemei hálás elismerésének, melyhez bizonyára a főtiszteletű egyh.-ker. közgyűlés is hozzá fog járulni, azon fogadalmunk kapcsán, hogy emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

De amely mély gyászba borította a Mindenható a testvér egyházkerületet, éppen oly fényes vigasztalást, kárpótlást is nyúj-

tott neki az által, hogy a gyülekezetek majdnem egyhangú akarral Petry Eleket ültették a megüresedett püspöki székbe.

Felesleges munkát végeznék, ha az új püspök személyiségét bemutatni, ismertetni akarnám ezen testületben, melynek minden tagja évtizedek óta ismeri, figyelni, méltányolja az ő közhasznú, fáradságot nem ismerő működését, aki generációkat látott el erős fegyverzettel Isten igéjének hirdetésére, fényes eredménnyel vezette egyházkerülete főjegyzői tollát s ezek mellett alkalmat talált arra, hogy egyetemes egyházunk majd minden intézményének munkájából derekasan kivegye a maga részét.

Mindnyájan, akik szerencsések voltunk vele az egyházi élet különféle terein együtt működhetni, sokszoros tapasztalataink alapján csatlakozhatunk azon általánosan kialakult nézethez, hogy a dunamelléki egyh.-ker. nagynevű püspökeinek örökébe, méltóbb férfiút nem ültethetett.

Beiktatásának örömmünnepeén egyházkerületünk küldötteivel, szintén részt vettünk, ihlettséggel, élvezettel hallgattuk ajkairól a szent igéket, gazdag főpásztori programját s azon, vezérférfiuhoz méltó ígérését, hogy az érdekek képviselőjében, saját és a többi testvér-egyházkerületek között, különbséget tenni nem fog.

Üdvkívánatainkat, tiszteletünk és szeretetünk tolmácsolását, egyh.-ker. közgyűlésünk kétség kívül örömmel fogja a magáévá tenni.

Ezek rövid felemlítése mellett, elnöktársammal együtt tisztelettel üdvözlöm egyházkerületi közgyűlésünk alkotó tagjait, valamint a megjelent érdeklődőket és a mai napra egybehívott közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánítom.

Egyházkerületi közgyűlés a még folyton uralkodó súlyos viszonyokat bölcsen mérlegelő, egyházunk szerepét, értékét a történetbűvár lelkeivel érintő, irányító s bátorító elnöki beszédet lelkes elismeréssel méltányolván, azt — a püspöki imádsággal együtt — mint egész egyházkerületünk érzelmeinek is szerencsés tolmácsát, jegyzőkönyvében megörökíti.

3. A gyűlési tagok hivatalosan összeállított névsora felolvasatván,

egyh.-ker. közgyűlés a megjelenteket a jelen gyűlés idejére igazoltaknak tekintí s Meczner József abaúji egyhm. gondnok, Komjáthy Gábor sárospataki főiskolai lelkészi gondnok és tanácsbíró, Lévy József világi tanácsbíró, Dr. Mitrovics Gyula, Dr. Kérészy Barna világi aljegyzők, Csoma József, Naményi Gyula abaúji tanácsbírák, Czinke István gömöri esperes bejelentett és indokolt elmaradását tudomásul veszi.

4. Napirend előtt indítványozza elnökség, hogy — tekintettel a rendkívüli időkre s ezekben főként hódolattal tisztelt jó királyunk sok vihart kiállott lelkének nyugtalankodására s vele érző szívünknek meleg dobbanásaira — egyházépítő munkánk megkezdése előtt fejezzük ki imádságszerű üdvözetünket Előtte a következő sürgönnyel:

„A Tiszáninneri református egyházkerület közönsége ma kezdődő közgyűléséből mélységes hódolattal s ösöktől öröklött hűséggel fordul Apostoli királyi Felseged felé, imádságban kérvén az örökkévaló Istent, hogy Felsegedet tartsa s őrizze meg; a dicsőséggel s győzelemmel befejezett világháború után koronázza meg a tartós béke minden áldásával. A prófétával kiáltjuk: Éljen a király! —

DÓKUS ERNŐ főgondnok, Dr. TÜDÖS ISTVÁN püspök.“

Egyházkerületi közgyűlés az elnökség indítványát lelkesedéssel helyeselte s az elküldött táviratra még a gyűlés folyamán a következő legkegyelmesebb válasz érkezett:

„Ő császári és Apostoli királyi Felsege a tiszáninneri református egyházkerület közgyűléséből előterjesztett hódolatot megalégedéssel fogadta és az egyházkerület közönségének ragaszkodása ezen újabb megnyilvánulásáért, valamint az Ő Felsegéért s a győzelmes békéért mondott imáiért legkegyelmesebben szives köszönetét kifejezni méltóztatik. Lefelsőbb parancsra: DARUVÁRY.“

Egyh.-ker. közgyűlés a legkegyelmesebb választ hódolattal örökíti meg jegyzőkönyvében.

5. Elnökség a bírósági ülés megtartásának idejéül a délutáni 3 órát javasolja oly módon, hogy a bírósági ügyek letárgyalása után a közgyűlési ügyek folytatólagos tárgyalása következik.

Egyh.-ker. közgyűlés az elnökség javaslata értelmében határoz.

6. Tárgysorozat rendjén elnökség a következő javaslatokat illetőleg jelentéseket terjeszti fel elfogadásra:

1. Jelen közgyűlésünknek Miskolcra történt összehívását a sárospataki főiskolai épületek egy részének hadi célokra való lefoglalása tette szükségessé, a mire nézve a főiskolai előjárósággal jóelőre megegyezésre jutottunk.

2. Dr. Baksay Sándor dunamelléki püspök elhunya felett fejezzük ki jegyzőkönyvi részvétünket s emlékét is örökítsük meg határozataink során, mint olyan kitünőségnek, aki méltó büszkesége s dicsekedése volt egyházunk mellett a magyar tudományos világnak is.

3. Petry Elek dunamelléki püspököt köszöntsük testvéri szeretettel s azzal a bizodalommal, hogy áldott lesz működése magyar ref. egyházunk egészére is.

4. Az aug. 8-iki perselypénzből, a mely 5144 korona 10 fillér, — küldessék 2644 kor 10 fill. az országos katonai rokkantügy bizottságához, mint egyházkerületi adomány, a fölmaradó 2500 kor pedig *segély-alap*ként kezeltessék egyházkerületünk pénztárában s kamatjai főként kerületbeli ref. tanítók özvegyei s árvái részére osztassanak ki, a kik a háborúban elesetek.

5. Az előbbi ügygyel kapcsolatban tapasztaltatván az, hogy egyházaink templomaiban nem mindenhol álltak állandóan kitéve a perselyek: rendelje el közgyűlésünk, hogy templomainkban minden Istentisztelet alkalmával ki legyenek téve a perselyek.

6. 1914. évi őszi közgyűlésünk 41. pontjának 15.

alpontjára nézve tisztelettel jelentjük, hogy missiói egyházaink részére a Hegedűs és Sándor cég 5 évig évi 50 korona értékű vallásos iratot fog szállítani.

7. Hadi kölcsönt a III-ik kibocsátásból 100,000 kor összegig jegyezzen egyházkerületünk, jóváhagyván a pénzügyi választmánynak erre vonatkozó megállapodását, a melynek értelmében a jegyzést már eszközölték is.

A hadi kölcsön a Magyar Bank és Hajdúböszörményi Hitelbank útján jegyeztetett lombardirozás mellett.

Egyházkerületi közgyűlés a kebelbeli egyházakat és tanintézeteket is felhívja, hogy a lehetőség határai között vegyenek részt jegyzéseikkel a III-ik hadi kölcsönben is, a mint ezt úgy az I-ső, mint a II-ik jegyzések alkalmával cselekedték.

8. Végül kérjük az aug. 8-iki adakozás részletes kimutatását jegyzőkönyvünkbe egész terjedelmében felvenni annak hangsúlyozása mellett, hogy *a nem adakozott egyházak eljárása felett* megütközését fejezi ki egyházkerületünk, a mely méltán várhatja, hogy az áldozatkészségben egyetlen gyülekezet sem hívja ki maga ellen az elítélő véleményt

9. Felterjesztés intéztessék a vall. és közokt. miniszter úrhoz teológus ifjainknak szabadságolása ügyében, miután közel az idő, a melylyel az I-ső félév letelik s így tanulmányi érdekek védelméről kell gondoskodnunk.

10. Tisztelettel javasoljuk: az egyh.-ker. kegyeleti — csonka évi szabályzat érvénye — a legközelebbi zsinatig hosszabbtassék meg, miután az egyetemes konvent is így értelmezte az átmeneti idő alatt való berendezkedést.

Egyh.-ker. közgyűlés az elnökségi javaslatokat elfogadja, tudomásul veszi, illetőleg határozatokká emeli. Dr. *Baksay Sándor* dunamelléki püspök elhunytát, *Petry Elek* budapesti lelkésznek dunamelléki püspökké emeltetését jegyzőkönyvében megörökíti; az aug. 8-iki perselypénzt 5144 kor 10 fillért a javasolt két cél között a szintén javasolt módon megosztja; minden egyházközségre kötelezővé teszi, hogy

templomuk tornácaiban zárt perselyeket tartanak s e tekintetben a hivatalos ellenőrködéssre az egyházlátogatóság figyelmét felhivja; köszönettel veszi tudomásul, hogy a Hegedűs és Sándor cég a missiói egyházközségek céljaira 5 éven át 50—50 korona értékű iratokat ajánlott fel; ezek megküldésének ellenőrzésére a püspöki hivatalt felkéri; helyesléssel járul ahhoz, hogy az egyh.-ker pénzügyi választmány megállapodása és javaslata értelmében az elnökség a III. ik hadi kölcsönre 100,000 koronát jegyzett a Magyar Bank és a Hajduböszörményi Hitelbank lombardirozása mellett s ezzel kapcsolatban szívesen hívja fel és buzdítja egyh.-ker. közgyűlés a kebelbeli egyházközségeket, egyházmegyéket és tanintézeteket, hogy a lehetőség szerint szintén vegyenek részt a III. hadi kölcsön jegyzésében is; — az aug. 8-iki adakozás részletes jegyzékét jkvének mellékletéül kinyomatni rendeli, megütközését fejezvé ki a felett, hogy egyes egyházközségek ebből a nemzetvédő mozgalomból is kimaradhattak; egyúttal pedig elvárja ezektől egy. ker. közgyűlés a mulasztás mielőbbi pótlását s megfelelő helyrehozását. — A vallás- és közokt. miniszteriumhoz a theol. ifjak szabadságolása ügyében kérelemmel járul; az egyh.-kerületi kegyeleti csonka évi szabályzat évényességét a leendő zsinat intézkedéséig meghosszabbítja,

7. Elnökségi előterjesztések során

egyházkerületi közgyűlésünk a legteljesebb helyesléssel értesül arról, hogy b. e. *Dr. Baksay Sándor* dunamelléki püspök s egyetemes konventi elnök temetésén f. év június hó 20-án tizáninenni egyházkerületünk — elnökségi intézkedés folytán — küldöttségileg vett részt s a kunszentmiklósi gyászoló gyülekezetben „a jókkal együtt könnyeket áldozott.“ Most pedig,

a mikor a fájdalmas haláleset óta először van alkalma egyházkerületünknek testületi megnyilatkozásra s a dicsőült halott emlékével való foglalkozásra, — a legmélyebb és legőszintébb tisztelettel hajlik meg a kidőlt jeles felidézett szelleme előtt, a mely, mint a bibliai József fája — messze túlterjedve bizonyos földi korlátokon, egész hazai ref. egyházunkra, sőt egész nemzetünkre is szétárasztotta termékenyítő fényét és melegét.

Jól esik vellanunk s a késő utódoknak is emlékezetül hagynunk, hogy *Dr. Baksay Sándor* mint lelkipásztor, esperes és püspök — szűkebb tágabb körű egyházi szolgálataival nyereség volt mindenütt, a hová a Gondviselés az ő mérőszinórját kiterjesztette, továbbá hogy pásztori és kormányzói gondjain felül bőséges erőt s ihletet nyert Istentől arra, hogy nevének irodalmi úton is romolhatatlan emléket állítson s ó klasszikai nagy műveltségével s hazai nyelvünk varázslatos képviselőjével, fordított és eredeti műveivel ott ragyogjon nemzetünk szellemi jóltevőinek díszes koszorújában. Hálásan jegyzi fel róla egyházkerületünk is, hogy amiként egész életével a kálvinista lelkész mintaképét szolgáltatta kortársai számára, épúgy irodalmi remekeiben drága örökségül hagyta ránk s a következő nemzedékekre a kálvinista lelkész eszményi típusát s ilyen módon a magyar kálvinista egyház megbecsülhetetlen tanító mesterévé lett. Mélységes kegyelettel írjuk be áldott nevét és emlékezetét egyh.-kerületünk jegyzőkönyvébe.

8. Ugyancsak elnökségi előterjesztés folytatán

örömmel veszi egyházkerületünk tudomásul, hogy a dunamelléki testvéregyházkerület a b. e. *Dr. Baksay Sándor* elhunytja miatt megüresedett püspöki székét *Petry Elek* budapesti

lelkésszel, az egyházkerület főjegyzőjével töltötte be, a kinek beigtatási ünnepére f. évi október hó 21-ére egyházkerületünket is meghívta.

Miként egyházkerületünknek a püspöki beigtatásra megjelent küldöttsége tette, úgy egész egyházkerületünk is testvéri szívvel köszönti a dunamelléki egyházkerületet megüresedett püspöki székének közmegnyugvásra történt betöltése alkalmából.

A férfiú, a kiről --- többről többre biztása által maga az egyházkerület közönsége adta a legerősebb bizonyosságot — a távolabb állók szerint is azok közül való, a kiket a bölcs gondviselés maga övedez fel a földi istenország építéséhez szükséges fegyverekkel, reájuk bízván mint kiáltókra és apostolokra az ő dicsőséges evangéliomának hirdetését, mert felettébb bővölködnek a Krisztus Jézusban való hittel és szeretettel (I. Tim. I 14.). A volt theologiai tanár az Isten igéjével való hű sáfarkodásban, a budapesti lelkész a pásztorokodás változatos munkamezején mind elméleti, mind gyakorlati bölcseségének annyi tanújelét adta egész magyar ref. egyházunk előtt is, hogy a messzebb-ről figyelőknek is jól esik őt ott látniok a Török Pál, Szász Károly és Dr. Baksay Sándor örökében, mindenek felett pedig jól esik tudnunk felőle — mint ajkainak ünnepi vallomását — hogy az ő szívében a magyar református egyház egy és egységes, a melynek — mint ilyenek — versengések nélkül való építését ismeri egyik legszebb feladatának s állásából folyó nagy kötelességének. Tisztelő elismeréssel kívánja tisztáninni egyházkerületünk, hogy Dunamellék új püspökén eszményeinek hű szolgálatában nyugodjék meg a Mindenható áldó kegyelme s hogy a dunamelléki egyházkerület találja meg benne a nagy elődök dicsőséges folytatását, egész magyar református egyházunk is hozzáfűzött szép reményeinek teljességét.

9. Olvastatott *Darányi Ignác* dunamelléki egyh.-ker. főgondnok úrnak egyh.-kerületünk püspökéhez f. év jún. 30-án intézett következő levele :

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur!

Felejthetetlen nagyérdemű püspökünk, Dr. Baksay Sándor elhunya alkalmából kifejezett meleg és egyházkerületünket megtisztelő részvétéért fogadja Méltóságod hálás köszönetünket.

Szeretett főpásztorunk földi életét befejezte, de enyhületet ad bánatos szívünknek annak a dicsőségnek, annak a sok fényes diadalnak tudata, melyekkel az isteni kegyelem a megboldogultat egy tisztos, hosszú életen át megkoszorúzta volt.

Fogadja Méltóságod mély tiszteletünk és hálás köszönetünk nyilvánítását.

Budapest, 1915. június 30-án.

A dunamelléki egyházkerület elnöksége nevében:

Darányi Ignác,
egyh.-kerületi főgondnok.

Egyh.-kerületi közgyűlésünk a megtisztelő választ tudomásul vévén, annak egyh.-kerületünk levéltárában leendő megőrzését elhatározza.

10. A dunáninneri ág. hitv. ev. egyházkerület Pozsonyban 1915. aug. hó. 26. 27. napjain tartott közgyűléséből (10 p.) egyházkerületünk volt püspöke, b. e. *Fejes István* elhunya feletti részvétének ad kifejezést s emlékét jkviileg megörökítvén, erről egyh. kerületünket jkvi kivonattal értesíti.

Ugyanaz az egyh. kerület ugyanazon gyűléséből az 1913/14 évi püspöki jelentéssel kapcsolatban (16. p.) melegen üdvözlí egyházkerületünk új püspökét *dr. Tüdös Istvánt* és működésére Isten bőséges áldását kéri.

Egyh. ker. közgyűlésünk mindkét megemlékezést a testvéri együttérzés szép bizonyosságának tekintvén, köszönettel fogadja s az iratoknak levéltári megőrzését elrendeli.

11. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület Miskolcon 1915. július 21-én tartott közgyűléséből (4 jkv. p.) egyházkerületünket b. e. *Fejes István* püspök elhunytá alkalmából meleg testvéri részvétellel, *dr. Tüdös István* püspökké választása alkalmából pedig a közös hazafias és vallásos eszmények meleg szeretetével üdvözlö s az új főpásztor életére, működésére és a prot. egyházak együtt munkálkodására Istennek áldását kéri.

Egyh. ker közgyűlésünk mindkét üdvözlötet hálás érzésekkel fogadja, s a részvét és üdvözlő iratokat levéltárában helyezteti el.

12. *Lévay József* egyházkerületi világi tanácsbíró tavaszi közgyűlésünknek az őt, mint a nagy jutalommal koszorúzott akademikust üdvözlő soraira a következő levélben válaszol:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Azt a nem várt kitüntetést, melyben engem a Magyar Tudományos Akadémia ez év folyamán a nagy jutalommal részesített, újabb kitüntetéssel gyarapította és értékesítette f. é. június 10-én a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés jóságos figyelme. — Szívesen üdvözölt és jó kívánatokkal emlékezett meg rólam ama nevezetes alkalomból.

Hadd érezzem ez által új erősítését a Főtiszteletű Egyházkerület iránt mindig táplált tiszteletemnek és ragaszkodásomnak. Hadd vessen ez is egy bátorító sugárt az örökkévalóság felé vezető s már előttem álló sötét útamra.

Mélyen érzett hálám és köszönetem tolmácsolása mellett Istenhez fordulok, hogy őrizze, segítse, áldja meg egyházkerületünket, egyházunkat és létéért harcoló drága hazánkat!

Miskolc, 1915. július 8.

mély tisztelettel:

Lévay József.

A Főtiszteletű tiszáninneri ref. Egyházkerület közgyűléséhez.

Egyházkerületi közgyűlés az országosan tisztelt költő lelke mélyéből fakadó, hattyúdalszerű, megható választ azzal a felemelő érzéssel veszi tudomásul, hogy abban az örök élet útjának nyughatatlan sejtését boldogító tudássá változtatja majd az Örök jutalmazó az idő teljességében.

13. Egyetemes konvent f. évi májusi ülésének 23. sz. jkvi pontjával felhívta az egyházkerületeket, hogy konventi képviselőiket az 1916. jan. 1-től, 1918. dec. 31-ig terjedő időszakra válasszák meg és a választás eredményét a konventi elnökségnek f. évi dec. 31-ig jelentsék be.

Elnökség 10 gyűléstag írásbeli kívánságára titkos szavazást rendelve el s a beérkezett szavazatok felbontására bizottságot nevezvén ki, a bizottság jelentése szerint beadatott összesen 66 szavazat. (Ebből a rendes lelkészi tagságra Kérészy Barna kapott 58, Radácsi György 47, a világi rendes tagságra Meczner Béla 65, Ragályi Béla 64, a lelkészi póttagságra Vadászy Pál 36, Révész Kálmán 30, a világi póttagságra Meczner József 60, Dókus Gyula 57 szavazatot.

Ezeken kívül *rendes lelkészi tagságra* kapott Révész Kálmán 23, Czinke István 4, *rendes világi tagságra* Dókus Gyula 2 szavazatot *lelkészi póttagságra* Bálint Dezső 29, Czinke István 27, Kérészy Barna 2, Radácsi György 1, Hutka József 1, *világi póttagságra* Puky Endre 2, Komjáthy Béla, Dr. Görgey Sándor, Ragályi Béla 1—1 szavazatot).

Egyházkerületi közgyűlés a beadott szavazatok alapján Kérészy Barnát és Radácsi Györgyöt lelkészi, Meczner Bélát és Ragályi Bélát világi rendes, Vadászy Pált és Révész Kálmánt lelkészi-, Meczner Józsefet és Dókus Gyulát világi póttagoknak jelenti ki s megválasztásukról az egyetemes konvent elnökségét jkvi kivonatban értesíti.

14. Elnökség bemutatja Vadászy Pál felsőborsodi esperesnek, megválasztott konventi póttagnak következő lemondó levelét:

Főtiszteletű Egzházkerületi Közgyűlés!

A legmélyebb hálával és tisztelettel vettem azon kitüntető bizalmat, mellyel engem a konv. egyházi póttagságra történt megválasztásom által érdememen felül megajándékozni kegyeskedett.

Azonban — tekintve életkoromat, s az azzal járó, s mindig növekvő gyengeséget; tekintve úgy polgári, mint egyházi részen fenálló elfoglaltságomat — e megbízatásomról teljes határozottsággal és visszavonhatatlanul lemondok.

Hálás köszönetem ismételt kifejezése mellett vagyok Miskolcon, 1915. nov 11.

A főtiszt. egzházkerületi közgyűlés

alázatos szolgálja

Vadászy Pál

esperes.

Egzházkerületi közgyűlés a lemondást nem tartván elfogadhatónak, kéri a lemondót megtisztelő bizalmi állásának megtartására, megnyugtatóan őt, hogy esetleges helyettesítése nem fog nehézségekbe ütközni s így az általa nemesen feltett közügy csorbát nem szenved.

15. Olvastatott Ruszkay Gyula jánosii ref. lelkész, sárospataki főiskolai igazgató-tanácsos f. év aug. 31-én Jánosiban kelt s püspökünkhöz intézett következő levele:

Főtisztelendő és Méltóságos Püspök úr!

Pár évvel ezelőtt abban a meg nem érdemelt megtiszteltetésben részesített a főtiszteletű egzházkerületi közgyűlése, hogy beválasztott a sárospataki főiskola igazgató tanácsába. A főtiszteletű egzházkerületi gyűlés iránti tiszteletből és a sárospataki főiskola iránti olthatatlan szeretetből, hálásan fogadtam a meg nem érdemelt kitüntetést és míg egészségem engedte, dicsőségemnek tartottam a főiskola körüli szolgálatot, most azonban azon sajnálatos helyzetben vagyok hogy egészségi okokból kénytelenítettam a rám bízott tisztról lemondani, s a főtiszteletű egzházkerületet arra kérni, hogy a lemondás

folytán üresedésbe jövő helyem betöltéséről gondoskodni kegyeskedjék.

Midőn lemondásomat tisztelettel bejelentem, egyuttal szükségét érzem annak is, hogy a főtiszteletű egyházkerület iránti mélységes hálámnak és köszönetemnek a búcsúvétel alkalmából kifejezést adjak. Nyugodjék Istennek áldó kegyelme az egyházkerület vezérkarán és annak féltve őrzött kincsén, a sárospataki főiskolán!

Mély tisztelettel vagyok

Jánosiban, 1915. augusztus 31.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök úrnak

alázatos szolgája

Ruszkay Gyula.

Kapcsolatosan olvastatott a főiskolai ig. tanács f. évi szept. 10-iki ülése jkvének 30-dik pontja, amely szintén Ruszkay Gyulának főisk. ig. tanácsosi állásáról való lemondásával foglalkozván s azt indító okainál fogva elfogadni kénytelenítettven — a lemondó iránti teljes elismeréssel arra kéri egyh. ker. közgyűlésünket, hogy érdemeinek méltatása mellett helyének betöltéséről gondoskodni szíveskedjék.

Egyh. ker. közgyűlésünk a Ruszkay Gyula főiskolai igazgató-tanácsossá történt megválasztásával azt a hű szeretetet kívánta némileg jutalmazni, amellyel ő túl az iskola falain, az élet nagy iskolájában is rendíthetetlenül kitartott a Sárospataki főiskola mellett s mint lelkész és egyházmegyei tanácsbíró gömöri egyházmegyénk legjobbjaival együtt rendszerint előljárt a több százados intézet iránt ápolt nemes féltékenykedésében, s a folyton nehezedő viszonyok között ott volt ő is a főiskola hullámok által vert hajójában élő hittel a boldogabb jövőre bizonyossága iránt. Mélyen sajnálja azért egyh. kerületünk, hogy Ruszkay Gyulát megfogyatkozott egészségére való tekintettel az ő egyéniségéhez illő őrállási helyről el kell bocsátania s midőn ezt a sajnálatát jkvben is

feljegyzí, — köszönettel eddigi nemes sáfárkodásáért, — kéri a kegyelem Istenét, hogy a küzdő élet forgatagától távol, szereteteinek békeséget és megnyugvást árasztó körében még sokáig legyen hívei, barátai s munkatársai tiszteletének és szeretetének tárgya.

16. Ruskay Gyula főiskolai igazgatói tanácsos lemondásával egy igazgató-tanácsosi hely megüresedvén s annak betöltése szükségessé válván, elnökség a választást elrendeli.

Egyházkerületi közgyűlés — a főiskolai világi gondnok javaslatára — főiskolai igazgató-tanácsossá, a Ruskay Gyula helyére, *Czinke István* rimaszombati lelkészt, a gömöri egyházmegye esperesét felkiáltás útján megválasztja s Őt és a főiskolai igazgató-tanács elnökségét e választásról jkvi kivonattal értesíti.

17. Olvastatott *Bálint Dezső* sárospataki lelkésznek s alsózempléni esperesnek, főiskolai igazgató tanácsosnak egyh. ker. közgyűlésünkhöz intézett következő levele:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Huszonöt év óta szolgálom szeretett főiskolánkat, előbb a gazdasági választmányban, 1896 óta pedig mint igazgató-tanácsos.

Köszönöm a rám nézve megtisztelő megbízatást. Köszönöm, hogy alkalmat szolgáltatott az alma máter iránti hűn érzett hálám némi lerovására. A negyedszázados hű szolgálat nekem édes és gyönyörűsége volt.

Most, midőn különben is erős próbára tett lelkemet óvni kívánom a főiskolában is előforduló s engemet is kellemetlenül érintő rázkodásokról, távozni óhajtok. Kérem, legyen kegyes az igazgató-tanácsosi állásról való lemondásomat elfogadni.

Isten áldja s óvja meg Egyházkerületünket s benne féltékenyen őrzött főiskolánkat!

Sárospatak, 1915. nov. 1.

kiváló tisztelettel:

Bálint Dezső

ref. lelkész.

Egyházkerületi közgyűlés, tekintettel arra a fontos s immár negyedszázados szolgálatra és e szolgálatban tanusított hűségre és buzgóságra, a mellyel *Bálint Dezső* a sárospataki ref. főiskola anyagi és szellemi ügyei körül forgolódott s a legsürgetőbb esetekben is mindenkor készséggel helyt állott s tekintettel Isten által kegyelmesen megőrzött testi-lelki erőire, a melyek még anyaszentegyházunk szolgálatára alkalmazottnak igazolják, sőt kötelezik is, — felkéri őt egyh. ker. közgyűlés a lemondásának visszavételére s főiskolai igazgató-tanácsosi állásának megtartására abban a reményben is, hogy a közhaszonra való szolgálat gyógyító balzsam lesz a jelen viszonyok között erős próbára tett lelkének acélozására is.

Bálint Dezső — a világi elnök által tolmácsolt lekötendő kivánságra — igazgató-tanácsosi állásának megtartására késznek nyilatkozott, a mit a közgyűlés örömmel vett tudomásul.

18. A sárospataki polgári leányiskola átvétele ügyében kiküldött bizottság sajnálattal jelenti, hogy a mostani viszonyok között nem tudott magának nyugodt alkalmat és időt szakítani, hogy egy hosszabb életű alkotás tervezetét megkészíthesse; biztosíthatja, azonban a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést, hogy a fontos kérdést mind a sárospataki ref. egyházközség, mind az alsózempléni egyházmegye napirenden tartja s megoldását elsőrendű teendői közé sorozza.

Egyh. ker. közgyűlésünk a biz. jelentését tudomásul veszi s a tervezetet — a kedvezőbb idők beáttával fogja bevárni.

19. Olvasatott az egyh. ker. elnökség következő jelentése és javaslata:

Főtisztelendő Egyházkerületi Közgyűlés!

1914. évi őszi közgyűlésünk 41. számú jegyzőkönyvi határozatának 6-ik alpontja értelmében azzal bizattunk meg, hogy a *Népiskolai könyvtárakra* vonatkozólag a Hegedüs és Sándor céggel 1912 évi október hó 7-én kötött szerződést olyan pontozatokkal toldjuk meg, a melyekben kifejezésre jussanak a szóban forgó könyvtárakat illetőleg felmerült kívánságok.

Ez évi tavaszi közgyűlésünkig a kérdést nem tisztázhatván, a 23-ik számú jegyzőkönyvi pontban haladékokot nyertünk az ügynek őszi közgyűlésünkig való rendezésére. E határozat alapján van szerencsénk a következő javaslatot előterjeszteni:

A fentebb jelzett szerződésbe vétessenek fel ezek a Hegedüs és Sándor céggel kölcsönösen megállapított egyezségi pontozatok:

1. Az egyes egyházaktól beérkezett minden konkrét panasz a Hegedüs és Sándor cégnek elintézés céljából kiadandó s a cég felhivandó, hogy az elintézésről a püspöki hivatalhoz s az illetékes espereshez jelentést tegyen.

2. A beíratási díj 10⁰/₀-a szaklapokra s folyóiratokra fordítható oly módon, hogy azok előfizetését a Hegedüs és Sándor cég eszközi az érdekelt egyházak részére, a melyek a netalán mutatkozó különbözetet a cég javára megtérítik. Első sorban megrendelendő folyóiratok: a Jó Pajtás és Az én Ujságom.

3. Azok az egyházak, a melyek 1911. dec. 18-ika előtt az állami typosokat rendelték meg s azokért még kifizetetlen tartozásaik vannak, a beíratási díjat a tartozás kiegyenlítésére fordíthatják s míg e tartozás nem törlesztett, addig nem kötelesek a Hegedüs és Sándor cég typosait megszerezni.

4. A szállítandó könyvek ellenőrzése szempontjából a Hegedüs és Sándor cég köteles az Ifjúsági és Tanítói könyvtár összes typosainak 1—1 példányát, a mint az be van kötve, a tiszáninneri egyházkerület püspöki hivatalához beszolgáltatni a bolti ár 35⁰/₀-ának engedménye mellett; az ez utáni művekből pedig 1-1 példányt kötve ingyen bocsát a püspöki hivatal rendelkezésére.

5. Az elfogyott vagy meg nem írható könyvek másokkal pótlására az engedélyt a szerződő cég előterjesztésére a tiszáninneri és tiszántúli püspökök együttesen adják meg. Ugyanez áll az újabb típusok engedélyezésére is.

6. A könyvek kötése cérna-füzéssel eszközöndő.

7. Az ifjúsági könyvtárban több mű 15 ívnél nagyobb terjedelemben nem köthető össze. Háromnál több mű, kivéve a „Koszorú“ s hozzá hasonló füzeteket, a melyekből 20 mű köthető össze, egy kötetben nem lehet.

8. A Tanítói könyvtárban legfeljebb 3 mű köthető egybe 30 ívnyi terjedelemben.

9. A 7-8. pont alatti megállapodások az ezutáni kötésekre vonatkoznak, ellenben a Hegedüs és Sándor cég készletében levő 94 példány Ifjúsági könyvtár I. típusa, 49 példány III. típusa, 16 példány IV. típusa, 32 példány V. típusa, 38 példány VI. típusa s 10 példány Tanítói könyvtár II. típusa, 1 példány III. típusa úgy szállítható, a mint most a pótszerződés kötésekor be vannak kötve.

10. Csomagolásra s a vasúti állomáshoz való kiviteltre számítható költség typosonként 1 kor. 50 filléرنél nagyobb nem tehet. A szállítási költség a typosok szállításánál a rendelő egyházat terheli; ellenben után küldéseknél, pótlásoknál, vagy cseréknél a Hegedüs és Sándor céget.

11. Az egyházak csak egy évi beíratási díjnak megfelelő rendelkezéseket tartoznak eszközölni; de kívánatos, hogy a hat évi beíratási díjnak megfelelő mennyiséget egyszerre rendeljék meg, miután hat évi kamatmentesiséget biztosít a Hegedüs és Sándor cég.

12. A Hegedüs és Sándor cég által emelt, vagy a cég által kellően el nem intézett konkrét panaszban a tiszáninneri püspöki hivatal véglegesen intézkedik

13. A szerződés pontozatainak az egyházközségek részéről való pontos megtartását az egyházkerület biztosítja s e szerződéssel is kötelezi az egyházakat, hogy a beíratási díjat minden tanulótól beszedjék s kizárólag a megállapított célra fordítsák.

14. Az 1912. évi október hó 7-ik napján az Ifjúsági s Tanítói könyvtárakra vonatkozólag kötött szerződés hatálya négy évvel meghosszabbíttatik, vagyis a szerződés érvénye az 1932-ik év július havának 1-ső napjáig tart.

Tisztelettel kérjük javaslatunk elfogadását s a pót-szerződés megkötésének ez alapon való elrendelését.

Tisztelettel maradván
a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek
alázatos szolgálói :

Dókus Ernő
főgondnok.

Dr. Tüdős István
püspök.

Egyházkerületi közgyűlés az elnökség jelentését s javaslatát elfogadván, az Iskolai és Tanítói könyvtárra vonatkozó pót-szerződést jóváhagyja. Az ügygyel kapcsolatban még a következő határozatokat tartja szükségesnek közgyűlésünk kimondani :

1. Szigorúan útasíttatnak egyházkerületünk egyházközségei, hogy a Népiskolai és Tanítói könyvtárat Hegedüs és Sándor cégtől szerezzék be, ha másként nem lehet, hat évi törlesztésre. Ha a szállítások alkalmából jogos panasz merülne fel, bármely egyházközség részéről, az iskolaszéki elnök azt egyidejűleg közölni köteles úgy a püspöki hivatallal, mint a Hegedüs és Sándor céggel.

2. Felhívja közgyűlésünk Fodor György tanügyi bizottsági előadót, hogy a rendelkezésére álló statisztikai adatokból készítsen egy kimutatást két példányban arról, hogy egyházmegyénként s egyházközségenként három év alatt mennyi volt a mindennapos iskolai tanulók létszáma, — melyik iskola melyik typust s mikor szerezte be, mennyi még a tartozás? Ha valamely iskola még nem szerezte be a típusokat, milyen másfajta könyvtára van? A kimutatás egyik példánya a püspöki hivatalhoz, másik a Hegedüs és Sándor céghez küldendő 1916 január 31-ig.

3. Felhívja közgyűlésünk az egyházmegyét, hogy az iskolai körlátogatók által minden évben vizsgáltsák meg az iskolai könyvtára-

kat s tanügyi bizottsági üléseikről jelentést kérjenek az egyes iskolák könyvtáraitól oly módon, hogy a jelentések kiterjeszkedjenek a typosok számára, azok beszerzési idejére, a szerződő céggel fennálló tartozásra, továbbá, ha idegen cégtől vásároltatott a szerződést megelőzőleg a könyvtár, tüntetessék fel, hogy milyen fajta ama könyvtár s érette tartozik-e még az iskola? Nyilvántartandó az is, hogy az iskolák mily szaklapokat járatnak s azoknak előfizetési díját miből fedezik.

20. Múlt évi őszi egyházkerületi gyűlésünk jegyzőkönyvének 42/c. pontjával megbizta Hodossy Béla, Kovács Dezső és Bathó János bizottsági tagokat a tanítóképző-intézeti képesítő vizsgálati szabályzatban megkövetelt olyan *tanterv készítésével, amely az állami vagy nem felekezetünkbeli tanítóképzőkben tanuló ref. tanítójelölteknek tanítandó egyházi ének és egyházi zene* (orgonálás) anyagát *felölelje* s módszeres utasítással legyen egybekapcsolva. E megbízatásra Hodossy Béla bizottsági elnök azon jelentés mellett, hogy Kovács Dezső és Bathó János katonai szolgálatot teljesítenek, betérjeszti a maga által készített módszeres utasítással ellátott tantervet.

Egyházkerületünk a munkálatot Révész Kálmán esperesnek, mint a nem felekezetünkhez tartozó képzőintézetekben működő vallás-és ének vizsgáló bizottság elnökének oly megbizással adja ki, hogy a tantervre nézve három orgonista énekvezér véleményét szerezzze be s ezek egybevetése alapján tegyen jelentést tavaszi egyházkerületi gyűlésünkre.

Hodossy Béla bizottsági elnöknek szép, tartalmas s fáradságos munkájáért egyházkerületünk köszönetét nyilvánítja.

21. Tavaszi egyházkerületi gyűlésünk 26. sz. jegyzőkönyvi pontjával a theológiai tanári karnak azon véleményét, melyet a *theológiai akadémián végzendő belmissióra* nézve 1914. őszi egyházkerületi gyűlésünk 52. sz. jegyzőkönyvi pontjára

beterjesztett, visszaküldötte a tanári karnak, mert munkálata nem felelt meg a teljesítendő belmissió azon kívánalmának, hogy a theol. akadémiák ifjúságát megfelelő sorrendben fokról-fokra vezesse be a belmissióhoz tartozó lelkészi és egyháztársadalmi tevékenység egész mezejébe s új munkát beterjesztésére utasította. Ez utasításra a theológiai kar újabb véleményét s Marton János külön pótindítványát beterjesztette.

Egyházkerületünk az óhajtott belmissziói célt nem látván megoldottnak a theológiai tanári kar munkálatával s Marton János pótindítványával, a munkálatokat a főtiszt. és méltóságos lelkészvizsgáló bizottsághoz teszi át, felkérve, hogy legközelebbi ülésén, meghíva arra a sárospataki lelkészt is, — a belmissziói gyakorlatok kérdését tisztázza s az ügy elintézéséről jövő évi őszi egyházkerületi gyűlésünkre jelentést tenni sziveskedjék.

22. Tavaszi közgyűlésünk 27. sz. határozata felhívta azokat az egyházmegyéket és kebelbeli iskolákat (közép, főiskola) a melyek még nem adták be a reformáció 400-ados évfordulójának megörökítésére vonatkozó javaslatukat, hogy ebbeli kötelességüknek a jelen közgyűlésünkre tegyenek eleget.

Beérkezett a tavasziakhoz a gömöri, a felsőzempléni, tornai egyházmegyék felterjesztése, az alsózempléni egyházmegye pótló felterjesztése, a miskolci főgimnázium és Dr. Kovács Gábor egyházkerületi pénztárnok javaslata, illetőleg indítványa. Az alsóborsodi egyházmegye és a sárospataki főiskola az egyh.-ker. jegyzőkönyv késői megjelenése miatt maradt el a felterjesztésével.

A beérkezett javaslatok, indítványok a következők:

1. Az abauji egyházmegye a háborús viszonyok miatt nagyobb arányú tervezetést nem lát időszerűnek. Kívánatosnak tartja, hogy népesebb egyházközségek *szeretet-házakat* állítsanak szegény árva gyermekek, különösen az anyaegyházközségen kívül lakók gondozására, hogy azok anyaszentegyházunk élő tagjaiul megmenthetők legyenek.

2. Az alsózempléni egyházmegye *egyetemes ref. árvaház* felállítását javasolja, tekintettel a háború szülte sok félárvara

is. Fentartását az egyetemes egyház, a ref. egyházközségek és a ref. hivek biztosítsák; a világháború hőseinek árvái első sorban felveendőek. Pótló javaslatában ezt az árvaházat valamely nagy ipari központban tanácsolja felállíttatni, a hol az árvák iparosokká képeztesse, hogy így a prot. szellem a téves utakra vetődő socialismust is fékezze és nemesítse s hasznos és vallásos iparos osztályt létesítsen.

3. A *felsőborsodi egyházmegye* „Kálvin-alapítvány“ alkotását kívánja egyh.-ker. kezelés alatt Sárospatakon, Miskolcon, Rimaszombatban tanuló ifjak javára, a kik fejenként 400 korona ösztöndíjat kapnának egész isk. életükre. Minden egyh.-község 1000 lélekszámon felül fizetne belé 10—10 koronát. Az egyházmegye kész a szerencsésebb gondolatot üdvözölni s esetleg maga is alkot *Kálvin-alapot* az egyházmegyei diákok támogatására. Kívánja 1917. okt. 31-ének méltó megünneplését; továbbá az egyh.-község történetének a lelkészek által való megíratását s egyházfentartási-alap létesítését az egyh.-községekben.

4. A *felsőzempléni egyházmegye* kívánsága: 1. 1917-ben vegye át a ref. zsinat a Kálvineumot s tegye országos intézménnyé, a mely a magára hagyatott lelkészi és tanítói árvák sorsát segítené akár oly módon, hogy a Kálvineum kibővítésével őket ezen intézetünkbe befogadná, akár olyképen, hogy a valamely más intézetekben tanuló ilyen árvákat, úgy a fiúkat, mint a leányokat, segélyezné s tisztességes életpályákra juttatná. 2. Ref. irodalmi társaság alakítását, fejlesztését, virágoztatását tartsa ref. egyházunk egyik főgondjának vagy a fennálló Magy. Prot. Irod. Társaságnak az ág. hitv. evangélikus testvérekkel együtt való erősítését. 3. Ref. lelk. özvegyek sorsának javítása az államkormány segítségével. 4. Ezeknek a tárgyaknak zsinati tárgyakká való felvétele. 5. Egyházközségek erősítsék magukat saját alapítványaikkal. 6. A sárospataki főiskolának és az egyh.-ker. leánynevelő-intézetnek megerősítése. 7. Alkalmilag ünnepi emlékezések az egyházközségekben és ezek iskoláiban.

5. A *gömöri egyházmegye* kívánja: 1. *Egyházkerületi szeretetház* felállítását 100 növendékre oly szervezettel, amely szerint 50 hely leányinternátus céljait, 50 hely pedig szeretetházi gyámoltak nevelési céljait szolgálná. Előkészítő és végre-

hajtó bizottság kezébe teendő le az ügy s az az 1916 évi tavaszi egyh.-ker. gyűlésre terjessze be akciójának tervezetét. 2. Ünnepek tartását 1917. okt. 31 én. Az egyházmegyék helyi szeretet, vagy kulturális (a helyi viszonyoknak megfelelő) intézményeket létesítsenek vagy a meglévőket fejlesszék. 3. Egyet. konvent adassa ki a helvét reformátorok összes műveit, irassa meg a Magyar Prot. Egyház történetét s az egyházkerület a saját történetét. Ezeket is a fennebbi bizottság készítse elő.

6. A *tornai egyházmegye* úgy vél legmaradandóbb s a mai kornak legmegfelelőbb örök emléket állítani a bibliát közkinccsre tevő 400-ados reformációnak, ha egyetemes egyházunk, esetleg a többi prot. testvéregyházakkal karöltve, 1917. okt. 31-re létesíti a Magyar Biblia Terjesztő Társulatot. Az eszme kivitelének pénzügyi oldalát illetőleg a Magyar Bibliaterjesztő Társulatnak részvényese lenne minden anya-, társ- és leányegyházközség kötelezőleg. A részvényösszeg a népesség arányában állapíttatnék meg, de 100 koronánál kevesebb nem lehetne a legkisebb anyaegyházközségben sem. Évenként egyetemes egyházunkból minden lélek után 5 fillér folyna be a társulat pénztárába, a mit a közalapi járulék mintájára szednék be. — Az egyh.-ker. emlékművet illetőleg a felsőborsodi javaslatához csatlakozik.

7. A *felsőbb leányiskola* (egyh.-ker. leánynevelőintézet) felügyelő-bizottsága kívánja az egyh.-ker. felsőbb leányiskolának nagyobb arányú megerősítését oly módon, hogy abban a leányok jövődő hivatásuk minden ágára előkészülhessenek (leánygimnázium, tanítónőképző, egy éves háztartási tanfolyam stb.); egyszersmind pedig internátusi alapítványok létesítését ref. lelkész és tanító leányok javára.

8. A *miskolci ref. főgimnázium* tanári kara javasolja: Tekintettel arra, hogy a reformátio az egyház veteményes kertjeiül iskolákat épített, de arra is, hogy „*akie az iskola, azé a jövő ma is*“: — a 400-ados évforduló alkalmából a jövő biztosítására — a haladó kor szellemében — a középiskolák mellé szervezzünk megfelelő internátusokat; gyűjtsünk egyh.-ker. internátusi alapot, amelyet kezeljen, gyarapítson és a szükséghez képest osszon szét a maga bölcsessége szerint az egyházkerület. A gyűjtés módozatait egyh.-ker. bizottság állapítsa meg. — Az egyetemes egyház indítson gyűjtést egy

Debrecenben felállítandó *Kálvin-szoborra*, amely a magyar kálvinistaság erejét lenne hivatva hirdetni a világ előtt.

9. Dr. Kovács Gábor javaslata :

Javaslat

a reformáció négyszázéves fordulójának megünneplése tárgyában.

A tiszáninneri ref. egyházkerület a nagy évforduló emlékére egy *Egyházfentartási alapot* létesít, mely egy millió koronáért vásárolandó állampapírból áll, amely a félevenként lejáró szelvények értékeért újra vásárolandó értékpapirokkal gyarapítva, száz éven át növekedve, 2017. okt. 31-én, a reformáció ötszázadik évfordulóján adatik át rendeltetésének, mely a valószínűségi számítások szerint, kerek száz év alatt száz millió koronát fog meghaladni, így évi jövedelme úgy az egyházaknak, mint fő és középiskoláinknak egy század múlva előálló szükségleteire teljesen elég lesz, a hivek áldozata, esetleges megterhelése nélkül is.

Az alapítvány idejében való beszerzésének módozatai a következők lehetnének :

1. Minthogy kerületünk már elfogadta főgondnokunk azon messze jövőbe kiható intését, hogy minden egyháznak tétessék szoros kötelességévé minél előbb egyházfentartási alapot gyűjteni : a reformáció 400-ados évfordulója a legszebb alkalom arra, hogy ezt a gondviselészerű nagy eszmét meg is valósítsuk : azért is vegyen fel minden egyházközség legalább egyezer koronát e célra az egyházkerület alapítványi pénztáraiból oly föltétel alatt, hogy az összeget a presbyterium által aláírt kötvénnyel biztosítsa és attól 50 éven át egyenlően 5 százalékot és a tőke egy 50-ed részét törlésre, (tehát 1000 koronától 50 K kamat és 20 K törlést) fizesse be, mely félszázad alatt a tőke is letelik és 50 éven túl többé az egyház nem fog tartozni. De ez az évi befizetés sem fogja az egyházakat terhelni, mert a költségvetés tételei közé vétetvén fel : az adósegély-alapból fogják azt kérni és megkapni, mely esetben félevenként a kerületi pénztár az adósegélyekből fogja azokat visszatartani és elszámolni. Ezen kölcsönöket a száz év alatt felgyűlt alapítvány minden egyes egyházközségnek *tízszerelesen* fizetné vissza a reformáció 500-ados ünnepén, így minden egyházközségnek saját céljaira jövedelmező fentartási alapja is lenne. Azok az egyházak, melyek vagyonságuk következtében adósegélyben nem

részesülhetnek, az évi járulékok fizetését úgyis könnyen megbírnák. Az így elvállalandó kölcsönt 400 000 koronára, évi járulékát 20,000 koronára lehet felvenni.

2 A beszerzés további forrása lenne az államsegély, mely időről-időre emelkedik. Ebből a kerület az egyházmegyék részére évenként 30,400 koronát szokott átengedni, mely nélkül azok — a beadott számadások tanúsága szerint — épen olyan jól elvihetnék a közigazgatást, mintha megkapják: tehát ez összeg fele: 15,000 korona szintén ezen egyházfentartási alapra maradna bent és számoltatnék el a pénztár által azon ideig, míg a felemelt államssegélyből ezen összeg útra folyósítható lenne az egyházmegyék számára.

3. A nagy cél érdekében lélekszám szerinti *négy-öt* filléres közadózást is el lehetne fogadni, mely szintén költségvetésbe vétetnék és adósegély útján vonatnék le, így terhet sem képezne. Ebből 10,000 korona évi járulék telne ki.

4. Az egyházkerület annál a pénztintézetnél, a mely a millió értékű állampapírok kezelésére felkéretnék. pl. a Magyar Földhitelintézetnél, mely a ref. lelkeszi nyugdíjintézet vagyonát is kezeli, 50 éves törlesztési kölcsönt is köthetne oly föltételek mellett, melyek remélni engedik, hogy a fentebbi pontok alatt kimutatott évi járulékok befizetése után még felmaradó és fizetendő összegekre nézve magára a kerületi pénztárra nagy terhet nem képeznének, mert ez is járulhatna annak 50 éven át fizetéséhez közigazgatási pénztárából évi 10 000 koronával, melynek részleteit a tűzkárbiztosítás után befolyó jövedelemből 3000 korona, a kezelt alapítványi tőkék után esedékes 1%-ból befolyó 2000 korona; a hollandi tárból adható 2000 korona és az egyházkerület, egyházmegyék hivatalnokai, fő- és középiskolai tanárok fizetései után *esetleg* kiszabandó évi 5—10 koronából össze lehetne hozni.

5, Minthogy az ilyen nagy célt csak hosszú idő alatti tőkésítésekkel lehet elérni: az alapítványhoz száz év alatt nyulni, annak akárcsak részleteit is felhasználni, nem szabad. Csak egy eset lehetne: az egyházkerület *létérdeke*, mely igazolhatná annak részleges felhasználását. Erre is csak 50 év elteltével, midőn a jelölt befizetések lejárnak és csak a felgyűlt tőke feléig, illetőleg a kamat félösszegéig, a másik fele teljesen a tőke további gyarapítására hagyatván fel a teljes 100 éven keresztül.

6. Ezen alapítvány beszerzése, kezelése körüli eljárások megállapításával, a fizetési források felkeresésével az előzetes egyházi,

egyházmegyei és egyházkerületi határozatok után a kerületi pénzügyi választmány bizatnék meg, amely, ha soknak találná a hozandó áldozatokat, arra is tenne javaslatot, hogy az egyházfentartási-alap *félmilliós* összegben létesíttessék.

7. Ilyen fentartási alapok tevésére a ref. egyház többi kerületei is felhivainának és ha elfogadnák: bizonyára találnának még több olyan létesítési módokat is, melyek egyetemes egyházunk megterhelhetetésével nem járnának és a nagy célt könnyebben elősegítenék.

8. A reformatió négyszázados ünnepe méltó arra, hogy azt maradandó, nagy alkotással, egy olyan alapítvány tételével üljük meg, melynek egyházunk emelkedésére korszakalkotó haszna lenne. A ref. egyháznál az anyagi hatalom nem a hierarchia céljait szolgálná, hanem az emberiség, a haza, a művelődés ügyét. Egy ilyen nagy alapítvány jövedelme az egyház altruisticus törekvéseinek megvalósítására vezetne, mert az emberbaráti intézmények azok, melyek a szenvedő lelkeket az egyházhoz közelebb vonják, amelyeket anyagi eszközeink hiánya miatt oly csekély mértékben segíthetünk. Az alapítvány tevése nem zár ki semmiféle más ünnepelési módot; nagy teher viselésével nem jár, a jövőnek pedig tündöklő perspektíváját nyitja meg szemeink, remélő lelkünk előtt; így azt egyházi férfaink, lelkesen munkálkodó nagyjaink figyelmébe mély tisztelettel ajánlom.

Miskolc, 1915. okt. 10.

Dr. Kovács Gábor.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztett indítványokat s javaslatokat tudomásul veszi s kimondja, hogy azoknak tüzetesebb tanulmányozására bizottságot küld ki, amely — az egyházmegyéék, tanintézetek, vagy egyesek által ezentúl beküldendő javaslatokat is elfogadva és mérlegelve, a jövő évi tavaszi közgyűlésre készítsen a nagy évforduló megörökítéséhez méltó tervezetet, ellátva azt a kivitelre vonatkozó költségvetéssel is.

A bizottságot egyh.-ker. közgyűlésünk a holnapi ülésében fogja megválasztani.

23. Múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 73., illetőleg ez évi tavaszi közgyűlésünk 28. sz. határozata alapján középiskoláink tanári karai felterjesztik a tanárok magántanítása tárgyában készített javaslataikat és pedig a miskolci főgimnázium a tanári karnak okt. 4-én, a rimaszombati a tanári karnak szept. 28-án s az igazgató-tanácsnak okt. 2-án, a sárospataki a tanári karnak nov. 3-án s az igazgató-tanácsnak nov. 9-én tartott üléséből.

Egyházkerületi közgyűlésünk a felterjesztett javaslatok alapján a tanárok magántanítását középiskoláira nézve a következőképen szabályozza: „A tanár az intézet növendékeinek, sem a rendes, sem a magántanulóknak a rendes iskolai tantárgyakra előkészítő magánórákat nem adhat. Nem esnek azonban e tilalom alá azok az órák, melyeket a modern nyelvek gyakorlati elsajátítása céljából, továbbá a nem iskolai rendes tárgyakból (zene, gyorsírás, vívás, szabadkézi rajz stb.), végül a másnemű intézetekben teendő vizsgák letétele céljából óhajtanak tanáraiktól venni a növendékek. Az ilyen célú magánórák adását az igazgató-tanács az igazgató javaslatára engedélyezheti.“

24. Egyházkerületünk tavaszi közgyűlése 38. sz. határozatával az özv. Mitrovics Gyuláné nyugdíja felemelése tárgyában beadott kérvényét, mivel azzal a gazd. választmány-nak, a köziskolai széknek és az igazgató tanácsnak nem volt módjában foglalkozni: nevezett testületekhez véleményezés végett áttette.

Nevezett testületektől a felhívásra felelet nem érkezvén: egyházkerületünk közgyűlése a sárospataki főiskolai gazdasági választmányt, a köziskolai széket, az igazgató-tanácsot felhívja véleményes javaslataiknak jövő közgyűlésünkre való beadására.

25/a. A sárospataki főiskola 1914. évi zárszámadására vonatkozólag olvastatott a főiskolai igazgató-tanács 1915. évi

június havi jegyzőkönyvének 84-ik pontja, amely szerint a főiskolai *pénztárak forgalma* a következő volt:

	I. Bevételek.	II. Kiadások.	III. Pénztári maradvány.	IV. Túlkiadás.
	K	K	K	K
1. Közpénztárnál ...	341871·09	335147·87	6723·22	—·—
2. Tápiintézeti pénzt.	67616·20	71039·13	—·—	3422·93
3. Theol. nyugdíjptár	6612·37	4384·36	2228·01	—·—
4. Mudrány-pénztár	18077·33	22365·77	—·—	4288·44
5. Uj Vay-Mocsáry·a.	8552·98	279·33	8273·65	—·—
Összes forgalom:	442729·97	433216·46	17224·88	7711·37
Pénztári maradvány volt 1914 dec. 31-ikén			9513·51	

A forgalmi kimutatás kapcsán olvastatott a *közpénztár* részletező s egyesítő számadása a költségvetéssel összehasonlítva, a mely szerint a *közpénztár bevételeinél*

	Előírányoztatott	Tényleges eredmény
	K	K
1. Pénztári maradvány ...	10790·13	10790·13
2. Földbirtokoknál ...	86494·—	88191·—
3. Bérházaknál ...	890·—	496·66
4. Pincéknél ...	150·—	150·—
5. Szőlőknél ...	15600·—	15209·01
6. Tőkéknél ...	60486·—	55562·69
7. Évjáradékoknál ...	36000·30	34938·19
8. Tandíj stb. ...	26900·—	27746·—
9. Nyomda stb. ...	21750·—	20867·45
10. Vegyes ...	500·—	598·90
11. Előírányzaton kívül ...	—·—	87501·06
Összesen ...	248770·30	341871·09

Kiadásúl :

	Előírányzat volt	Tényleges eredm. lett
	K	K
1. Theol. akadémián ...	56150·—	53999·99
2. Jogakadémián ...	32150·—	28740·61

1915. őszi közgyűlés jegyzőkönyve. (25a.)

3. Főgimnáziumban	---	---	---	60758·27	59920·79
4 Vegyes személyi kiadás	---	---	---	9085·—	6465·—
5. Administrációra	---	---	---	12521·—	12294·14
6. Nyug- és kegydíj	---	---	---	4200·—	4400·—
7. Adók stb.	---	---	---	22306·40	19619·83
8. Nyugdíj-járulék	---	---	---	9256·90	2611·47
9. Dologi kiadás	---	---	---	12300·—	12434·91
10. Könyvtár, múzeum	---	---	---	7622·64	6331·01
11. Kötelezettségek	---	---	---	6681·64	6571·04
12. Kölcsön kamatai	---	---	---	13305·94	10390·88
13. Nyomda stb.	---	---	---	15700·—	14871·72
14. Szőlőkre	---	---	---	8947·71	8074·81
15. Erdőre	---	---	---	1463·88	943·72
16. Vegyesekre	---	---	---	11995·20	11862·12
17. Előirányzaton kívül	---	---	---	—·—	75615·83
Összesen	---	---	---	259632·04	335147·87

A *táppintézetnél* a költségelőirányzat s a tényleges eredmény összehasonlítása részletezve a következő:

Bevétel:

	Előirányzat	Eredmény
	K	K
1. Ingatlan s tőke után	20100·72	18206·06
2. Díjakból	49899·91	43263·74
3. Adományokból	2434·—	2334·12
4. Vegyesekből	1000·—	1364·31
5. Előirányzaton kívül	—·—	2441·97
Összesen	73434·63	67616·20

Kiadás:

1. Élelmi cikkekért stb.	71135·31	69814·95
2. Elő nem irányzott	—·—	1224·18
Összesen	71135·31	71039·13

A *theol. tanári nyugdíj-alapnál* az összehasonlító és összegező kimutatás szerint

Bevétel:

	Előirányzat	Eredmény
	K	K
1. Pénztári maradvány --- --- ---	19948·78	—·—
2. Kamat --- --- --- --- ---	2950·—	2162·78
3. 5% -os járulék --- --- --- ---	1900·—	1900·—
4. 33% -os járulék --- --- --- ---	533·33	499·98
5. Egyházkerület --- --- --- ---	948·—	550·—
6. Tanároktól --- --- --- ---	460·—	609·01
7. Perselypénz --- --- --- ---	44·—	55·64
Összesen ---	26784·11	5777·41

Kiadás:

1. Nyugdíj, nevelési jár. --- --- ---	2477·54	2451·92
2. Előirányzaton kívüli --- --- ---	—·—	1932·44
Összesen ---	2477·54	4384·36

Az *Új Vay—Mocsáry-alapítványnál* az összehasonlító ki-mutatás a következő:

Bevétel:

	Előirányzat	Eredmény
	K	K
1. Részvények után --- --- --- ---	2200·—	2200·—
2. Főiskola 44273·10 K tőke után 4%	1770·88	2810·88
3. 7162·96 K betét után --- --- ---	320·82	206·48
4. 23,000 K tőke után 6% --- --- ---	1380·—	1830·—
5. 14,150 K tőke után 8% --- --- ---	1132·—	931·92
6. Egyesektől --- --- --- ---	400·—	573·70
7. Kamathátrálék --- --- --- ---	3542·90	—·—
Összesen ---	10745·99	8552·98

Kiadás:

1. Postaköltség --- --- --- ---	2·—	—·20
2. Tartozás a közpénztárnak --- ---	72·65	72·65
3. Előirányzaton kívül --- --- ---	—·—	206·48
Összesen ---	74·65	279·33

A *Mudrány-birtoknál* a részletező, összegező s összehasonlító kimutatás szerint:

Bevétel :

	Előirányzat	Eredmény
	K	K
1. Haszonbérből	6823.—	6933·75
2. Poklos jöved.	18000.—	9642·53
3. Internátus	1000.—	1290.—
4. Vegyesek	500.—	211·05
Összesen	26323.—	18077·33

Kiadás :

1. Szőlőfelügyelet, munka	11400·60	8368·85
2. Hordó	1000.—	600.—
3. Adók	1000.—	310·30
4. Tűzbiztosítás	120.—	—.—
5. Internátusra	2192.—	1832·87
6. Kéményseprő	24.—	—.—
7. Épületjavítás	600.—	650·04
8. Pincekezelő fiz. pótl.	175.—	175.—
9. Új internátusi telek kamata a főiskolának	876·57	876·57
10. Egyházi adó	28·70	—.—
11. Szőlő-kölcsön	4932.—	—.—
12. Új internátusi telek kamata	2240.—	2240.—
Összesen	31158·87	21633·63

Egyházkerületi közgyűlés mind a forgalmi kimutatást, mind az egyes pénztárak, illetőleg alapítványok részletező, összegező s összehasonlító számadását az igazgató-tanács javaslata alapján elfogadja, jóváhagyja s Szinyei Gerzson főiskolai pénztárosnak a szokásos fentartással az 1914. évi számadásokat illetőleg elismeréssel adja meg a felmentést. — Minthogy az 1914-ik évről is hiányzik a *jövedelem—költség eredménykimutatás*, közgyűlésünk az igazgató-tanácsot felelősség terhe mellett felhívja, hogy az 1915-ik

évi számadások készítésekor az ilyen, már több ízben kívánt kimutatást komolyan ajánlja a gazdasági választmány figyelmébe.

25/b. A sárospataki főiskolai igazgató-tanács felterjeszti a főiskola *vagyon-mérlegét*, amint az az 1914-ik év végén a gazdasági választmány által egybeállítattott. A vagyon-mérleg a *jövedelmező vagyronról* a következő, összehasonlítva az 1913. évivel:

	1913.	1914.
I. Földek.		
1. Györgytarló... ..	815616·03 K	819222·05 K
2. Bálványos	118538·40 „	118538·40 „
3. Istvánháza	415000·— „	415000·— „
4. Perked—Mosolygó	64000·— „	64000·— „
5. 2 hold az alsóhatárban	1000 — „	1000·— „
6. Internátusi telek... ..	56004·27 „	56004·27 —
	<hr/>	<hr/>
	1470158·70 K	1473764 72 K
II. Erdők.		
1. Jutalék-erdő stb.	49766·80 „	49766·80 „
III. Malomkőbánya	— — „	— — „
IV. Rétek- -berkek.		
1. Alsó- felsőradv. és s.-a.-ujhelyi rétek	7500· — „	7500·— „
2. Sárospataki berkek	100·— „	100·— „
	<hr/>	<hr/>
	7600·— K	7600·— K
V. Szőlők.		
1. Királyhegyi	50000·— „	50000·— „
2. Aranyos	25000·— „	25000·— „
	<hr/>	<hr/>
	75000·— K	75000·— K
VI. Bérházak	174000·— „	174000·— „
VII. Pincék	2500·— „	2500·— „
VIII. Mudrány-alap	285140·— „	285140 — „
Összes ingatlan	<hr/>	<hr/>
	2064165·50 K	2067771·52 K
IX. Közpénztári tőke	410343·12 K	423497·58 K
X. Tápintézeti tőke	158575·65 „	163094 86 „
XI. Theol. tan. nyugd.... ..	42888 92 „	46051·22 „

XII. Uj Vay—Mocsáry-a.	103964·66 „	118557·41 „
XIII. Könyvnyomda	29219·65 „	49653·88 „
XIV. Könyvraktár	61789·03 „	65957·72 „
XV. Vay—Mocsáry a.	846600·70 „	868666·33 „
XVI. Teleky-a.	38613 61 „	38767·21 „
XVII. Bor-hordók	35000·— „	40000·— „
XVIII. Előleg-a.	3610·— „	4836·30 „
XIX. Sailerné-hagyaték	24271·79 „	18033·08 „
XX. Pénztári maradv.	10778·13 „	9513·51 „
XXI. Könyvkereskedés	6500·— „	6600·— „
XXII. Nyugdij	873·— „	—·— „
Összes ingó	1773028·26 K	1853229·20 K
Ingó és ingatlan vagyon	3837193·26 K	3921000·72 K

Teher:

1. Kötelezettségek	83127·33 „	83127·33 „
2. Törlesztéses kölcsön	153764 28 „	152477·23 „
3. Folyó számla a Magy. Földh. int.	94486·— „	110262·— „
4. Folyó számla-kölcsön a Sáros- pataki Tak.-pénzt-nál	—·— „	21914·— „
5. Kölcsön az Uj Vay—Mocsáry-a.	26000·— „	44273·18 „
6. Kezelésbe vett alap	3672·94 „	3716 89 „
7. Kölcsön az internátusi telekre	6126·70 „	—·— „
8. Kamat	1285 04 „	—·— „
9. Nyomda bérletóvadék	2000·— „	—·— „
10. Szőlő-kölcsön	2565·— „	2565·— „
11. Mudrány-a. törl. kam.	134543·75 „	133417·57 „
12. Mészáros mester óvadék	1000·— „	1000·— „
13. Poklos szőlő áll. költs.	4932·— „	4932·— „
14. Feiler-betét	2000·— „	2000·— „
15. Sailer-hagyaték	24271·79 „	18033 08 „
16. 1908. évi tőke fogyásra	852·64 „	852 64 „
17. Varga-könyv előleg	469·27 „	469·27 „
18. Györgyarlói építk. megváltása	1634·— „	3268·— „
19. „ „ 4 ⁰ / ₀	457·12 „	391·63 „
20. Előre bevett haszonbér	5750·— „	8808 75 „
	548937 86 K	593279·63 K

Vagyis az ingó és ingatlan érték s a teher

	1913.	1914.
Vagyon --- --- --- --- ---	3837193·26 K	3921000·72 K
Teher --- --- --- --- ---	548937·86 „	593279·63 „
Tiszta vagyon ---	3288255·40 K	3327721·09 K
S így a vagyonszaporodás ---		39465·69 „

Egyházkerületi közgyűlés a bemutatott *vagyon-mérleget* tudomásul veszi, de helyesléssel nem járúl hozzá a következő okoknál fogva: 1. az el nem helyezett tőkék nincsenek bevéve a mérlegbe, holott nemcsak a jövedelmező vagyonról van szó, hanem arról is, amely jövedelmező lenne, ha elhelyeztetett volna; 2. a földek értékének 3606·02 kor. emelése nincsen indokolva; 3. a nyomda értékének 20434 kor. 23 fillérrel növelése nem indokolt; 4. a nem törlesztéses kölcsönöknek 55963·18 kor.-val, sőt ezen felül emelkedése nem jelentheti azt a vagyoni javulást, amelyről a kimutatás tanúskodik, annál kevésbbé, mert ez a vagyonszaporodás tulajdonképen a könyvraktár és nyomda új értékelésének eredménye, ez a két vagyon-állag pedig nem olyan jellegű, hogy biztosan lehetne rá építeni.

Szükségesnek tartja azért egyházkerületünk a főiskola vagyon-mérlegének megfelelőbb, elfogadhatóbb s megnyugtatóbb módon való összeállítását s első sorban a nem jövedelmező vagyonnak, főként a ki nem helyezett tőkéknek is beállítását, mert épen e tőkék kérdésében kellett bizonyos tisztázási munkát végezni az egyetemes konvent rendelkezésére s kívánatos is volna, hogy ez az ügy véglegesen rendeztessék.

26/a. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1915 évi június 3-5 napján tartott ülése jegyzőkönyvének —. pontjában bemutatja a *kihelyezett tőkék állásáról* szóló összehasonlító kimutatást, amint következik:

	1913 végén :	1914 végén :
I. Közpénztár --- ---	410343·12 K	408175·52 K
II. Tápintézeti pénztár	158575·65 „	159351·86 „
III. Theol. nyugdíj „	42888·92 „	44021·36 „
IV. Új Vay-Mocsáry „	103964·66 „	116317·54 „
Összesen ---	<u>715772·35 K</u>	<u>727866·28 K</u>

s így a kihelyezett tőke az 1914-ik évben az előző évihez képest növekedett 12093 K 93 fillérrel.

Közgyűlés a kimutatást tudomásul veszi.

26/b. Olvastatott a sárospataki főiskola igazgató-tanácsának 1915. jun. 3-5. napjain tartott ülése — számú jegyzőkönyvi pontja, amely a *főiskola ki nem helyezett tőkéinek* kimutatását közli a következő adatokkal:

1. Közpénztár --- ---	48178·84 K
2. Tápintézeti pénztár ---	11369·79 „
3. Theol. nyugdíj pénztár	22176 19 „
4. Új Vay Mocsáry-a. ---	7905·79 „
5. Sailer-hagyaték --- ---	18033·08 „
Összesen ---	<u>107664·29 K</u>

Egyházkerületi közgyűlés a kimutatást elfogadja ugyan, de a leghatározottabban kifejezést ad annak a kívánságának, hogy a tőkék lehetőség szerint mind kihelyeztessenek gyümölcsözésre, mert bár 1913. végén a kihelyezetlen tőke 168496 K 10 fillér lévén, az 1914 évi kedvezőbb állapotról tanuskodik: a kívánatos eljárás csakis az lehet, amelynél kihelyezetlen tőkék nem szerepelnek.

27. Olvastatott a püspök úr jelentése a jogakadémián szükségessé vált belkörü helyettesítések díjazása tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlésünk beható vita után elhatározza, hogy dr. Szabó Sándor, dr.

Buza László, dr. Rácz Lajos, dr. Osváth Gyula és dr. Dezső Gyula kötelesek a megállapodás szerinti és a tényleg felvett helyettesítési díjak közötti különbözetet a főiskolai pénztárba visszafizetni.

28. A felsőbb leányiskola felügyelő bizottsága felterjeszti megerősítés és jóváhagyás végett 4-4 példányban: 1. a Szabó Ilona és Mariska, 2. a gálocsi ref. egyház, 3. a pallói ref. egyház, s 4. az 1914/5 évben végzett IV. osztályos növények alapítványainak alapító okiratait, ez utóbbi alapítvány alapító okiratát 3 példányban.

Egyházkerületi közgyűlésünk a beterjesztett alapító okiratokat jóváhagyja és megerősíti s felterjeszti az egyetemes konventhez.

29. Ez évi tavaszi közgyűlésünk 49. sz. jegyzőkönyvi pontjában foglalt felhívásunkra a *középiskolai előadói állás szervezésére* és tervezetére vonatkozólag a miskolczi. rima-szombati főgimnázium s a felsőbb leányiskola tanári kara, illetőleg igazgató tanárai s felügyelőbizottság beterjesztik észrevételeiket, amelyek elvileg helyeslik az állás rendszeresítését, de gyakorlati szempontból a következő módosítást ajánlják a szervezeten: 1. Az V. pont egészítettessék ki ezzel a mondattal: „az egyházi főhatóságnak időközben is jelentést tesz minden fontosabb tanulmányi ellenőrzési ügyben“. 2. A megbízatás ne 3, hanem 6 évre szóljon.

A sárospataki főgimnázium tanári kara s igazgató-tanácsa haladékat kér a kérdés tárgyalására.

Egyházkerületünk már tavaszi tanácskozása alkalmával megállapítván a középiskola előadói állás szervezésének elodázhatlan voltát, az ügy végleges rendezését kimondja a tavaszi egyházkerületi gyűlés 49. sz. jegyzőkönyvi pontjában foglalt tervezetnek elfogadásával, a melyen csupán annyi változtatást tesz, hogy a megbízatás idejét 3 évről 6 évre emeli fel.

Az állással járó teendőkért a tiszteletdíjat

évi 600 koronában állapítja meg, s az előadó kész kiadásait megtéríti. A fizetés iskolai évenként adatik s félévi utólagos részletekben folyósíttatik az egyházkerületi pénztárból.

A sárospataki és miskolczi főgimnáziumok s a felsőbb leányiskola rendes és magántanulói a beiratkozás alkalmával egy koronát fizetnek az előadói állásra s a befolyt díjakat az igazgatók dec. 1-ig, illetve a II-ik félévről jun. 1-ig kötelesek az egyházkerületi pénztárba beszolgáltatni. A rimaszombati főgimnázium növendékei ugyanerre a célra évi 50 fillér díjat fizetnek. A jelen iskolai évre e díjak a második félévi tandíj fizetésekor szedendők be.

Az állásra közgyűlésünk Dombó László felsőleányiskolai igazgatót választja meg.

30. Tavaszi közgyűlésünk a *nagygeresdi egyesség* megszűnése alkalmából — egyet. konventünk irányítása nyomán — felhívta a kebelbeli egyházmegyék figyelmét a körültekintő, gondos eljárásra, a számbaveendők pontos számbavételére s a szükséghez képest véleményes jelentéseiknek egyh. ker. közgyűlésünkre való felterjesztésére is. (61. jkvi. p.) A felhívásra csupán a gömöri egyházmegye adott visszhangot f. évi szept. közgyűlésének 23. sz. jkvi pontjával, a mely szerint tudomásul vévén a nagygeresdi egyesség megszűnéséhez fűződő felhívást, annak alapján és értelmében utasította mindazon kebelbeli egyh. községeit, a melyek a nagygeresdi egyesség alapján csatlakozási viszonyban voltak az ág. hitv. ev. egyházközségekkel.

Egyházkerületi közgyűlésünk a gömöri egyházmegye felterjesztését s abban nyilatkozó, körültekintő s gondos eljárását elismeréssel veszi tudomásul, s azt a többi egyházmegyétől e tárgyban várható felterjesztésekkel együtt leendő tárgyalásra jegyzi elő.

31. Tavaszi közgyűlésünk felhívta az egyházmegyéket (67. jkvi p.), hogy az id. Hegedűs János által szerkesztett

Egyetemes Névtár s illetőleg az általa újabban javasolt *Egyházi Helységnévtár*ra vonatkozólag véleményes javaslatukat őszi közgyűlésünkre terjesszék be.

Beérkezett 5 egyházmegye felterjesztése. (A *felsőborsodi* az Egyetemes Névtár évenkénti kiadását a gyülekezetek megterhelhetése miatt nem javasolja; a *gömöri* szerint az Egyetemes Névtár legfőlebb 5 évenként adassék ki, mert évenkénti kiadása mellett az adatai túlnyomó részben ismételtetnének s felesleges kiadásokat róna az egyh.-községekre. De akár évenkénti, akár öt évenkénti legyen az Egyet. Névtár megjelenése, a szerkesztés és kiadás jogát és kötelességét a központi iroda viselje erkölcsi és anyagi szempontból egyaránt. Megjelenése, esetén a konvent 315—1913. sz. határozatának megfelelő legyen; a *tornai* szükségesnek tartja az Egyetemes Névtárnak 5 évenként való kiadását, de úgy, hogy a mellett a *kerületi névtár* évenként újból jelenjen meg; az *alsózempléni* az *Egyházi Helységnévtár* 10 évenként való kiadását javasolja, ami azonban olyan időben történjék, amikor a 10 évenként tartatni szokott országos népszámlálás adatai már feldolgoztak s az *Egyházi Helységnévtárba* felvehetők. Az *Egyetemes Névtár* kiadását határozottan ellenzi, mert labirinthusi beosztása rossz s mert az egyházi hivataloknak éppen a könnyebb áttekinthetőség és kezelhetőség szempontjából nem országos, hanem kerületi névtárra van szükségük. Az Egyetemes Névtár elejtésével az egyházkerületünkbeli korábbi s kitűnően bevált Névtár kiadását kéri; a *felsőzempléni* javaslat kívánja az *Egyházi Helységnévtár* kiadatását 10 évenként, az *Egyetemes Névtár* kiadatását pedig évről-évre.)

Egyh.-ker. közgyűlés a konventi tervezet értelmében mind az *Egyetemes Névtár*, mind az *Egyházi Helységnévtár* kiadását kívánatosnak tartja s erről az egyetemes konventet tisztelettel értesíti.

32. Olvastatott a tűzkárbiztosítási szerződés meghosszabbítása tárgyában a pénzügyi választmány jelentése és a Miskolcon 1915. nov. 9-én tartott esperesi és gondnoki értekezletnek Dókus Ernő főgondnok által összefoglalt következő javaslata:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Egyházkerületünk tavaszi közgyűlésének 76. szám alatt hozott határozatával a Foncière pesti biztosító-intézetnek a tűzkár biztosítás iránti lejárandó szerződése megújítása tárgyában beadott kérvényét „azzal adta ki az egyh.-ker. pénzügyi választmányának, hogy a szerződésnek 10 $\frac{1}{2}$ évi újbóli megkötése iránt a Foncière pesti biztosító intézettel a tárgyalást kezdje meg s amennyiben előnyös szerződés köthető, a szerződést kösse meg és jóváhagyás végett őszi közgyűlésünkre terjessze fel.

Amennyiben a tárgyalás folyamán az tűnnék ki, hogy nevezett intézettel előnyös szerződés nem köthető, lépjen pénzügyi választmány érintkezésbe más biztosító intézettel is, esetleg hirdessen pályázatot s a szerződést azzal a biztosító intézettel kösse meg, a melyik a kellőleg biztosított legelőnyösebb ajánlatot adja.“

Egyh.-ker. pénzügyi választmány a nyert megbízásnak megfelelőleg a tárgyalásokat a Foncière pesti biztosító intézettel megindította s miután úgy találta, hogy ezen intézettel előnyös szerződés köthető, azt megkötötte és jóváhagyás végett a főt. egyh.-kerületi közgyűlésre felterjesztette. Kétségtelen, hogy a bemutatott új szerződés a jelenleg érvényben levő és 1916 évi július hó 1-én lejárandó szerződéssel szemben nagy haladást, sok értékes javítást mutat, melyek közül legyen szabad a főbbeket a következőkben ismertetnem:

1. Ugy a régi, valamint az új szerződésben a biztosítandó tárgyak tűzveszélyes minőségük szerint három osztályba vannak sorozva. Az első osztályba tartoznak a réz, bádóg, pala, kőzsip, vagy cseréppel fedett, — a másodikba a deszka, papír vagy zindelylyel fedett, — a harmadikba a nád, gyékény vagy szalmával fedett épületek. De mig mostanáig az első osztálynál 12·5 fill., a másodiknál 50 fill., a harmadiknál 100 fill. biztosítási díj volt évenként fizetendő minden 100 korona érték után, az új szerződés szerint az első osztálynál tíz (tíz) fillér, — a másodiknál 45 fill., a harmadiknál 90 fill. lenne fizetendő.

2. Mig a korábbi szerződés szerint az összes egyházi épületek biztosítása után tisztán befolyt díjak 25 $\frac{0}{0}$ -át engedte át egyházkerületünk javára, az új szerződés szerint ezen

díjak 33⁰/₀-át lesz köteles az egyh.-ker. rendelkezésére bocsátani.

3. Ezenkívül köteles lesz egyházkerületünk miskolci felsőbb leánytanodájában egy internátusi hely javára minden év július 1-én 600 koronát az egyh.-ker. pénztárába befizetni.

4. Következményeiben azonban talán a legfontosabb az új szerződés 10-ik pontjának azon rendelkezése, amely szerint a szerződő biztosító intézet köteles a lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak, presbytereknek, gondnokoknak, pénztárosoknak, egyszóval az egyházközségi, egyházmegyei, egyházkerületi, egyházi és világi tisztviselőknek és hivatalnokoknak, valamint az alkalmazottaknak épület és lakás berendezése biztosításait, amennyiben a vonatkozó biztosítási ajánlatok az egyház útján nyújtatnak be, ugyancsak a felsorolt díjtételek mellett elfogadni és ezen díjakból tíz évi tartamért 20⁰/₀ engedményt adni

5. A szerződés 9-ik pontja szerint a díjakat az egyh.-ker. pénztár minden év június 1-én tartozik a szerződő biztosító intézet miskolci vezérügynökségéhez befizetni.

6. A régi szerződésben a felmerülhető kárkérdésekre nézve a sommás eljárás és azon kir. járásbiróság illetékessége volt kikötve, melynek területén a kárt szenvedett biztosítási tárgy fekszik, az új szerződés szerint 2500 kor értékhatárig a budapesti központi kir. járásbiróság, — 2500 kor-t meghaladó érték esetén a budapesti kir. törvényszék lesz illetékes.

Ugyancsak az egyh.-ker. pénzügyi választmány bemutatja a Gazdák biztosító szövetkezetének a Fonciére ajánlatával azonos, de annál korábban beadott ajánlatát, azzal, hogy miután fel lehet tenni, hogy a Fonciére ennek hatása alatt adta előnyös ajánlatát, nem óhajt-e a főt. egyh.-ker. közgyűlés inkább egy tiszta magyar intézettel szerződést kötni akkor, mikor a magyar intézettel a szerződés éppen oly feltételek mellett köthető meg, mint a francia tőkével alapított Fonciére biztosító intézettel, melynek részvényei ma is tulajdonzó részben francia állampolgárok kezében vannak.

A Gazdák biztosító szövetkezetének ajánlata a Fonciére-től a következőkben tér el:

1. Kötvényenként az első évben 20 fill. alapszabályszerű belépti díj fizetendő.

2. 600 koronát az egyh.-kerület által szabadon választandó jótékony célra bocsát rendelkezésre.

3. Az egyházközség illetékes közegei által a biztosítási ajánlatban feladott biztosítási összegek, a szerződő felek által kölcsönösen elfogadott tűzkári értékek fognak tekintetni.

4. Tűzkár esetén az esetleg még felhasználható égési maradványok értéke leszámítható.

5. Választott bíróságnál, meg nem egyezés esetén a bíróság elnöke csak az orsz. magyar gazdasági egyesület elnöke által az illető évre kijelölt szakbizottsági elnökök közül választható.

6. Nincs feltüntetve, hogy a kártérítés azon okból, mert a biztosítási díjak a tűz által megsemmisült egyházi objektumok után hátrálékban vannak, meg nem tagadható.

7. Nincs feltüntetve, hogy a postabért a szövetkezet viseli.

8. Az egyházi belhivatalnokok gabona, takarmány, marha-állomány sat. biztosítása iránti intézkedés ugyanaz, mint az épületeknél.

9. A belhivatalnokok épületei biztosítása után járó díjak beszédeseért az illető pénzbeszedő lelkészeknek vagy elöljáróknak a tiszta díj 5⁰/₀-át adja.

10. Az egyházközségi hivatalnokok értékeinek biztosítása kimaradt.

11. A kötvény kiállításáért díjat csak egyszer kíván.

12. Nincs feltüntetve az időpont, amikor az egyh.-ker. a díjakat befizetni köteles.

13. Minden néven nevezendő vagyoni jogi szolgáltatás, illetve teljesítés kizárólag Budapesten eszközölhető.

14. A megállapított díjtételek csakis az egyházkerület biztosításait illetőleg nem szenvedhetnek változást s így a többi biztosítási díjak a szövetkezet viszonyai és tetszése szerint bármikor felemelhetők.

* * *

Azon esetre, ha a főtiszteletű egyh.-ker. közgyűlés a pénzügyi választmánynak a Fonciére pesti biztosító intézettel kötött szerződését általánosságban elfogadni méltóztatik, javasolom, hogy annak 4-ik pontja a következőleg módosíttassék: „A

díjakon kívül fizetendő még a kötvény kiállítása fejében tiz évi egyenlő részre osztandó következő illeték" sat.

Továbbá a 8-ik pont 3-ik bekezdése elé a következő pont beiktattassék: „Az egyházközségnek jelen szerződés értelmében illetékes közegei által a biztosítási ajánlatban feladott biztosítási összegek a szerződő felek által kölcsönösen elfogadott tűzkári értéknek fognak tekintetni.

Ugyancsak a 8-ik pontban a kárbejelentésről ne az egyházmegye elnöksége, de annak esperese értesíttessék.

A 9-ik pont akként módosíttassék, hogy a kimutatás s a díjak után fizetendő 33% ne a püspöki, de az egyh.-ker. pénztári hivatalhoz küldessék.

A 14-ik pont akként módosíttassék, hogy per esetén, amennyiben az országos törvényeinkkel ellenkezni nem fog, azon bíróság illetékessége köttetik ki, melynek területén a kárt szenvedett biztosítási tárgy fekszik, de ha ezt a törvény nem engedné, úgy a miskolci kir. járásbíróság, illetőleg miskolci kir. törvényszék lesz illetékes.

Ha azonban a főt. egyh.-ker. közgyűlés a Gazdák biztosító szövetségének ajánlatát fogadná el, úgy javaslom, hogy azon a következő módosítások és pótlások eszközöltessenek:

1. A 4-ik pontban a kötvény kiállításáért fizetendő illeték tiz egyenlő részre osztassék és vétessék be.

2. Ugyancsak a 4-ik pont utolsó előtti kikezdése ekként módosíttassék: „A fent megállapított díjtételek változást nem szenvedhetnek.“

3. A 8-ik pont akként módosítandó, hogy nem az egyházmegye elnöksége, de esperese értesítendő.

4. Ugyanezen pontból kihagyandó az, hogy „a felhasználható égési maradványok értéke leszámítható.“

5. Ugyanezen pontba felveendő, hogy „A kártérítés azon okból, mert a biztosítási díjak a tűz által megsemmisült objectumok után hátrálékban vannak, az 1. pontban említett biztosításokkal szemben meg nem tagadható.“

6. A 10-ik pont akként módosítandó, hogy úgy a kimutatás, valamint a díjak utáni 33% nem a püspöki, de az egyh.-ker. pénztári hivatalhoz küldendő.

7. Meg lesz állapítandó, hogy az egyh.-ker. pénztár mily ideig köteles a díjakat a Gazdák biztosító szövetsége pénztárába beszolgáltatni.

8. Külön pontban felveendő lesz, hogy a postabéreket a

Gazdák biztosító szövetkezete köteles viselni, minden beszámítás nélkül.

9. A 11-ik pontba felveendő az egyházközségi hivatalnokok és alkalmazottak értékeinek biztosítása is.

10. A 16-ik pont akként módosítandó, hogy per esetén, amennyiben az az országos törvényekkel ellenkezni nem fog, azon bíróság illetékessége köttetik ki, melynek területén a kárt szenvedett biztosítási tárgy fekszik, de ha ezt a törvény nem engedné, úgy a miskolci kir. járásbíróság, illetőleg miskolci kir. törvényszék lesz illetékes.

Dókus Ernő.

Egyházkerületi közgyűlés, a Fonciére biztosítási társasággal egyetértőleg megállapított és bemutatott szerződés-tervezetet általánosságban elfogadja, azon módosítással, hogy:

a) a díjakon felül a kötvény kiállítása fejében megállapított díjak csak egyszer fizetessenek,

b) A következő pont iktattassék a szerződésbe: „Az egyházközségnek jelen szerződés értelmében illetékes közegei által a biztosítási ajánlatban feladott biztosítási összegek a szerződő felek által kölcsönösen elfogadott tűzkári értéknek fognak tekintetni.“

c) A 8-ik pont akként módosíttassék, hogy a kárról nem az egyházmegyei elnökség, de az esperes lesz értesítendő.

d) A 9-ik pont akként változtassék meg, hogy a díjak után fizetendő 33% ne a püspöki, de az egyh.-ker. pénztári hivatalhoz küldessék.

e) Végül a 14-ik pont akként módosíttassék, hogy per esetén azon bíróság illetékessége köttetik ki, melynek területén a kárt szenvedett biztosítási tárgy fekszik. Ha azonban törvényeink ezt meg nem engednék, úgy a miskolci kir. járásbíróság, illetőleg kir. törvényszék illetékessége lesz kikötendő.

Ha a Fonciére pesti biztosító-társaság ezen módosításokat elfogadni nem lenne hajlandó,

úgy meghatalmazza egyházkerületünk a pénzügyi választmányt, hogy a szerződést a Magyar gazdák biztosító szövetkezetével köthesse meg, a szövetkezet által bemutatott ajánlat alapján, de a következő változtatásokkal, illetőleg kiegészítésekkel:

a) A 8-ik pont akként módosítandó, hogy kár esetén nem az egyházmegye elnöksége, de az esperes lesz értesítendő.

b) Ugyanezen pontba felveendő, hogy „a kártérítés azon okból, mert a biztosítási díjak, a tűz által megsemmisült objectumok után hátrálékban vannak, az 1. pontban említett biztosításokkal szemben meg nem tagadható.“

c) A 10-ik pont akként módosítandó, hogy úgy a kimutatás, valamint a díjak utáni 33⁰/₀ az egyh.-ker. pénztári hivatalba küldendő.

d) Meg lesz állapítandó az időpont, ameddig a díjak a szövetkezet pénztárába beküldendő.

e) Külön pontban felveendő, hogy a postabéreket a szövetkezet köteles viselni, minden beszámítás nélkül.

f) A 11-ik pontba felveendő az egyház-község hivatalnokai és alkalmazottai értékeinek biztosítása is.

g) A 10-ik pontban azon bíróság illetékesége állapítandó meg, melynek területén a biztosított tárgy fekszik s ha ezt a törvény meg nem engedné, úgy a miskolci kir. járásbíróság, illetőleg törvényszék lesz illetékes.

Ha a Magyar gazdák biztosító szövetkezte ezen feltételeket elfogadni nem lenne hajlandó, úgy egyh.-ker. közgyűlés felhatalmazza elnökséget és az egyh. ker. pénzügyi választmányt, hogy a fent körvonalozott biztosítási feltételek határai között, más biztosító társasággal köthessenek jogérvényesen tűzkár biztosítási szerződést, az előleges munkálatokat megtehessek és tavaszi közgyűlésünkre tudomásvétel céljából bejelentsék.

A tűzbiztosítás új ciklusának 1916. július 1-én történő elkezdődésével kapcsolatban a következőket rendeli el közgyűlésünk:

1. A biztosító társaság megfelelő számú ajánlati íveket küld minden kerületbeli lelkeszi hivatalhoz.

2. A presbitériumok az ajánlati íveket 1916. január 31-ig kötelesek kiállítani s február 10-ig az illetékes esperesi hivatalokhoz beszolgáltatni.

3. Az esperesek legalább 3 tagból álló bizottsággal felülvizsgálják az egyes egyházak ajánlat-íveit, a meg nem felelőket (t. i. ha alacsony vagy túl magas az értékelés) helyesbítés céljából visszaküldik s 8 napi határidő kitűzése mellett újabb s megfelelő ajánlati ív kiállítására utasítják az érdekelt presbitériumot. Az új ajánlati-ívet az esperesek maguk kötelesek felülvizsgálni. A felülvizsgált s elfogadott íveket az esperesek legkésőbb 1916. március 15-ig szigorú felelősség terhe mellett kötelesek a biztosító intézet miskolci főügynökségéhez benyújtani

4. A sárospataki főiskolai tűzbiztosítási ajánlati-ívek a gazdasági választmány által töltendő ki s a kitöltött ívek 1916. január 31-ig a püspöki hivatalhoz küldendőek, amely közvetlenül szolgáltatja be a biztosító-intézet főügynökségéhez a felülvizsgált ajánlatokat.

5. A miskolci felsőbb leányiskola biztosítási ajánlatait a felügyelő-bizottság készíti el s a püspöki hivatalhoz 1916. január 31-ig beszolgáltatja s ez juttatja el a felülvizsgált íveket a biztosító-intézethez.

6. A miskolci főgimnázium tűzkárbiztosítási ajánlati-íveit az igazgató tanács készíti el s az egyháztanács útján szolgál-

tatja be 1916. január 31-ig a püspöki hivatalhoz, amely felülvizsgálván az ajánlatokat, azután szolgáltatja be a főügynökséghez.

7. A rimaszombati főgimnázium tűzbiztosítási ajánlati-íveit az igazgató-tanács készíti el s terjeszti fel 1916. január 31-ig a püspöki hivatalhoz, amely felülvizsgálat után közvetlenül juttatja el azokat a biztosítási intézethez.

8. Az első év a szerződés értelmében másfél év lévén, t. i. 1916. júli 1-től dec. 31-ig és 1917 január 1-től dec. 31-ig, a tűzbiztosítási díjakat az 1917-ik évi költségvetésbe minden egyház másfél évre köteles beilleszteni s a díjat 1917. február havában az e.-megyei pénzkezelőhöz beküldeni.

9. Az 1916-ik évben az egyházak által fizetendő tűzkárbiztosítási díj az 1915. július 1-től 1916. június 30-ig terjedő időre szól, amely díj a biztosító-intézetnek 1915. végén az egyh.-ker. pénztár által kifizetendő lévén, az 1916. évben befolyó díjak egész összegükben a kerületet illetik.

10. Az új biztosítási szerződés pontjainak szigorú megtartását az egyházaknak s egyházmegyéknek már most figyelmükbe ajánlja az egyh.-ker. közgyűlés.

33. 1914. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk jegyzőkönyve 147. pontjával felhívta az egyházmegyéket, hogy az egyházakban a *belmissiót* s annak formáját állapítsák meg s az egyh. látogatók az egyházmegyéknek s ezek az egyh. kerületnek tegyenek jelentést tavaszi közgyűlésére. A tavaszi egyházkerületi gyűlésre 5 egyházmegye nem küldötte be jelentését, kik egyházkerületi gyűlésünk jegyzőkönyvének 91. pontjával jelentéstételre szólítottak fel. Most már mind a 8. egyházmegye jelentése beérkezett.

E jelentések szerint *Abaújban* a belmissió egyre szélesebb mederben indul és sok egyházban már elis-

merésre méltó eredménye van. S hogy ellenőrzést gyakorolhasson, utasította az egyházlátogatóságot, hogy minden egyes egyházban külön feleletet kérjenek a következő kérdésekre: 1. Van-e ifjúsági vagy nőegylet? 2. Énekkar? 3. Gyakorlatban van-e a felnőttek, vagy ifjak vasárnap délutáni vallásos oktatása? 4. Tartatnak-e vallásos, vagy ismeretterjesztő felolvasások? 5. Terjesztetnek-e vallás-erkölcsi tartalmu iratok vagy olvasmányok? 6. Ahol mindeme kérdésekre tagadó a válasz, ott jegyezzék fel, hogy nincs belmissiói munkásság s kérdezzék meg, hogy mi ennek az oka?

Alsóborsod részletes kimutatásban számol be a folyó belmissióról. E szerint ifjúsági egylet van Poroszlón, Diósgyőrben nőegylet, Miskolcon Confirmáltak egylete, s női filléregylet van, mely 8 árva ellátásáról gondoskodik. 43 egyházban nincs sem ifjúsági, sem nőegylet. 2. Énekkar van 24 helyen, nincs 23 helyen. 3. Vasárnapi oktatás gyakorlatban van 19 helyen, pusztán úrvacsora osztás előtti vasárnapon 3 helyen. Gazdasági ismétlő iskolában 1 helyen. Nincs gyakorlatban 24 helyen. 4. Ismeretterjesztő felolvasások tartatnak 20 helyen, inkább a téli évszakban. Nem tartatnak 27 helyen. 5. Vallás-erkölcsi iratok terjesztetnek többé-kevésbé mindenütt, Borsod-Hársány kivételével, hol semmiféle belmissió nincs s a lelkész még csak nem is indokolja, hogy miért nincs s Andornak kivételével, hol a lelkész véleménye szerint, miután a nép vallásos, erkölcsös, egyházához ragaszkodó, — a belmissiói munka fölösleges.

Alsózemlén a helyi viszonyok és körülményekhez képest a lelkészi értekezletek bevonásával az egyes helyekre nézve megállapította a belmissió formáját s jelenti, hogy a belmissiónak egyik vagy másik formája 44 egyházban volt meg, a tervezetet még nem adott egyházakat utasította munkálataik beadására s egyházlátogatóságot az abauji indítványban foglalt kérdésekre való feleletek feljegyzésére.

Felsőborsod jelentése szerint megtett mindent a belmissió körül, amit megtehetett. Részletes jelentése szerint: 1. ifjúsági egylet van két helyen: Abodon s Konfirmáltak egylete címén Szilvásvárakon. Nőegylet nincs sehol. 2. Énekkar van 31 egyházban, nincs 25-ben, nagyrészbzen azért, mert az énekezők nem képesek s nem is hajlandók az énekkart vezetni. 3. Vasárnapi oktatásban részesülnek az ifjak 36 egy-

házban; csak a leányok 18 egyházban. Dédesben és Bántapolcsárnyban a lelkész öreg kora s a s. lelkész nemörömdömsége miatt nem volt vasárnapi oktatás. 4. Felolvasások tartattak 14 egyházban; — nem tartattak 42 helyen, részint a háborús állapotokra hivatkozva, részint bevallva, hogy azért, mert az eféle ujitásoknak nem barátai. 5. Vallásos iratok terjesztettek 39 helyen; nem terjesztettek 17 helyen; hogy miért nem, nincs indokolva. Az egyházmegyében van még 8 hitels 9 fogyasztási szövetkezet.

Felsőzemplén jelenti, hogy azon formákat, melyek között a belmissió az egyes egyházakban mozogni fog megállapította, de a megállapított belmissiói tevékenységnek útját állotta a háború, mely azonban ismét az itthonmaradt lelkészeket s tanítókat más formájú, de szintén belmissió jellegű kötelességek elé állította s ezeknek azok megfelelnek. A háború lezajlása után a belmissió ügyét ismét szorgalmazni fogja.

Gömör jelenti, hogy ifjúsági egyesülete Rozsnyón van, közösen az ág. ev. egyházközséggel. Nőegylet van Putnokon. Énekkar van 57 egyházközségben. Hitelszövetkezet 1 (Bakipusztá) s fogyasztási szövetkezet 12; tejszövetkezet 2; gazdakör egy helyen működik. Vasárnapi felolvasások tartattak 5 helyen. Az ifjak vasárnapi oktatása gyakorlatban volt 40 helyen. Rimaszombatban és Rozsnyón azért nincs, mert az iparostanonc iskolában végzett rendszeres vallásitanítás ezt helyettesíti. Felhívta e. m. lelkészegyesületet belmissiói szakbizottság alakítására s egyházkerületünk figyelmét felhívja, hogy az egyh. látogató küldöttségek részére megállapított kérdéseknek a belmissióra vonatkozó része kibővítéséről intézkedjék.

Tornából a lelkészegyesület útján érkezett az egyházmegyére jelentés, amely szerint ifjúsági egylet 2; énekkar 3 helyen van. Az ifjak vasárnapi oktatása gyakorlatban van. Vallásos és ismeretterjesztő felolvasások vagy szabadelőadások tartattak s 12 helyen terjesztettek vallásos és erkölcsi tartalmu iratok.

Ung külön jegyzőkönyvekkel számol el a területén levő belmissióról s ezek szerint, amint az egyh. megyei jegyzőkönyv tanúsítja, a papság és tanítóság — a vallásos buzgóság ápolása, az áldozatkészség élesztgetése, az egyházépítő és védő belmissiói munka teljesítésében — hivatásának

magaslatán áll s intenzív munkásságot fejt ki. Az egyes jegyzőkönyvek pedig csak szórványosan végzett belmissióról tesznek tanubizonyosságot s belőlük a hiveknek énekkar, felolvasások s egy pár helyen ifjúsági egyesületek utáni óhajtozása tűnik elő.

Egyházkerületünk a beérkezett jelentések-ből megállapítja, hogy egyházmegyéinkben csak itt-ott, szórványosan van belmissió s az egyházmegyék ezt érezve, intézkednek is, hogy a belmissiót irányítsák, de ez intézkedés sem egységes. Ezért egyházkerületünk, hogy némi egyöntetűséget hozzon létre a belmissió terén, az abauji egyházmegye indítványához képest utasítja az egyházmegyéket, hogy a belmissiónak úgy szólván csak magvát képező s minden egyházban megvalósítható s a belmissió megvalósítását célzó következő intézkedéseket tegyék meg: 1. Alakíttassanak ifjúsági s ahol lehet nőegyletek. (Az ifj. egylet alapítására utmutatás 1910 őszi jkv. 131. pontja) 2. Alakíttassanak énekkarok. 3. Ahol még eddig nem volt gyakorlatban, a lelkészek a 15 évnél idősebb ifjakat s leányokat vasárnapi oktatásban részesítsék. 4. Késő ősztől (I-ső adventről) március 1-ig vallásos és ismeretterjesztő felolvasások tartassanak. 5. Lelkészek és tanítók a valláserkölcsi tartalmu iratok s olvasmányok terjesztésében kellően buzgólkodjanak. S ezen missiói tevékenységről az egyházlátogatóság minden év tavaszi egyh. megyei gyűlésére s ezek az egyh. kerület tavaszi közgyűlésére részletes jelentéseket terjeszsenek. E végből a gömöri egyh. megye indítványához képest az egyházlátogatási jegyzőkönyvek belmissióra vonatkozó pontjait megtoldja még két kérdéssel: t. i. tartatnak-e vallásos és ismeretterjesztő felolvasások s terjesztetnek-e valláserkölcsi olvasmányok?

34. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 92. sz. határozatával az abauji egyházmegye azon indítványát, hogy a *mis-*

kolci felsőbb leányiskola segélyezéséhez a supplicationális váltásnak megfelelő összeggel járuljanak, az egyházmegyékhez véleményadás végett letette. Négy egyházmegye véleménye érkezett be, az alsózempléni, a f. borsodi, a gömöri és a tornai egyházmegyéé. Mindenik egyházmegye át van hatva attól a kulturális és valláserkölcsi missiótól, melyet a miskolci felsőbb leányiskola teljesít, mindamelllett az abauji egyházmegye indítványát mellőzendőnek tartja az alsózempléni azért, mert az egyházkerületre elég feladatot fog róni a sáropataki magán polgári leányiskolának a kerület kezelésébe vétele, mellette leányinternátus felállítása, figyelembe vette egyházunk szorult anyagi helyzetét s sok oldalról igénybe vett terheit, ezért az indítvány tárgyalását békéesebb s jobb időkre kívánná halasztani; a gömöri az egyházközségeknek e kulturális célra való kötelező megadóztatását nem tartja elrendelhetőnek, részint, mert ez tulterhelné egyházközségeinket, részint, mert a felsőbb leányoktatást, miután az érdekelteknek csak kisebb körét érinti, nem tekinti oly fontos egyházi közérdeknek, mely az egyetemes adózást indokolttá tenné; ha már az egyházközségek nagyobb arányu anyagi támogatásáról van szó, ezt a most szőnyegre kerülő, s a leánynevelés és oktatás iránt érdekelteknek szélesebb körét érintő, emellett humánus missiót is terjeszteni hivatott intézmény létesítését kívánná inkább biztosítani; végül a tornai egyházmegye az egyházak szegénysege és tulterheltsége miatt.

Egyházkerületünk közgyűlése, hogy mindenik egyházmegye véleményét megismerhesse s ez ügyre vonatkozólag érdemleges határozatot hozhasson, az alsóborsodi, az ungi és felsőzempléni egyházmegyéket véleményes javaslataiknak jövő közgyűlésünkre való beadására hívja fel.

35. Az ungi egyházmegye felterjeszti megerősítés végett négy példányban néhai özv. csicseri Orosz Andrásné, volt csicseri egyháztág által a csicseri egyház részére tett 300 koronás alapítványról kiállított, a f. évi tavaszi közgyűlés 102 sz. határozatával kiegészítés végett visszadott alapító levelet.

Miután az egyház megállapította, hogy a 300 kor. kamataiért a mindenkorl csicseri ref. lelkész a csicseri Orosz Andrásné és férje sirját a gyomtól tisztán tartani s a sirkerítés és sirkövek megromlása esetén erről az örökösöket értesíteni tartozik, az alapító levél jóváhagyatik. Mivel azonban az alapító levelekre az egyházmegyei záradék rávezetve nincs, azoknak ezen hiány pótlása utáni záradékolására püspök ur felkéretik.

36. Az alsózempléni egyházmegye 1915. május hó 19-20 napjain 30 sz. a. hozott azon közgyűlési határozatát, mely az újcsanárosi egyházat Bogárdi Dániel volt lelkész temetési költségei címén 207 kor. 54 fillérben elmarasztalja s ezen összegnek az özvegy kezeihez leendő haladéktalan kifizetésére utasítja, az egyház megfelebbezi, mert az egyház 200 kor. 60 fillért fizetett ki különböző címen s a 200 korona 20 fillérből 31 korona 58 fillér özv. Bogárdi Dánielné úrnő kezéhez, mint temetési költség fizettetett ki. Azt azonban az egyház is elismeri, hogy az általa feltüntetett összegeket nem a koporsó árába fizette.

Egyházkerületünk az újcsanárosi egyházat felebbezésével elutasítja s az alsózempléni egyházmegye határozatát indokainál fogva helyben hagyja.

37/a. Sárospataki főiskolánk igazgató-tanácsa felterjeszt 1915. június 3—7. napjain tartott ülése 33-ik s 1915. szept 10-ikén tartott ülése 6-ik sz. jkvi határozatát, amely a tanár korpótlékoknak az állami mintára való berendezését állapítja meg elv gyanánt, hozzáfűzvé a gazdasági választmánynak e kérdésben készített ama kimutatását, amely szerint a korpótlékoknak tervbe vett rendezése a főiskola anyagi előnyével járna ez idő szerint.

Egyházkerületi közgyűlés hozzájárul a főgimnáziumi tanárok korpótlékának ajánlott rendezéséhez.

37/b. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1915. évi szept. 10-iki ülésének 10. sz. jkvi pontjával hálás elismerés mellett arról tesz jelentést, hogy Báró Vay Miklós a főiskolánál levő két Vay—Geymüller tápintézeti alapítványt 20 00—2000 koronával ki fogja egészíteni s míg ezt eszközli, addig 1915. szept. 1-sőjétől fogva a megfelelő kamatot beszolgáltatja a főiskolai pénztárba.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanács jelentését örömmel veszi tudomásul s a maga részéről is a legtetjesebb elismeréssel s hálával adózik Báró Vay Miklós iránt, aki őseinek méltó utódja főiskolánk szeretetében s pártfogásában.

37/c. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1915. évi szept. 10-iki ülésének 11. sz. jkvi pontjában arról tesz jelentést, hogy a Báró Vay Sándor-féle hagyatéki összes iratok beszerezettek, a végrendelet az igazgató-tanács jegyzőkönyvében ki fog nyomatni.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s az igazgató-tanácsot, illetőleg a főiskolai gazdasági választmányt megbízza a főiskola amaz érdekeinek gondozásával, amelyeket a boldog emlékü Báró Vay Sándor is gondozni kívánt.

37/d. Sárospataki főiskolánk igazgató-tanácsa 1915. június 3—7. napjain tartott ülése 74. sz. jkvi pontjában arról tesz jelentést, hogy az 1915/16-ik iskolai évre is alkalmazza *Bujk Bélát* helyettes tanárul.

Közgyűlés az igazgató-tanács jelentését tudomásul veszi s intézkedését jóváhagyja.

37/e. Sárospataki főiskolánk igazgató tanácsa felterjeszti 1915. szept. 10-iki ülésének 16. sz. jegyzőkönyvi pontját, mely Halász Dénes főgimn. tanár szolgálati idejének az igazgató-tanács erre vonatkozó előbbi határozatának megváltoz-

tatására vonatkozik Ugyanis nevezett igazgató-tanács 1915. június 3—7. napjain tartott ülésének 72. sz. jkvi határozatával kimondotta, hogy Halász Dénes korpótlék jogosultságát nem 1907/908. szept. 1-sőjétől, hanem 1911. szeptember 1-ső napjától kezdődőleg állapítja meg, miután ez időpontban kezdte meg működését a főgimnáziumban. — Az igazgató-tanácsnak e határozata ellen a főgimnázium tanári kara felebbezéssel él s kéri annak megváltoztatását azon az alapon; hogy az állam is 1907. szeptember 1-sőjétől számítja Halász Dénes szolgálati idejét nyugdíj szempontjából.

Egyházkerületi közgyűlés mielőtt a kérdésben döntene, felhívja az igazgató-tanácsot 1915. évi júniusi határozatának indokolására, annyival is inkább, mert a főgimn. tanári karának ajánlata nem azonos a főiskolai tanári szolgálati szabályzat: 34. §-ának 1) pontjában foglalt rendelkezéssel, amely kimondja, hogy a szolgálati időbe és a korpótlékba nemcsak a rendes-, hanem a helyettes tanári minőségben töltött idő is beszámítatik. A kérdés lényege az marad, hogy mely időbeli helyettesi szolgálatról van szó?

37/f. Olvastatott a sárospataki főiskola igazgató-tanácsának 1915. szept. 10-iki üléséből kelt 20. sz. jegyzőkönyvi határozatában foglalt javaslata, hogy a Pálóczi Horváth Simon és Mária-féle József-műegyetemi ösztöndíjat abban az esetben, ha Erdélyi József a vizsgálatot az egyházkerületi közgyűlésig leteszi, neki ítélje oda az egyházkerületi közgyűlés; viszont Csontos József részére az 1916/17-ik iskolai évben megüresedő hely helyeztessék kilátásba.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanács javaslatát tudomásul veszi ugyan, de intézkedést nem tehet az ügyben, mert Erdélyi József nem csak nem igazolta a vizsga letételét, hanem Csontos József igazgató-tanácsos jelentése szerint kérvényét visszavette. — Csontos Józsefre nézve

kimondja közgyűlésünk, hogy köteles ismét pályázni s ekkor fog kérése eldöntetni.

37/g. Olvastatott a sárospataki főiskola igazgató-tanácsának 1915. szept. 10-iki ülésének 31. sz. jkvi határozata a hadbavonult főiskolai tanárok, számvevő és háznagy fizetésére vonatkozólag. — Az igazgató-tanács a kérdést nem a tanári szolgálati szabályzat 34. §-ának m) pontja, hanem a Miniszterelnök 1914. évi 6233. számú rendelete értelmében intézte el s intézkedett, hogy a jelzett rendelet alapján folyósíttassanak a hadba vonultak részére a fizetések, — kimondván azt is, hogy az esetleges túlélvezmények haladéktalanul visszafizetessenek.

Egyházkerületi közgyűlésünk az igazgató-tanács eljárását és intézkedését minden vonatkozásában helyesli. Helyesli, hogy a szolgálati szabályzat 34. §. m) pontjával szemben a Miniszterelnök rendeletét vette alkalmazásba, a melyre nézve azonban már tavaszi közgyűlésünknek is jelentés lett volna teendő, amennyiben a szabályzatok egyházkerületileg hozatván: egyházkerületi határozat volt kérendő a módosításra. Helyesli, hogy a netalán előfordult túlélvezmények visszafizetéséről intézkedett az igazgató tanács, amelyhez a gazdasági választmány-nak kötelessége leend jelen határozat nyomán megfelelő kimutatást terjeszteni arról, hogy a hadba vonultak részére egyenként mennyit fizetett ki a főiskola, mennyi volt az esetleges túlélvezmény s megtörtént-e ez utóbbinak az igazgató tanács rendelkezése szerint való visszafizetése? Azért is megkésztendő ez a kimutatás s jelentés, mert ez szolgál bizonyosságul arra nézve, hogy egyfelől az érdekeltek sem szenvedtek sérelmet, másfelől a főiskola sem eszközölt illetéktelen kifizetést.

37/h. Olvastatott a sárospataki főiskola igazgató-tanácsának 1915. szept. 10 ikén tartott ülése 32. sz. jegyzőkönyvi pontja, mely a következőleg hangzik:

KIVONAT

az ig.-tanács 1915. szept. 10-iki gyűlésének jkvéből.

32. p. Olvastatik a zemplénmegyei jegyzői internátusnak a gondnokság nevében Illésházi Endre intézeti igazgató által beadott kérvénye, melyben az egyh.-kerület 1914. évi tavaszi közgyűlésében a sárospataki jegyzői internátus részére adandó kedvezmények tárgyában 68. m. számú jkvi pontjában hozott határozatából kifolyólag a határozatnak részben megváltoztatását, részben kibővítését kéri a következőleg:

Az első pont így módosítandó: „1. A fiúnövendékeknek, vallásfelekezetre való tekintet nélkül, a főiskolába való felvételét biztosítja.“

A 3-ik pont így: „3. A növendékek felekezetre való tekintet nélkül részesülnek mindazon kedvezményekben (tandíjmentesség, ösztöndíj, szorgalmi díjak, tápintézeti ellátás, tápintézeti kedvezmény), melyekben a főiskola más növendékei részesülnek. Tandíjfizetés tekintetében az internátus azon növendékei, kiknek szülei községi, illetve körjegyzők, felekezetre való tekintet nélkül azon elbánásban részesülnek, mint a főiskola református vallású növendékei.“

A 4-ik pontban az „alatt“ és „egy időben“ szók után vessző tételessék.

Az utolsó bekezdést illetőleg azt a változtatást kéri, hogy „a jegyzői internátusnak adott ezen kedvezmények az egyházkerülettel szemben érvényüket veszítik, ha az egyh.-kerület Sárospatakon a főiskolát többé fenn nem tartaná, illetve a főiskola a tápintézeti ellátást megszüntetné.“

Ig.-tanács a zemplénmegyei jegyzői internátus iránti őszinte jóakarattól a kifejezett kérelmek teljesítését javasolja az egyh.-kerületi közgyűlésnek. Így az 1. pontot, bár az igazgató-tanács meggyőződése szerint e pont megváltozott formájában egyáltalában nem mond többet, mint az eddigi. A 3-ik pontra vonatkozó módosítás

elvi fontosságú, de mert igazgató-tanács akarja a célt, akarnia kell az eszközöket is, ezért a tagdíjfizetésre vonatkozólag a ref. vallásúakkal egyenlő elbánás megadható. A 4-ik pontra vonatkozó kérelem, noha az ott felvett alakban is megvan az értelme a mondatnak, szintén teljesíthető. Az utolsó pontul kért bővítés elfogadható.

Csontos József,

ig.-t. jegyző.

Egyházkerületi közgyűlés a főiskolai igazgató-tanács javaslatát elfogadja s ennek értelmében kimondja: hogy a zemplénavarmegyei jegyzői internátus fiú növendékei *vallásfelekezetre való tekintet nélkül a főiskolába felvétetnek*, kivéven azon eseteket, amelyekben az országos törvények vagy a főiskolai szabályzatok tiltó rendelkezést tartalmaznak. — Az *internátus növendékei felekezetre való tekintet nélkül részesülnek mindazon kedvezményekben* (tandijmentességben, ösztöndíjban, szorgalmi díjakban, tápintézeti ellátásban, tápintézeti kedvezményben), *melyekben a főiskola más növendékei részesülnek. Tandíjfizetés tekintetében az internátus azon növendékei, kiknek szülői községi, illetőleg körjegyzők — felekezetre való tekintet nélkül azon elbánásban részesülnek, mint a főiskola református vallású növendékei.*

Végül kimondja közgyűlésünk, hogy a zemplénavarmegyei jegyzői internátusnak adott ezen kedvezmények megszűnnek, ha az egyházkerület a főiskolát nem tartaná fel Sárospatakon vagy a tápintézeti ellátást megszüntetné a főiskolában, — vagy a változott viszonyok s a szükség a kedvezmények megszüntetését parancsolnák, amint ezt az 1914 évi tavaszi közgyűlés 68. m. sz. határozatainkban kimondottuk.

37/i. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 1915. szept. 10-iki ülésének 37-ik számú jegyzőkönyvi határozatával felterjeszti a *főiskola tápintézetének* az 1915-ik év első feléről szóló *számadását* s az 1915. júl. 1-től 1916. június 30-ig terjedő költségvetését.

A *számadás* a tavaszi közgyűlésünkön elfogadott költségvetéssel összehasonlíttatván: a következő eredményt tünteti fel:

Bevétel:	Előirányzat:	Eredmény:
1. Istvánházi birtok után ---	2400.— K	2400.— K
2. Perked " " ---	2700.— "	1800.— "
3. Gulácsi alap után ---	100.— "	100.— "
4. Tökék után ---	2791·67 "	1987·33 "
5. Részvények után ---	2768.— "	5536.— "
6. Díjakból ---	33722·96 "	33222·62 "
7. Egyh.-ker. segély ---	1117.— "	2234.— "
8. Perselypénz ---	50.— "	111·53 "
9. Vegyesekből ---	2600.— "	3214·27 "
Összesen ---	48249·63 K	50605·75 K

Kiadás:	Előirányzat:	Eredmény:
1. Az 1914. évi hiány visszatérítve a közpénztárnak ---	3422·93 K	3422·93 K
2. Perkedi építkezésre ---	4087·76 "	4087·76 "
3. Varga-alapítvány után ---	103·78 "	100.— "
4. Nagy-alapítvány " ---	33·60 "	33·60 "
5. Tökésítendő alap. kam. ---	424·57 "	424·57 "
6. Felügyelő tiszteletdíja ---	200.— "	200.— "
7. Főzőnő fizetése ---	360.— "	360.— "
8. Cselédek bére ---	1050.— "	925.— "
9. Épületekre ---	100.— "	42.— "
10. Felszerelésekre ---	1100.— "	958·11 "
11. Vegyesekre ---	1200.— "	1146·14 "
12. Fűtés, világítás ---	700.— "	554·82 "
13. Liszt ---	2500.— "	2337·10 "
14. Kenyérsütés ---	1200.— "	1091·58 "
15. Hús ---	15000.— "	15200·61 "
16. Zsír, szalonna ---	1550.— "	1515·03 "
17. Hurka, kolbász ---	850.— "	810·44 "

18. Tej, tejfel, túró stb. ---	3700·—	„	3695·61	„
19. Zöldség --- --- ---	200·—	„	171·82	„
20. Egyéb élelmiszerek ---	1900·—	„	1717·58	„
21. Ösztön- és pályadíjak ---	6000·—	„	4997·86	„
Összesen ---	45682·64 K		43792·56 K	

A bevétel és kiadás közötti különbözet, mint pénztári maradvány tehát 1915. június 30-án 6813 K 19 fill.

A *költségvetés* 1915. júl. 1-től 1916. jún. 30-ig a következő:

Bevétel:

1. Pénztári maradvány --- --- ---	6813·19 K
2. Haszonbér Istvánháza után --- --- ---	5800·— „
3. „ Perked „ --- --- ---	1400·— „
4. Alapítványok után --- --- ---	1085·— „
5. Kórházi alkalmazottak díja --- --- ---	750·— „
6. Ifj. olvasó-egylettől --- --- ---	250·— „
7. 69513·56 K tőke után --- --- ---	5952·96 „
8. 159807·98 K tőke után --- --- ---	5666·22 „
9. Részvények után --- --- ---	2768·— „
10. Díjakból --- --- ---	47988·86 „
11. Egyházkerülettől --- --- ---	1117·— „
12. Vegyesekből --- --- ---	3000·— „
13. Adományokból --- --- ---	750·— „
Összesen ---	83341·23 K

Kiadás:

1. Varga alapítvány után --- --- ---	107·56 K
2. 1876-os --- --- ---	42·40 „
3. Ösztön- és pályadíjakra --- --- ---	74·23 „
4. Tökésitendő alap. kamat --- --- ---	1616·43 „
5. Felügyelő tiszteletdíja --- --- ---	400·— „
6. Főzőnő fizetése --- --- ---	720·— „
7. Cselédek bére --- --- ---	1500·— „
8. Épületekre --- --- ---	1000·— „
9. Felszerelésekre --- --- ---	800·— „
10. Fűtés, világítás --- --- ---	2400·— „
11. Vegyesekre --- --- ---	1000·— „

12. Gabonanemük örlése	---	---	---	---	12500·—	”
13. Kenyérsütés	---	---	---	---	1900·—	”
14. Hús	---	---	---	---	23000·—	”
15. Zsír, szalonna	---	---	---	---	11000·—	”
16. Tej, tejfel stb.	---	---	---	---	9000·—	”
17. Burgonya	---	---	---	---	2300·—	”
18. Bab, borsó stb.	---	---	---	---	1400·—	”
19. Káposzta	---	---	---	---	480·—	”
20. Zöldség	---	---	---	---	250·—	”
21. Vegyes élelmiszer	---	---	---	---	4400·—	”
				Összesen	83239·70	K

Mutatkozó pénztári maradvány --- --- --- 101·53 K

Egyházkerületi közgyűlés a főiskolai táp-intézet 1915. jan. 1—jún. 30-ig terjedő számadását elfogadja s jóváhagyja, — amennyiben azonban ezt nem a pénztári hivatal terjesztette fel: a felmentés iránt intézkedés szüksége nem forog fenn. A bemutatott *költségvetést* is elfogadja s megerősíti, figyelmeztetvén az intézőket, hogy a nagy drágaság mellett is találják meg a módját a tanuló ifjúság szükséges és megfelelő táplálásának.

37/k. Igazgató-tanács 1915. nov. 9 ikén tartott ülésének 2. sz. jkvi pontjában azzal a javaslattal járul az egyh.-ker. közgyűlés elé, hogy a *Hodossy Béla által írott s a sárospataki irod. kör által kiadásra elfogadott „Kántorkönyv”-nek* kinyomatását, mivel e könyv az orgonás egyházak részére kiváltképen alkalmas, segítse elő azzal, hogy e könyv beszerzését az orgonás egyházakban kötelezővé teszi.

Egyh.-ker. közgyűlés a Kántorkönyv beszerzését az orgonás egyházakra nézve kötelezővé teszi.

37/l. Igazgató-tanács 1915. nov. 9-ikén tartott ülésének 4. sz. jkvi pontjában azt az indítványt terjeszti az egyh.-kerületi közgyűlés elé, hogy mondja ki, miszerint az egyházi

törvényeink joghatósága alá tartozó összes alkalmazottak akár egymás közt, akár az egyh.-kerületen kívül állók közt felmerülő esetekben, polgári pert csak az egyházkerületnek, illetőleg az elnökségnek előleges engedélye mellett indíthatnak.

Egyh.-ker. közgyűlés az igazgató-tanács indítványát elfogadja.

37/m. Igazgató-tanács 1915. nov. 9-ikén tartott ülésének 5. sz. jkvi pontjában jelenti, hogy Riszdorfer József bejelentette a gazd. választmányi tagságáról való lemondását. A lemondás indoka az a támadás, melyet a főiskola legközelebbi Értesítőjében az akkori közigazgató intézett a gazd. választmány ellen, amely támadás idáig se lelte meg a maga megfelelő cáfolatát, illetőleg visszautasítását. Igazgató-tanács azzal a javaslattal járul az egyh. ker. közgyűlés elé, hogy teljes figyelmére méltatva Riszdorfer József hasznos és minden tekintetben értékes szolgálatait a főiskola iránt, s kiemelve, hogy munkássága semmiféle irányban bizalmatlanságot nem szült, kérje őt fel, hogy a gazd. választmányt ért támadást figyelmen kívül hagyva, a főiskola érdekében gazd. választmányi tagságát továbbra is tartsa meg.

Egyh.-ker. közgyűlés az igazgató-tanács javaslatát elfogadja s Riszdorfer Józsefet teljes bizalmáról biztosítván, szívesen kéri őt, hogy gazd. választmányi tagságát továbbra is megtartani sziveskedjék.

37/n. Igazgató-tanács 1915. nov. 9-ikén tartott ülése 10. sz. jkvi pontjában az egyh.-kerületi közgyűlés elé terjeszti a sárospataki ref. főiskola köziskolai székének ama kérelmét, hogy a mai háborús időbeli rendkívüli nagy drágaságra való tekintettel a főiskola munkásai valami rendkívüli segélyben részesíttessenek; rámutatva a főiskolai szüret várakozáson felüli jövedelmére, fizetésük alig 6% át kérik drágasági pótlék címen, oly tervezettel, hogy minden egyes főiskolai tanár a maga részére 200 koronát, felesége és keresetképtelen gyermekei részére 50—50 koronát kapna, így a tervezet szerint 9000 korona volna kiutalandó. Igazgató tanács, bár teljes

mértékben méltányolja a tanári kar kérelmét, mert ismeri a mostani nehéz idők rendkívüli voltát s a maga részéről kész örömezt sietne a tanári kar nehéz helyzetén segíteni, fedezet hiányában a kérelmet egyszerűen csak felterjeszti a közgyűlés elé.

Egyh.-ker. közgyűlés — fedezet hiányában
— a tanári kar kérelmét ezúttal nem teljesítheti.

37/o. Igazgató-tanács 1915. nov. 9-ikén tartott ülésének 19. sz. jkvi pontjában az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti Bathó János főiskolai tanárnak a főiskola világi gondnokához intézett levelét, melyben bejelentvén, hogy szept. 15-én bevonult a marosvásárhelyi 22-ik honvédgyalozezred pótzászlóaljához, nagyszámú családjának valami segélyben való részesítését kéri.

Egyh.-ker. közgyűlés a kérvényt kiadja a pénzügyi választmánynak.

37/p. Igazgató-tanács 1915. nov. 9-ikén tartott ülésének 21. pontjában jelenti, hogy a püspöki hivataltól kapott értesítés szerint Bathó János sárospataki ref. főgimn. ének- és zenetanár a közokt. miniszterium 20497—1915 sz. a. kelt leirata szerint a theol. tanárok nyugdíjintézetébe nem volt felvehető. Ezért igazgató-tanács azt javasolja, hogy a kerületi elnökség, illetőleg a püspöki hivatal útján kísérelje meg az egyh.-kerületi közgyűlés nevezett tanárnak az országos lelkeszi nyugdíjintézetbe való felvételét.

Egyh.-kerületi közgyűlés az igazgató tanács jelentését tudomásul veszi, javaslatát elfogadja s felkéri az elnökséget, hogy Bathó János tanárnak az országos lelkeszi nyugdíjintézetbe való felvételére vonatkozólag tegye meg a szükséges lépéseket.

37/r. Püspök jelenti, hogy özvegy Szkárosy Gusztávné és özv. Farkas Gyuláné úrnők 2000 koronát ajánlottak fel és küldtek be hozzá b. e. szülők: Szentpétery Sámuel és Kál-

niczky Zsuzsánna emlékét örökítő alapítvány alapjául, amely a sárospataki főiskola javára 5⁰/₀ mellett fog jövedelmezni az egyházkerület pénztárában és pedig úgy, hogy a 4⁰/₀ már mostantól kiadatik egy tápintézeti növendék segélyezésére, az 1⁰/₀ pedig a tőke növelésére fordíttatik mindaddig, amig megfelelő tőkéné nem szaporodik.

Egyházkerületi közgyűlés a kegyes és kegyeletes alapítványt hálás köszönettel fogadja, a 2000 koronának az egyh.-ker. pénztárban való elhelyezését és az alapítványtévők célzata szerinti kezelését kimondja és az alapító levelet a legközelebbi egyh.-ker. közgyűlésre beadatni kéri.

38. A miskolci ref. felsőbb leányiskola beterjeszti az 1916. év első felére (január 1-től, június 30-ig) szóló költségvetését s a felügyelő bizottság következő jelentését:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Mindenekelőtt örömmel jelentjük, hogy Egyházkerületünk Elnökségének és a városi hatóságnak közbenjárására a katonai tartalékkórház iskoláinkból szept. 29-én kiköltözött, így a festési és takarítási munkálatok elvégzése után, okt. 21-én iskolánkban a tanítást megkezdhettük. A katonai kincstár iskolai épületünket deszficiáltatta, kitakarítottatta s részben kifestette; egyes helyiségeinket pedig magunk festettük ki, úgy, hogy az internátus céljaira szolgáló emeleti összes helyiségek teljesen újonnan festve várták a növendékeinket.

A tanítás megkezdése ez évben is nehézségekkel járt. Tanáraink közül Dcmokos György a háború kezdete óta; Péter Pál május vége óta katonai szolgálatot teljesítenek, Ez utóbbinak, minthogy fegyveres szolgálatra alkalmatlannak minősítettet, a fölmentése iránt felterjesztést tettünk ugyan még augusztus elején a közokt. ügyi miniszteriumhoz, de felterjesztésünk még a mai napig nem intéztetett el.

Október hó elején tábori lelkeszi szolgálatra behívatott Papp József tanárunk is, s mivel ekkor már a pályázathirdetés úgy sem járhatott volna sikerrel, az ő óráinak ellátására Déczei Jusztina helybeli jónevű francia nyelvmesternőt, a német nyelvnek az I-ső

osztályban való tanítására Vértesy Sándort, ugyancsak a német nyelvnek a IV. osztályban való tanítására Dr. Trócsányi Dezső ref. főgimn. tanár urat kértük fel, a vallástannak két osztályban való tanítását pedig Lengyel István püspöki tiltkár úr vállalta el. Ily módon a tanítás mindjárt az első napon akadálytalanul megindult, a Péter Pál óráit pedig addig, amíg felmentése elintéztetik, a tanári kar tagjai helyettesítik.

A beiratásokat szept. 2. 3. napjain, részben pedig október 20-án tartottuk. Növendékeink létszáma, mint már az előző években is, — ismét emelkedett, ugyanis rendes növendékeink létszáma 226 lett, s a múlt évi, intézetünk életében eddigelé legmagasabb létszámot 14-el haladta meg. Ezenkívül felvettünk 19 magántanulót, úgy, hogy növendékeink létszáma jelenleg 245. A rendes tanulók közül ref. 122, (a múlt évinél több 5-el.) 54%; ág. ev. 26, (a múlt évinél kevesebb 3-al) 11.5%; róm. kath. 23, (a múlt évinél több 1-gyel) 10.2%; görög keleti 1, (ugyanannyi, mint tavaly) 0.3%; izraelita 54, (a múlt évinél több 11-gyel.) 24.3%.

Az egyes osztályok létszáma a következő:

I. o.	II. o.	III. o.	IV. o.	V. o.	VI. o.
55.	54.	49.	43.	15.	10.

Növendékeink létszámának e nagy emelkedése következtében kénytelenek voltunk rajztermünket egyik népesebb osztályunk számára foglalni le tantermül, rajztermünket pedig dísztermünkben helyezni el, amelyet e célból egy kiszedhető deszka fallal két részre választottunk.

A szülők részéről felmerült óhajtásra ez évben két latin-nyelvű tanfolyamot nyitottunk. A haladókat az igazgató vezeti tovább, a kezdők tanítására pedig Vértesy [Sándor ref. főgimn. tanárt kértük fel. E tanfolyamok iskolánk pénztárára semminemű anyagi terhet nem jelentenek, amennyiben a növendékektől befizetett díjak a vezető tanárok óraadói díját teljesen fedezik, sőt a múlt évi díjából 150 kor. felesleg folyt be iskolánk pénztárába.

Internátusunkba 37 növendék jelentkezett, — néggyel több, mint az elmúlt évben, ami tekintve azt, hogy csak aug. legvégén tudtunk teljesen biztos értesítést adni arról, hogy internátusunk megnyílik, elég szép számnak mondható. Sajnos, a mai rendkívüli viszonyok közt az élelmezés nagy nehézségekkel jár és pedig anynyival inkább, mivel összes helyiségeink lefoglalása és amiatt a

bizonytalanság miatt, hogy nem tudtuk internátusunk megnyitható lesz-e, előzetes beszerzéseket nem eszközölhattünk. Hálás elismeréssel említjük fel, hogy a városi hatóság, ahol csak teheti, lekötelő készséggel segít bennünket az élelmiszerek beszerzésében. Az élelmiszerek árának szinte elképzelhetetlen magasra emelkedése már most is valószínűvé teszi, hogy az ellátási díjakat emelnünk kell, az eddig eltelt idő azonban sokkal rövidebb s a jövő sokkal bizonytalanabb, semhogy a díjak felemelésére nézve már most pozitív javaslatot tehetnénk.

Tisztelettel kérjük, hogy a díjnak esetleg szükségesnek mutakozó felemelésére felügyelő-bizottságunknak a felhatalmazást megadni méltóztassék!

Internátusunkban nevelőnőül ez évre is Tóth Zelma kisasszonyt alkalmaztuk, aki már két even át végezte e tisztét nagy lelkiismeretességgel.

Ösztöndíjban részesítettük a következő internátusi növendékeinket: Pál Lenke IV. o. a Kun Bertalan alapítványból 120 K. Varga Lenke IV. o. a Tóth Pál alapítványból 120 K. Bodzássy Jolán III., Makláry Pap Piroska, Csizi Katalin I. o., Tóth Vilma III. o. és Bogdányi Mária II. o. növendékeknek a növendékek internátusi alapítványából 100—100 K.

Tandíj elengedésben részesítettünk 31 növendéket, akik közül 21 egész, 10 fél tandíjmentességet nyert. Az elengedett tandíjak összege 1220 K.

Tisztelettel betérjesztjük mellékelten iskolánk 1916 évi költségvetését s kérjük annak jóváhagyását.

Megjegyezzük, hogy a költségvetés keretében gondoskodtunk arról, hogy tanítónőink korpótléka 100 koronáról 200 koronára emeltessék fel, mint amennyit élvez az összes középfoku iskolákban kivétel nélkül a tanító-személyzet. Ugyancsak gondoskodtunk arról is, hogy a tanári kar tagjai az 1916 év elejétől kezdve családi pótlékban részesüljenek, mivel ezt már a legtöbb iskolafenntartó megadta a maga tanárainak. Tisztelettel kérjük e javaslatainknak elfogadását.

Tisztelettel javasoljuk továbbá, hogy tekintettel a mai rendkívüli nehéz megélhetési viszonyokra, tanári karunk családos tagjai részére családtagonként 75 kor. drágasági pótlékot méltóztassék megszavazni. Az e cimen előálló 750 kor. szükséglet fedezetet talál az évi költségvetésünkben

Mellékelten tisztelettel betérjesztjük jóváhagyás végett a Szabó

Ilona és Mária IV. osztályos növendékek s a gálóczi egyház alapítványának alapítványi okiratait s kérjük azoknak jóváhagyását.

Egyszersmind örömmel jelentjük, hogy a pallói ref. egyház is 100 koronás alapítványt tett intézetünk közszükségleteinek fedezésére. Ez alapítvány alapítványi okiratát is tisztelettel felterjesztjük jóváhagyás céljából.

Midőn még egyházkerületünk tavaszi közgyűlésének 49 j. k. sz. pontjában nyert megbízatásunkhoz képest tisztelettel jelentjük, hogy tanári karunk javaslatára a magunk részéről is szükségesnek tartjuk a középiskolai előadói állás szervezését s erre vonatkozólag elfogadandónak tartjuk az elnökség által bemutatott tervezetet azzal a módosítással, hogy az előadó megbízatása — ha nem is állandó, — de legalább hat évre szóló legyen: beszámoltunk minden felsőbb leányiskolánkat érdeklő fontosabb ügyről.

Felsőbb leányiskolánkat a Főtiszt egyh. kerületi közgyűlés további kegyes jóindulatába ajánlva maradtunk mély tisztelettel

Miskolc, 1915. nov 1.

a miskolci ref. felsőbb leányiskola fel-
ügyelő bizottsága s annak nevében:

Dr. Tüdős István
püspök, a f. ü. b. elnöke.

Domby László
igazgató, a f. b. jegyzője.

Költségvetés

a miskolci ref. felsőbb leányiskola részére
az 1916 év első feiére (jan. 1.—jun. 30.)

I. Bevételek:

1. Tandij és beíratási díj	---	---	---	6700.—
2. Festészeti tanfolyami tandíj	---	---	---	360.—
3. Internátus hozzájárulása a fűtéshez	---	---	---	2000.—
4. Internátus hozzájárulása a világításhoz	---	---	---	500.—
5. Egyházkerület segélye	---	---	---	15712.66
6. Egyházak, egyházmegyék segélye	---	---	---	600.—
7. Dusza János és neje, Gálocs, Palló alapítványa	---	---	---	36.—
8. Palóczy-utcai 15 sz. ház bére	---	---	---	250.—
Tanárok 1½%-os nyugdíjjáruléka	---	---	---	143.75

26302 41

II. Kiadások :

1. Személyi kiadások :	
a) Igazgató fizetése és tiszteletdíja...	1600.—
b) Négy tanár fizetése (1000+1000+1000 1300) ...	4300.—
c) Négy tanítónő fizetése (500+500+500 800) ...	2300.—
d) Négy tanár és egy tanítónő lakbéré (520+400+400+400+360) ...	2080.—
e) Kilenc korpótlék ...	900.—
f) Öt családi pótlék ...	500.—
g) Énektanítói tiszteletdíj ...	266 ⁶⁶ / ₁₀₀
h) Orvos tiszteletdíja ...	300.—
i) Internátusi nevelőnő tiszteletdíja...	240.—
2. Szolga, fűtő, takarítónő bére...	860.—
3. Fűtés, világítás...	3000.—
4. Szertárak, nyomtatványok, tanszerek, irod. általány ...	930.—
5. Adó, biztosítás. épületfenntartás ...	1000.—
6. Felszerelések pótlására ...	300.—
7. Viz- és csatornadíj ...	400.—
8. Fentartói nyugdíjjárulek ...	1800.—
9. Tanárok 1 ^{1/2} %-os nyugdíjjáruléka ...	143 ⁷⁵ / ₁₀₀
10. Törlesztés a Pesti Magyar Keresk. Banknál ...	4317.—
11. Tőkésítés az alapítványoknál...	300.—
12. Ösztöndíjak ...	365.—
13. Vegyes kiadások ...	400.—
	26302 ⁴¹ / ₁₀₀

Domby László
igazgató.

Dr. Kovács Gábor
egyh. ker. pénztárnok.

E.-ker. közgyűlés a jelentést s a felügyelő-bizottság intézkedését tudomásul veszi. A városi hatóság előzékeny eljárásáért, melyet az élelmi-szerek beszerzésénél tanusított, köszönetét nyilvánítja.

A felügyelő-bizottságnak a családos tanárok drágasági pótlékára-, a tanítónők 100 koro-

nás korpótlékának 200 koronára emelésére s ha szükség lesz reá, az internátusi díjak felemelésére vonatkozó javaslatát s az 1916 polgári év első felére (jan.-jun.) beterjesztett költségvetését elfogadja, helybenhagyja.

39/a. Olvastatott a miskolci főgimnázium igazgatójának következő jelentése :

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés !

Az elmúlt tanévről szóló tiszteletteljes jelentésem a tavaszi kerületi közgyűlés alkalmával addig a mozzanatig haladt, hogy főgimnáziumi épületeinknek május 1-én történt katonai kórházzá lefoglalása folytán a tanításokat néhány hétig ideiglenes helyiségekben kellett folytatni és korábban kellett befejezni.

A tanítás eredményét e körülmény hátrányosan nem befolyásolta, valamint az sem, hogy egyáltalában a rendkívüli idők bizonyos hatásai alól a tanuló ifjúság sem vonhatta ki magát.

Az előmeneteli eredmények a tavalyinál közelebb állanak az országos átlaghoz. A vizsgát tett 374 tanuló közül mindenből jeles volt 8%, mindenből legalább jó 15·5%, mindenből legalább elégséges 55·1%, elégtelen 21·4%. Az érettségi vizsgálat eredménye pedig igen szép volt. A júniusban jelentkezett 18 tanuló közül ugyanis jelesen érett volt 28% s a többi jól és egyszerüen érett. Ezekon kívül 3 tanulóknak, kik katonai szolgálatra vonultak be, március havában értekezleti megállapítással határoztuk meg érettségi bizonyítványát.

Épületünknek a katonakórházi használat alól az új tanév elején történendő mentesítése felől már augusztus havában volt tudomásunk, ennél fogva a tanításoknak ideiglenes helyiségekben való esetleges megkezdése iránt nem kellett gondoskodnunk. Azonban a kiürítés csak szept. 21-én történt meg, s a szükséges helyiség tisztogatások és épület-reparálások, melyek a katonaság által végeztettek, egészen október hó közepéig elhúzódtak. Így az iskolai évet csak okt. 18-án nyithattuk meg. A különben szept. 9-ére tervezett tanévkezdés ezzel 6 héttel eltolódott, amiből leszámítva a szüreti szünidőre eső 1 hetet, a tanítási munka tulajdonképen 5 heti veszteséget szenvedett, ami a tanév folyamán még kellő beosztással és igyekezettel behozható lesz.

Beíratott eddig az 1915—16. tanévre 446 tanuló, 43-al több, mint tavaly az egész tanév folyamán. Az emelkedés főképen az I. osztályra esik, hol két parallel csoportban 113 tanuló van. Az osztályonként való megoszlás: I. o. 113, II. o. 54, III. o. 74, IV. o. 57, V. o. 49, VI. o. 45, VII. o. 36, VIII. o. 18. Összesen: 446 tanuló.

A hitfelekezetek szerinti megoszlás: református 219 (49·1%), (ág. ev. 34 (7·6%), róm. kath. 70 (15·8%), gör. kath. 6 (1·3%), unitárius 1 (0·2%), izraelita 116 (26%), összesen 446 tanuló. A reformátusok abszolút száma alig változott, arányszámuk csökkenése pedig azt mutatja, hogy a létszám-növekedés főképen más vallású tanulókra esik.

Tanári karunk tagjai közül azok, akiknek bevonulásáról az 1914. évi őszi kerületi közgyűlés elé terjesztett jelentésemben már említést tettem, az egész tanéven át katonai szolgálatban voltak s most is távol vannak. Dr. Arday Pál tartalékos hadnagy, harcolt Galiciában s megsérült. Az 1914. év december havában tanított s aztán újra bevonult. Bihary Ferenc népfelkelő főhadnagy, fogolyörzési szolgálatban. Porcs Kálmán népfelkelő főhadnagy, előbb fogolyörzési, most csapatszolgálatban. Soós Mihály tart. főhadnagy, harcolt Galiciában, betegséget állott ki, jelenleg Oroszországban szolgál. Szabó Andor tart. zászlós, harcolt Lengyelországban, jelenleg Szibériában orosz fogoly. Szabó László tart. hadnagy, harcolt és megsebesült Szerbiában. Tüske Viktor tart. hadnagy, harcolt és megsebesült Szerbiában.

Ezek közül dr. Arday Pál, Szabó Andor és Tüske Viktor helyettes tanárok, akik az 1914—15. tanévre katonai bevonulásuk után választattak meg és nyertek 60% fizetést, méltánylásból szolgálati folytonosságuk biztosítására az 1915—16. tanévre is megválasztattak, távollétük idejére fizetés nélkül.

A nm. minisztérium a Tóth Benő egy év előtti eltávoztával megüresedett német nyelvi tanszékre kinevezte Vértesy Sándor itteni rendes tanárt. Az ő tanszékére az 1915—16. tanévre helyettes tanárrá választott Trócsányi Dezső. Eltávozott Kovács György helyettes tanár. Helyette a Simon Gábor egy év előtti nyugdíjba-menetelével megüresedett álláson az 1915—16. tanévre helyettes tanárul alkalmaztatott Szokol Pál. A tanítás ellátására rendkívüli helyettes tanárul ismételten alkalmaztatott Alföldy Károly és újonnan alkalmaztatott Zsupán László. Ily módon három rendes, három helyettes tanár és a tornatanító távollétében a tanítást ellátja az

igazgatón kívül átlagos heti 21 órában 7 rendes, 4 helyettes tanár; két osztály görögjét tanítja, mint óraadó, Simon Gábor nyugalmazott tanár; végre a latin, görög, görögpótló irodalom tárgyaknak a VIII. o. kivételével osztályonként 1—1 heti órája elmarad. A távollevő tanároknak évközi visszatérésök esetére órarendi helyök előre biztosítva van. E beosztással úgy a tantárgyak elég jó ellátásáról, mint a tanári kar összes tagjainak minden eshetőségre való foglalkoztatásáról kellő gondoskodás történt.

A főgimnáziumi igazgató-tanács tagjai közül a múlt tanév folyamán kir. közjegyzővé történt kinevezése folytán Miskolcra eltávozott és tagságáról lemondott dr. Nagy Péter ügyvéd. Helyére az egyházi tanács 1915. július havában megválasztotta dr. Rázsó Gyula törvényszéki bírót.

A III-ik hadikölcsonból főgimnáziumunk a Segélyegyleti tőkék címén 10000 K-t jegyzett.

Az 1914. évre vonatkozó számadásaink, mint a csatolt részletező Kimutatás feltünteti, 357 K 31 fill. maradvánnyal z rútlák. Ez eredményt a 2000 K-ás államsegély emelkedés és a 3000 K rendkívüli államsegély elmaradása mellett csak az tette lehetővé, hogy két rendes tanári állás megürültével és helyetessel betöltése folytán a fizetés, korpótlék, lakpénz címeiken kiadás-csökkenés állott elő és egyéb címeknél erős takarékoskodás alkalmaztatott.

A jelzett állásoknak rendes tanárokkal betöltése idején az államsegély emelés újból folyamatbavétele elkerülhetetlen lesz.

A folyó 1915. évben az előző évihez hasonló berendezkedés mellett még lehetővé vált az igazgató-tanácsnak az a nagyon indokolt és méltányos határozata, hogy okt. 18-án a tanári kar számára a rendkívüli kiadások címén 3000 K-nyi drágasági pótlékot utalványozott ki.

Végül tisztelettel jelentem, hogy a tavaszi egyházkerületi közgyűlés 27., 28. és 49/h. számú határozataiban kívánt tanárkari véleményeket, a reformáció emlékünnepe, a tanárok magántanítása és a középiskolai előadói tiszt ügyében külön jelentésekben terjesztjük fel.

Alázattal kérve tiszteletteljes jelentésem tudomásúvételét, vagyok

a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek

kész szolgálja:

Miskolc, 1915. okt. 24.

Csorba György,
gimn. igazgató.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s annak kapcsán örömének ad kifejezést a fölött, hogy az új iskolai évet, ha később is a rendes időnél, a saját helyiségeiben kezdhette meg az intézet. Jóleső érzéssel állapítja meg közgyűlésünk, hogy az elmúlt iskolai évet a jeientés szerint az intézet növendékei megnyugtató eredménnyel végezték el, különösen az érettségi vizsgára jelentkezettek. Örömmel értesül közgyűlésünk az intézet növendékei létszámának emelkedéséről s ebben a reformátusok arányszámának kedvező alakulásáról. — A hadbavonult tanárok helyettesítése felett megelégedésének ad kifejezést egyházkerületünk. Simon Gábor ny. tanárnak a bevonult tanárok helyettesítésében ez évre is felajánlott szíves közreműködéséért hálás köszönetet mond s a tanári munkának megbecsülését látja az intézet fenntartó-testületének abban a tényében, hogy a helyettes tanárok szolgálati folytonosságának biztosításáról gondoskodott. Az igazgató-tanácsban történt személyi változás tudomásul szolgál, valamint az is, hogy az intézet a „Segélyegyleti tőkék“-ből a III-ik hadi-kölcsönből 10,000 koronás jegyzést eszközölt. A fenntartó-testület képviselőjében működő igazgató-tanácsnak azt a tényét, hogy a tanári karnak családtagonként 75—75, összesen 3000 korona drágasági pótlékot folyósított, közgyűlésünk külön elismeréssel is jutalmazza.

39/b. Bemutattatott a miskolci főgimnáziumnak az 1914. évről szóló záró-számadása, mely szerint az intézet bevételi forgalma 154,060 K 38 fillér volt s ugyanennyi volt a kiadási forgalma is; a pénztári maradvány, mint egyenleg 357 K 31 fillérben állapított meg.

Egyházkerületi közgyűlésünk a miskolci főgimnázium 1914. évi záró-számadását jóváhagyja.

39/c. Bemutattatott a miskolci főgimnázium 1914. évi vagyon-mérlege a következő adatokkal:

I. Iskolai fenntartási alapok	---	---	1057077·19 K
II. Ösztöndíj	"	---	23169·60 "
III. Önképzőköri	"	---	5557·— "
IV. Rajzjutalom	"	---	578·— "
V. Tornajutalom	"	---	1267·06 "
VI. Énekkari jutalom	"	---	654·87 "
VII. Zenekari	"	---	2759·— "
VIII. Olvasóköri	"	---	2254·41 "
IX. Gyorsíróköri	"	---	70·95 "
X. Céllövési	"	---	13427·87 "
XI. Kirándulási	"	---	5410·55 "
XII. Segélyegyleti	"	---	25538·52 "
XIII. Tápintézeti	"	---	64223·87 "
XIV. Bethlen Gábor-Kör	---	---	159·18 "
XV. Vegyes alapok	---	---	127·42 "
Összesen	---	---	<u>1202285·49 K</u>

Egyházkerületi közgyűlésünk a miskolci főgimnázium 1914. évi vagyon-mérlegét tudomásul veszi, jövőre azonban a kimutatást oly módon kívánja elkészíttetni, hogy benne az előző évi mérleg is mindig helyet foglaljon s ez alapon az összehasonlítás is készen legyen az évek eredményei között.

39/d. Bemutattatott a miskolci főgimnáziumnak az 1915—16-iki iskolai évre megállapított tankönyvjegyzéke.

Tudomásul szolgál, azzal az észrevétellel, hogy a sárospataki főiskolai kiadványokra a lehetőség határai között különösebb tekintettel legyen az intézet tanári kara.

40/a. Olvastatott a rimaszombati főgimnázium igazgatójának következő jelentése:

Méltóságos és Főtiszteletű Püspök úr!

Az 1915/16 tanév kezdő mozzanatairól szóló jelentésemet van szerencsém a következőkben összefoglalni:

A nyári szünidő foiyamán ismételten megkísérlettük, hogy a gimn. épületét visszaszerezzük, de ezek a kísérletek nem vezettek eredményre. A hadvezetőség csak a háború szinterétől távol eső kisebb kórházak felosztását rendelte el, teljesen felszerelt nagyobb kórházak továbbra is katonai célokat szolgálnak. Ilyformán ezt a tanévet is idegen helyen kezdtük meg, mindazokkal a nehézségekkel, amelyekről már ismételten tettem jelentést.

A tanév megnyitása a rendes időben és rendes körülmények között történt. Aug 30- és 31-én tartottuk a pótló- magán- javító- és kiegészítő vizsgálatokat, szept. 1—4-ig eszközöltük a beírást, 9-án megnyitottuk a tanévet a szokott ünnepélyességgel és 7-én reggel megkezdettük a tanítást, mely azóta zavartalanul folyik.

Azok a nehézségek, a melyek a tanári testület összeállításával és a munka felosztásával a múlt évben fennállottak, most sem szűntek meg. Tanáraink száma ismét csökkent, a mennyiben a katonai szolgálatot teljesítő 4 tanárunkhoz ötödiknek Szigeti Benedek Gyula tornatanár csatlakozott, aki julius végén vonult be önként. Ha mindazonáltal megtörténhetett a tananyag beosztása, úgy az csak annak a lelkes áldozatkésztségnek köszönhető, a melylyel múlt évi munkatársaink, Bodor István, T. Veress Samu és Tóth Béla segítségünkre jöttek. Sőt öröndetes tényként emlithetem, hogy abban az arányban, amint a bevonulások folytán apad a rendes tanárok száma, növekszik az érdeklődés iskolánk iránt és szaporodik az önkéntes segítőtársak száma. Legutóbb Zachar Gusztáv igazgató tanácsos, nyug. főgimn. tanár vállalkozott órák adására és az igazgató-tanács és tanári testület hálás köszönettel igénybe is vette a felajánlott segítséget. Bár ilyformán iskolánk a kellő számú munkaerő felett rendelkezik, a tantárgyak beosztása mégsem történhetett bizonyos összevonások nélkül. Így a torna- és rajztanár bevonulása folytán gazdátlanná vált két szakcsoport helyettesítése alkalmas erők hiányában egészen lehetetlenné vált, minél fogva ebben az iskolai évben sem a tornát, sem a rajzot nem taníthatjuk. Minthogy az általunk igénybe vett helyiséget délutáni 2 órától a polg. leányiskola használja, a tanítás csak 12 óráig volt folytatható, mert az 1 óráig való tanítás a délutánra szükségés takarítást és szellőztetést nehezítette volna meg. E héten

ugyan más beosztás történt, a mennyiben a kultuszminiszterium meghagyására a polg. leányiskola a földszinti helyiségeket foglalta el és délelőtt-délutáni tanítást folytat, de a tanári testület mégis kénytelen volt megmaradni a 12 óráig való tanítás mellett. Egyelőül azért, mert 47 vonaton bejáró ifjúságunk kénytelen volna estig felügyelet nélkül a városban kószálni, ha nem használhatná fel a 1/21 után induló déli vonatot; másfelől mert a torna- és rajzórák elmaradása folytán a tanítási idő 12 és 1 óra között ingadoznék és rakoncátlankodásra és rendetlenségre vezetne, ha egyes szabad osztályok tápintézetbe járó növendékei az épületben várnák be az ebéd idejét, mely ebben az esetben csak 1 órára volna kitűzhető. Végül az etédről távozó növendékek éppen találkoznának az iskolába menő leányokkal, amit a polg. iskola vezetősége minden áron kerülni óhajt. Ilyen körülmények között leghelyesebbnek tiszott megmaradni a 12 óráig való tanítás mellett, melynek órarendükciói, rendes lefolyású, zavartalan tanévet feltételezve — az előírt tananyag elvégzését nem fogják akadályozni.

A tanári testület keblében beállott változás teljesítéseképen jelenthetem, hogy a magas tanügyi kormány kívánságára nyilvános pályázatot hirdettünk a latin-görög tanszékre, melyet Boros József töltött be 2 éven át helyettes tanári minőségben. A kultuszminiszter úr Boros József okleveles tanárjelöltet pályázata alapján rendes tanárrá nevezte ki. Ugyancsak pályázatot hirdettünk a Bódi Dénes lemondása folytán megüresedett latin-magyar tanszékre is. A pályázat meddő maradt, de a szaktárgyak kellő átcsoportosítása lehetővé tette, hogy a magánúton jelentkezett Csanády Sándor történelmi magyar szaktárgyas tanárjelölttel töltsük be ideiglenesen, kifejezetten egy évre, a gazdátlan tanszékét.

Legyen szabad itt felemlítenem, hogy bár a T. Veress Samu nyugalomba lépése folytán megüresedett tanszék, melyet a múlt tanévben Bódi Dénes tanárjelölt töltött be, latin-magyar tanszék, az igazgató-tanács a tanáritestület javaslatára mégis magyar-német tanszékre hirdetett pályázatot. A változás magyarázata az, hogy a meglevő 7 latin tanár mellett egy 8-iknak megválasztása teljesen felesleges, míg azzal szemben az egyetlen egy német tanerő a német tanszék ellátására kevés; betegség esetén pedig a tanszék sohasem volt helyettesíthető. A tervbe vett középiskolai reform semmiesetre sem fogja szaporítani a latin órák számát, de minden valószínűség szerint tágabb teret fog nyitni a német nyelvnek. Iskolánk tehát nemcsak a jelen szükségletének tett eleget, de

a jövőbe is tekint, a mikor a 8-ik latin tanszéket német tanszékké alakítja át. Mély tisztelettel kérem Méltóságodat, hogy ehhez a változáshoz beleegyezését adni kegyeskedjek a végből, hogy annak idején a pályázat ily értelemben legyen hirdethető.

A tanulók létszámában a múlt évihez képest kevés változás történt. Az első osztályba nagyobb számmal iratkoztak be a tanulók, mint az elmúlt esztendőben. Különösen a közvetlen környék látogatja iskolánkat erősebben, ami elsősorban a kedvező vasúti összeköttetésnek köszönhető. A tanári testület ugyan nem látja szívesen a vonaton való bejárást, mert tapasztalata szerint sem erkölcsi tekintetben, sem a tanítás szempontjából nem célravezető, mindazonáltal ezt a háborús időt nem tartja alkalmasnak a kötelező bentlakás kimondására.

A beíratás eredménye a következő:

Osztály	Ref.	Ág. ev.	R. k.	G. kel	Izr.	Rendes tanuló	Magántanuló		Összesen
							fiú	leány	
I.	19	28	15	—	6	64	1	3	68
II.	12	14	14	1	11	50	2	—	52
III.	15	8	15	1	9	45	1	2	48
IV.	16	15	8	—	9	46	2	—	48
V.	9	6	8	—	5	26	—	3	29
VI.	7	8	10	—	9	31	1	2	34
VII.	8	5	3	—	8	21	1	2	24
VIII.	10	8	5	—	11	29	3	2	34
Összesen	96	92	78	2	68	312	11	14	337
							25		

A létszám ilyformán csak 6-tal kevesebb a tavalyinál. A fenti 337 tanuló közül azonban időközben már 9 VIII. oszt., 2 VII. oszt. és 1 VI. osztályú bevonult katonának, úgy, hogy tényleg csak 300 rendes tanuló van.

Az iskola beléletére, a tanulók tanulmányi előmenetelére és erkölcsi magaviseletére vonatkozólag most, az új tanév küszöbén, több nem jelenthető.

Az iskola vagyoni helyzete egyelőre nem ad okot az aggo-

dalomra. A 3%-os nyugdíjtarozásunkat azonban nem leszünk képesek törleszteni.

Jelentésem tudomásul vételét mély tisztelettel kérve maradtam.
Rimaszombat, 1915. okt. 22.

Méltóságodnak alázatos szolgálja :

Loysch Ödön
igazgató.

Egyházkerületi közgyűlésünk sajnálattal veszi tudomásul, hogy a rimaszombati egy. prot. főgimnázium a maga iskolai helyiségeit ez évben is kénytelen nélkülözni, másrészt azonban örömmel értesül arról, hogy a beírt tanulók száma csaknem egyenlő a múlt évvel, s hogy az iskolai év rendes időben megnyitható volt és a tanítás szept. 7. óta zavartalanul folyik; az ebben ez évre is szíves segédkezet nyújtó Bodor István, Dr. Veress Samu ny. tanároknak és Tóth Béla városi mérnököknek és a szíves segítségét ez évre felajánló Zachár Gusztáv ny. tanárnak lelkes áldozatkészségükért közgyűlésünk hálás köszönetet mond. Az elháríthatatlan nehézségekre tekintettel tudomásul veszi közgyűlésünk a rajz- és torna-tanításnak ez évben való szünetelését, valamint a tanítási óráknak az idegen helyiségben való tanítás miatt szükségessé vált redukálását abban a reményben, hogy ez a kiszabott tananyag elvégzését akadályozni nem fogja. A katonai szolgálatot teljesítő tanárok nevei közzé elismeréssel jegyzi fel az önként bevonult Szigeti Benedek Gyula nevét. Örömmel üdvözli közgyűlésünk rendes tanári minőségben a nagymélt. vall. és közokt. m. kir. miniszterium által kinevezett Boros Józsefet, s működésére Isten áldó és segítő kegyelmét kéri. Tudomásul veszi Csanády Sándornak a megüresedett latin-magyar tanszékre ez évre helyettes tanárul való alkalmazását és jóváhagyja e tanszéknek német-magyar

szakúvá átszervezését, mivel ily módon a tan-
tárgyfelosztás sokkal könnyebben és célszerű-
ben lesz megoldható.

40/b. A rimaszombati főgimnázium igazgatója az intézet igazgató-tanácsának megbízásából jelenti, hogy a kormányzati szabályrendelet-tervezeten a tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 18. sz. határozatával ajánlott módosításokat a tiszai ev. egyházkerület f. évi július havában tartott gyűlésében elfogadta, kivéven az egyházkerületünk által ajánlott első módosítást, mely a szabályzat 11. §. r) pontjából törlendőnek mondta ki az államilag approbált tankönyvek alkalmazásának kény-
szerű kimondását, amennyiben ez az államsegély tárgyában kötött és 1909-ben revideált szerződéssel kifejezetten nem ellenkezik. A tiszai ev. egyházkerületi közgyűlés, tekintettel arra, hogy az ev. részről kötött államsegély-szerződések ki-
mondották az államilag jóváhagyott tankönyvek kötelező hasz-
nátát, bár a rimaszombati szerződésben a tankönyvekre nézve ilyen kikötés nincs, az ev. részről kötött szerződésekkel való egyöntetűség kedvéért a szabályzat e pontját megha-
gyandónak tartja a protestáns érdekeket is biztosító követ-
kező szövegezésben: „Csak államilag és egyházilag engedé-
lyezett, illetve jóváhagyott tankönyvek használtassanak.“

Egyházkerületi közgyűlésünk, minthogy a rimaszombati államsegély-szerződés nem köti ki az államilag approbált tankönyvek kötelező hasznátát, s minthogy a testvér ev. egyházkerületnek sem lehet érdeke az államilag approbált tankönyvek kötelező hasznátának kimon-
dása, felkéri a tiszai ev. egyházkerületet, hogy e kikötés követelésétől elállani sziveskedjék, mindkét egyházkerületre teljesen megnyugtató lesz e pont következő szövegezése: „Csak egy-
házilag engedélyezett, illetve jóváhagyott tan-
könyvek használtassanak.“

41. Olvastatott az egyházkerületi népiskolai tanügyi-bi-
zottságnak 1915. november hó 9-ik napján Miskolcon meg-
tartott ülésének következő

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Kovács Béla papi helyettes-, Meczner Béla világi tanügyi bizottsági elnökök.

Szent-Imrey Gyula, Vass Ádám, Halászy József, Csiky Béla, Bartha József, Elek József, Zsóry György, Gőöz Ferenc, Virág József, Bernáth Aladár, Bodor István, Becske Bálint, Arday J. Dániel, Szakal István bizottsági tagok. A Sárospataki Irodalmi Kör képviselőtében Dr. Buza László. Fodor György egyh. kerületi népiskolai tanügyi bizottsági előadó.

I. Meczner Béla tanügyi-bizottsági elnök sajnálattal jelenti, hogy a tanügyi bizottság egyházi elnöke, Czinke István betegsége miatt tanácskozásunkon meg nem jelenhetett, ezért felkéri Kovács Béla lelkészt, mint legidősebb egyházmegyei tanügyi-bizottsági elnököt a társelnöki szék elfoglalására, ki a társelnöki széket elfoglalja. Ezután Meczner Béla világi elnök tartalmaz a tudománynak még a csatatereken is győzedelmeskedő erejét fejtegető beszédével, melyben szíve teljességéből üdvözli a tanítói kart, mely a most harcoló fiatalság szívében, lelkében, nemcsak lánggra lobbantotta az áldozatot, vért és életet sem kimélő honszerelmet, hanem nemes példaadásával úgy nevelte s neveli még ma is, hogy bár türes és szenvedések között, de kitartással lépésről-lépésre haladva a végső győzelem felé, a mostani rémséges napok alatt is alkalmas lett az a honmentő munkára; — ezért az eredménydús munkáért az elismerés hervadhatlan koszorúját nyújtva a tanítóságnak, a megjelent tagok szíves üdvözlése mellett az ülést megnyitja.

II. Elnök felhívja tanügyi-bizottsági előadót népiskoláink 1914/15 évi állapotának ismertetésére, ki a beérkezett adatokból megállapítja, hogy a világháború népoktatásügyünkre is reányomta szomorú bélyegét az 1914/15. iskolai évben. Sok helyünnen hadbavonultak, — sőt már el is estek — sokan a tanítók közül. Van hely, honnan még a lelkész is behívatott hadi szolgálatra. A múlt év őszén Felsőzemplén s Ungmegye több helységéből menekülni volt kénytelen a lakosság, — így a tanítók is. Ily helyekről aztán megbizható adatokat szerezni nem sike-

rült, miért is az ez évi statisztikai adatok megbízhatlanok. Maguk az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnökök vallják meg jelentéseikben, hogy ez évi ismétlő-iskoláztatásunkról alig lehet beszélni. A munkaerő hiánya miatt az ismétlő-iskolás gyermekek is az ekeszarva mellé állottak. Ha megkezdődött is az iskoláztatás, csak nagyon későn s a tavaszi munkálatok megkezdéséig tartott. A mindennapi iskolák ajtai is bezárultak április hó végén és május hó első felében. Ezért az iskolalátogatóság is csak három egyházmegyében járt és osztályozta az iskolákat: Abaujban, Gömörben, Tornában. Az itthonmaradt tanítók és lelkészek vállalva igyekeztek pótolni a tanerőkben mutatkozó hiányokat. Két, vagy több tanítós iskolában a harcban vonult tanító helyett az itthon maradt tanított. Ahol tanító nem volt, ott a lelkész végezte a tanítást, sok helyen teljesen ingyen, hazafias kötelességből. Itt-ott, a más vallású iskola növendékeit is tanították tanítóink, délig a magunk, délután a más felekezet növendékeit oktatóknak kiváló szorgalommal s dicséretreméltó sikerrel. Általában tanítóink nemes törekvéssel — hazafias buzgalommal igyekeztek pótolni a hiányt, háritgatni az akadályokat s ha ez nem sikerült mindenütt, ennek oka nem a jóakarát hiánya, hanem a rettentő idők bomlasztó hatalma volt.

Az egyházmegyéből beérkezett jelentésekre, indítványokra s az Egyetemes Konventnek népiskoláinkat érintő leiratára, tanügyi-bizottságunk a következő indítványokat terjeszti fel a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlésre elfogadás végett:

1. Tisztelettel kéri fel a közgyűlést, hogy tekintve az évi statisztikai adatok megbízhatlanságát, amelyet a világháború által teremtett helyzet igazol, a statisztikai táblázatokat ne vegye fel ez éven jegyzőkönyvébe.

2. Utasítsa az egyházmegyéket, hogy a hibás statisztikai adatokat szolgáltató, vagy épen nem szolgáltató lelkészek ellen, ha ez éven nem is, de jövőre a fegyelmi eljárást multhatlanul indítsák meg.

3. A gömöri egyházmegye azon felterjesztését, hogy az iskolalátogatósi jegyzőkönyvekbe a köziskolalátogatók azt is felvegyék, hány növendék nyert végbizonyítványt a lefolyt tanévben, elfogadja s az egyházmegyéket fel-

hívja, hogy az egyházmegyei iskolalátogatóságokat ily irányban és értelemben utasítsa.

4. A gömöri egyházmegyének azon indítványát, hogy a tanítók családi pótlékban részesüljenek s az Országos Ref. Tanító-Egylet következő indítványait:

1. hogy a református tanítók törzsfizetése egyenlő legyen az állami tanítókéval;

2. ugyanannyi családi pótlékot kapjanak, mint az állami tanítók;

3. igazgatói tiszteletdíjuk emeltessék fel ugyanannyira;

4. a fizetési osztályzatba való sorozásnál számíttassék be összes szolgálati idejük, vagyis az 1893. év előtt eltöltött szolgálatuk is;

5. kapják meg ugyanazon lakbért, mint az államiak;

6. adjon az állam a református tanítóknak is szükség esetén kivételes segílyt;

7. midőn a törvényhozás az állami tisztviselők s így az állami tanítók fizetését is ujolag rendezi, az egyenlő elbánás elve szerint rendezze ugyanazonképen a református tanítók fizetését is; — méltányosnak tartja. Ezért, hogy a jelenlegi nehéz megélhetési s gazdasági viszonyok között tanítóink, kik idehaza, a harctéren, a lövészárkokban a haza védelmében veritéket és vért hullatnak, ne legyenek az államnak mostoha gyermekei s hogy akik iskoláinkban s a haza védelmében az állami tanítókkal egyenlő terheket hordoznak, egyenlő szolgálatot teljesítenek, azokkal egyenlő elbánásban s fizetésben részesüljenek;

tisztelettel kéri fel Egyházkerületünk az Egyetemes Konventet, hogy a közoktatásiügyi minisztériumnál járjon közbe, hogy tekintettel a háború által teremtett nehéz megélhetési viszonyokra, melyek különösen a gyermeket neveltető tanítókra mérnek elviselhetlen terheket, az állami tisztviselőknek nyújtott minden kedvezményben — s így a családi- s drágasági pótlékban is — a mi tanítóinkat is részesítse. A rendes viszonyok beálltával pedig a törvényhozás útján intézkedni sziveskednék, hogy

a Ref. Tanítók Országos Egylete által kifejezett óhaj teljesítésével az állami s felekezeti tanítók fizetése közt levő nagy különbség kiegyenlítettessék.

5. Egyetemes Konventünk 1915. évi 191. sz. jegyzőkönyvi pontjára, az egyházkerületi tanügyi-bizottság javaslata folytán Egyházkerületünk kimondja:

miszerint arra, hogy népiskoláink VI osztályúvá fejlesztessenek, intézkedés szüksége nem forog fenn, mert Egyházkerületünkben mindössze egy III osztályú, 13 IV osztályú, 29 V. osztályú iskola van s a többi mind VI osztályú. Az 1913/14. évi összesítő kimutatásba egy egyházmegyének azon tévedése folytán csúszott be a hiba, hogy a két, vagy több tanerős iskolákat mind külön szervezett iskolák gyanánt tüntette fel.

Az ismétlő-iskolákba járó növendékek számának apadását pedig Egyházkerületünkben az okozta, hogy az 1913/14. iskolai évben kevesebb volt a tankötelesek száma is, mint az 1912/13. iskolai évben. Míg 1912/13-ban 12389; addig 1913/14-ben csak 11779; tehát 610 el kevesebb. Egyházkerületünkben különben is az ismétlő-iskoláztatás az 1913/14. évben az országos átlagot jóval meghaladta, mert az ismétlő tanköteleseknek csak 4,67%-a nem járt iskolába.

6. Egyetemes Konventünk 1915. 196. sz. jegyzőkönyvi pontjával tudatja, hogy új statisztikai űrlapot állapított meg s azt minden év nov. 1-ig az egyházkerületekhez megküldi, amelyeket felhív, hogy népiskolai statisztikai űrlapjaikat úgy állítsák össze, hogy az egyetemes konventi összesítő statisztikai kimutatásban kívánt adatok azokból minden nehézség nélkül megállapíthatók legyenek s fölhívja az egyházkerületeket arra is, hogy ezt az

összesítő kimutatást minden év december hó 1-ére saját egyházkerületi statisztikai kimutatásuk egy példányával, jelentés kíséretében terjesszék be az Egyetemes tanügyi-bizottság Elnökségéhez s e jelentésben mutassanak reá az Egyházkerület népiskola-ügye körében felmerült feltűnőbb haladást, vagy hanyatlást jelentő eseményekre, másfelől az előző évi adatokról való minden lényegesebb eltérést (10⁰/o) magyarázattal, illetőleg indokolással kísérik.

Egyházkerületi tanügyi bizottságunk tisztelettel kéri fel a Föt. Egyházkerületet, hogy az Egyetemes Konvent által leküldendő statisztikai űrlapot egy bizottságnak azon utasítással adja ki, hogy e bizottság azt hasonlítsa össze a mi statisztikai űrlapunkkal az „E“ tabellával s ha szükségét látják, igazítsák ki, vagy teljesen szerkesszék újjá ez egyházkerületi statisztikai űrlapot s hozzák összhangba az Egyetemes Konvent által kibocsátott űrlappal, hogy így a statisztikai adatok azokból minden nehézség nélkül megállapíthatók legyenek.

Az egyházkerület népiskolai tanügyi-bizottság eloadóját és jegyzőjét pedig utasítja, hogy az egyh.-ker. népiskolai összesítő statisztikai kimutatást az Egyetemes Konvent által leküldött űrlapon minden év őszi egyházkerületi gyűlésére terjessze be s annak helybenhagyása után e kimutatást saját Egyházkerületünk népiskolai kimutatásának egy példányával, jelentés kíséretében, november 20-ig terjessze be az egyházkerületi tanügyi-bizottság egyházi Elnökéhez, hogy így az e kimutatásokat dec. 1-ig az Egyetemes tanügyi bizottság Elnökéhez beterjeszthesse s általában az 1915. évi Egyetemes Konvent 196. sz. jegyzőkönyvi pontjának utasítása szerint járjon el.

A népiskolai statisztikai űrlap és táblázat összehasonlítására, kiigazítására, eset-

leg újra szerkesztésére bizottságot küld ki, elnökeül: Czinke Istvánt, tagokul: Becske Bálint, Halászy József s Fodor György bizottsági tagokat választja meg, jelentésüket jövő évi őszi egyh.-kerületi gyűlésünkre bevárja.

Meczner Béla,
világi elnök.

Fodor György,
t.-ü. biz. jegyző.

Kovács Béla,
h. egyházi elnök.

Egyházkerületünk a tanügyi bizottság indítványait s fölterjesztéseit elfogadja s határozattá emeli. Ehhez képest:

1. A népiskoláinkról szóló táblás kimutatókat ez éven nem veszi fel jegyzőkönyvébe.

Az Egyetemes Konventhez beterjesztendő statisztikai kimutatás helyes megszerkesztéséhez szükséges adatok beszerzésére tanügyi előadót utasítja, felkérve az espereseket, hogy az adatok beszerzésére nézve a tanügyi bizottsági előadótól hozzájuk intézett kérdésekre a lelkészek megkérdezése után sürgősen válaszoljanak.

2. Jövőre nézve utasítja az egyházmegyét, hogy a hibás statisztikai adatokat szolgáltató lelkészek s tanítók ellen a fegyelmi eljárást multhatlanul indítsák meg s arról egyházkerületünknek jelentést tegyenek.

3. A végbizonyítványt nyert gyermekek száma az egyházmegyei iskolalátogatási jegyzőkönyvekbe felveendő.

4. Az O. R. T. E. kérvényét a legmelegebb ajánlással terjeszti fel az Egyetemes Konventre.

Az 5. 6. sz. indítványt teljes egészében határozattá emeli, az illetékeseket azok betartására utasítja, illetve az 5. pontot, mint jelentést, az Egyetemes Konvent Elnökségéhez tudomásul vétel végett tisztelettel felterjeszti.

42. Fodor György előadó beterjeszti a nem felekezetünkhöz tartozó középiskolákba járó ref. növendékek 1914/15. évi vallásvizsgáiról szóló következő jelentését:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés !

A világháború nyoma meglátszik ez évi vallásoktatásunkon és vizsgáinkon is. Néhol az iskola csak december 28-án (Ungvár, Kassa), másutt meg éppen február havában (Nagymihály) nyílt meg. Sőt voltak olyanok, melyek egész éven zárva maradtak, mint a homonnai állami polgári fi-; felső kereskedelmi s róm. kath. polgári leányiskola; a miskolci állami fém- és vasipari szakiskola, az ungvári agyagipar és siketnémák intézete. Néhol, miután kórházzá alakították át az iskolát, egy intézetbe jártak a növendékek, mint pl. Sátoraljaújhelyben, hol az állami polgári fiúiskolában a fiú növendékek d. e. 8-tól d. u. 1 óráig; a polgári leányiskola növendékei pedig d. u. 2 órától 6-ig nyertek oktatást. Természetes, hogy ily viszonyok mellett a vallástani órákat sem lehetett kellően beosztani s a tananyagot sem lehetett hiány nélkül betanítani.

Eperjesen, miután az állami tanítónőképző-intézet katonai célokra használtatott fel, a tanítás egész éven át szünetelt, úgy hogy emiatt az itteni hittani és kántorkepesítő vizsgálatok sem voltak ez éven megtarthatók. De nem voltak megtarthatók itt a különböző intézetekben a vallásvizsgák sem, mert a minisztérium májusban hirtelen, távirat útján záratta be az intézeteket. S az intézetek meg nem nyílása, a kevesebb ideig tartó iskolai év érzékeny anyagi kárt okozott hitoktatóinknak. Eperjesen az állami tanítónőképző-intézet meg nem nyílása miatt a hitoktató lelkész az állam pénztárából eddig kapott 800 kor. tiszteletdíját teljesen elvesztette. Majdnem így járt a kassai állami felső leányiskola hitoktatója is, ki az eddig kapott 300 korona tiszteletdíj helyett, azért, mert az intézet december hó 28-án nyílt meg, az államtól csak 180 kor 94 f. tiszteletdíjat kapott. Nagymihályon az intézet igazgatósága csak ígért 50 korona tiszteletdíjat Virágh József hitoktató lelkésznek, de hogy megadja-e, a jövő titka? Sárospatakon, mert az állami tanítónőképzőben 13-al kevesebb volt a ref. tanulók száma, 800 kor tiszteletdíj helyett csak 600 koronát kapott a főiskolai pénztár. Így járt különben el maga Egyházkerületünk is, amidőn a sátoraljaújhelyi róm. kath. kegyesrendiek gimn.-ba járó növendékek

vallástanításáért járó évi 800 kor tiszteletdíj helyett az 5 hónapi tanításért csak 500 koronát adott.

De nemcsak szellemileg, anyagilag okozott kárt a világháború, de bénítólag hatott minden fejlődésre, minden törekvésünkre. A sárospataki polgári leányiskola s a miskolci leány gimn. ügye nem haladhatott előre. A régi panaszok sem orvosoltattak. Egerben az Angol kisasszonyok vezetése alatt álló intézetekből a bentlakó ref. növendékeket most sem engedték ref. istenítiszteletre járni. Sátorajújhelyben pedig a Carolineumban bentlakó ref. növendékek nemcsak a ref. templomba nem járhattak, hanem kényszerítették őket, hogy a róm. cath. istenítiszteletet látogassák s a pápista szertartásokat gyakorolják. A vallásvizsgák május hó közepétől június hó 18-ig tartattak meg az egyh.-kerületi megbízottak elnökléte alatt, még pedig nagyon jó eredménnyel. E nagyon jó eredményt a sok jeles osztályzatból állapíthattam meg, mert a megbízottak közül csak négyen fejezik ki véleményüket a vallástanítás érdemére nézve.

Az énektanítás mikéntjére s díjazására javaslat csak Nagyrőcéről érkezett. Itt hajlandó lenne a ref. vallású polgári iskolai tanár s egyben hitoktató Simon Ferenc évi 50 koronáért külön énekórákat adni együttesen a két intézet növendékeinek.

Dobsinán, Gálszécsen, Mezőkövesden, Nagymihályon a tanulók kevés száma miatt vallásórákon is tanítható éneklés. Rimaszombatban, Ungváron, Sárospatakon a ref. kántor-tanító tanítja, illetve a sárospataki állami tanítóképzőben a főiskolai énektanár. Rózsnyón valószínűleg meg lesz oldva az énektanítás a ref. vallású állami iskolai tanító helyfoglalásával. De Kassán, Miskolcon, Nagyrőcén, Sátorajújhelyben, Tokajban gondoskodni kellene róla. Mert hogy a vallásórákat énekléssel kezdik és esetleg azzal is végzik, ez nem énektanítás, hanem a már tudott énekek gyakorlása.

Ez éven 15 városban 7 főgimnázium, 6 tanítóképző, 4 felső kereskedelmi, 3 főreál, 24 polgári s két felsőbb leánynevelő intézetben történt gondoskodás a vallástanításról. Az összes intézetekben, a ref. növendékek száma 1020 volt, a kik összesen hetenkint 154 vallásórán részesültek vallástanításban. Legtöbb növendék volt Miskolcon 219, Sátorajújhelyben 155, Kassán 148, Ungváron 127, Egerben 97. Legkevesebb növendék volt Gálszécsen 2, Nagymihályon 5. A 46 tanintézetben hetenkint tartott 154 vallástani óráért a hitoktatók összesen 8809 korona tiszteletdíjat kaptak. Még

pedig az államtól 6705 koronát; az egyh.-kerülettől 1300 koronát, az egyes intézetek pénztárából 450 koronát; a növendékektől tandíj címen 204 koronát; az egeri egyháztól 100 koronát s az alsó-borsodi egyházmegyétől 50 koronát. Semmi tiszteletdíjat nem kapnak Egerben a róm. kath. fitanító-képzőtől s az Angol kisasszonyok vezetése alatt álló felső leánynevelő-intézettől. Eperjesen a görög kath. tanítóképzőtől s a görög kath. polgári iskola s az Angol kisasszonyok vezetése alatt álló polgári leányiskolától, Rozsnyón az ág. ev. polgári leányiskolától, Ungváron a görög kath. tanítóképző-intézettől, illetve a mindezen intézetekben végzett valótanításért.

Ez összeállításból az is kitűnik, hogy egyedül az egeri egyház áldoz a vallástanításért 100 koronát s az ungvári egyház az énektanításért. A többi egyház e címen semmi terhet nem visel. Azt hiszem, az egyházak gondoskodhatnak legalább az énektanításról s ahol szervezett ref. egyház nincs, ott az egyházmegyeek vehetnék kezükbe a díjazás ügyét.

Tankönyvek azok, melyeket az 1908. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés 79. jkvi pontjában elfogadott s megállapított — az összevont osztályok s a kevés vallásóra miatt itt-ott némi hullámmal. Így Dobsinán a polgári iskola III. o.-ban nem volt tanítható a Kiss József Hit- és Erkölcstana az összevont osztályok miatt. Egerben a polgári leányiskola III—IV. o.-ban a Kiss J. Hit- és Erkölcstana s a Gergely—Kovács—Szabó Kereszttyén Egyháztörténelme helyett Dr. Tüdős István népiskolai Hit- és Erkölcstana tanított s ugyancsak ez a rimaszombati állami polgári iskola II. o.-ban, s a tokaji polgári iskola III. o.-ban. Batizfalvi—Bereczky Biblia ismertetését nem tanútták az eperjesi gör. kath. és ág. ev., s az ungvári görög kath. fi- és nőtanítóképző-intézetekben. Az ungvári polgári leányiskola III. o.-ban a Kiss József Hit- és erkölcstana helyett a Barla Jenő ker. hittanát, a miskolci kath. főgimn. VII. osztályában pedig a Szőcs Farkas Hit és Erkölcstana helyett egy ismeretlen szerző „Vallástörténetét“ tanútták. Tehát úgylátszik a megállapított tananyagtól több helyen többé-kevésbé eltértek a hitoktatók. Ez az eltérés azonban azért is történhetett, mert néhol az 5 hónapra összezsugorodott szorgalmi idő alatt a terjedelmesebb tananyag keresztül hajtható nem volt. S ha még megemlítem az egeri hitoktató panaszát, hogy az egeri főgimnázium kath. vallástani óráit mindig akkorra állapítják meg, mikor ő akarja a vallástani órákat megtartani, általánosságban tartott jelentésemet végezhetem.

Részletes jelentésem a következő:

1. *Dobsina*. Az állami polgári fiúiskolának volt 7 (tavaly 6); a polgári leányiskolának 17, (tavaly 30) ref. növendéke. Összesen 24 (tavaly 36), akik felerészben jelesül, felerészben jó eredménnyel vizsgáltak. Mindössze is a fiúiskolában volt egy növendék, ki a vallástanból elégtelen osztályzatot nyert. Tanulták az I—II. osztálybeliek: Kovácsy S. bibliai vallástanát, a III—IV. oszt.beliek Gergely Károly egyháztörténetét, heti 2—2 órán. Az oktatást most is Szombathy László, polgári iskolai tanár végezte; aki a vallástanítási órák alatt éneket is tanított, s különösen ebben mutatott fel kiváló sikert. Tiszteletdíja 300 korona, melyből 200 koronát az állam pénztára, 100 koronát pedig az egyh.-kerület pénztára fizetett, még pedig a két polgári iskolában való vallástanításért 40—40 koronát, az elemi népiskolában való tanításért 20 koronát. A vizsgán Réz László egyh.-kerületi megbízott elnökölt. Isteniszteletre akkor jártak a növendékek, mikor a rozsnyói lelkes tartott isteniszteletet. A vizsga május 17-én és 18-án volt. A növendékek közül dobsinai volt 2 fi, 5 nő. abauji 1 nő; borsodi 1 fi, 3 nő; gömöri 1 fi, nógrádi 1 fi; szabolcsi 3 nő; zemp-
léni 5 nő s kettőnek a hovávalósága nincs feltüntetve.

Az énektanításra külön intézkedés nem szükséges, mert a kevés növendék vallásórákon is tanulhat és tanul is éneket.

2. *Eger*. Állami főreál és cisztercita főgimn. és r. k. fitanítóképző-intézet. A reáliskola VIII. osztályában 31, a gimn. VIII. osztályában 29 s a fitanító-intézetben 2 ref. vallású növendék, összesen 62 növendék volt, kik a május hó 14-ik napján megtartott vallásvizsgán jeles és jó eredménnyel vizsgáltak s kielégítő eredménnyel $6 + 6 = 12$ s kitűnő eredménnyel a két képezdei növendék vizsgázott. A reáliskola és főgimn. I—II. osztályú növendékei Kovács S. Bibliai vallástanát, a III. oszt. Keresztyén Hit-tanát, a IV. oszt. Erkölcs-tanát, az V—VI. oszt. Keresztyén Egyháztörténetet, VII. oszt. Jármý: Magyar Prot. Egyháztörténet, VIII. oszt. Szöts Farkas: Keresztyén Hit és Erkölcs-tan. A képezdei növendékekkel Batizfalvy—Berecky: Biblia ismertetés. A vallástani órák száma, mivel a főreál és főgimn. vallástani órarendje nem egyezett s a cél pedig itt az, hogy a r. k. vallásóra egy időben essék a ref. vallásórával, így heti 22 óra tartatott s mivel a főreáliskola kórházzá alakítottatott, így a vallástani órák a ref. imaházban tartattak meg. Az oktatást Tóth István lelkes végezte a régi lelkiismeretes hűséggel és szép eredménnyel. Az éneket is ugyanő

tanította a vallástani órák alatt. Tiszteletdíja az államtól 1300 kor. A r. k. fitanító-képzőben tanult növendékek tanításáért, kik a főgimn. növendékeivel tanultak, tiszteletdíjat sehonnan nem kap. Istenitiszteletre a növendékek Kolozsi Mór presbyter főreáliskolai tanár vezetése alatt jártak. Az énektanításra nézve javaslat nem adatott be. A vizsgán Kerekes Zsigmond egyházkerületi megbízott elnökölt.

Állami polgári fi- és nőiskola. A polgári fiiskolában pusztán az I-ső osztályban tanult 6 növendék. A polgári nőiskola IV. osztályában 7 növendék, összesen 13, kik a május hó 19-én megtartott vizsgálat alkalmával felerészben jelesül, felerészben jó és kielégítő eredménnyel vizsgáztak. A polgári fiiskolában Hamar István Ó- és új szövetségi bevezetését; a polgári nőiskola I. és II. osztályában Kovácsy Bibliai vallástanát; a III. és IV. osztályban Dr. Tüdős István Keresztyén hit és erkölcsstanát tanulták. Heti órák száma a fi polgáriban 1, a nő polgáriban 4. Az oktatást 1915. ápril 1-ig Kőszeghy Gábor s ápril 2 től Virágh Béla segédlelkész végezte s a vallástani órákon éneket is tanítottak, mert az énekezők, ki azelőtt az éneket tanította, hadbavonúlt.

Tiszteletdíja a polgári fiiskolába járók vallástanításáért 50 kor, a polgári leányiskolába járók tanításáért 100 korona, mindkét fizetését az államtól kapja. A növendékek jártak templomba. A vizsgán Kerekes Zsigmond egyházkerületi megbízott elnökölt.

Angol kisasszonyok leánynevelője. Három intézetből áll, u. m. : polgári leányiskola 4 osztálylyal, hol 8 növendék tanult. Felső leányiskola 6 osztálylyal, hol 10 növendékünk s a tanítóképző-intézet, hol csak az I. és IV. osztályban tanult reform. növendék, mindkét osztályban 2—2, összesen a három intézetben tanult 22 növendék, kik a május hó 28-án megtartott vallásvizsgán mindnyájan jeles és jó eredménnyel vizsgáztak. A polgári és felső leányintézet növendékei az I—II. osztályban Kovácsy S. Bibliai vallástanát; a polgári iskola III. osztályában a Dr. Tüdős István Hit- és Erkölcsstanát, a felső leányiskola III—IV. osztályában Kovácsy S. Keresztyén hit- és Erkölcsstanát; a VI-ik osztályban és a tanítónő-képzőben vallástanítási módszertant s egyházszerartartást és alkotmánytant tanultak. A heti órák száma 6. A hitoktatást 1915. ápril 1-ig Kőszeghy Gábor s azután Virágh Béla segédlelkész végezte az egyház pénztárából kapott 100 korona tiszteletdíjért. A növendékek vallásórákon tanultak énekeket. A bentlakó növendékek tervszerűen elzártnak már évek óta a ref. istenitiszteleteken való

megjelenéstől. Az ének tanítására nézve nem terjesztettek be semmi javaslatot. A vizsgán Kerekes Zsigmond egyházkerületi megbízott elnökölt.

3. *Eperjes*. Görög kath. tanítóképző-intézet és az ágostai evangélikus tanítóképző-intézet. Amott a tanulók létszáma a II. és III. osztályban 3, emitt a IV. osztályban 9, kik együttesen tanultak 2 csoportba osztva s je. esül vizsgázott 3, jól 4, kielégítő eredménnyel 5. Az I—II. oszt. Szócs Farkas Hit- és Erkölcsstanát; a III—IV. oszt. Dr. Kiss Áron Módszertanát és id. Kiss Kálmán Kultusz és Szervezet c. tankönyvét tanulták, heti 4 órán. A hitoktatást Gönczi Gábor ref. lelkész végezte, ki az ág. ev. tanítóképzőben végzett vallástanításért 300 korona tiszteletdíjat kap az egyházkerület pénztárából; a görög kath. tanítóképzőben végzett oktatásért azonban nem kapott sehonnan semmit. Az éneklést csak annyiban tanulták, hogy a vallásórákat énekléssel kezdték és végezték s istenitiszteletre jártak. Az énektanításra nincs semmi javaslat.

A görög kath. polgári fiú és az Angol kisasszonyok polgári leányiskolájában a növendékek száma amott 4, emitt 1, összesen 5, kik közül jelesen vizsgázott 1, jól 1, kielégítő eredménnyel 3 növendék. Mindahányan Kiss József Hit- és Erkölcsstanát tanulták heti 2 órán. A tanítást Gönczy Gábor lelkész végezte teljesen ingyen. Az énektanításra nézve javaslat nincs. Minden órát énekléssel kezdetek és végeztek. Templomba jártak.

4 *Gálszécs*. Polgári iskola II.-od osztályában volt két növendék, kik a június 15-én megtartott vizsgálaton jeles eredménnyel vizsgáltak. Tankönyv a Kovácsy S. Bibliái vallástana. A tanítást Péter Mihály lelkész végezte heti 1 órán, ki ezért az iskola pénztárából 90 korona tiszteletdíjat kapott. A vallástani órákon éneket is tanított a lelkész. Istenitiszteletre jártak. A vizsgán Szilágyi László egyházkerületi megbízott elnökölt.

5. *Kassa*. Állami felső kereskedelmi iskola. A növendékek létszáma 9, kik a május 18-án megtartott vizsgán jeles és jó eredménnyel vizsgáltak. Az alsó és középső osztályban Gergely—Kovács—S. Szabó Keresztyén egyháztörténelmét; a felső osztályban Dr. Jármi J. Magyar prot. egyháztörténetét használták. A hitoktatást Felméri Albert segédlelkész heti 1 órán végezte odaadó szorgalommal, kiváló szakképzettséggel és kitűnő eredménnyel. Tiszteletdíja az államtól 100 korona. Az éneklést a vallástani órákon gyakorolták s istenitiszteletre jártak. A vizsgán Révész Kálmán egyházkerületi megbízott elnökölt.

Állami főreáliskolában a ref. növendékek száma 14, kik a május 18-án megtartott vizsgán mindnyájan jeles eredménnyel vizsgáztak. Használt tankönyv az I—II. oszt.-ban Kovácsy S. Bibliai vallástana, III. oszt.-ban Kovácsy S. Keresztény hittana, a IV. oszt.-ban Kovácsy S. Ker. Erkölcsana. Az V—VI. oszt.-ban Kovácsy S. Keresztyén Egyháztörténete. A hitoktatást Felméri Albert segédlelkész heti 6 órán végezte minden dicséretet megérdemelve. Tiszteletdíja az államtól 600 korona. A növendékek istenitiszteletre jártak. Az énektanításra nézve javaslat nincs.

Állami felső leányiskolába járt 24 ref. növendék, kik közül a június 16-án megtartott vallásvizsgán 20 jelesen, 4 jól vizsgázott. Használt tankönyvek: az I. és II. osztályban Kovácsy S. Bibliai vallástana. A III—IV. osztályban Kovácsy S. Keresztyén Erkölcsana. Az V—VI. osztályban S. Szabó József Keresztyén Egyháztörténelme. A hitoktatást Makay Kálmán m. kir. javító nevelőintézeti ref. lelkész végezte, hetenként 3 órán. Tiszteletdíja az államtól 300 korona, mivel azonban ez évben a tanév csak 1914. dec. 28-án nyílt meg, csupán 180 kor 94 fillér tiszteletdíjat kapott. Az énektanítás a hittani órák alatt gyakoroltatott. Javaslat az énektanításra nézve nincs. A növendékek, a téli hónapokat leszámítva, felügyelet alatt jártak istenitiszteletekre.

Állami polgári fiúiskola. A növendékek száma 39, kik közül a május hó 21-én megtartott vizsgán 10 jeles, 8 jó, 17 kielégítő, 4 elégtelen eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek az I—II. oszt.-ban Kovácsy S. Bibliai vallástana; a III—IV—V. oszt.-ban S. Szabó J. Ker. egyh. történelme. Heti órák száma 2 s a hitoktatást Babus Gyula segédlelkész végezte az államtól kapott 100 kor tiszteletdíjért, kiváló eredménnyel. Az énektanítás a rendes hittani órákon történt. Énektanításra nézve javaslat nem adatott be. Istentiszteletre jártak a növendékek.

Premontreí főgimnázium. Létszám a 8 osztályban 28, kik közül a május hó 18-án megtartott vizsgán 22 jeles, 6 jó eredménnyel vizsgázott. Az I—II. oszt. Kovácsy S. Bibliai vallástana; a III. oszt. Kovácsy S. Ker. Hittanát, az V—VI. oszt. Kovácsy S. Keresztyén egyháztörténetét, a VII. oszt. Dr. Jármay Magyar Prot. Egyháztörténetét, a VIII. oszt. Dr. Szöcs Farkas Református kereszty. Hit- és Erkölcsanát tanulta. A hitoktatást Felméri Albert segédlelkész heti 6 órán kiváló eredménnyel végezte az egyházközség pénztárából kapott 350 kor tiszteletdíjért. Az énekek a val-

lástani órákon gyakoroltattak. Az énektanításra javaslat nem érkezett. A növendékek istenitiszteletre jártak.

Szent Domonkos-rendi polgári leányiskola. A növendékek száma 18, kik közül a május hó 20-án megtartott vallásvizsgán 8 jeles, 10 jó eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek: az I—II. oszt.-ban Kovácsy S. Bibliai vallástana; a III—IV. oszt.-ban S. Szabó J. Ker. Egyháztörténelme. A hitoktatást Babus Gyula segédlelkész heti 1 órán a *növendékektől kapott* 50 kor tiszteletdíjért végezte kiváló szorgalommal. Az énekeket hittani órákon gyakorolták. Énektanításra javaslat nem érkezett. Istentiszteletre jártak a növendékek.

Szent Orsolya-rendi tanítóképző-intézet. A növendékek száma 16, kik a május hó 20-án megtartott vallásvizsgán mind jeles eredménnyel vizsgáztak. Használt tankönyvek: az V. osztályban: Batizfalvy—Bereczky Biblia ismertetés. III. oszt.-ban: Gergely—Kovács—Szabó Keresztyén egyh. történelme; IV. oszt.-ban: H. Kiss Kálmán A magyar ref. egyházak kultusza és szervezete s Dr. Kiss Áron A prot. népiskolai vallástanítás módszertana. A hitoktatást Felméri Albert segédlelkész heti 1 órán kiváló eredménnyel végezte a növendékektől kapott 50 kor tiszteletdíjért. Az ének a vallásórákon gyakoroltatott. Énektanításra nézve javaslat nincs. Istentiszteletre jártak. Minden intézetben a vallásvizsgán Révész Kálmán egyházkerületi megbízott elnökölt.

6. *Mezőkövesd*. Kir. kath. főgimn. és polgári leányiskola. A négy alsó osztályban jártak 14-en, a polgáriban 2-en, összesen 16-an, kik közül a május 17-én megtartott vallásvizsgán jelesen vizsgázott 9, jól 7. Használt tankönyvek: az I—II. oszt.-ban Kovácsy S. Bibliai vallástana, a III—IV. oszt.-ban Keresztyén egyh.-története. A hitoktatást Vajda Sándor mezőkeresztesi lelkész végezte heti két órán 300 korona tiszteletdíjért, melyből 200 kort az állam, 50 kort az egyházkerület, 50 kort az alsóborsodi egyházmegye fizet. Az éneket is a vallástanító lelkész tanította eredményesen. Az énektanításra nézve javaslat nincs. A növendékek a havonként tartott istentiszteleten megjelentek, úrvacsorával éltek. Konfirmált 7 fi s 3 leány. A vizsgán Szabó András egyházkerületi megbízott elnökölt.

7. *Miskolc*. Kir. kath. főgimnázium. A növendékek száma összesen 15, kik közül a május 28-án megtartott vallásvizsgán 7 jeles, 1 jó, 7 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Az I—II. oszt.-ban Kovácsy S. Bibliai vallástanát, a III—IV. oszt.-ban Kovácsy Ke-

resztyén Hit- és Erkölcstanát, a VI. oszt.-ban Ker. egyháztörténetét, a VII. oszt.-ban Laki Dániel: Vallástörténetét használták. A hitoktatást László Sándor segédlelkész heti 4 órán 400 kor. tiszteletdíjért végezte, mit az államtól kapott. Az éneket a vallástani órákon gyakorolták. Az énektanításra nincs javaslat. Isteniszteletre jártak. A vizsgán Tóth Béla egyházkerületi megbízott elnökölt.

Állami felső kereskedelmi iskola. Növendékek száma 27, kik közül a május hó 7-én megtartott vizsgán 25 tanuló vizsgázott, 11 jeles, 10 jó, 4 kielégítő eredménnyel. Használt tankönyvek az alsó és középső osztályban: Gergely—Kovács—Szabó: Keresztyén Egyh.-tört. A felső osztályban: Dr. Jármy J. Magyar Prot. Egyh.-története. A hitoktatást Igaz József segédlelkész végezte heti 3 órán 300 korona tiszteletdíjért, mit az állam fizetett. Isteniszteletre jártak. Énektanításra nincs észrevétel.

Miskolci I—II. sz. állami polgári fiúiskola. Az I-ső sz.-ban a létszám 70, a II-ik sz.-ban 44. A május hó 27-én megtartott vizsgálaton 40 jeles, 45 jó, 29 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Tankönyv az I—II. oszt.-ban Kovácsy S. Bibliái vallásan. III. oszt.-ban Kiss József Ker. hit- és Erkölcstan, IV. oszt.-ban S. Szabó J. Ker. egyh.-tört. Heti órák száma az I-ső sz.-ban 4, a II-ik sz.-ban 3. A hitoktatást mindkét helyen Izsák Imre segédlelkész végezte 200, illetve 150, összesen 350 kor tiszteletdíjért, mit az állam fizetett. Az énektanítást a rendes vallástani órákon a hitoktató végezte. Az énektanításra nézve javaslat nincs. Isteniszteletre jártak a növendékek a hitoktató s nagyobb ünnepélyek alkalmával a tanárok vezetésével.

Állami polgári leányiskola. Növendékek száma 56, kik közül az április hó 25-én megtartott vallásvizsgán 30 jeles, 21 jó, 5 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek, mint a polgári fiúiskolában. Heti órák száma 4. A hitoktatást Izsák Imre segédlelkész végezte 200 korona tiszteletdíjért, melyet az államtól kapott. Az énektanítást vallásórákon a hitoktató végezte. Énektanításra nézve nincs javaslat. Isteniszteletre jártak.

Róm. kath. zárdái polgári leányiskola. Növendékek száma 7, kik közül az április hó 25-én megtartott vallásvizsgán 6 jeles, 1 jó eredményt mutatott fel. Tankönyvek azok, amelyek a polgári fiúiskolában. A hitoktatást Izsák Imre segédlelkész végezte heti 1 órán. Ezért semminemű tiszteletdíjban nem részesült. Az énektanítást a hitoktató végezte a rendes vallástani órákon. A növendékek a hitoktató vezetése alatt jártak isteniszteletre. Az összes nem

felekezetünkhöz tartozó iskolák vallásvizsgáin Tóth Béla egyházkerületi megbízott elnökölt.

8. *Nagymihály*. Magán polgári iskola. A növendékek létszáma 5, kik a június hó 18. napján megtartott vallásvizsgán jó eredménnyel vizsgáztak. Használt tankönyvek: a II-ik oszt.-ban Kovács S. Bibliai vallástan. A III. oszt. ban Kiss J. Hit- és Erkölcstana, IV. oszt.-ban Gergely Egyh.-tört. A hitoktatást Virág József lasztoméri lelkész végezte hetenként 1 órán. 50 korona tiszteletdíjat az igazgatóság megígért. de még eddig nem fizetett. Éneket a hitoktató tanított. Isteniszteletre jártak. Az iskolai év a háború miatt február havában kezdődött s mivel az iskola katonai célokra volt lefoglalva, bérhelyiségben folyt a tanítás. A vizsgán Hutka József egyházkerületi megbízott elnökölt.

9. *Nagyróce*. Állami felső kereskedelmi iskola. A növendékek létszáma 10, kik közül 8 tett vizsgát, még pedig 6 jelesen, 2 jó eredménnyel. Május 19-én kettő katonai szolgálatra hivatott be a vizsgák előtt. Használt tankönyvek: Alsó és középoszt.-ban Gergely—Kovács—S. Szabó J. Keresztyén egyháztört. A felső oszt.-ban Dr. Jármí J. Protestáns egyh. tört. Heti órák száma 3. A hitoktatást Simon Ferenc ref. vallású polg. iskolai tanár végezte az államtól kapott 50 koronáért. Az énektanítást a hitoktató tanár végezte — néha a polgári iskola növendékeivel együttesen. Az énektanításra nézve javaslat az, hogy ha az egyházkerület legalább 50 kor segélyt adna, akkor hetenkint külön 1 órán az összes ref. vallású növendékeknek tartana 1 énekórát. Az ág. ev. templomba jártak isteniszteletre. Pütköst első napján azonban Gicére mentek a ref. templomba s úrvacsorával is éltek.

Állami polgári fiúiskola. Létszám 3, kik közül a május 19-én megtartott vallásvizsgán 1 jeles, 2 jó eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek: I. oszt.-ban Kovács S. Bibliai Vallástan. A IV ik oszt.-ban Gergely—Kovács—S. Szabó J. Keresztyén Egyh. tört. Heti óra 2 A hitoktatást Simon Ferenc ref. vallású polg. iskolai tanár végezte az államtól kapott 70 korona tiszteletdíjért. Éneket a vallásórán tanított. Isteniszteletre járás, mint az előbbi iskolánál. Egy I-ső oszt. polg. isk. tanulót a lelkész confirmált. A hitoktató buzgósága, a ref. öntudat ébrentartására irányuló törekvése minden dicséretet megérdemel. Mindkét iskola növendékeinek vallásvizsgáin Magyar István gicei lelkész elnökölt, mint egyházkerületi megbízott.

10. *Rimaszombat*. Állami polgári leányiskola. Növendékek száma

46, kik közül 44-en vizsgáztak, még pedig 30 jeles, 14 jó eredménnyel. Használt tankönyvek I. oszt.-ban Kovácsy S. Bibliai Vallástan. II. oszt.-ban Dr. Tüdős Hit- és Erkölcsstan. III–IV. o. Gergely–Kovács—S. Szabó J. Egyháztörténet. A hitoktatást Simon Mihály lelkész hetenkint 4 órán végezte minden külön díjazás nélkül, díjlevélbe foglalt kötelessége szerint. Az éneket külön órán a kántor tanítja, de ez éven a kántor hadba vonulása miatt nem tanultak. Isteniszteletre minden vasárnap jártak. A vizsgán Czinke István egyházkerületi megbízott elnökölt s a vizsga május 16-án volt.

11. *Rozsnyó*. Ág. ev. főgimnázium. Létszám 42, kik közül a május hó 18-án megtartott vallásvizsgán 15 jeles, 15 jó, 12 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek: az I–II. osztályban: Kovácsy S. Bibliai Vallástan. III–IV. oszt.-ban: Kovácsy S. Keresztyén Hittan. V–VI. oszt.-ban: S. Szabó J. Keresztyén Egyháztörténelem. VII–VIII. Dr. Jármy J. Magyar prot. Egyháztörténelem. Heti órák száma 8. A hitoktatást Réz László rozsnyói lelkész végezte az államtól kapott 800 korona tiszteletdíjért. Az énektanítást a vallástani órákon a hitoktató végezte. Az énektanításra nézve reméli, hogy ha a rozsnyói állami elemi iskolába kinevezett ref. vallású tanító helyét elfoglalhatja, ki a ref. egyház kántora is lesz, a külön énektanítás is rendezhető lesz. Isteniszteletre csak télen át nem jártak. A vallástanításnál a fősúly az értelem és a valláserkölcsei jellem fejlesztésére volt fektetve.

Ág. ev. polgári leányiskola. Létszám 17, kik közül a május hó 18-án megtartott vallásvizsgán 7 jeles, 8 jó, 2 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek az I–II. osztályban: Kovácsy S. Bibliai Vallástan. A III–IV. oszt.-ban: Kiss J. Ker. hit és Erkölcsstana. Heti órák száma 2. A hitoktatást Réz László lelkész végezte teljesen ingyen. Az éneket a vallásórákon ő tanította. Isteniszteletre jártak a növendékek. A vizsga kitünően sikerült. A vizsgán mindkét intézenél Dusza János pelsőci lelkész elnökölt. mint egyházkerületi megbízott.

12. *Sárospatak*. Állami tanítóképző-intézet. A növendékek száma 36, kik közül 33-an vizsgáztak, még pedig 20 kitünő, 10 jeles, 3 jó eredménnyel. Használt tankönyvek: I. o.-ban Batizfalvy—Bereczky: Bibliáismertetés. II. o.-ban Szócs Farkas Keresztyén hit- és Erkölcsstan. III. o.-ban Gergely—Kovács—S. Szabó J. Keresztyén Egyháztörténelem. IV. o.-ban Dr. Kiss Áron A prot. népiskolák vallástanítás módszertana és H. Kiss Kálmán A ref. egyh.

kultusza és szervezete. Heti órák száma 8. A hitoktatást Harsányi István főgimn. vallástanár végezte. A főiskola a vallástanításért 800 kor. tiszteletdíjat kap az államtól. Ez éven azonban azért, mert 13-al kevesebb a növendékek száma, a miniszter e címen csak 600 koronát utalt ki. Az éneket heti 1 órán az összes növendékeknek H. Bathó János főisk. ének- és zenetanár tanította. Isteni-tiszteletre jártak a növendékek vagy Hodossy Béla igazgató, vagy a hitoktató vezetése mellett.

Magán polgári leányiskola. Növendékek száma 28. Kik közül a május 21-én megtartott vallásvizsgán 26 jelesen, 2 jó eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek: Az I—II. oszt.-ban: Kovácsy S. Bibliái vallástan. A III—IV. o.-ban: Gergely—Kovács—Szabó J. Keresztyén Egyháztörténelem. Heti órák száma 4. A hitoktatást Szőke István segédlelkész végezte, a polgári leányiskola pénztárából kapott 200 korona tiszteletdíjért. Az énekeket a helybell kántortanító tanította. Isteni-tiszteletre jártak a növendékek. A vallásvizsgán mindkét intézetben Bálint Dezső egyh.-kerületi megbízott elnökölt.

13. *Sátoraljaujhely.* Róm. kath. kegyesrendi főgimn. A növendékek száma 58. Kik közül a június hó 2-án megtartott vallásvizsgán 56-an vizsgáztak. Mégpedig 27 jeles, 24 jó, 5 kielégítő eredménnyel. Használt tankönyvek: Az I—II. o.-ban: Kovácsy S. Bibliai Vallástan. III—IV. o.-ban: Kiss József Keresztyén Hit- és Erkölcstan. V. és VI. o.-ban: Kovácsy S. Egyháztörténet. VII—VIII. o.-ban: Balogh Ferenc Magyar prot. Egyh.-történet. Heti órák száma 8. A hitoktatást Szombati Szabó István helyettes lelkész végezte, az egyh.-ker. pénztárból 5 hónapon kapott 100—100; összesen 500 korona tiszteletdíjért. Énektanítás a hittani órák idején történt. Énektanításra nézve javaslat nincs. Isteni-tiszteletre a téli hónapok leszámításával jártak a növendékek.

Városi kereskedelmi iskola. Létszám 16. Kik közül a június 2-án megtartott vallásvizsgán 13-an vizsgáztak, mégpedig 5 jeles, 4 jó, 4 kielégítő eredménnyel. Használt tankönyvek: Az alsó osztályban: Gergely—Kovács—S. Szabó Keresztyén Egyh. történelem. A középső és felső o.-ban: Balogh Ferenc Magyar prot. Egyh.-történet. Heti órák száma 2. A hitoktatást Szombati Szabó István helyettes lelkész végezte, a vizsgázó növendékektől kapott 8—8 korona, összesen 104 kor. tandíjért. Énektanítás a hittani órán történt. Isteni-tiszteletre jártak a növendékek, a téli hónapok kivételével. Énektanításra nincs javaslat.

Polgári fiuiskola. Létszám 31. Kik közül a június 2-án megtartott vallásvizsgán 29-en vizsgáztak; mégpedig 4 jeles, 10 jó, 12 kielégítő, 3 elégtelen eredménnyel. Használt tankönyvek: I—II. o.-ban: Kovácsy S. Bibliai Vallástan. III—IV. o.-ban: Kiss J. Keresztyén Hit- és Erkölcsstan. Heti órák száma 2. A hitoktatást Szombati Szabó István helyettes lelkész végezte, az intézet pénztárából kapott 160 korona tiszteletdíjért. Énektanítás a hittan-órák keretén belül történt. Énektanításra javaslat nincs; a téli hónapok leszámításával a növendékek jártak istenitiszteletre.

Állami polgári leányiskola. Növendékek száma 35. Kik közül a május hó 31-én megtartott vallásvizsgán 28 jeles, 7 jó eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek: az I—II. o.-ban: Kovácsy S. Bibliai Vallástan. III. o.-ban: Kiss József Ker. Hit- és Erkölcsstan. A IV. o.-ban: Gergely—Kovács—Szabó J. Keresztyén Egyh. történelem. Heti órák száma 4. A hitoktatást Szombati Szabó István helyettes lelkész végezte, az intézettől kapott 200 korona tiszteletdíjért. Az énektanítást rendes körülmények között a kántor szokta végezni. Minthogy azonban a Polg. leányiskola épülete katonai kórház lett; a növendékek a polgári fiuiskolában oktattak, hol d. e. 8—1-ig a fiúk; d. u. 2—6-ig a leányok tanultak. Így énektanításra sem idő, sem hely, sem alkalom nem volt. Istentiszteletre a tél kivételével jártak a növendékek.

Róm. kath. polgári leányiskola (Carolineum) a növendékek létszáma 15. Akik közül a május 31-én megtartott vallásvizsgán 9 jeles, 4 jó, 2 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek, mint a másik polgári iskolában. Heti órák száma 2. A hitoktatást Szombati Szabó István helyettes lelkész végezte, teljesen ingyen. Éneket a hittani órák alatt tanított. Istentiszteletre csak a kintlakó növendékek jártak, mert a bentlakó növendékek, kiket a zárdafőnökség többszöri sürgetés dacára sem engedett a ref. templomba, — a róm. kath. istentiszteletek látogatására és pápista szertartások gyakorlására kényszerítettek. A vallásvizsgán minden intézetben Rohoska József sárospataki theol. tanár elnökölt, mint egyh. kerületi megbízott.

14. *Tokaj*. Állami polgári iskola. A növendékek száma 38. Kik közül a június 3-án megtartott vallásvizsgán 35-en vizsgáztak még pedig 11 jeles, 14 jó; 10 kielégítő eredménnyel. Használt tankönyvek; az I—II. o.-ban; Kovácsy S. Bibliai Vallástan. III. o.-ban: Dr Tüdös Hit- és Erkölcsstan. IV. Gergely—Kovács—Szabó: Ker. Egyháztörténelme. Heti órák száma 3. A hitoktatást Horváth

János lelkész végezte az állami isk. gondnokságtól kapott 150 korona tiszteletdíjért. Az éneket lelkész tanította a hittani órán. Énektanításra nincs javaslat. Istentiszteletre jártak a növendékek. A tiszteletdíjből úgy az állami polgári, mint az állami elemi iskola gondnoksága, mivel a tanév a mozgósítás miatt október 1-én kezdődött és a vizsgák egy hónappal előbb tartattak, a két havi díjat levonta. A vizsgán Pálóczy József mádi lelkész elnökölt, mint egyh. ker. megbizott.

15. *Ungvár.* Kir. kath. főgimn. A növendékek száma 42. kik közül a május hó 25-én megtartott vallásvizsgán 16 jeles, 13 jó, 13 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek: az I—II. o.-ban: Kovácsy S. Bibliai Vallástan. A III—IV. o.-ban Kovácsy S. Keresztyén Hittan. V—VI. o.-ban: Kovácsi S. Keresztyén Egyh. tört. VII—VIII. o.-ban: Farkas J. Magyar. prot. Egyh. Iőrénet Heti órák száma 7. A hitoktatást az I—IV. o.-ban Balog Sándor segédlelkész, az V—VIII. o.-ban: Komjáthy Gábor lelkész végezte kiváló eredménnyel, az államtól kapott 300 korona tiszteletdíjért. Az énektanítást Sulyok János ref. kántor végezte, az egyház pénztárából kapott 40 kor. tiszteletdíjért. Istentiszteletre jártak.

Görög kath. fi- és nőtanító képző intézet. A növendékek száma 16, kik közül a május hó 25-én megtartott vallásvizsgán 9. vizsgázott, még pepig mind jeles eredménnyel. Használt tankönyvek: Kovácsy S. Egyh. történet és Farkas J. Magyar. Prot. egyh. történet. Heti órák száma 4. A hitoktatást a fi növendékeknek Balog Sándor segédlelkész, a nő növendékeknek Komjáthy Gábor lelkész végezte. Tiszteletdíja nincs feltüntetve. Az éneklést Sulyok János ref. kántor tanította. Isteniszteletre jártak.

Állami reál-iskola. A növendékek száma 27. kik közül a május 25 én megtartott vallásvizsgán 13 jeles, 8 jó, 6 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek: Kovácsi S. Bibliai Vallástan, Ker. Hit- és Erkölstan. Heti órák száma 6. A hitoktatás végezte az I—III. o.-ban Balogh Sándor segédlelkész, a IV—V. o.-ban Komjáthy Gábor lelkész az államtól kapott 300. kor. tiszteletdíjért. Az énektanítást Sulyok János ref. kántor végezte az egyh. pénztárából kapott 40 korona tiszteletdíjért. Isteniszteletre jártak.

Állami polgári fiú iskola. A növendékek száma 8. kik közül a május 25-én megtartott vallás-vizsgán 3 jeles, 3 jó, 2 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyv: Kovácsy S. Bib-

liai vallástan. Heti óra száma 1. A hitoktatást Balogh Sándor s. lelkész végezte az államtól kapott 45 kor. tiszteletdíjért. Az éneklést Sulyok János ref. kántor tanította. Isteniszteletre jártak.

Állami polgári leányiskola. A növendékek száma 33. A május 25-én megtartott vallásvizsgán 19 jeles, 11 jó, 3 kielégítő eredménnyel vizsgázott. Használt tankönyvek: Kovácsy S. Bibliai Vallástan. Barta Jenő Ker. Hittan. Heti órák száma 4. A hitoktatást Komjáthy Gábor lelkész végezte az államtól kapott 200 kor. tiszteletdíjért. Az éneket senki nem tanította, mert a szokásos tiszteletdíjat ez éven Sulyok Istvántól megtagadta az egyházmegye. Isteniszteletre jártak. A vallásvizsgákon minden intézetben Maksa József lelkész elnökölt, mint egyh. kerületi megbizott. A háborús mozgalmak miatt az iskolák december hó 28-án nyitak meg s májusban zárattak be. A hitoktatók csaknem erejükön felül hiven végezték kötelességeiket. Lelkészi teendőket végeztek hadi kórházakban is.

A siket-néma-intézetben s az agyagipar iskolában szünetelt a tanítás. Az iskolai helyiség hadikórháznak volt lefoglalva.

Az állami polgári leányiskolában az énektanítást jövőre Sulyok János kántortanító már fogja végezni.

Ezekután a következő határozati javaslatot bátorkodom benyújtani :

1. Mondja ki a Főtiszteletű Egyh.-kerület, hogy az egyházkerületi megbizottaknak a vallásvizsgákról szóló jelentéseit s Révész Kálmán azon jelentését, hogy hitoktató- s kántorképesítő vizsgálatok ez éven nem tartattak, tudomásul veszi.

2. A sátoraljújhelyi róm. kath. polgári leányiskola (Corolineum) bentlakó növendékeinek a zárdafönökség által róm. kath. isteniszteletekre s a róm. kath. szertársok gyakorlására való kényszerítését a hit- és lelkiismereti szabadságba ütköző s a sötét középkorba illő vallássérelemnek látja, ezért, mielőtt ez ügyben intézkednék, felhívja a sátoraljújhelyi ref. vallástanítót, hogy a püspöki hivatalhoz betérjesztendő jelentésében minden kétséget kizárólag igazolja, hogy az intézetben lakó növendékek közül kik, ? mikor ? és ki által kényszerítették a róm. kath. szertartások gyakorlására ? S ha a vallássérelmi ügy teljes beigazolást nyert, hogy e visszaélés lehetőleg hamar orvosoltassék s a lelkiismereti kényszer alól a növendékek feloldoztassanak, Egyházkerüle-

tünk felkéri püspökét, hogy e XX-ik századba igazán nem illő vallássérelem mentől hamarabbi megszüntetése végett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnál közbenjárni sziveskedjék!

3. A Gönczy Gábor eperjesi hitoktató 800 korona és a Sárospataki állami tanítóképző intézetnél végzett 800 kor. vallásoktatási díjból visszatartott 200 korona tiszteletdíj miatt amennyiben az állami tanító- és tanítónő-képző intézeteknél a ref. hitoktató nem egyszerű óraadó, hanem rendszeresített tanító, s ha az intézet tanárai mindahány kapták fizetésüket az intézet szünetelése alatt is, méltányos, hogy ne veszítse azt el a ref. hittanító sem; — ezért felkéri Püspökünket, hogy járjon közbe a vallás- és közokt.-ügyi m. kir. minisztériumnál e tiszteletdíjak utólagos kiutalása végett.

4. Az énektanítók díjazására nézve felhívja az illetékes egyházakat Kassán, Miskolcon, Sátoraljaujhelyben Tokajban, hogy amennyiben a vallástanításról való gondoskodás az E. T. I. t.-c. 14. §. b) pontja értelmében az egyházközség kötelessége is, keressenek módot arra, hogy a kántortanító, vagy más arra alkalmas ember méltányos díjazásért az intézetekben éneket tanítson. A nagyróczei énektanító díjazására nézve pedig felhívja a gömöri egyházmegyét, hogy valamely forrásból a Simon Ferenc hitoktató által kért 50 koronát utalja ki, ha ez a vallástanítási órán kívül is, legalább heti egy órán foglalkozik az énektanítással.

5. Miután nehoh a Tantervtől eltérő könyvek is taníthatnak, felhívja Egyházkerületünk a hitoktatók figyelmét, hogy a megállapított tantervhez szigorúan ragaszkodjanak.

6. Miután az intézetek szaporodásával a vallásvizsgákról szóló egyházkerületi megbizottak jelentése is szaporodik, egyházkerületünk kimondja, hogy az 1916 évtől kezdve a részletes jelentések helyett, csak az előadó által most bemutatott, s Révész Kálmánnak átnézés, esetleg pótlás végett kiadott statisztikai lapot veszi fel jegyzőkönyvébe.

Mindemezt indítványokat egyházkerületünk elfogadja, határozattá emeli, teljesítésére az illetékes hitoktatókat, egyházakat utasítja, illetve közbenjárásra a Főtiszteletű és Méltóságos püspök urat felkéri.

43. Olvastatott Péter Mihály missiói előadónak, a missiói bizottság által előzőleg már letárgyalt s a missiói egyházak 1914. évi életéről szóló következő jelentése:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A tiszáninneri egyházkerület területén lévő missiói egyházak 1914-ik évi életéről, működéséről van szerencsém a következő jelentést előterjeszteni:

1. *Általában.*

Ennek az esztendőnek csak az első fele folyt le nyugodt mederben. Második része a világot s abban az édes magyar nemzetünket ért rettenetes rázkódtatások között telt el. De ez a kataklizma, bátran kimondhatjuk, tiszáninneri egyházkerületünkben mélyebb és közvetlenebb volt, mint az ország egyéb részeiben. Hazánk más területén elhelyezett missiói egyházaink is bizonyára elviselték az események összes próbáit, de ez a próba itt súlyosabb volt mint másutt, és pedig azon érthető okból, mert egyházkerületünk egyik része hadiszintér volt (a homonnai missió), másik része (az eperjesi s az ungi missiók egyes területei) a hadviselés közelében fekszik; az ott fent viharzott eseményeknek közvetlen befolyása alatt álltak lejjebb eső missiói egyházaink is. Mondani sem kell azért, hogy az a sok szép remény, nemes szándék, tervezgetés, mely az év elején a lelkeket melegítette, épen emiatt sok helyen meg nem valósulhatott. Ami a belső építgetéseket illeti: hogy szépítsenek, rendezkedjenek, hogy emeljék az Isten országának a köfalait a hívek ott, ahol munkájok bármely pillanatban bizonytalanságnak volt kitéve, vagy ahol hiányoznak az építők? Így a homonnai missióban levő

Varannón boldog reménység dagasztotta híveink keblét. Békésen megosztottak már az evangélikusokkal a templomalapon; az osztozkodás után is oly összeg jutott a ref. egyház birtokába, hogy ebből kiseded templomukat felépíthették volna. Mezőlaborcon már majdnem megkétyszerzték a templomalapot egy mérsékelt adókivetés s közalapi segéllyel diadalra is emelhették volna szent eszményöket. Az is tervben volt, hogy a homonnai anyaegyház lelkészi kertjében, egy rendszeresen alkalmazott kántor számára, részint az egyház erejéből, részint közalapi segély által lakást emelnek. De ez eszméket halomra döntötte az orosz invasio. Novemberben kozák hordák dulták végig Felsőzemplént, illetőleg az egész homonnai missiói egyházat. A nyáj szétrebbent. Kivel és minek építkezzenek? Hiszen még a meglévő is veszélyben forgott. A Homonna körüli harcokban a sűrűn repkedő gránátok egyike a templomot is eltalálta; pléh tetejét, amelyet csak nemrég emeltek nagy költséggel, összerombolta, a mennyezetet leszakította, a khórus mellvédjét bezúzta. Ezen invasio alkalmával a mezőlaborci egyház úrasztali készletei, templom alap betét könyve is, elfogván az oroszok az azokat Homonnára szállító egyént, — az ellenség kezébe kerültek s a missió területén folyó harcokban pedig három ref. egyháztag életét vesztette. Ez a rendkívüli körülmény akadályozta meg a bacskai missió anyaegyházát abban, hogy 25000 korona költséget igénylő temploma építését teljes befejezéshez juttassa, valamint az ózdi egyházét, amelyik egyház temploma és tornya külső falazatának renoválását kezdette el, de a munkát a háborús viszonyok miatt félbe kellett hagyniok. E miatt nem valósulhatott meg az egriek régóta ápolt templomépítési terve, akik különben templomalapjukat és összes alapítványaikat, együtt 99200 koronát hadikölcsönre ajánlották fel. Talán az eperjesi egyház is közelebb jutott volna a gondolathoz, hogy saját templomában dícsérhesse az Istent, hiszen a 30000 korona tökesegéllyel immár 77079 kor. 79 fillért mutat fel 1914. december 31 én a templomépítési alap. Az abodi templomépítés is azért késik legnagyobb részben. Bár itt az is gátló akadály, hogy nem nyerhettek elég tökesegélyt. Ha a jelentések nem is említik, de bizonyára a többi missiói

egyháznak is volt egy-egy szép terve, de mi haszna: a „vis major“ mindent eltemetett.

Am ha a sors mostoha is volt ahoz, hogy Sionunkat kívülről építsük, annál nagyobb buzgalommal folyt a belső ember építése. E tekintetben mindenik jelentés bizonyos jóleső, magasabb lelki lendületről ad számot. Mind a vezetők, mind a nyáj a fajtánkba oltott csodás ösztön erejével megéreztek, hogy az a vihar, mely ott tombol a fejünk felett: anyaszentegyházunk és édes hazánk létét fenyegeti. És keresték az Isten szemét, mely egy-egy régi templomunkban még ott ragyogott a mennyezeten, de a melyet a modern idők itt-ott bemeszeltek; keresték a dorgálás, vagy a biztatás ragyog-e ki ebből a szemből? Megélénkültek a templomok, a lelkek az Istenhez vágytak. Ebben az ádáz küzdelemben tehát az az egyetlen vígasztaló, a keserűben az az édes, hogy népünk nem a kétségbeesés örvényébe vetette magát, hanem a megtartó Isten kezébe fogódzkodott. Valóban ez az esztendő a maga változatosságával felemelő, majd lesújtó tényeivel szép teret nyújtott a missiói lelkészek számára ugy a templomban, mint a templomon kívül. És ezt az alkalmat meg is ragadták. Oktatás, biztatás, jó példával előjárás nem hiányzott, sőt némelyiket a lelke is, de meg a körülményinek az általánosnál is szokatlanabb volta is többre készítette. Ilyenek voltak a homonnai, az eperjesi, az egri, az ózdi. Homonna, Eperjes hadiszintér is volt, ezek mellett mindkét város, valamint Eger is rakva volt katonasággal, kórházakkal. E helyzet fokozottabb mértékben vette tehát igénybe e missiói lelkészeink buzgalmát. Az ózdiak az által nőtt meg a munkatere, hogy az egyház orgonistakántora a mozgósításkor bevonult, így a kántorság egész terhe az ő vállára szakadt, a rozsnyóinak a vörös kereszt kórházaiban való működés növelte a teendőit.

Sajnos azonban, lelkészeink munkakészségét igen sok körülmény meggátolta. Nem tehetek annyit, mint a mennyit óhajtottak. A valláserkölcsei, hitvédelmi iratok elégtelenségét még a normális időkben is éreztük, most aztán kiáltóvá vált a szükség, mert ha a harcban, vagy a kórházban lévő katonák lelkiszükségeit enyhítették is a különféle alkalmoszerű füzetek, amelyeket a lelkészek

igyekeztek is megszerezni, de nem voltak alkalmas eszközeink az itthonmaradottak házi ájtatosságának emelésére. Ezen a bajon a bodrogszentesi és az eperjesi lelkészek akképen segítettek, hogy az első a saját, az utóbbi az egyház költségén alkalmi imákat bocsátottak a hívek rendelkezésére. Ennek a máskor is, de most kétszeresen érzett hiánynak kiküszöbölésére 1915. május 28 án tartott Egyetemes Konventünk 137. szám alatt épen a mi előterjesztésünkre egy helyes expedienst ajánlott, amire a határozati javaslatok rendjén ki fogunk térni. Amit már többször hangoztattunk, a nagyobb missiói köreink ketté választása, munkaerőkkel ellátásának gyakorlati igazsága is most tünt ki kettős mértékben. A homonnai, eperjesi, egri, ózdi lelkészek, akiknek oly tágas a missiói mezejök, természetes, nem gondolhatták azt kellőleg most sem, kivált midőn ehez az utazásnak szerfeletti mértékben való megdrágulása is hozzájárult. A homonnait, az eperjesit egy ideig a hadi állapotok is akadályozták ebben. E lelkészek missiói segélyeket majdnem egészen az utazásra és az azzal járó költségekre költik el.

Sajnos azonban az Egyetemes Konvent fentebb idézett 137. számú határozatából nagyobb missiói köreinknek, mint különösen az eperjesinek kettéválasztására vonatkozó felterjesztésünkre feleletet sem kaptunk, a missiói segélyeknek felemelése tárgyában felterjesztett kérelmünkkel pedig, a fedezet hiányára való tekintetből, elutasítottunk.

Nem vagyunk szerencsésebbek a missiói segélyeknek a rendes fizetések köréből való kikapcsolása s annak az államkormány által való fedezése tárgyában intézett felterjesztéseinkkel sem.

Erre vonatkozólag a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 75216. és 7834. számú, az erdélyi püspökhöz intézett, az Egyetemes Konvent elnökségéhez is áttett s onnan Egyházkerületünkhöz is megküldött s a mellékletben csatolt leiratai adnak felvilágosítást.

Viszont ha sok volt az aratásra való gabona: volt két egyházunk, ahol az arató kezéből esett ki a sarló. A jenkei missionáruséból, Móre Gáboréból végképen. Mielőtt 1914. évi működéséről beszámolt volna, okt. 28-án, 58 éves korában, 28 évi missiói munkálkodás után ma-

gához szólítá az Ur. Mindhalálíig lelkes, tevékeny gondozója volt egyházának, különösen az anyagi ügyek rendezése terén ért el kiváló sikereket. Hogy a jenkei anyaegyház vagyona a Pongrácz Gyula-féle hagyomány által 140 hold földdel növekedett, hogy a lelkiekben is ékes rendben hagyta örökét az utódra: ezek az ő lelkipásztori sikerei közé számíthatók. Halála után ideiglenesen Mór Elek nagypinkóci lelkész látta el a missiói teendőket. — Egy másik missióunkban, Abodon, a fiatal missionarius tanító aug. 1-én a sarlót karddal cserélte fel. Ezzel aztán nehéz helyzetbe is jutott emez egyházunk, mert iskoláját meg nem nyithatta, a vasárnap délelőtti istenisztelet szünetelt, e helyett délután tart isteniszteletet a meszesi lelkész Almássy Lajos, aki különben a missió egyéb teendőit is végzi ideiglenesen, — habár a szórványokat az ottani nehéz körülmények miatt nem látogathatja.

Nem olvasható panasz a jelentésekben a felekezetközi békességet illetőleg. Csak az egeri lelkész említi, hogy a reversalisért való hajsza r. kath. részről most sem szünetelt. Ugy látszik a közös hazai baj jobban összekapcsolta a különböző felekezetek hiveit. Bárcsak ez a szép viszony állandó maradna s édes gyümölcsöket teremne hazánk javára s Egerben is megszűnnék a túlbuzgóság.

A nehéz viszonyok dacára is megmaradt a jó rend, állandó a belső emberek és a hivek közötti szeretet és békesség. Mert ha a jó rendet zavarta is eleinte egyes munkaerőknek, tanítóknak, gondnokoknak más térre vonása, de úgy látszik, — ezen a hiányon is igyekezett segíteni az egyházainkban lévő belső erő, készség. Azt a sebet is, amelyet pedig több missiói jelentés felmutat, a megnövekedett adóhátralékot, rövidesen beforrasztja egyházunk élet-erős fája. De amint a statisztikai melléletek igazolják, — nem is olyan igazán súlvosak azok az adóhátralékok.

Mindeme jellemzés keretéből azonban sajnos, ki kell vennem a minaji missiót. Az ottani állapotokról már múlt évi jelentésünk sem szólott örvendetes módon, ennek folytán egyházkerületünk közgyűlése utasította az ungi egyházmegye elnökségét, hogy a minaji egyház helyzetét tegyék sürgős vizsgálat tárgyává és a vizsgálat eredmé-

nyéhez képest járjanak el, hogy az egyházban a békeség helyreállítható legyen. Hogy ez útasításnak eleget tettek-e, az iratokból meg nem állapítható, pedig úgylátszik, azóta a viszonyok nem hogy javultak volna, hanem egyenesen rosszabbodtak. A minaji állapotokat maga a missiói lelkész így jellemzi: „a mesterségesen előidézett, tervszerűleg éveken át előkészített, öt év óta türhetetlenné vált egyházellenes viszonyok közt az egyházközségeit sikerrel gondozni nem lehet“. Továbbá kitűnik a jelentéséből az is, hogy az egyházban még presbytérium sincs, sőt még harangozó sincs. Az anyagi viszonyok a lehető legrendezetlenebbek, 1909. év óta az adóhátralékok nem folytak illetőleg nem hajtották be. Mint a melléklet bizonyítja, az 1913. évről nincs gondnoki számadás, az 1914. évről pedig költségvetés. Megmenteni ezt az egyházat a végképeni elmerüléstől, felső hatóságainknak immár halaszthatatlan kötelessége.

A missiói lelkészek tontos teendőjét képezvén a jelentések pontos elkészítése, az egyházmegyéknek pedig a jelentések felülbíralata: ez általános kép keretében erről is szólanom kell. Mióta az egyetemes konvent 79/1912 sz. határozatával elfogadott nyomtatványok szolgálnak a missiói jelentések megszerkesztésére nézve: azóta szabatosabbak a jelentések, ellenőrizhetőbbek a statisztikai számok. De azért a munka még így sem tökéletes, még emberileg sem. A jelentések többjének az a hibája, hogy nem a *címek alá* tartozó tényeket sorolják fel a jelentést tevők. A statisztikai számok ellenőrizhető voltát nem aknázták ki az egyházmegyei missió előadók, így az egyetemes konventi előadó egy minden részletében teljesen megbízható konventi főösszesítést még most sem készíthetett. A statisztikai mellékletek eme hiányára a részletes tárgyalás rendjén fel fogom hívni a figyelmet.

Tudvalévő továbbá, hogy a missiói jelentéseket előbb az egyházházmegyék missiói bizottsága, majd maga az egyházmegye tárgyalja. Sajnos, ez Ungban meg nem történhetett, mert Jenkeről és Minajból nem érkezett jelentés a tavaszi egyházmegyei közgyűlés elé. Így a jelentések egyházmegyei határozat nélkül kerültek egyházkerületünk közgyűlése elé.

Missiói nyomtatványokról lévén szó: egyetemes konventünk jelen évi 137. sz. határozatával, azon elvből indulva ki, hogy minden elméletnek legjobb próbaköve az élet, véleményt kér egyházkerületünktől a nyomtatványok módosítása tárgyában, különös figyelemmel arra, hogy a vagyonleltár és rovatos kimutatás másolatának évenkénti felterjesztése nem volna-e mellőzhető s hogy a jelentés 8. sz. melléklete feleslegessé teszi-e a korábban használatban lévő utazási napló csatolását? Ugyerre, mint az alsözempléni egyházmegye hasonló irányu felterjesztésére véleményünket annak rendjén előterjesztjük.

Ez általános kép megrajzolása után térjünk át a részletekre.

2. Szervezet.

Az egyházkerület területén levő 11 missiói egyház szervezetére nézve az 1. sz. melléklet nyújt felvilágosítást. A mellékletekből kitűnik, hogy a missiói egyházak épen azon szervezetben állanak fenn, mint eddig, azzal a különbséggel, hogy a bodrogszentesi missiónárius lelkész egyházkerületünk múlt évi őszi közgyűlésének határozatához képest most már a bodrogszentesi anyaegyházat is bele foglalta a missió szervezetébe s a kimutatásokat ezen az alapon készítette el. Az eperjesi azonban jelenleg is hangsúlyozza, hogy missiója területe igen nagy s képtelen a két vármegyében (Sáros, Szepes) szétszórtnan levő híveket gondozni és hogy Eperjesen a vallástanítás minden iskolában teljesíthető legyen, szervezendő egy s. lelkészi állás, mert nagyon érezhető annak a hiánya, hogy az ev. elemi, polgári és gimnáziumi iskolákban nincs vallástanítás. Missiója nagy terjedelme s a hívek gondozása szempontjából segédlelkészi állás felállítását sürgeti az egeri missionárius is. A homonnai missióban még fenáll az ág. evangélikusokkal való egyesülési viszony s az ág. evangélikusok az egyházi adót a ref. egyházi törvények alapján fizetik. Az egeri missióban levő Csehi és Szucs nem alakulhattak fiók- vagy leányegyházzá, úgy látszik, a nehéz viszonyok miatt.

3. Népmozgalmi adatok.

A népmozgalmi adatokat a 2. sz. melléklet tünteti fel. Ami elsőben is a felekezetek közötti számviszonyokra vonatkozó kimutatásokat illeti: ez a kimutatás nagy eltéréseket mutat a múlt évvel szemben, de ennek oka nem a valóságban van, hanem abban, hogy ez a kimutatás reálisabb, mint a múlt évi. E szerint a polgári népesség a missiók területen 493,468, református 10,925 ág. hitv. ev. 53,733, unitarius 13, róm. kath. 365,443, gör. kath. 137,057, gör. kel. 592, izraelita 36,945, egyéb 1. Ebből a reformátusok közül magyar 9283, nem magyar 1772, a többi felekezetek közül magyar 157,051 nem magyar 325.665. De azért e számok sem egészen reálisak. Ugyanis a táblázat 3. rovatának egyeznie kellene a 4—11 rovattal együtt véve, vagy a 12—15 rovattal együtt véve, holott, míg a kimutatás szerint a polgári összlakosság 493,468, addig a felekezetek együtt már 694,409-et tesznek ki. Vagy míg a reformátusok száma 10,925 a 4 rovat szerint, addig a 12. és 13. rovat együtt 11,055. Mi ennek az oka? bizonyára az is, amit egynémely lelkész hangoztat is, hogy a missiója nagy kiterjedése miatt nem képes a hívek számát ellenőrizni, de még inkább az, hogy a saját számaikat sem hozza összhangba. Pl. az egyik missiói egyház polgári népessége a 3. r. szerint 238,389, felekezetek szerint pedig 357,489.

A születések száma (270) kedvezőbb, mint az előző évben (231), sőt talán több is lehetett, mert a homonnai missiói lelkész szerint a gyermekeket a hadi állapot miatt nem hozták el keresztelés végett, s ő sem mehetett ki e miatt; a törvénytelen szülöttek száma (15) kevesebb mint az előző évben (21), de viszont most a halálozás több (266) mint tavaly (169), de azért a születések általi szaporodás még is több, mint előzőleg. A házasságok száma (65) kevesebb, mint az előző évben (71). Tiszta házasság (37) több, mint az előző évben (28), most a vegyes házasság (28), kevesebb, mint előzőleg (43) volt. Az egyházi esketést, temetést, most sem mellőzte senki sem, csupán Rozsnyón nem részesült egy gyermek keresztelésben; 1913-ban kevesebb költözött el (51), mint 1914 (113), kevesebbel

(100) apadt a ref. száma mint tavaly, (161) és kevesebb költözött be (115) mint előbb (118), de viszont a házassági köteléken kívül állók száma fogyott.

4. *Belhivatalnokok.*

A missiói körben alkalmazott belhivatalnokok, valamint más tisztviselők és alkalmazottak létszámát a 3. sz. melléklet tünteti fel. A lelki gondozást az elmúlt esztendőben is 10 lelkész és egy misszionárius tanító teljesítette azzal a külömbséggel, hogy miként már említettem, a jenkei csak okt. 28-ig, az abodi pedig aug. 1-ig végezte teendőit. A fizetések feltüntetése helyesebb, mint az 1913-iki. E szerint kaptak a belhivatalnokok készpénzben 14,238 kor. 92 f. (1913-ban 11692 kor. 42 f.), congruában 13.676 kor. 17. f. (1913-ban 12438 kort.) korpótlékban 8000 kort (1913-ban 6800 kort.). vallás tanításért 4514 kor. (1913-ban 7154 kort.), terményben 2856 kor. 81 fill. (1913-ban 2007 kort.), összesen 43285 kor. 90 fill. (1913-ban 39933 kor. 81 fillért). De hogy ez a kimutató sem egészen tökéletes, bizonyítja az, hogy az egr-i lelkészek összes fizetése csak 1564 kor. Az abodinak csak az egyháztól járó fizetése van bejegyezve, a homonnai lelkész összes fizetése korpótlékkal együtt 1946 kor. A jenkei egyházból csak a terménybeli fizetést számította fel.

Az egr-i lelkész jelenti, hogy az új énekvezér, Demeter József, állami tanító, febr. hóban foglalta el állását, aug. 6-án azonban hadba vonult s a homonnai egyházban Kovács Lajos polg. iskolai tanár eltávozása után nem alkalmazhattak énekvezérül senkit sem; az ózdi orgonista-kántor, Czangár Lajos a mozgósításkor eltávozott; Rozsnyón, az áll. elemi népiskolához 1914. júliusban ref. tanító neveztetett ki, ő lenne hivatva teljesíteni az egyházban az orgonista-kántori teendőket, de helyét el nem foglalhatta, háborúba ment; az eddigi pénztárnok lemondása után Bordács Gyula takarékpénztári igazgató választatott meg ez állásra; már említve volt, hogy a minaji egyházban a lelkészen kívül semmi más tisztviselő, sőt alkal-

mazott sincs. Vámoslucskán Benedek László tanítónak 1913 nov. 8 án történt eltávózása után a tanítói állást csak 1914. évi szept. 13-án sikerült betölteni Némethi János személyében. A háború miatt több egyház gondnokát vagy más alkalmazottját nélkülözni volt kénytelen

Ennek a mellékletnek a fent elősorolt hibás fizetés-kimutatáson kívül az a hiánya, hogy a legtöbb egyház csak a behivatalnokokat sorolja fel s nem veszi fel a gondnokok és az egyházi alkalmazottak neveit s azok fizetését.

4. *Hitélet.* A hitéletről a lelkészek előbb általánosságban szólnak, azután munkásságukról a 4., 5., 6. sz. statisztikai mellékleteken részletesen is beszámolnak. Habár a hitéletről már egy általános képet festettem, pár részletező vonást itt is feltárok mindenik egyházból: *a)* Eperjes és vidéke szeptember óta harctér volt, az Isten utáni vágyat mélyen érezték, a templom zsufolásig volt telve. a lelkész a harcban levő híveivel az összeköttetést folytonosan megtartotta, az itthon levőket vigasztalta, az eperjesi kórházat, ahol 4000 sebesült feküdt minden héten meglátogatta, a hadbavonúltaknak, később a betegeknek isteniszteletet tartott, úrvacsorát osztott, iratokat osztogatott, a város segítő, jóléti mozgalmában élénk részt vett, az itthon maradtak részére az egyház költségén imákat nyomtatott. *b)* Egerben is fokozottabb volt a hitélet, a templomot a katonák és itthon lévő hívek mindig megtöltötték. Az úrasztalával élők száma megsokszorozódott, úgy, hogy karácsonykor mindkét nap úrvacsorát kellett kiszolgáltatni. Nagy buzgósággal járt el a hadbavonúltak és a sebesülte körül. Csehiben és Szucsón, a bányatelepeken ez évben részesültek a hívek először úrvacsorában. *c)* Bacskán is emelkedett a vallásosság. Még sohasem volt ily látogatott a templom, mint most. *d)* Bodrogszentés is erről ad hírt. A lelkész e nehéz időben jó pásztorként járt el Vasárnap d. u. speciális háborús isteniszteletet tartott. Imákat nyomtatott, terjesztett, valamint egyéb iratokat; tartott felolvasásokat, sűrűbben látogatta a híveket, őket hatorította, vigasztalta. *e)* Abod is megnyugtatólag szól. *f)* Az ózdi lelkész is a fokozott buzgóságról és áldozatkészségről számol be, mint szintén

g) a jenkei és *h)* a vámoslucskai. *i)* A homonnai hívek a vallásosságban a más felekezetiek előtt is példányképek, mind az anyaegyházban, mind a szórványokban buzgón látogatták a templomot. Úrvacsorával szép számmal éltek, confirmációi órákra még távolról is örömmel küldötték gyermekeiket. Az utolsó két hónapban az iskolai tanítás a háború után szünetelt ugyan, de a lelkész tevékenységét nagy mértékben igénybe vette a katonák gondozása, akiknek isteniszteletet tartott, úrvacsorát osztott *j)* Rozsnyón sem volt ok panaszra, de a szórványokban intenzivebb lelkészi munkára volna szükség, mert a szülék egyes esetekben ág ev lelkésszel végeztették gyermekeik keresztelését; többször meglátogatta a rozsnyói vörös-kereszt-kórházban elhelyezett sebesülteket, köztök vallásos iratokat osztott szét, a járnai tudóknak a templomban úrvacsorát osztott. *k)* Minajon, mint említém, a hitélet nem kifogástalan.

A hitéletre vonatkozó 4. sz. melléklet szerint megconfirmáltak a lelkészek 146 növendéket, az előbbi évben 162-öt, a különbség oka az lehet, hogy az egeri lelkész a confirmáltakat csak a szórványokból jegyezte be. A református vallásból kitért 9, az előző évben csak 1, a ref. vallásra tért 2, mint az előző évben. Úrvacsorával éltek, — bár az ezzel élők számát — a minaji, vámoslucskai és jenkei nem tüntetik fel, — 9129, az előző évben 6888, a vasárnapi, valamint a hétköznapi templomlátogatók száma is emelkedett. Reversalis 2 köttetett úgy javunkra, mint kárunkra. Az előző évben 10 javunkra, 4 kárunkra.

Az 5. sz. melléklet szerint a tizáninnyi missiók területén van 14 templom, 1 imaház. Az előző évben csak 12 templom s 1 imaház volt. A különbség oka az, mert a mostani kimutatásban már a feketehegyi és a bodrogszentesi templom is fel van véve. A lelkészek szoros értelemben vett predikatori functióit a melléklet 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. sz. rovatai tüntetik fel. E kimutatás sem egészen teljes, mert a predikálásról, könyörgésről több lelkész csak a szórványokból ad számot. A keresztelés adatai nem egyeznek a 2 sz. melléklettel. Eperjes ott 20-at írt be, itt 1-et, Eger ott 27-et, itt 28-at, Bacska ott 32-öt,

itt 33-at, Abod ott 2-öt, itt 1-et, Rozsnyó ott 31-et itt 22-öt, ezért amott 270 a születés, itt 242 a keresztelés, holott csak a rozsnyói lelkész panaszkodik, hogy némely gyermeket az ág. ev. lelkész keresztelt meg. A keresztelés azonban így is több, mint az előző évben, amikor 183 volt. Az esketés adatai sem egyeznek: itt 51, ott 65. Okai: Eperjes ott beírt 7, itt egyet se, Eger ott 6-ot, itt 8-at, Abod ott egyet se, itt 1-et. Homonna ott 2-öt, itt 1 et, Rozsnyó ott 7-et, itt 4 et, Vámoslucska ott 15-öt, itt 10-et. Jenke ott 9-et, itt 8-at. Tavalay 55 volt az esketés. A temetés adatai sem egyeznek. Itt 211, a 2. sz. mellékleten 226 Okai: Eperjes itt beír 1-et, ott 13 at. Minaj itt 8 at, ott 9 et. Lucska itt 16 ot, ott 17-et. Jenke itt 19-et, ott 20-at. temetés az előző évben 147 volt.

Nagy gondját képezte a lelkészeknek a vallástanítás. Tanítottak 6 felekezeti (előző évben 9) 8 közs. vagy tár sulati (el 11) 22 állami népiskolában (el. év 19), 593 növendéket (el. 660) heti 57 órán (el. 65 órán.) Az eltérés oka az, hogy Abodról nincs iskolai statisztika, Jenke pedig az órák számát nem mondja meg. Középiskolákban 10 felekezeti (el. 9), 7 állami (el. 6), 1 más (el. 1) iskolában 225 növendéket (el. 234) heti 60 (el. 56). Confirmáltak 152 növendéket (előzőleg 204) 510 órán (előzőleg 276 órán).

Élénk világot vet a lelkészek munkásságáról a 6 sz. melléklet, de ennek részletezése felesleges, miután magamagát világosítja meg.

A lelkészek jelentése fel van szerelve egyház és iskolalátogatási jegyzőkönyvekkel, az ungi jelentésekhez azonban nincs csatolva egyházlátogatási jegyzőkönyv, mivel azon egyházmegyében a háborús viszonyok miatt nem volt egyházlátogatás, a minaji misszionárius azonban utazási naplót nem adott be.

5. A vagyoni helyzetre vonatkozólag nem lehet kimutatást készíteni, mivel vagyonelettart és rovatos kimutatást csak két lelkész csatolt, a többieké a konventi irodában van.

6. *Háztartási és adózási viszonyok.* A háztartási és adózási viszonyokat a 7. sz. melléklet mutatja fel. Miután a minaji missióban nincs az 1914-ik évről gond-

noki számadás, e melléklet csak 10 egyház állapotát tünteti elő. Dacára a nehéz körülményeknek, az egyházak helyzete türethetőnek mondható. Mint a melléklet igazolja, a mérleg sehol sem billent fel; a pénztári maradvány 4974 kor 41 fillér; igaz, hogy az előző évi 7248 kor 41 fillér, a kegyes adományok összege 3578 kor 32 fillér, szemben az előző évi 5734 kor 31 fillérrel. dologi kiadásokra meg többet (9933 kor 77 fillér) fordítottak, mint előzőleg (9239 kor 49 fillér), az adózók száma sokkal több (3406) (bár Jenke e tekintetben nem ad felvilágosítást), mint az előző évben (1505), de ezt az okozza, hogy az előző évi kimutatás több egyházból helytelen volt. Sokan panaszkodnak, hogy az egyházi adó rosszul folyt be, de itt sem egészen aggasztó a helyzet, törölni kellett behajthatatlanság címén 1397 kor 18 fillért, az előző évben 755 kor 10 fillért, évvégi hátralék 3505 kor 30 fillér, az előző évi 1819 kor 91 fillérrel szemben. A cselekvő vagyron helyesebben van feltüntetve (559334 kor 95 fillér), mint az előző évi (345732 kor 63 fillér), az adósság is több (94300 kor 39 f), de ezekről a jenkei nem ad számot. Jóllehet a kimutatás helyesebb, mint a múlt évi, mégis van benne hiba. A 13. és 14. sz. rovatnak egyeznie kellene a 5. sz. mell. 5. és 10. rovatával, holott a 3. sz. melléklet 5. sz. rovatában 116921 kor 52 fillér a behivatalnokok és más tisztviselők és alkalmazottak fizetése, melyhez még ha a 10. rovatban lévő 2856 kor. 81 fillért is hozzávesszük, együtt 17095 kor. 73 fillér, holott e melléklet 13. és 14. sz. rovatainak összege együtt 14943 kor 10 fillér. Végül a missiói egyházak Ózd kivételével mindnyájan adócsökkentési segélyben részesülnek a bevallás szerint, mégis a 18. és 19. rovat szerint kettő kivételével a III. t.-c. 9. §. szerint adóznak, sőt Bacska kétféleképen: a 9. és 13. §. szerint is. Minaj, mely mint említém az adózási viszonyokról nem adott kimutatást, külön megjegyzi, hogy a háztartási és adózási viszonyok veszedelmesek, ez állítását részletezi is.

7. A világi hatóságokkal való érintkezés mindenütt kielégítő, kivéve Minajt.

8. A missiói segélyekről, utazásokról, a vallásos iratokról a 8. sz. melléklet nyújt felvilágosítást.

9. Javaslat, kérelem s indokolása:

A lelkészek az egyházmegyéjük által is támogatott következő javaslatot és kérelmet terjesztik elő:

1. Az eperjesi, a bacskai, a bodrogszentesi, a jenkei, a vámoslucskai lelkészek megújítják már többször hangoztatott azon kérésöket, hogy ingyenes valláserkölcsi iratok bocsáttassanak rendelkezésükre, tapasztalván ezeknek építő hatását, a vámoslucskai lelkésznek ezenkívül énekeskönyvekre, Czinke-féle kis imádságokra és kátékra volna szüksége.

2. Az eperjesi sürgeti a nagy kör kétfelé választását, Szepes részére Igló székhelylyel külön missió szervezését, kérését egyházmegyéje is támogatja s Eperjesen egy segédlelkészség felállítását; az előbbire az ismert okokból van szükség, az utóbbira azért, hogy a s. lelkész az ev. elemi, polg. és gymn. iskolákban hittant taníthasson, mely eddig még meg nem történhetett. Így a rendes lelkész tanítana az ev. és kir. kath. gymnasiumban és a nőképzőben, a segédlelkész a többi iskolákban (ev. elemi, gör. kath., polgári és tanítóképző, iparos tanonciskola, vakok intézete és árvaházban.)

3. Az egeri megújítja azon kérését, hasson oda egyházkerületünk, hogy a szucsai, vagy az egercsehi állami iskolákba ref. vallású tanító neveztessek ki, mert az ezen iskolákba járó ref. gyermekek vallásoktatása csak ily módon volna teljesíthető.

4. A bacskai tekintettel azon körülményre, hogy a bacskai templomépítés 27 ezer koronába fog kerülni s tekintve, hogy e célra a főt. egyházkerület csak 7000 korona tökesegélyt hozott javaslatba, arra kéri egyházkerületünket, hasson oda, hogy ez az összeg le ne szállíttassék, minthogy az egyház hivei meg nem bírnák a rendkívüli adóterhet. E kérelmét az egyházmegye melegen pártolja.

5. A bodrogszentesi, a vámoslucskai, minaji lelkészek ismételten felelevenítik azon sérelmüket, hogy missiói segélyük rendes fizetésökbe be van számítva s e sérelem megszüntetését sürgetik.

6. Az ózdi és rozsnói lelkészek egyházuknak az állandó káplántartó helyek közé sorozására s ez iránt az

egyetemes konventnél hathatós lépések megtételére kéri egyházkerületünket; az előbbi, kérését a missió nagy terjedelmével, a hivek szétszórtságával indokolja. 27 év óta áll a missió élén s miután már fáradni kezd, csakis egy kisegítő erővel gondolhatná hiveit kellő intensivitással; az utóbbi a következő indokokat hozza fel: Rozsnyón a különféle iskolákban heti 16 órán 176 növendéket részesít vallásoktatásban, emiatt nem fejthet ki elég tevékenységet a szorosabb értelemben vett lekipásztori munkamezőn; a szórványok közül csak Dobsinán van rendszeres vallásoktatás s ez is csak azért, mert ez idő szerint ref. valóságú tanerő is van a dobsinai állami iskolákban.

7. A bacskai 200 kor. missiói segélyének 700—800 koronára való felemelését kéri, hogy a bélyi és battyáni iskolákban hetenként még legalább egy vallásórát tarthasson, mert a mostani 1 órás tanítással nem tud elég sikert felmutatni; ugyancsak missiói segélyök felemelését sürgetik az egri, a homonnai, ózdi lelkészek, — a kiknek segélyét a sok utazás, az azzal járó költség, különösen pedig a drágaság csaknem teljesen felemésztí.

8. A minaji lelkész felette sürgősnek tekinti az egyháztartási és adózási viszonyok rendezését, továbbá a tekintetben való intézkedést, hogy a Horváth Mária-téle alapítvány értelmében biztosított lelkészi fizetés, amelyről 1890. év óta gondoskodás nem történik, számára kiszolgáltassék.

9. A homonnai lelkésznek az egyházmegyéje által is támogatott kérelmei a következők: a) tekintve azon tetemes anyagi kárt, mely a homonnai egyházat és lelkészt érte akkor, midőn az első 4000, az utóbbi 3500 korona kárt szenvedett a homonnai harcok következtében: intézzen egyházkerületünk az egyetemes konventhez oly irányú felterjesztést, hogy ez lépjen érülködésbe az államkormányal abban a tekintetben, hogy a szóban forgó összeget nevezettek teljes egészében megnyerhessék; b) továbbá tekintve azon körülményt, hogy a homonnai egyház 260 kor. egyházi adót volt kénytelen törülésbe hozni behajthatlanság címén, forduljon egyházkerületünk az egyetemes konventhez az iránt, hogy a rendkívüli helyzet folytán törölt összeget az egyetemes konvent fedezze va-

lamely forrásból; c) az iránti kérelme tárgyában, hogy 1680 kor. vallástanítási tiszteletdíjtól esett el a hadiállapotok miatt s hogy csak 1522 kor. maradt az ő és családja eltartására, — a felsőzempléni egyházmegye utasította, hogy fo'yamodjék e díjaiért a miniszterhez, miután precedens van arra, hogy ahol teljesen szünetelt is a vallástanítás, ott is kikapták a vallástanítók díjaiknak legalább a felét; d) azon panasza előterjesztése tárgyában, hogy a Homonna körüli harcokban az ellenség a mezőlaborci egyház úrasztali készletét és takarékbetéti könyvét elrabolta, a f.-zempléni egyházmegye utasította az egyházat, hogy ez ügyben a rendőrhatalóságnál tegyen feljelentést

Főtiszteletű Egyházkerületi Missiói Bizottság!

Ezekben van szerencsém a missiói egyházak 1914. évi életéről szóló jelentésemet tisztelettel előterjeszteni s ezek után benyújtom a következő, a missiói hivatal által már elfogadott határozati javaslatokat:

1. Egyházkerületünk közgyűlése a missiói lelkészeknek az 1914 ik évben a szokottnál is fáradságosabb munkájokért elismerését nyilvánítja, kiemelve különösen azokat a missiói lelkészeket, a kiknek lelkipásztori állásuk hű betöltéséhez exponált helyzetöknél fogva többszörös lelki-erőre is volt szükségök; Móré Gábor jenkei missiói lelkész emlékét, aki 27 éven keresztül hű sáfár volt a reá bizot-takban, kegyelettel megőrzi.

2. A missiói egyházak hiveinek ingyenes vallásos iratokkal való ellátása tárgyában benyújtott panaszt indokoltnak tartja, az egyetemes konventnek 1915. évi május hó 19-én tartott ülésében 137. sz. a hozott azon határozatát, mely szerint egyházkerületünk felhivatott, hogy saját alapjaink terhére gondoskodjunk ily iratok beszerzéséről, annál inkább helyeslőleg veszi tudomásul egyházkerületünk, mert már 1903. évi őszi közgyűlésünk intézkedett, hogy a missiói előadó a bevásárlandó könyvek jegyzékét jóváhagyás és a költségeknek az egyházkerületi pénztár terhére való utalványozás végett a püspöki hivatalnak évenként bemutatja. Hogy az egyházkerületi missiói előadó és a püspök e feladatuknak megfelelhessenek,

felhivatik a pénzügyi választmány, tegyen javaslatot következő közgyűlésünk elé arról, hogy mely alapból, mily összeg volna e célra fordítható? De a fent idézett egyházkerületi határozat értelmében az egyházmegyék is felhivatnak, hogy e célra saját pénztáruk terhére ők is hozzanak bizonyos áldozatot s erről szóló jelentésüket következő közgyűlésünkre terjesszék elő.

3. Az egeri lelkész azon kérelmét, hogy az egercsehi és szucsai iskoláknál egy ref. tanerő kinevezése a vallás-oktatás biztosítása szempontjából felette szükséges, egyházkerületünk már 1913. évi őszi közgyűlése 43. sz. határozatában jogosnak és helyesnek ismerte el. Ismételten utasítja azért a lelkészt, hogy az akkor hozott határozathoz alkalmazkodjék.

4. A missiói lelkészek missiói segélyének a rendes fizetésből kikapcsolása s az így támadott hiánynak államssegéllyel pótlása tárgyában, — tekintettel a vallás és közoktatásügyi miniszternek az erdélyi református püspökhöz intézett 7834/1911 sz leiratára, amelyben hajlandónak nyilatkozott a fuvardíjakat revisió alá venni ott, a hol a missió nagy kiterjedése miatt nagyobb tevékenységre van a lelkész kötelezve, — felhivatnak a missiói lelkészek, hogy ide vonatkozó kérvényöket, a missió pontoknak az anyaegyháztól való távolságát feltüntető hiteles kimutatással együtt, az esperesek útján a püspöki hivatalhoz adják be, püspök úr pedig felkérik, hogy a beérkezett kérvényeket pártolólág az Egyetemes Konventre terjessze fel.

5. Az eperjesi lelkésznek, az egyházmegyéje által is melegen ajánlott azon kérését, hogy Szepesmegye szakítottassék el a sárosi missiótól s Igló székhellyel külön misszióvá szerveztessék, mivel ily nagy területet egy lelkész-kellő eredménnyel nem gondolhat, egyh. kerületünk ez alkalommal is hathatósan támogatja s bizalommal felkéri az egyetemes konventet, hogy ez elődázhatatlan kérdés megoldására keressen valamely módozatokat, annál inkább mert a nagygerezdsdi egyezség megszűntével az a helyzet állott elő, hogy a lelkésznek Iglón is tanítania kell a vallást.

6. A bacskai egyháznak azon kérelmét, hogy egyh.

kerületünk intézzen felterjesztést az egyetemes konventhez, miszerint az egyházkerületünk által előírányzott 7000 kor. tökesegélye le ne szállíttassék, — mellőzi, miután e tárgyban az egyetemes konvent 1915 évi május 28-án tartott ülése 126 sz. j. k. sz. a. már határozott.

7. Az ózdi, rozsnyói és eperjesi egyházaknak azon kérése tárgyában, hogy az állandó káplántartó helyek közt soroztassanak, újabban felterjesztés szükségét nem látja, miután egyházkerületünk 1915 évi tavaszi közgyűlése 20. sz. határozatával e tekintetben kedvezőleg intézkedett s e tárgy most kerül az egyetemes konvent elbírálása alá.

8. A minaji egyház állapotát tarthatatlannak tartja, tudomásul veszi azonban az ungi egyházmegye esperesének azon szóbeli jelentését, hogy a lelkész ellen a fegyelmi eljárás folyamatban van.

9. A homonnai egyházat, a lelkészt és a mezőlaborci egyházat ért károsodás tárgyában határozat hozatal szüksége fenn nem forog, miután ez ügyben egyházkerületünk mai közgyűlésében már határozott.

10. Az egyetemes konvent 1915 évi ülése 137. sz. határozatára vonatkozólag kimondja egyházkerületünk, hogy a rovatos és vagyonleltári ívek évenkénti felterjesztését mellőzhetőnek, az utasítási napló csatolását azonban szükségesnek tartja; de megújítja mult évi őszi közgyűlésének e tárgyban hozott azon határozatát, hogy a 7. sz. melléklet láttassék el oly rovatokkal, melyekben az ingó és ingatlan vagyonállapot (épületek, földbirtokok, alapítvány, alapok, ingók értéke) külön-külön feltüntetve legyen, az 5 sz. melléklet bővitendő azzal, hogy a különféle iskoláknak (társulati, iparostanonc stb.) megfelelő rovat nyíttassék; az alsózempléni egyházmegyének azon felterjesztését, hogy a 2. és 4. sz. melléklet helyett megfelelőbb készíttessék, mellőzi, mert a szóban forgó mellékletek egészen célszerűek.

11. Miután a missiói jelentések statisztikai részében még mindig vannak hibák, figyelmezteti a lelkészeket, hogy az egyházkerületi missiói előadó által felsorolt hibáknak figyelembe vételével, e hibáktól jövőben tartózkodjanak; továbbá, hogy az egyházmegyei missiói előadók is nagy gonddal nézzék át a kimutatásokat, javítsák ki azo-

kat; a jenkei és a minaji lelkészeket, akik jelentéseiket kellő időben el nem készítették, e miatt azokat egyházmegyéjük közgyűlése nem tárgyalhatta, szigorúan figyelmezteti, hogy ismétlődés esetében missiói segélyeket megvonja.

12. Az orosz betörés folytán előálott mezőlaborci károsodás tárgyában utasítottat a f. zempléni esperes, hívja fel a mezőlaborci gondnokot, indokolja azon eljárását, hogy az egyház úrasztali készletét miért nem helyezte biztonságba, holott erre vonatkozólag az esperes a felhívást kellő időben megtette.

Péter Mihály

e. k. aljegyző, a missiói bizottság előadója.

Dr. Tüdős István

püspök, a missiói bizottság elnöke.

Egyházkerületünk közgyűlése az 1—12 sz. a. javaslatot elfogadja, határozati erőre emeli s az egyetemes konventre az összes iratokkal együtt felterjeszti.

44. Egyetemes konvent 1915. évi ülése jkvének 27. számú pontjával az országos közalap útján nyert s a 364—1909. sz. konventi határozatra támaszkodó kölcsönökre nézve kimondja, hogy

a) az adós egyházközségek az 1%-os törlesztési részleteket legkésőbb minden év június hó első napjáig kötelesek az egyházkerület pénztárába beszolgáltatni, a beszedés módjának megállapítása az *egyházkerületek belkörü intézkedésének tartatván fenn*;

b) hogy az egyh.-kerületek az esedékes 1%-os törlesztési részleteket — és pedig az egyh.-kerületek által vállalt készfizetői kezességre való tekintettel a hátrálékos egyházközségek törlesztési részleteit is — minden év június 30 ig kötelesek a Magyar Földhitelintézethez, a közalap értékpapírelététje alapján folyósított kölcsön folyószámadása javára beküldeni; végül

c) hogy az év második felében folyósított kölcsönök első 1%-os törlesztési részletei a kölcsöntőkéből az utalványozás alkalmával visszatartandók.

A határozatot kísérő 3213—1915. sz. iratával felkéri egyet konv. előadó egyházkerületünk püspökét az 1914 év végéig folyósított kölcsönök után esedékes 4338 kor. 1⁰/₀-os törlesztési részleteknek a mi adós egyházközsegeinktől való beszédetésére és egy összegben való megküldésére.

Egyh.-ker. közgyűlés az egyetemes konvent 27—1915. sz. határozatát tudomásul veszi s miután abban az 1⁰/₀-os törlesztési részletek beszédési módjának megállapítása az egyházkerületek belkörü intézkedésének tartatik fenn, — kimondja, hogy az egyh.-ker. pénztárnok az egyes egyházközsegektől az 1⁰/₀-os törlesztési részleteket beszédi s amennyiben nem folynának be — az egyh.-ker. pénztár előlegezi.

45. U. az a konvent, u. azon ülése jkvének 69. számú pontjában értesíti egyházkerületünket, hogy a *tízaszederkényi baptista-térítési ügyben* felterjesztett sérelmünket érdemileg méltányolta, azt vallássérelmi esetnek minősítette s a sérelem orvoslása végett a vallás- és közokt. miniszteriumhoz felírt.

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyetemes konvent kedvező értesítését örvendetes tudomásul veszi.

46. Az egyetemes konvent — előforduló esetben való alkalmazkodás végett — leküldi az 1915. május 27—29. napjain 81. szám alatt hozott következő elvi jelentőségű határozatát:

„A tiszáninneri ref. egyházkerület püspökének 1697/1915. sz. előterjesztésére özv. Bíró Andrásné, született Koncz Erzsébet erdőhegyi lakos 400 koronás iskolai segélyalapítványa tárgyában, melyre nézve bejelenti, hogy az illetékes kir. járásbíróság nem hajlandó a 400 koronát az egyházközségnek addig kiutalni, a míg az a {kormányhatósági jóváhagyással alapító-levelet be nem mutatja.

Miután az alapítólevél ellen észrevétel nem merült fel, az a vallás- és közoktatástügyi miniszter úrhoz felterjesztetik.

Egyúttal azonban az egyetemes konvent határozatilag

kimondja azt, hogy egyfelől szilárdan ragaszkodik ref. egyházunknak nemcsak az állami törvényekben, de az Ő Felsége legmagasabb szentesítésével ellátott egyházi törvényeinkben is biztosított autonómiájához, melynek alapján úgy egyházi, mint iskolai belügyeit a fokozatos egyházi hatóságok útján önállóan jogosult intézni, másfelől ismételten hivatkozik az 1790. évi XXVI. t.-c., mint alaptörvényben lefektetett azon jogelvre, melyet a m. kir. Curia elvi jelentőségű határozataiban is több ízben kifejezésre juttatott (lásd a m. kir. Curia 5856/1909., 4588/1910., 5160/1910., 4058/1911., 5740/1911., 1857/1912., 2428/1912 számú határozatait), hogy t. i. az alapítványról szóló törvényeink csupán a felügyeleti jogot tartották fenn az állam számára, de ebben a hatalmi körben nemcsak hogy nem foglaltatik benne az a jog, hogy a kormány a jóváhagyás megadása által közreműködhessék az alapítvány létrehozásában, sőt ellenkezőleg, az 1791. XXIII. és XXVI. t.-c. 10. §-a egyenesen kizárja a kormánynak ezen közreműködési jogát, úgy, hogy a Curia szerint a bíróságok a meghatározott céllal és rendeltetéssel vagy éppen egy már létező jogalany vagyongörkérebe vagy kezelése alatt álló intézmény részére tett hagyományoknál, az ilyen alapítványok jogszerű létesülését a kormányhatóság jóváhagyásától függővé nem tehetik és csakis azt vizsgálhatják, hogy a megengedhető célra szolgáló alapítás ténye létezik-e. Mindezekből tehát világosan kitűnik az, hogy az alapítványok elfogadása és birtokbavétele kormányhatóságilag jóváhagyott alapítólevél kiállításától és bemutatásától függővé téve nincsen, miért is a közalapítványi ügyigazgatóságnak jogellenesen előtetett ezzel ellenkező eljárása nemcsak a fennálló és a legfelsőbb királyi bíróság gyakorlatában is kifejezett állami jogrenddel ellenkezik, de a ref. anyaszentegyházunk autonómiáját sérti, a minek következtében kénytelenek vagyunk felkérni a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urat arra, hogy ezen folytonos jogsérelmes eljárástól bennünket megszabadítani s a közalapítványi ügyigazgatóságot a m. kir. Curia joggyakorlatával egybehangzó eljárásra sürgősen útasítani és bennünket ennek megtörténtéről értesíteni méltóztassék. Egyidejűleg jelen határozatát a m. kir. miniszterelnök úrhoz is felterjeszti s felkéri arra, hogy e kérdésnek a határozat értelmében leendő megoldásában közreműködni méltóztassék.

Másfelől pedig, hivatkozással a hasonló tárgyban már 1913. évi áprilisi konventi ülésünkben 81. jkvi sz. alatt hozott határozatra, ismételten is felhívja az egyetemes konvent az összes egyházkerületeket arra, hogy hatékonyan és az illető közegek közvetlen felelősségére való utalás mellett figyelmeztessék az összes egyházi szerveket és szigorúan utasítsák arra, hogy minden oly esetben, a mikor a hagyatéki bíróság valamely hagyomány kiutalását a már előzetesen kormányhatóságilag jóváhagyott alapítólevél bemutatásától teszi függővé, a jelen határozatban is idézett curiai határozatokra való hivatkozással 8 napon belül a kir. törvényszékhez éljenek felfolyamodással s ennek sérelmes határozatával szemben ugyancsak a végzés kézbesítésétől számított 8 napon belül éljenek felfolyamodással a m. kir. Curiahoz. A rendes bíróság útján való jogorvoslás kezünkbe adván a sérelem orvoslását, éljen azzal minden érdekelt egyházi szerv, mert ily módon lehet csak elhárítani a bírói letétbe való kezelés folytán egyházi intézményeinket érő tetemes kamatveszteségeket. Annyival is inkább élni kell pedig e jogorvoslatokkal, mert az egyetemes konventünk jövőre mindenütt, ahol ilynemű mulasztás fordul elő, fel fogja hívni az egyházkerületeket az illető mulasztó közegnek felelősségre vonására és a hozzá felterjesztett alapítóleveleket ilyen esetben csak akkor fogja jóváhagyás végett bemutatni, ha a bíróság előtt megengedett jogorvoslatok kimerítése igazolva lett.

A jelen határozat alapjául szolgáló konkrét ügyre nézve pedig felhívja a tiszántúli egyházkerületet arra, miszerint sürgősen utasítsa az erdőhegyi református egyházat, hogy a kiskisjenői kir. járásbírósághoz, — a jelen határozatunkban felsorolt curiai határozatokra hivatkozva — a hagyomány kiutalása iránt adjon be új kérést s amennyiben a bíróság elutasítaná, éljen az előbbi bekezdésben feltüntetett jogorvoslatokkal.“

Közgyűlésünk az egyetemes konvent ezen határozatát oly felhívással adja ki az egyházmegyéknek s azok útján az egyházközségeknek, hogy előforduló esetben a határozatban foglalt utasításhoz a legszigorúbban ragaszkodjanak.

Egyúttal tudatában annak a nagy erkölcsi és vagyoni jelentőségnek, amelylyel az egyhá-

zak és iskolák érdekében tett és örvendetes módon szaporodó alapítványok hitbuzgalmunk és iskolai ügyünk fejlesztésére bírnak, kívánatosnak tartja kerületünk, hogy mindazok az általános érvényű szabályok, amelyek az alapítólevelek kimerítő és szabatos tartalmára vonatkoznak, rendszeres szabályrendeletbe foglalassanak, minthogy e tekintetben egyházmegyék, még inkább egyházközségek, határozott útmutatás hiányában eltérő gyakorlatot követnek, hiányos munkát végeznek, ami gyakran az alapítólevelek pótlását, átdolgozását teszi szükségessé és ezzel késleltetvén az alapítványok felhasználását, magának az egyházi és iskolai életnek rovására történik.

Ugyanazért feliratilag kéri fel közgyűlésünk az egyetemes konventet, hogy az idevágó rendelkezéseket szabályrendeletbe foglalni méltóztassék.

47. U. azon konvent u. azon ülése jkvének 115 számú pontjában a békésbánati egyházmegye és a tiszántúli egyházkerület felterjesztései folytán maga is aggodalommal gondolván a háború okozta súlyos következményekre — „felhívja az egyházkerületeket, hogy a háború befejeztével, mihelyt annak az egyházak anyagi helyzetére való hatása megállapítható, vegyék számba az összes egyházközségek háztartási viszonyait s azokra vonatkozólag, amelyek egyetemes egyházi támogatás nélkül válságba jutnának, tegyenek részletes jelentést az egyetemes konventnek.“

Egyházkerületi közgyűlésünk a rendkívüli viszonyok által igazolt s bölcs előrelátásról tanuskodó felhívást az esperesek figyelmébe ajánlja, azzal a hozzáadással, hogy a nagyfontosságú kérdésben készítendő részletes jelentéseiket egyházkerületünk elnöksége útján terjesszék az egyetemes konventhez.

48. Ugyanaz a konvent u.-azon ülése jkvének 131. sz. pontjában felhívja az egyh.-kerületek figyelmét dr. Szánthó Menyhért min. osztálytanácsosnak a *Társadalmi Múzeum* igazgatójának (I. Budapest, IV., Mária Valéria-utca 13.) a konventi elnökség elé terjesztett amaz ajánlatára, mely szerint a vezetése alatt álló *Társadalmi Múzeum* a legnagyobb készséggel megy az egész ref. lelkészi karnak segítségére és támogatására mindazokban a nép közegészségügyi viszonyait illető kérdésekben, amelyek a nemzet megtartására és egészséges nevelésére, különösen pedig a tuberkulózis és alkoholizmus ellen való küzdelemre vonatkoznak és szívesen látja el úgy a teendők felőli tájékoztatással, mint vetítő képek útján való szemléltetési eszközökkel, előadásokhoz vagy felolvasásokhoz szükséges füzetekkel és a hygienikus berendezéseket feltüntető fényképekkel.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nemzetmentési és erkölcsnemesítési munkát jlesen elősegítő és megkönnyítő módok és eszközök felhasználását a maga részéről is melegen ajánlja a kebelbeli lelkészek és tanítók érdeklődésébe.

49. Ugyanaz a konvent u.-azon ülésének 136. sz. pontjában tudomásul vévén a tiszáninneri egyh.-ker. által felterjesztett s a kerület püspöke által felülbírált, kellően okmányolt számadásokat, — azzal adja vissza azokat, hogy Nagydobrony egyházközség ellen, mely adósságtörlesztésre kapott 6000 kor. tőkesegélyét folyó kiadásaira költötte, — saját hatáskörében járjon el. — Ugyanebben a jkvi pontjában felhívja valamennyi egyházkerületet, hogy a háborús viszonyok miatt a rendeltetésszerűen még fel nem használt tőkéknek megfelelő elhelyezése és a jövőben való rendeltetésszerű felhasználása tekintetében az érdekelt egyházközségeket fokozottan ellenőrizzék.

Egyházkerületi közgyűlésünk Nagydobronyra nézve tudomásul veszi püspökünknek abbeli jelentését, hogy nev. egyh.-község a részére kiszabott határidőig, október hó 1-ig a 6000 koronáról elfogadhatóan elszámolt és számadása

felől a konvent értesített; az összes egyházkerületekhez szóló felhívást pedig az egyházközségek által még fel nem használt tőkéknek megfelelő elhelyezése és rendeltetésszerű felhasználása, illetőleg azoknak ilyen szempontból való ellenőrzése tekintetében — az eszerek figyelmébe ajánlja.

50. Ugyanazon ülése jkvének 142. számú pontjában szükségesnek találván egyetemes konventünk egy oly műszerkesztését és kiadását, amely református egyházunk egészének, hivatalos tagozatainak és hiveinek a világháborúban teljesített szolgálatait felölelje s a melybe felvétessék mindazoknak a református egyháztagoknak neve, akik a háborúban tényleges katonai szolgálatot teljesítettek, — felkéri a püspököket, hogy a mű tartalmául szolgáló anyag beszerzése iránt a gyülekezeteknél intézkedjenek.

Egyházkerületi közgyűlésünk egy ily emlékmű készítését maga is kívánatosnak tartván, felhívja a kebelbeli lelkészeket, hogy az anyag beszerzése körüli buzgólkodásukkal a szép célt elősegíteni szíveskedjenek.

51. Ugyanaz a konvent u. azon ülése jkvének 145 száma alatt az egyetemes tanügyi bizottságnak a theol. akadémiáról szóló évi jelentése alapján (1913-14), kifejezi azt az óhaját, hogy a theol. tanárok előadásaik alapjául lehetőleg *nyomtatott kézikönyveket* adjanak tanítványaik kezébe (6. p.); felhívja továbbá a theol. tanárokat, hogy egymásközt eszkelendő megállapodások alapján a kötelező colloquiumok idejének elmulasztásából folyó hátrányok orvoslási eszközeit egyöntetűen állapítsák meg s tudomásvétel és jóváhagyás végett az egyetemes tanügyi bizottság útján, a jövő évi konventi ülésre jelentsék be (7. p.); tudatja egyszersmind, hogy a tanulmányaikat külföldön folytató theologusokról és végzett theologusokról az egyházkerületek püspöki hivatalai a theol. igazgatók jelentéseihez kiegészítő jelentéseket csatoljanak az élvezett stipendiumok pontos jelzésével (8.).

Egyházkerületi közgyűlésünk egyet. konventünknek a tehol. akadémiái oktatást közlelő érdeklő indítványait kiadja a sárospataki theol. akadémia tanári karának, annak jelentését a legközelebbi egy.-ker. közgyűlésünkre bevárván; a püspöki hivatalt pedig felkéri, hogy a tanulmányaikat külföldön folytató theologusokról és végzett theologusokról a theol. akad. igazgatók évi jelentéseihez az élvezett stipendiumok pontos jelzésével kiegészítő jelentéseket csatoljon.

52. Ugyanaz a konvent u. azon ülése jkvének 146 száma alatt megfelelő kihirdetésre közli az egyházkerületekkel, hogy a dunántúli ref. egyh.-kerület pápai theol. akadémiájának igazgatósága *Marton János* sárospataki ref. theol. tanár, theol. magántanári oklevelét 16-1915. sz. a. másolatban kiadta s egyet. konvent pedig az 1910. év okt. 27. napján 2/1910 hiv. sz. a. kiállított eredeti oklevél megsemmisítését elhatározta.

Egyh.-ker. közgyűlésünk a *Marton János* spataki theol. tanár magántanári eredeti oklevelének megsemmisítését s annak másodpéldányban történt kiállítását tudomásul veszi s jelen jkvi határozatával egész egyházkerületünk tudomására juttatja.

53. Ugyanaz a konvent, ugyanazon ülése jkvének 147. száma alatt megfelelő kihirdetésre közli az egyházkerületekkel, hogy a kolozsvári ref. theol. fakultás igazgatósága *Izsák Aladár* somogyjádi ref. lelkész I. lelkészképesítő bizonyítványa helyett, amely 1903 szept. 9 dikén 385. hiv. szám alatt volt kiállítva, másodlatott állított ki, egyetem konvent pedig az eredeti bizonyítvány hivatalos érvényét megsemmisítette.

Egyh. ker. közgyűlésünk *Izsák Aladár* somogyjádi ref. lelkész I. lelkészképesítő eredeti bizonyítványának megsemmisítését s annak másodpéldányban való kiállítását tud. veszi s jelen jkvi pontjával egész egyh. kerületünk tudomására juttatja.

54. Ugyanaz a konvent u. azon ülése jkvének 148. száma alatt megfelelő kihirdetésre közli az egyházkerületekkel, hogy a kolozsvári theol. fakultás igazgatósága Deák Sándor kolozsvári segédlelkésznek a kolozsvári ref. theol. fakultás által kiállított lecke-könyve és az erdélyi ref. egyh.-ker. lelkészképesítő bizottsága által 1912-ben kiállított első lelkészképesítő bizonyítványa helyett másodlatot állított ki, egyetemes konvent pedig az 1908. szept. 11-én kiállított leckekönyvet és az 1912. jun. 24. évi 434. hiv. sz. alatt kiállított I. lelkészképesítő bizonyítvány hivatalos érvényét megsemmisítette.

Egyh.-ker. közgyűlésünk a Deák Sándor kolozsvári s. lelkész leckekönyvének és I. lelkészképesítő bizonyítványának másodlatban való kiállítását s az eredeti példányoknak hiv. megsemmisítését tud. veszi s jelen jkvi pontjával egész egyh.-kerületünk tudomására juttatja.

55. Ugyanazon konvent u. azon ülése jkvének 149. sz. alatt — az egyet. tanügyi bizottság felterjesztése alapján — *a bizonyítványok másodlatainak kiállítására s az eredetiek érvénytelenítése körül való eljárásra* a 33—1906 évi konv. határozat pótlásául kimondja, hogy:

a) felhívja az egyházkerületeket: utasítsák a hatóságuk alatt álló theol. tanintézetek igazgatóságait, hogy bizonyítvány, — illetőleg oklevél — másodlatokat csak az eredetiek jogérvényes érvénytelenítésének igazolása alapján állítsanak ki, hogy ezáltal megakadályoztassék ugyanazon bizonyítványnak egyidőben két érvényes példányban való használata.

b) Azon eredeti bizonyítványok, illetőleg oklevelek érvénytelenítését, amelyekre nézve az egyházi hatóság jogosult eljárni (theol. akadémiák leckekönyve, index, lelkészképesítő bizonyítványok, theol. magántanári bizonyítvány, vallástanári képesítő bizonyítvány, vallástanításra és kántorságra képesítő bizonyítvány) az eljárás gyorsítása érdekében az egyet. konventi elnökség hatáskörébe utalja, mely idevonatkozó határozatait a kerületekkel megfelelő kihirdetésre közli s ennek megtörténte után a

másodlat kiállítására az engedélyt megadja, összesítő elnöki jelentést tévén ily irányu eljárásáról a rendes konventi üléseknek.

c) Az érvénytelenítés iránt tett egyházkerületi előterjesztésben foglaltatnia kell a kiállított intézet vagy hatóság hivatalos adatai alapján: az érvénytelenítendő bizonyítvány kiállításának kelte (hely, év, hó, nap), hivatalos száma, a kiállító hatóság neve, a bizonyítvány tulajdonosának neve a bizonyítványban foglalt nacionáléjával (született év hó napján vármegye, községében.).

d) Az érvénytelenítési eljárásért minden okmány után 10 (tiz) korona fizetendő az országos ref. lelkészi nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézet javára az eljárást megindító hatóságnál, mely az összeget az érdekelt fél költségén a jelzett intézet pénztárába juttatja s a befizetésről szóló elismervényt az aktához csatolja.

A kivonat hitelélül :

Budapest, 1915. május 31.

Dr. Benedek Zsolt
konventi titkár.

Egyházkerületi közgyűlés az egyet. konventnek egész terjedelmében jkvünkbe vett határozatára, a sptaki theol. akadémia igazgatóságának s a lelkészképesítő bizottságok elnökségének figyelmét a körvonalazott eljárás követésére felhívja.

56. Ugyanaz a konvent u. azon ülése jkvének 152. sz. alatt elfogadván az egyetemes tanügyi bizottság által a theol. akadémiák részére az évi jelentések alapjául szolgáló *kérdő pontokat* s azokat jkvi mellékletében közzé is tévén, — felhívja az egyházkerületeket, hogy intézkedjenek a kebelbeli theol. akadémiáknál, hogy ez egyetemes tanügyi bizottság útján az egyet. konventhez teendő évi jelentéseiket a hivatalosan elfogadott kérdő pontok nyomán és csoportosítása szerint készítsék meg és küldjék fel minden megelőző tanévről legkésőbb okt. 31-ig az egyetemes tanügyi bizottság elnök-

ségéhez. Amennyiben pedig az intézet évi „Értesítő“-t ad ki nyomtatásban és az teljesen a fentiekben jelzett szempontok szerint van összeállítva, — jelentés gyanánt az évi Értesítő két példánya is felküldhető; ellenkező esetben írásbeli jelentés készítendő.

Egyh.-ker. közgyűlésünk az egyet. konventnek a theol. akadémiák ellenőrzésére készített kérdő pontjait s ezekkel kapcsolatos kívánságait a sárospataki theol. akadémia igazgatóságának adja ki — azokhoz való alkalmazkodás végett.

57. Ugyanaz a konvent u. azon ülése jkvének 154 számával az egyet tanügyi bizottság elfogadott javaslata alapján a *theol. akadémiai tanárok megelőző rendes lelkeszi szolgálati éveinek a nyugdíjjogosultságba való beszámításával* foglalkozván, tekintettel arra, hogy a theol. akad. tanároknak az állami nyugdíj-intézetbe való felvétele még nincs teljesen befejezve, a vallás- és közokt. miniszternek e tárgyban való megkeresését még idő előttinek látja; felhívja azonban az egyházkerületet, hogy a theol. akad. tanároknak az állami nyugdíjintézetbe történt felvételéről minden egyes tanárra vonatkozó összes adatok feltüntetésével, az egyetemes tanügyi bizottság útján, az egyetemes konvent jövő évi tavaszi ülésére jelentést tegyenek, mert csak a jelentések letárgyalása után lesz az egyetemes konvent abban a helyzetben, hogy az esetleg mutatkozó hiányok vagy sérelmek pótlására és orvoslására szükséges intézkedéseket megtehesse.

Egyh.-ker. közgyűlés a konventi felhívásban kifejezett kívánságot az ügy érdemében fontosnak tekintvén, annak teljesítésére a sárospataki főiskola theol. akadémiai dékánját utasítja, azzal a hozzáadással, hogy jelentését előzetesen a püspöki hivatalhoz terjessze fel.

58. Ugyanaz a konvent u. azon ülése jkvének 158. sz. a. közölvén az egyes kerületeknél a theol. ifjak számára szolgáló külföldi stipendiumok jegyzékét, — felhívja a kerületeket, hogy a theol. akadémiákról adott évi jelentésekben az ösztön-

dijak és segélyek felhasználásáról a nyilvántartás érdekében jelentsenek, továbbá, hogy vegyék jelentéseiket revisio alá s ha bármily okból valami ilyen (külföldre szóló) alapítvány kimaradt volna, pótlólag jelentsék be, hogy lehetőleg teljes kimutatás legyen közzétehető a konventi jkvben.

Egyh. ker. közgyűlés felhívja a spataki theol. akadémiai igazgatót, hogy az évi „Értesítő“-ben a külföldre szóló stipendiumok felhasználásáról is emlékezzék meg s hogy az e tárgyban felterjesztett jelentést vegye revisio alá s a netalán kimaradt stipendiumokról pótló jelentést küldjön az egyetemes tanügyi bizottság elnökségéhez.

59. Ugyanaz a konvent u. azon jkvének 165. száma a *jogakadémiákról adandó évi jelentéshez szükséges kérdőpontokat* megállapítván (lásd a konv. jkv. mellékletei között) felhívja a jogakadémiákat, hogy jelentésüket az előző tanévről minden év okt. 31-ig a kérdőpontok rendjében küldjék be az egyet. tanügyi bizottság elnökéhez, esetleg — a mennyiben a jogakadémia évi Értesítője a kérdőpontoknak megfelelőleg van összeállítva, — annak két példánya is elfogadtatik jelentés gyanánt.

Egyh.-ker. közgyűlés a sárspataki főiskola jogakadémiájának igazgatóját a konvent kívánóságának teljesítésére felhívja.

60. Olvastatik az egyetemes Konventnek a gimnáziumok 1913/14 évi állapotára vonatkozó 166/1915 sz. határozata, amelyben két kérdést ajánl az egyházkerületek hathatós figyelmébe, t. i. első helyen a leányok középiskolai nevelésének ügyét, második helyen az egészségtannak a gimnáziumokban való tanítását. Az első kérdésre vonatkozó felfogást az 1915-ik év végéig kívánja felterjeszteni, a másodiknak rendezésére nem szab határidőt.

Egyházkerületünk a leányok középiskolai nevelésének kérdésében elvileg arra a szabad-

elvű álláspontra helyezkedik, hogy^m a leányok középiskolai tanulását korlátozás nélkül kívánja engedélyezni, gyakorlatilag csupán annyit óhajt szem előtt tartatni, hogy a leányok részére külön helyiség bocsáttassék rendelkezésre a szün- és szabad órák tartamára. Egyebekben a leányokra nézve is az általános törvények és szabályok legyenek a kötelezők.

A közegészségtannak tanítása kérdésében véleményadásra hivatnak fel a sárospataki és rimaszombati gimn. tanárkarok és igazgató-tanácsok s véleményüket tavaszi közgyűlésünkre kötelesek beadni. A miskolci gimnáziumban e tantárgy tanítása be lévén vezetve, intézkedésre szükség ez intézetre nézve nem forog fenn.

61. Olvastatik az egyetemes konventnek a főiskolai *köztartásokra* vonatkozó 167/1915. sz. határozata, amelyben az egyházkerületek püspökeit arra kéri, hogy a köztartásokat illető statisztikai adatok pontos betérjesztéséről gondoskodjanak s az adatoknak minden polgári év elejére való beküldése megtörténjék.

Közgyűlésünk a kebelbeli közép- és felsőfokú intézetek igazgatóit s általában érdekelt vezetőit szigorúan utasítja, hogy az egyetemes tanügyi bizottság elnökének a köztartásra vonatkozó adatokat minden polgári év elején pontosan küldjék be, illetőleg amennyiben egyházkerületi középiskolai előadói állás rendszeresítetik, előadónkhoz minden polgári év december havának 10-ik napjáig szolgáltatassák be az adatokat, aki aztán az összesített kimutatást terjeszti fel az egyetemes tanügyi bizottsági elnökhöz.

62. Olvastatott az egyetemes konventnek 168/1915. sz. határozata a középiskolák vagyonaírói és számadásairól, valamint arról, hogy jövőre minő kimutatást kíván felterjesztetni, nemkülönben arról is, hogy középiskoláink költségvetési- és

számadási ívei az államiéhoz alkalmazkodjanak s már az 1916-ik évre ez az új eljárás vétessék foganatba.

Közgyűlésünk az egyetemes konvent ama rendelkezését, hogy a gimnáziumok vagyoni viszonyairól szóló kimutatások a konventi utasítás szerint készítendőek el: komoly figyelmébe ajánlja minden érdekelt tényezőnek. — A számadási, illetőleg költségvetési ívnek az államéhoz való alkalmazását azzal a kötelezéssel rendeli el, hogy minden gimnázium az 1916-ik év január 1-től június 30-ig terjedő időre készítsen költségvetést és számadását ez időről június 30-án zárja le, — 1916. júl. 1-től 1917. jún. 30-ig készítse a további költségvetést s annak számadását 1917. június 30-án zárja le. — Az 1916. évi jan. 1-től jún. 30-ig terjedő költségvetést jövő évi tavaszi közgyűlésünkre kötelesek felterjeszteni megerősítésre. — Az 1916. július 1-től 1917. jún. 30-ig szóló költségvetés jövő évi őszi gyűlésünkre terjesztendő fel, nemkülönben a számadások is. Általában őszi közgyűléseinkre lesznek ezután bemutatandók mind a költségvetések, mind a számadások. Sárospataki főiskolánk igazgató-tanácsának s gazdasági választmányának külön is figyelmébe ajánlja közgyűlésünk e határozatot.

63. Olvassatik az egyetemes konventnek 172/1915. sz. határozata, amely a felsőbb leányiskolák vagyoni viszonyainak kimutatásáról s a kimutatásnak ezentúl való elkészítéséről szól.

Közgyűlés az egyetemes konvent rendelkezésének oly módon tesz eleget, hogy felsőbb leányiskolánk felügyelő-bizottságát s igazgatóját utasítja: jövőre az egyetemes konvent által használt nyomtatványon terjessze be a vagyoni állapotra vonatkozó kimutatást.

64. Egyetemes konventünk 1915. évi jegyzőkönyvének 184. sz. pontjában a *középiszkolai vallásoktatásról* szóló jelentéseket megnyugtató tudomásul vevén, felkérte az egyetemes tanügyi bizottság elnökét, hogy református középiszkoláinktól évről évre kérje be feldolgozás végett a vallásoktatásra vonatkozó adatokat.

E jelentésből kiemelendőnek tartja s az egyes középiszkolák figyelmébe ajánlja a következőket:

1. Az iskolák alsó osztályaiban (I—IV.) a biblia olvastatása a bibliai szemelvények könyve alapján történjék.

2. Az évi tananyagot, használt tan és segédkönyveket mindenütt tüntessék fel az iskolák értesítői.

3. A téli ifjúsági istenitisztelek vasárnaponként mindenütt rendszeresíttessenek.

4. A konfirmált növendékek névsora az iskolai értesítőekben közöltessék.

5. Vallásos ifjúsági-egyesületek minden tanintézet kebelében létesíttessenek.

Egyházkerületünk felhívja a sárospataki—miskolci—rimaszombati gimnáziumi vallástanárokat ez utasítás szemmel tartására s utasítja őket, hogy a téli ifjúsági istenitiszteleket vasárnaponként rendszeresítsék. A konfirmált növendékek névsora az iskolai értesítőekben közöltessék s vallásos ifjúsági-egyesületeket alakítsanak.

65. Egyetemes konventünk 1915. évi jegyzőkönyvének 186. sz. pontjával felhívta az egyházkerületeket, hogy amennyiben vallásoktatásunknak az E. T. IV. t. c. 2. § d) pontja értelmében az országos egyházi közalapból leendő segélyezésének módjára és mennyiségére nézve megfelelő és biztos adatok és megkivántató előmunkálatok ez idő szerint nem állanak rendelkezésünkre, — terjesszenek fel a f. év végéig az egyetemes konventhez biztos kimutatást arra nézve, mennyi a nem református összes közép- és alsófokú iskoláknál megkivántató vallástanítás összes szükséglete, mennyit fedeznek, vagy fedezhetnek abból az egyházközségek, az állam, polgári községek, társulatok, missziói egyesületek stb. s mennyi ily

módon a még fedezendő szükséglet? A kimutatás külön készítették a középfokú és külön az alsófokú iskolákra nézve. Továbbá felhívja az egyházkerületet, hogy saját hatáskörükben az egyetemes konvent 145/1914. sz. végzésében foglalt eljárás szerint, a vallás- és közokt.-ügyi miniszter 121.867/1912 sz. kiadványára való hivatkozással, mielőbb intézkedjenek az adott óraszámok megfelelő középiskolai hitoktatási jutalomdíjakkal az állam pénztárából leendő kiutalványozására vonatkozólag, egyszersmind igyekezzenek oda hatni, hogy ezen az alapon az egyes egyházközségekben új vallástanári és hitoktató segédlelkészi állások szerveztessenek. Ez ügyben tett intézkedésükről s azok eredményéről az egyetemes konventnek 1915. év végéig jelentést tegyenek.

3. Kimondotta egyetemes konventünk, hogy az E. T. IV. t.-c. 2. §. d) pontja alapján, a mutatkozó szükséghez képest, az egyházközségi, állami és egyéb hozzájárulások után, a református országos egyházi közalap segítségével fokozatosan kívánja a református vallásoktatás országos rendezését keresztül vinni, kezdve a középfokú iskoláknál s végezve az alsófokú iskolákon. A munkálatok megkészítésével az egyetemes tanügyi bizottság bízott meg.

Egyházkerületünk örömmel veszi tudomásul egyetemes konventünknek a vallásoktatás sikeresebbé tételére irányuló s áldozatoktól vissza nem riadó törekvését; — azért teljes erővel segélyére óhajtván lenni ez ügyben, megbizva 1. a nem felekezetünkhöz tartozó középfokú iskolák vallástanításáról szóló jelentések előadóját, Fodor Györgyöt, hogy a kezei között levő adatokból készítsen két kimutatást arra nézve, mennyi a közép- és alsófokú iskoláknál megkívántató vallástanítás összes szükséglete; mit fedeznek abból az egyházak, az állam, polgári községek, társulatok, missiói egyesületek? S mennyi ily módon a fedezetlen szükséglet?

Fölkéri Czinke István és Révész Kálmán esperes urakat, hogy e munkálatot nézzék át, esetleg pótolják s továbbítás végett ez év december hó közepéig terjesszék be a püspöki hivatalba.

2. Utasítja a kinevezett hitoktatókat, hogy az egyetemes konvent 145/1914. sz. végzésében foglalt eljárás szerint a 121.827/1912. sz. miniszteri rendelet értelmében az illető középiskola igazgatósága útján intézzenek folyamodványt a közoktatásügyi kormányhoz a heti óránkénti vallástanításért járó 100 korona tiszteletdíj, — esetleg megfelelő fuvardíj kiutalása iránt.

3. Fölkéri a főtiszt. püspök urat, hogy Révész Kálmán és Czinke István esperes urakkal tartott tanácskozásban állapítsák meg, hogy hol, mely egyházközségeken lenne szükséges új vallástanári és hitoktató segédlelkészi állások szervezése? Ez irányú javaslataikat s esetleg a főtiszt. püspök úr ez irányban tett intézkedését terjessze az egyetemes konvent elé.

66. Az egyetemes konvent 1915. 188. sz. jegyzőkönyvi pontjával megküldi a közokt. miniszter azon válaszát, melyet az egyetemes konvent elnökségének a női kereskedelmi tanfolyamok kötelező vallástanítása tárgyában tett előterjesztésére adott, melyben azon kívánságunknak, hogy a női kereskedelmi szaktanfolyamokon a vallástan a kötelező tárgyak közé felvéttessék és e célra az óratervből heti két óra engedélyeztessék, — nem tehet eleget, mert az a korhatár, melyben ez intézettek a női hallgatók — hallgatói lehetnek (16 életév) föltételezi, hogy a növendékek, már előbb részesültek képességüknek megfelelő vallásoktatásban. Ezért felhívja az egyházkerületek figyelmét, hogy a gyakorlati irányú szakiskolák növendékeinél az iskolán kívül keresse egyházunk a vallásos nevelés és ráhatás módozatait. Ezzel egyidejűleg egyetemes konventünk azt is kérte, hogy a más jellegű szakiskoláknál is biztosítsa a miniszter a vallástannak megfelelő óraszámú leendő tanítását, de a miniszter az előbbi kérésre adott tagadó válasszal úgy látszik ezen ügyet is elintézettnak véli.

Egyházkerületünk, midőn a miniszteri választ sajnálattal veszi tudomásul, a hitoktató lelkészek figyelmét felhívja az egyetemes kon-

vent javaslata szerinti vallásos nevelés megkísérlésére.

67. Egyetemes konventünk 1915. évi 197. sz. jegyzőkönyvi pontjával az egyetemes tanügyi bizottság jelentése folytán felhívja az egyházkerületeket, — hogy miután a református jellegű kisededóvódról csak az erdélyi egyházkerület küldött be jelentést, az egyházak által fenntartott felekezeti óvodákról évenként kimutatást terjesszenek be az egyetemes tanügyi bizottsághoz s amennyiben ilyenek nem volnának — a nemleges jelentést küldjék be.

Egyházkerületünben ref. jellegű kisededóvók ez idő szerint nincsenek. Miről az egyetemes konvent tanügyi bizottságát tisztelettel értesítjük.

68. A konventi elnökség — utalással az egyet. konvent legközelebbi (149—1915.) határozatára — kihirdetés végett közli püspöki hivatalunkkal, hogy az erdélyi egyházkerület előterjesztése folytán (3616/1915.) a Réti községben (Háromszék-megye) 1891. ápr. 21-én született *Czegledi János* theologusnak a kolozsvári ref. theol. fakultás által 1911. január 16-án 22 anyakönyvi sz. alatt kiállított és állítólag elveszett eredeti indexét (leckekönyv) érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására a nevezett intézet igazgatóságának engedélyt adott.

Egyh.-ker. közgyűlésünk a konventi elnökség intézkedését tudomásul veszi s azt saját jkv.-be felvén — kebelbeli egyházközsegeire nézve a kívánt kihirdetést megtörténtnek tekintti, s arra a kebelbeli theol. akadémiai igazgatóság figyelmét külön is felhívja.

69. A vallás- és közoktatásügyi miniszter, hivatkozással az egyet. konv. elnökség 1913. évi 3056. sz. és 1914. évi 3630. sz. felterjesztéseire, 65061—1915. II. számú iratával értesíti egyet. konventünk elnökségét, hogy a tartalmilag egyező felekezeti anyakönyvek kiadhatásának kérdésében, a fennálló elvi nehézségnél fogva még eddig nem ha-

tározhatott. Ami pedig a konv. elnökségnek azt a kérelmét illeti, hogy a ref. lelkészeknek engedessék meg az állami anyakönyvekbe való időnkénti betekintés, a belügyminiszterrel együtt nem találja teljesíthetőnek, mert az állami anyakönyveknek a kívánt módon való átnézése túlhaladja az 1904. évi XXXVI. t.-c. 22. § ában és az anyakönyvi utasítás 30. §-ában említett betekintés fogalmát s a ref. egyházat érdeklő ily irányú intézkedés okvetlenül maga után vonná e jogosultságnak az összes vallásfelekezetekre való kiterjesztését is. Ez esetben pedig az anyakönyveknek általános és rendszeres átvizsgálása állana elő, ami az anyakönyvvezetőt vagy helyettesét olyan mértékben venné igénybe, amely a hivatali szolgálat sérelme nélkül nem volna megengedhető.

Egyházkerületi közgyűlés a konventi elnökség által hozzá is megküldött leiratot megnyugtatónak nem tartja s tekintettel azokra a nagy érdekekre, amelyek az állami anyakönyvekbe való betekintést egyházunkra nézve nagy fontosságúnak minősítik, — mély tisztelettel kéri az egyet. konvent elnökségét, hogy a kérelmet ismételje meg s teljesítése végett kövessen el minden lehetőt.

70. Olvassatik az egyetemes konvent elnökségének 5055/915. számú leirata, amelyben közli a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 90482/1915. sz. ama leiratát, amely *a nem állami igazgatók tiszteletdíja után fizetendő belépési s évi nyugdíjárulékok kérdésében* előterjesztett kérelmet elutasítja. Maga a miniszteri leirat szószerint a következő:

Másolat.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister. 90482/1915. szám. X/b. A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje Méltóságos Elnökségének, Budapest.

Az 1915. évi augusztus hó 12-én kelt 3177. számú előterjesztésére sajnálattal értesítem a Méltóságos Elnökséget, hogy azt a kérést, hogy a nem állandó igazgatók tiszteletdíja után az u. n. egyszersmindenkorra szóló és

az u. n. $1\frac{1}{2}\%$ -os járulékok csak azokban az esetekben és csak akkor rovassanak ki, amely esetekben és amikor a tiszteletdíj a végellátás alkalmával figyelembe vétetik, az 1914: XXXVI. t.-c. 74. és 75. §§-aiban foglalt rendelkezések következtében nem teljesíthetem. Tény, hogy a most követett törvényes eljárás eltérő attól az eljárási módtól, amely a nem állandó igazgatók tiszteletdíjának beszámítása, illetve nyugdíjintézeti járulékokkal való megrovása tekintetében, a fent idézett t.-c. életbelépése előtt átmenetileg gyakorlatban volt; ezt az újabb eljárást azonban — dacára annak, hogy az igazgatói díj beszámíthatóságának kérdése tényleg csak a végellátás alkalmával bíraltatik el végérvényesen — az alább kifejtendő okoktól eltekintve is, igazságosnak találom azért, mert a szóban forgó járulékok mindenkor tényleg élvezett javadalom után fizettetnek. Azt a megoldási módot ugyanis, hogy a szóban forgó járulékok visszamenőleg és kamatokkal együtt csak a végellátás alkalmával rovassanak ki már a fent idézett törvénycikk tervezetének készítésénél elejtettem, egyrészt az ügykezelés megkönnyítése, másrészt az iskolafenntartók tehermentesítése érdekében. Az ügykezelés érdekét azért szolgálja a jelenlegi törvényes eljárási mód, mert ezzel elkerülthetik a járulékoknak és kamatainak esetleg évtizedekre visszamenő számítása, a fenntartók érdekében pedig azért kellett ezt az eljárási módot léptetnem életbe, mert az egyes igazgatók tényleges szolgálatában való elhalálozása esetén, úgy az egyszersmindenkorra szóló, mint az u. n. $1\frac{1}{2}\%$ -os járulékokat — esetleg évtizedekre visszamenőleg késedelmi kamatokkal együtt, a különben is eléggé megterhelt iskolafenntartóktól kellett volna behajtatnom, mert az 1914: XXXVI. t.-c. 95. §-a szerint „a fenntartó az alkalmazottak által fizetendő, de tőlük be nem szedett járulékok iránt az özvegyek és árvaik részére megállapított ellátásokkal szemben visszakereseti jogot nem érvényesíthet.” Budapest, 1915. évi augusztus hó 31. A minster helyett: Ilosvay s. k., államtitkár.

Egyházkerületi közgyűlés a miniszteri leiratot kiadja véleményezés végett a középiskolák tanári karának s azok igazgató-tanácsaik útján

tavaszi gyűlésünkre terjesztik fel megállapodásukat.

71. Olvastatott főtitzt. püspök úr jelentése, valamint a sárospataki főiskolai igazgató-tanács felterjesztése ez évi tavaszi közgyűlésünk 10/a. számú határozata kapcsán. A jelentés és felterjesztés szerint Dr. Ferenczy Árpád követelése tőkében és kamatokban 8127 K 28 f. volt, melyhez ügyvédi költség gyanánt 1050 K járult s így a követelés teljes összege 9177 K 28 f.-ben állapítottatott meg. Megegyezés szerint a követelés teljes kiegyenlítésére 8200 K volt fizetendő s ez az összeg ki is fizettetett a főiskolai pénztár által.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s ezzel a Dr. Ferenczy Árpád-ügyet végleg lezárja.

72. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület a f. év július hó 21-ik napján Miskolcon tartott közgyűlésének 78. sz. jkvi pontját, amely szerint az eperjesi theol. akadémia tanárainak az országos állami nyugdíjintézetbe való belépését — a részletesen körülírt feltételek mellett megengedni s azt kieszközölni készséggel vállalkozik, — a református egyházkerületeknek s közöttük a mi egyházkerületünknek is megküldte.

Egyházkerületi közgyűlésünk a napirenden lévő nagy kérdésben a testvér-egyházkerület álláspontját híven tükröző átiratot köszönettel fogadja.

73. A sátoraljaújhelyi presbytérium 1915. szept. 3-ik napján tartott ülésében tárgyalta Dr. Tüdős István püspök úr leiratát a hitoktató lelkészi állás 1915/16. tanévi felfüggesztése tárgyában s nem hajlandó lemondani e nehezen szerzett jogról s a vallástanító lelkészi állás betöltéséhez, valamint ez állás után járó fizetés kiutalásához feltétlenül ragaszkodik s a békésebb idők reményében elhatározza, hogy ez állásra 1916. január 1-i határidővel pályázatot hirdet.

Egyházkerületünk a püspöki intézkedést tudomásul veszi s amennyiben az E. T. VI. t.-c. 88. §. szerint a középiskolai jellegű intézetekbe járó református vallású tanítványok vallásos oktatásáról az egyházkerület intézkedik s így a szükséghez képest üresedés esetén fel függesztheti, sőt egészen meg is szüntetheti a hitoktatói állást, ha az így felszabadult javadalmat másutt több haszonnal felhasználhatja s minthogy Sátoraljaújhelyben ez időszert 5 intézet van s ezek közül a városi kereskedelmi iskolában tartott heti egy vallástani óráért a növendékek 8—8 kor évi tandíjat fizetnek; a polgári fiúiskolában tartott heti 2 óráért évi 160 koronát s az állami polgári leányiskolai pénztárból pedig heti 4 óráért 200 koronát kap a hitoktató: egyházkerületünk kimondja, hogy a Sátoraljaújhelyben létesített hitoktatói állást most megszünteti s csak akkor állandósítja ismét, ha Miskolcon, Kassán, Ungváron a hitoktatói állásokat szervezhette s az egyházkerület ereje és esetleg az Egyetemes Konventtől kapott segélyt ezt megengedi.

74. A miskolci és a kassai ref. egyház presbiteriuma, hivatkozva az egyházkerület azon régebbi megállapodására, mely szerint a *hitoktatói állásokat* anyagi erejéhez s a kapott segélyek mérvéhez képest a következő sorrendben óhajtotta felállítani: Ungvár, Miskolc, Kassa, Sátoraljaújhely, Eger, Rozsnyó s a sátoraljaújhelyi lelkész személyében történt változásra, mely miatt ez idő szerint a sátoraljaújhelyi külön hitoktatói állás fenntartása nem nélkülözhetetlen szükség s Miskolcon amellet, hogy 840—860 állami iskolába járó ref. gyermeket kell vallásoktatásban részesíteni heti 47 órán, ezenkívül a nem felekezetünkhöz tartozó középiskolákba járó ref. növendékek vallásoktatásáról is kell gondoskodni hetenkint 20 órán s a 14156 lelket számláló egyházban a lelkészi teendők végzése miatt a belmissziói munka kellően nem gyakorolható; — s a kassai egyház, hivatkozva népességére s a 10 középfokú tanintézet ref. vallású növendékeinek vallások-

tatására s a lelkésznek, mint esperesnek nagymérvű elfoglaltságára s arra, hogy 1911. év óta nagy anyagi áldozattal két segédlelkészi állást tart fenn: — kéri, hogy mondja ki egyházkerületünk, hogy a miskolci, illetve kassai hitoktató lelkészi állást az 1916. év szeptember elsejével szervezi s felállítja.

Egyházkerületünk, tekintetbe véve a miskolci egyház népességét, a lelkészeknek, segédlelkészeknek a lelkészi teendőikben, az állami népiskolákban s a nem felekezetünkhöz tartozó középfokú intézetekben végzett vallásitanításnál való nagymérvű elfoglaltságát s 1914. őszi közgyűlésünk 42. sz. jegyzőkönyvi pontjában foglalt azon határozatát, „*hogy a sokféle középfokú iskolára és a növendékek nagy számára tekintettel mindenek előtt Miskolcon kíván önálló vallásitanítói állást rendszeresíteni,*“ — ki mondja, hogy az 1916. év szeptember elsejével a miskolci hitoktató lelkészi állást felállítja, javadalmát ugyane naptól kezdve az egyházkerületi pénztárból folyósítja, a miskolci egyház presbytériumát pedig felhívja, hogy a hitoktató lelkészi állásra vonatkozó szabályrendelettervezetet egyházkerületünk jövő évi tavaszi közgyűlésére terjessze be.

A kassai egyház presbytériumának kérését, bár jogosnak és méltányosnak elismeri, de mert megfelelő anyagi erő nem áll az egyházkerület rendelkezése alatt, hitoktató lelkészi állás szervezése végett beadott kérelmét csak akkor teljesítheti, ha erre elegendő fedezet lesz. Ezért a kassai egyház kérelmét a legmélyebb tisztelettel pártolólág terjeszti fel az Egyetemes Konventre, kérve, hogy miután sem a kassai egyház, sem a tiszáninneri egyházkerület nem rendelkezik a szervezéshez szükséges alappal, az E. T. IV. t.-c. 1. és 2. §§ ai d) pontja értelmében tegye lehetővé a kassai hitoktatói lelkészi állás szervezését.

75. Dakó Lajos borsodi lelkész, ki püspöki megbízásból a jelen év nyarán Ujtátrafüreden lelkészi szolgálatot teljesített, egyházkerületünkhöz intézett beadványában működéséről beszámol. Július 28 ától augusztus 23-ig öt alkalommal tartott istenítiszteletet és pedig aug. 1-én, 8-án, 18-án (Őfelsége születésnapján) és aug. 22-én úrvacsorával egybekötve. A begyűlt perselypénzt (65 kor 35 fill) a csatolt nyugta szerint rendeltetési helyére juttatta. Felhívja egyházkerületünk figyelmét az ott tapasztalt hiányokra. Nevezetesen, hogy a templomban csak erdélyi Énekeskönyvek vannak, amelyekben a fürdőközönség nem járatos. Hogy a fisharmonium az orgonista-kántor véleménye szerint is teljesen használhatatlan, hogy a nagyszalóki orgonista-kántor nem jelenhet meg minden alkalommal az istenítiszteleten, emiatt az énekvezetés akadályokba ütközik, különben is nevezett orgonista német nyelvű s énekeinket nem igen ismeri. Javasolja azért, a) hogy az újtátrafüredi templom részére a nálunk használatban levő Énekeskönyvből néhány darabot szerezzen be egyházkerületünk, b) a használhatatlan állapotban lévő fisharmonium helyett a tiszai ág. ev. egyházkerülettel közösen állítson fel egy újat s végül c) gondoskodjék arról, hogy akkor, amidőn ref. lelkész végzi az istenítiszteletet, egy kiválóan orgonáló s éneklő ref. orgonista-kántor teljesítse a szolgálatot, amire az ottani intelligens közönségre való tekintetből is nagy szükség van.

Egyházkerületünk közgyűlése midőn a jelentést tudomásul veszi: készséggel elismeri, hogy az abban felsorolt hiányok akadályozólag hatnak az istenítisztelet végzésére, felkéri azért püspök urat, méltóztassék a nálunk használatban lévő Énekeskönyvekből 20 darabot egyházkerületünk terhére az újtátrafüredi templom részére beszerezni.

A két utóbbi javaslat püspök úrhoz tétetik át, akit felkér egyházkerületünk, méltóztassék ez ügyekre nézve valamelyes megoldást keresni.

76. Böszörményi Sándor homonnai lelkész, jelenleg morvaországi weiskircheni tábori lelkész s Máthé Miklós kisazari-, Salzburgban szolgáló tábori lelkész megfelebbezik a felső-

zempléni egyházmegyének 1915. szept. 21-én Sátoraljaujhelyben hozott azon közgyűlési határozatát, mellyel az egyiknek káplántartási congrua kieszközlése végett beadott kérvényét elutasította, illetőleg a másikat a helyettesítésből előállott költségek viselésére kötelezte azért, mert a congruát megállapító országos törvények kapcsán kibocsátott kultuszminiszteri rendeletek (L. 95722/1900. és 63423/1909.) négy esetben engednek káplántartási díjat megállapítani az államkincstár terhére. 1. Ott, hol a kápláni állás intézményszerűleg van rendszeresítve; 2. betegség, vagy más okból szolgálatképtelen lelkészek mellé; 3. lelkészözvegyeknek; 4. nyugdíjazott lelkészek után. Mivel a fennforgó eset egyik követelménynek sem minősíthető, a kérelmet ezért kellett elutasítani. De nem teljesíthető a másik kívánság sem, mert az 1914. 6233/m. E szám alatt kiadott kormányrendelet 8. §. így szól: *„azok a tisztviselők, kik a katonaságnál a havidíjasok sorába tartoznak a) fizetés természetével bíró polgári illetményeiknek egyharmadat; b) ezen felül, ha a katonai havidíj kevesebb a fizetés természetével bíró polgári illetményeknél, a kettő közötti különbséget is kapják.*“ Miután a tábori lelkész századosi rangban 3000 korona törzsfizetést kap s huzza egész polgári fizetését, méltányos hogy a helyettesítési költségeket a bevonult lelkészek viseljék.

Egyházkerületünk a felsőzempléni egyházmegye indokainak teljes méltánylásával a felebezéseket elutasítja.

77. A megyaszói egyház a hozzátartozó „Ujvilág“ tanyán a Báró Harkányi által fenntartott iskolá' a járó ref. vallású gyermekek vallásoktatásának ellátására 100 kor. évi segély engedélyezését kéri.

A kérelem nem teljesítettik, miután a vallásoktatási szabályzat szerint (1907. évi őszi közgyűlés 33. sz. jkvi határozat) az egyházkerület csak a középiskolákban gondoskodik a vallásoktatásról, míg a népiskolai vallásoktatásról való gondoskodás az egyházközségek kötelessége.

78. Az Egyetemes Konvent 27/1915. évi határozatával, tekintettel azon körülményre, hogy a 255/1913. sz. konventi határozat szerint elemi csapások esetére fentartott egyszersmindenkori segélyért eddig kérvény nem érkezett, így e címen segély nem volt folyósítható, újlag felhívta az egyházkerületek figyelmét az elemi csapások esetén folyósítható egyszersmindenkori segélyek tárgyában intézkedő 254/1913. sz. határozatra s felhatalmazta a közalapi végrehajtó-bizottságot, hogy ez évben a segélyeket kivételesen ne csak elemi csapások, de hadikárok esetén is folyósíthassa.

E segélyért a következő egyházak és egyének folyamodtak: *a)* Az abauji egyházmegyében lévő Györke,- az iskolájában a saját katonaságunk trénje által okozott károk kárpótlására kér 800 koronát *b)* a homonnai lelkész az orosz betörés folytán okozott károkat a következőkben tünteti fel: A saját ingóságaiiban okozott kár a részletes jegyzék szerint 3014 kor., az egyházé, melyet az ingó és ingatlan vagyónában okoztak, 4710 kor. Ezenkívül részint az orosz betörés, részint a mi átvonuló, vagy huzamosabb ideig ott tartózkodó katonaságunk által okozott kár az egyház deszkakerítéseiben, famelléképületeiben, 1000 kor.;

c) A vásárhelyi iskolában, tanítólakban, az ott tartózkodó trén-csapatok által okozott kárt 800 koronában, a morvaiban 200, a bánóciban 100 koronában számítják fel az illető egyházak.

d) Gönczy Gábor eperjesi missiói lelkész, a részletes jegyzék szerint az orosz betörés folytán, a menekülés alkalmával szenvedett kárait, a részletes jegyzék szerint 1370 koronában számítja fel.

E szenvedett károk kárpótlása iránt, illetőleg egyszersmindenkori segélyért folyamodnak.

Egyházkerületünk közgyűlése folyamodó egyházak, illetőleg lelkészek kérelmeit az Egyetemes Konventhez meleg pártolással terjeszti fel.

79. Káplántartási díjának s káplánja részére a fizetékiegészítő államsegélynek a megállapítását kéri:

Kiss Lajos garbócbogdányi (Abauj) lelkész, aki az orvosi bizonyítvány szerint idült gyomorhurutban szenved, emiatt

munkásságában akadályozva van s lelkészi teendőit nem végezheti úgy, miként hivatása megkívánná. Szolgálatképtelen ségét 1915 július 1-től kezdve egyházmegyéje is megállapította.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegyei határozat és orvosi bizonyítvány alapján Kiss Lajos garbócbogdányi lelkészt szolgálatképtelennek jelenti ki, káplántartási igényét 1915 júl. 1-től megállapítja, s az iratokat az Egyetemes Konventre felterjeszti.

80. Közhirdetésre való felvételre az egyes egyházmegyék a következő egyházakat ajánlják:

Abauj: Fonyt és Pamlényt, Alsózemplén: Makkoshotykat és Szomotort, Felsőborsod: Rakaccaszendet és Meszest, Gömör: Gortvakisfaludót és Lekenyét, Torna: Teresztenyét és Barkát, Felsőzemplén: Bodzásujlakot és Nagyráskát, Ung: Ungtarnócot és Bajánházát, Alsóborsod: Andornakot és Mályit.

Egyházkerületünk közgyűlése ezen egyházakat a közhirdetendő egyházak sorába felveszi.

81. Az egyes egyházmegyék a következő lelkészi, tanítói és egyházmegyei tisztviselői választásokat jelentették be:

a) Az alsóborsodi egyházmegyében: a böcsi egyház Nagy Jánost, a ládházai Szabó Andort, a mályii Orbán Józsefet, a noszvaji Tar Vilmát, a sályii Barsi Lajost, a tizaoszlári Simon Zoltánt tanítójává, ugyanezen egyházmegye dr. Rácz Györgyöt világi tanácsbíróvá,

b) az alsózempléni egyházmegyében: a taktaharkányi egyház Hajdu Lajost tanítójává, ugyanezen egyházmegye Miskolczy Endre bodrogszentesi és Pálóczy József mádi lelkészeket papi tanácsbírókká választotta;

c) A gömöri egyházmegye: Sütő Istvánt világi tanácsbírájává;

d) A tornai egyházmegyében: a szádalmási egyház Danyi Józsefet tanítójává, ugyanezen egyházmegye Thuróczy Endrét világi tanácsbíróvá;

e) Az ungi egyházmegyében: a bátfai egyház Kőmives Sándort, a csongori egyház Kása Ferencet lelkészévé választ-

totta; ugyanezen egyházmegye Pataki Pál ungtarnóci lelkészt, eddig papi aljegyzőt főjegyzőjévé s Szabó Zoltán világi aljegyzőt főjegyzőjévé;

f) A felsőzempléni egyházmegyében: a nagytoronyai egyház Győry Kálmánt, a magyarizsépi Szondy Istvánt lelkészévé, a kisazari Rozgonyi Bélát, a málcai Szöllőssy Izabellát, a magyarizsépi Loykó Irmát tanítójává, illetve tanítónőjévé választotta; ugyanezen egyházmegye Sallay Béla szőlőskei lelkészt papi aljegyzővé.

Egyházkerületünk közgyűlése e választásokat tudomásul veszi s a megválasztottakra Istennek minden áldását kéri.

82. A következő egyházmegyék terjesztettek be lelkészi s tanítói díjlevelet megerősítés végett: Abauj a felsőregmeci lelkészi díjlevelet 3 példányban. Alsóborsod az igríci énekvezéri s fitanítóit 4; ugyancsak ezen egyház a lelkészi díjlevelet 4; az ónodi lelkészt 4; s az itteni organistakántorit 4; — Alsőzemplén a bodrogkeresztúri lelkészt 5; a tarcali lelkészt 4; — Felsőzemplén a legényei lelkészt 4; a kisbárii lelkészt 4; a magyarizsépi lelkészt és tanítóit 4—4; a málcai kántortanítóit 4; s a kisazari kántortanítóit 4; — Ung a tiszaaágteleki lelkészt s ungcsepelyi lelkészt s a jenkei tanítói díjlevelet 4—4 példányban.

Mindezen díjlevelek közül egyházkerületünk megerősíti a felsőregmeci, igríci, ónodi mindkét, a bodrogkeresztúri, tarcali, legényei, kisbárii, magyarizsépi mindkét, a málcai s kisazari, az ungcsepelyi s jenkei díjlevelet. Belőlük egy-egy példányt az egyházkerületi irattárba leendő elhelyezés végett visszatart s a többit az illetékes esperesi hivatalokhoz hasonló intézkedés és továbbítás céljából visszaküldi.

A tiszaaágteleki díjlevelet presbyteri jegyzőkönyvvel leendő felszerelés végett az ungi esperesi hivatalhoz átteszi.

83. Olvastatott a nagyvisnyói egyház kérvénye, melyben kéri, hogy az egyh. ker. pénztárból az egyház által kölcsönvett 2400 kor. után 5°/_o kamat számíttassék, mivel az egyház az egyh. ker. pénztár által kezelt Latinák-féle 2400. kor. alapítványt kérte kölcsön három év alatti visszafizetés kötelezettségével, azonban a pénzügyi választmány, — nem lévén joga a kezelt tőkét kiadni, — az egyháznak 2400 kor. kölcsönt szavazott meg 6°/_o kamat mellett

Egyházkerületi közgyűlésünk a kérelmet teljesíti s utasítja pénzügyi választmányt, hogy a Latinák-féle alapítvány után fizetett 5°/_o és a kölcsön után szedett 6°/_o kamat közötti 1°/_o különbezetet törölje, illetve, hogy a nagyvisnyói egyház tartozása után 5°/_o kamatot szedessen.

84. A gömöri egyházmegye pártolólágg terjeszti fel a hanvai egyház adás vételi szerződését, mellyel iskola céljaira a hanvai 311 sz. tkjkbvben A I. p 29 hrsz. a. foglalt 3 hold 300 □-öl területű házat és belsőséget özv. Csizy Jánosnétól 13,000 kor. vételárért megvette.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vételt jóváhagyja s az adás-vevési szerződést záradékolja.

85. Az ungi egyházmegye felterjeszti azon határozatát, mellyel az ungi esperes azon intézkedését, hogy a vajáni egyháznak halaszthatatlan építkezésekre az egyh.-ker. pénztárból 2500 kor. kölcsön felvételét engedélyezte, jóváhagyólag tudomásul vette.

Egyházkerületi közgyűlésünk a kölcsön engedélyezését jóváhagyólag tudomásul veszi.

86. Az ungi egyházmegye pártolólágg terjeszti fel a vajáni és a mokcsakerészi egyházközségnek a Gusztáv Adolf-egylethez intézett segélyezés iránti kérvényét. A vajáni egyház számszerűleg ki nem fejezett segélyt kér romlásnak indult temploma renoválására; a mokcsakerészi 2000 koronát templomújításra és istálló építésére.

Egyházkerületünk közgyűlése a kérelmet mellőzi; miután 1913 évi tavaszi közgyűlésünk 27 sz. határozatával a Gusztáv Adolf egyesület segélyére Egert, Rozsnyót és Homonnát terjesztette fel s mert e segélyre az Egyetemes Konvent 1912. évi ülésének 28 sz. határozata szerint egyházkerületenként legfeljebb három egyház terjeszthető fel, amelyek az Egyetemes Konvent végrehajtó-bizottsága és a Gusztáv Adolf egyesület közt létrejött megegyezés szerint huza-mosabb ideig fognak segélyeztetni.

87. Az abauji egyházmegye f. év aug. havában Kassán tartott őszi közgyűlésének 7. sz. jkvi pontjában a kegyelet meleg hangján emlékezik meg néhai *Matolcsy Jánosról*, az iglói ref. fiók egyházközségnek nagyérdemű gondnokáról, aki míg élt és munkálkodott, elévülhetetlen érdemeket szerzett a szepes-sárosi ref. missiói egyházközség és az iglói ref. fiók egyházközség megalkotása, építése és fejlesztése körül, halálával pedig nagy ürességet hagyott maga után.

Egyházker. közgyűlésünk a felterjesztett jkv. alapján, de azon felül is a maga részéről is mélységes sajnálattal jegyzi fel b. e. *Matolcsy János* halálát jegyzőkönyvébe, mert Őt azokon a kényes munkatereken, a hol a mi református egyházunk érdekeit páratlan lelkesedéssel és kitartással szolgálta, gondviselésszerű munkásnak ismerte, a kinek nyomdokain áldás fakadt. Bizó reménységgel látta benne egyházkerületünk is az iglói ref. egyház szervezőjét, templomának építőjét, a holt csontok szerencsés életre keltőjét. Annyival inkább is hódol egyházkerületünk a kidőlt jeles emlékezetének, mert mint reaktivált 58 éves honvédszázados a sokképen ostromolt drága hazáért védelmében szerzett betegsége miatt végezte közhasznú, példás életét. Örök tisztelet őrizze nevét egyházunk és hazánk történetében!

88. Az abauji ref. egyházmegye 1915. augusztus 25-én 14. sz. alatt hozott határozatával fölterjeszti a néhai Spirkó Ágoston és neje, szül. Scsztina Amália által a csobádi ref. iskolának hagyományozott 2500 koronáról szóló alapítóleveleket.

Közgyűlésünk az alapító leveleket oly kiegészítéssel hagyja jóvá és erősíti meg, hogy az alapítvány kezeléséért is a presbyterium felelős, a mely az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben képviseli és hogy az alapítvány számadása — a vallás- és közoktatásügyi miniszter legfelsőbb felügyeleti jogának érintése nélkül — évenként a felsőbb egyházi hatósághoz fölterjesztendő.

Az ily értelemben záradékolt alapítólevelek végleges megerősítés végett az Egyetemes Konventhez felterjesztetnek.

89. Az abauji egyházmegye f. évi augusztus 25-én hozott 15. sz. határozata mellett fölterjeszti az özv. Gálos Lajosné szül. Balogh Lidia által

I. felében a zsujtai egyház közszükségleteire, felében a lelkész javadalmazásának javítására tett 2000 koronás alapítvány,

II. szegény református iskolás gyermekek segítése céljából ifj. Hubay Józsefné szül. Okruczky Ilonka nevére tett 1000 koronás alapítvány alapítóleveleit.

Közgyűlésünk az alapító leveleket jóváhagyja és megerősíti azzal, hogy az alapítványok számadásai a felsőbb egyházi hatósághoz évenként felterjesztendők.

Az I. alapítvány ily értelemben záradékolt alapítóleveleit a fölterjesztő egyházmegyének visszaadja, míg a II. számút végleges megerősítés végett az Egyetemes Konventhez fölterjeszti.

90. Az alsóborsodi református egyházmegye ez évi szept. 8-án hozott 29. sz. határozata mellett fölterjeszti a tiszaszlári egyház közszükségleteire özv. N. Lükő. Józsefné szül.

Serky Juliánna által tett 200 koronás alapítványról kiállított alapító leveleket.

Közgyűlésünk az alapító leveleket azzal hagyja jóvá és erősíti meg, hogy az alapítvány kezelését vagyoni felelősség mellett a presbyterium teljesíti, a mely az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben képviseli és az alapítvány számadását a felsőbb egyházi hatósághoz évenként felterjeszteni köteles

Az ily értelemben záradékolt alapító levelek a fölterjesztő egyházmegyének visszaadatnak.

91. Az alsóborsodi egyházmegye ez évi őszi közgyűlésének 28. sz. határozata mellett jóváhagyás végett beterjeszti a néhai Horváth Lajos ügyvéd, főrendházi tag és főgimnáziumi tanácsos által a miskolci főgimnázium javára tett 60,000 koronás alapítványról szerkesztett alapító-leveleket azokkal a kiegészítésekkel, a melyeket az Egyetemes Konvent 1913. ápr. 74. sz. határozatának megfelelően a miskolci egyházközség megtett.

Közgyűlésünk az Egyetemes Konvent határozatához képest kiegészített alapító-leveleket elfogadja, megerősíti és végleges megerősítés végett az Egyetemes Konventhez fölterjeszti.

92. Az alsóborsodi egyházmegye f. év szept. 8-án Miskolcon tartott közgyűlése 18. számú jkvi pontjának felterjesztésével, — a belső somogyi ref. egyházmegye körirata nyomán — javasolja a Prot. Irod. Társaság pártolását még bizonyos mértékű tagsági kötelezettség elvállalásával is, de csak abban az esetben, ha a többi egyházmegyék, kerületek is erre az álláspontra helyezkednek és pedig az evangélikusokkal együtt, a kiknek részéről a társaság csekély mértékű támogatásban részesül. Ahoz azonban fentartás nélkül hozzájárul, sőt felhívja a kebelbeli egyházközségeket, hogy részint elvállalt tagsági díjak befizetésével, részint önkéntes adományokkal támogassák a Prot. Irod. Társaságot nemes céljai elérésében.

Egyházkerületi közgyűlésünk már több ízben emelte fel pártfogó es buzdító szavát a Prot. Irod. Társaság érdekében a kebelbeli egyházközségek előtt, de odáig sohasem ment s az egyházközségek egyéniségének megsértése nélkül nem is mehetett, hogy azokat a Prot. Irod. Társaság érdekében évi kötelezett tagdíjak vállalására szorítsa. Ezt a mai nehéz viszonyok között még kevésbé teheti, mint különben, hanem — miként máskor is tette s amint azt a borsodi egyházmegye is teszi — ismételten melegen ajánlja a nev. társaságot egész egyházkerületünk világi- és egyházi tagjainak pártfogó szeretetébe.

93. Az alsózempléni egyházmegye 1915 okt. 5-én Sárospatakon tartott őszi közgyűlésében 46. sz. jegyzőkönyvi pont alatt, hivatkozással 1915. tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 80. sz. jegyzőkönyvi pontjára, amely utasította az egyházlátogatóságot, hogy a Hornyánszky-féle énekeskönyv használatát az iskolalátogatás alkalmával szigoruan ellenőrizzék; — felhívja egyházkerületünket, hogy ugyanezen cél érdekében a népiskolai tankönyvek s azok között az énekeskönyvek beszerzésére nézve első rangú forrást képező sárospataki főiskolai könyvbizományi üzletet utasítsa, hogy ne a debreceni kiadása, hanem kizárólag a Hornyánszky-féle énekeskönyveket tartsa raktáron.

Egyházkerületünk teljes mértékben méltányolja az alsózempléni egyházmegye felszólalását s ezért utasítja a gazdasági választmányt, mint a főiskolai könyvbizományi üzlet felügyelőjét, hogy a debreceni kiadása zsoltárokat a forgalomból vonja ki s tisztán Hornyánszky-féle kiadása zsoltárokat árusíttasson.

94. Egyházkerületünk 1913. évi őszi közgyűlése 120 sz. határozatával a dédesi ref. egyház és a m. kir. kincstár között a dédesi ref. iskolának állami kezelésbe vétele tárgyában létrejött szerződést, amelynek egyik pontja szerint az iskola fejlesztése esetén az abban alkalmazandó tanítók közül lega-

lább kettő református vallásu legyen, jóváhagyta. A vallás-és közoktatásügyi miniszter azonban 61837. (1915. VII. a.) sz. a. a szerződést azzal hagyta jóvá, hogy a szerződésnek azt a részét, mely szerint az állami népiskola fejlesztése esetén az abban alkalmazandó tanítók közül legalább kettő ref. legyen, akkép módosította, hogy az állami népiskolához mindig egy ref. vallásu tanító fog kineveztetni, aki a kántori teendőket, a hitoktatást a hitközségtől nyerendő külön 400 kor. évi díjazás mellett teljesíteni köteles. Az így jóváhagyott szerződést a dédesi egyház presbyteriuma 1915. augusztus hó 1-én tartott ülésében elfogadta, a f.-borsodi egyházmegye f. évi őszi közgyűlése 22. sz. határozatával megerősítette.

Egyházkerületünk közgyűlése, miután meggyőződött arról, hogy a dédesi állami iskola szervezését elrendelő 1908. dec. 12-én 37253. sz. a. kelt rendeletben határozottan kimondatott, hogy a dédesi állami iskolához mindig egy ref. tanítót fog a miniszter kinevezni; miután továbbá a m. kir. kincstár képviselőjében eljáró kir. tanfelügyelő a szerződést annak idején csak azért írta alá, hogy annak megtagadásával az iskola felállítását el ne odázza; miután végül a miniszter az eredeti megállapodástól eltérni nem akart, az általa ekkép jóváhagyott szerződést a maga részéről is jóváhagyja.

95. A f.-zempléni egyházmegye, tekintettel azon körülményre, hogy az esperesnek az állandó káplántartási ügyben annak idején az egyházakhoz kibocsátott felhívó körlevele a Homonnán az időben fenállott nehéz postai viszonyok miatt nem juthatott lelkész kezébe és e miatt kérvényét a homonnai egyháznak az állandó káplántartó helyek közzé sorozása tárgyában be nem nyujthatta; a lelkésznek az iránti kérvényét azon körülményre való hivatkozással, hogy a missió nagy körre terjed ki s a lelkésznek sok tanintézetben kell a vallást tanítania, pártolólág terjeszti fel egyházkerületi közgyűlésünkhöz; miután azonban a kérvényhez nem voltak csatolva azok az okmányok, melyeket egyházkerületünk 1914 évi tavaszi közgyűlésénk 94. sz. határozatával feltétlenül

megkivánt az ezen ügyben kérelmező egyházaktól: felhívja a homonnai lelkészt, hogy az ott feltüntetett adatokat és okmányokat pótlólag 25 nap alatt az esperesi hivatalhoz terjessze be.

Egyházkerületünk közgyűlése, minthogy a kérvény mellől az 1914. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés által bekivánt s a felsőzempléni egyházmegye által megsürgetett adatok és okmányok hiányzanak, a kérelem felett napi-rendre tér.

96. A felsőzempléni egyházmegye pártolólag terjeszti fel a bodrogszerdahelyi ref. egyház és Bányácski József és neje Fidrárné Borbála bodrogszerdahelyi lakosok által kiállított nyilatkozatot, mellyel a bodrogszerdahelyi egyház a Bányácski József által részére ajándékozott a bodrogszerdahelyi 79, 283, 284 sz. betétben foglalt ingatlanok felerészét Bányácski Józsefnek visszaadja.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nyilatkozatot, miután Bányácski József örökösei köteles részüket az egyházon perrel is követelhetnék, jóváhagyja s záradékolja.

97. A felsőzempléni egyházmegye pártolólag terjeszti fel a sátoraljaujhelyi egyháznak a Szükösi—Hollandi tárat illető féllélekési jövedelem elengedése iránti kérvényét. A pénzügyi választmány javaslata.

Egyházkerületi közgyűlésünk a pénzügyi választmány javaslatának elfogadásával a kérelmet elutasítja.

98. A felsőzempléni egyházmegye pártolólag terjeszti föl Szombati Szabó István sátoraljaujhelyi h.-lelkész kérvényét, melylyel a 3000 kor. sátoraljaujhelyi vallástanári tiszteletdíj-ből az állás be nem töltése miatt az egyh.-ker. pénztár által az 1914—15. iskolai évre ki nem adott 2700 koronának részére való kiadatását kéri. A pénzügyi választmány javaslata.

Egyházkerületi közgyűlésünk a pénzügyi választmány javaslatának elfogadásával a kérelmet elútasítja, miután kérvényező nem volt rendes vallásanár, hanem csak a vallás tanításával megbízott segédlelkész; a vallásitanításért a rendes tiszteletdíjat megkapta s így a rendes vallásanár részére megállapított fizetésre igénye nincs.

99. A felsőzempléni egyházmegye 1915. szept. 21 én hozott 44. sz. határozatával fölterjeszti az özv. Pálffy—Daun Lipótné szül. Lónyay Olga által a deregnyői egyház közszükségletére tett 100 korona, szegény gyermekek iskolakönyveinek beszerzésére adott 100 kor. a néhai férje s majdan a saját sírja gondozására tett 1000 kor. alapítvány átvételéről szóló presbytériumi jegyzőkönyvet.

Közgyűlésünk felhívja a felsőzempléni egyházmegye útján a deregnyői egyházat, hogy a tett adományokról készítsen alapító-levelet s annak a nagylelkű alapítványozó által is aláírandó négy egyező példányát, a presbytérium elfogadó nyilatkozati záradékával ellátva, fokozatos jóváhagyás végett az egyházmegyéhez terjessze fel.

Amennyiben pedig az iratokból következő, az adományozó grófné a szegény gyermekek iskolakönyveinek beszerzésére már előbb is tett egy 100 koronás alapítványt, a készítenő alapító-levéelbe e címen 200 korona tőke lesz fölveendő.

100. A gömöri egyházmegye 14. sz. jegyzőkönyvi pontjában ajánlólag terjeszti fel az egyházmegyei tanügyi bizottság azon indítványát, miszerint — tekintettel azon fizetésvesztésre, mely az egyházi hivatalnokokat az új adózási törvény életbeléptetésével a 9 filléres gabona s 11 filléres buza ár megállapításával érte, de tekintettel különösen a most dúló világháború által előidézett nagymérvű drágaságra, Egyetemes Konventünk az egyházi belhivatalnokok számára az adócsökkentési alapból drágasági pótlékot adományozni méltóztassék.

Miután Egyetemes Konventünk az adócsökkentési segélyalapról ki nem utalt pénzeket az egyházak tökesegélyezésére fordította s ott ily célra kiutalható pénz nincs; ezért, bár a mai nehéz viszonyok csaknem elviselhetlen voltát egyházkerületünk ismeri, mely ma mindenkit sujt s így belső hivatalnokainkat is; — de e fölterjesztéstől sikert nem remélvén, sajnálattal bár, de a kérést nem teljesítheti.

101. A gömöri egyházmegye 1915. szept. 23 án tartott közgyűlésének 48. sz. jegyzőkönyvi pontjával beterjeszti a többi egyházmegyékkel leendő közlés végett is, azon munkálatát, melyet az egész egyházmegyére kötelezőnek fogadott el, hogy t. i. egyes felmerült egyházi adózási esetekben az E. T. III. t.-c. szellemében, miként róvható ki az egyházi adó.

Miután az egyházi adó kivetési joga az egyházakat; módja és mikéntje s annak az E. T. III. t.-c. szellemében való keresztülvitele felebbezés esetén az egyházmegyét illeti: egyházkerületünk a gömöri egyházmegyét kötelező szabályrendelet taglalásába nem bocsátkozik s a törvénykönyvet magyarázatni nem óhajtja. A beterjesztett munkálatot tudomásul veszi.

102. A gömöri egyházmegye tavaszi közgyűlésének 68. sz. jegyzőkönyvi pontjával ajánlólag terjeszti fel Kövér Árpád tornallyai lelkész azon kérését, hogy a sajjögömöri polgári iskolában teljesítendő vallásoktatásért megfelelő díjazásban részesíttessék.

Egyházkerületünk a gömöri egyházmegye ezen kérését véleményezés végett átteszi az egyházkerület pénzügyi választmányához.

103. A gömöri egyházmegye ez évi szept. 20 án hozott 47. sz. határozata mellett fölterjeszti az özv. Juhász Istvánné, szül. Madarász Zsuzsánna által a hanvai egyház közszükségleteire adományozott 50 koronáról szóló alapító-levelet.

Közgyűlésünk az alapító-leveleket azzal hagyja jóvá és erősíti meg, hogy az alapítványt vagyoni felelősség mellett a presbytérium kezeli, amely azt peres és perenkivüli ügyekben képviseli és az alapítvány számadását a felsőbb egyházi hatósághoz évenként felterjeszteni köteles.

Az ily értelemben záradékolt alapító-levelek a fölterjesztő egyházmegyének visszaküldetnek.

104. A tornai egyházmegye pártolólág terjeszti fel a bódvaszilasi egyház kérvényét, mely szerint nevezett egyház 1500 kor. tanítói faváltságnak kezelésre való elfogadását kéri.

Egyházkerületi közgyűlésünk az 1500 koronát kezelésre elfogadja s a szokásos további teendőkre pénzügyi válaszmánnyt utasítja.

105. A tornai egyházmegye pártolólág terjeszti fel a barkai anya- és a lucskai leányegyházaknak közalapi tőkekamatsegély iránti kérvényét. Barka lelkészlakásának s a melléképületeknek felépítésére s a templom kicementezésére 14800 kor. tőkének, Lucska lelkészi lakás építése, templom és iskola cementezése és adósság törlesztése céljaira 11000 kor. tőkeösszegnek megfelelő tőkekamatsegélyt kér. Az egyházmegye Barkát azon indokolással ajánlja, hogy „legközelebbi 10 év alatt templomát megújította, földje terméketlensége miatt népe szegény, rendkívüli adókkal megterhelt, erős róm. kath. felekezet közt, nagy búcsújáró helyen élnek.“ Lucskát pedig ezzel: „Iskolát építettett, e miatt adósságokkal küzd, népe szegény, rendkívüli adókkal megterhelt; erős róm. kath. felekezet közt élnek.“

Tekintettel azon körülményre, hogy egyházkerületünk a közalapi tőkekamatsegélyek ügyében, — felhíván előbb az egyházakat idevonatkozó kérvényeik beadására, — még 1914. évi őszi közgyűlése 17. sz. a. határozott, e kérvények felett ez alkalommal napirendre tér, felhívja azonban nevezett egyházakat, hogy ha mégis azon eset adná elő magát, hogy az

Egyetemes Konvent a ki nem elégített kérvényeket az egyházaknak visszaadná s új eljárást indítana, ez alkalmat megragadva: kérvényeket akkor adják be.

106. Az ungi egyházmegye közgyűlése 1914. szept. 15-én a pályini egyháznak az egy gondnoki rendszerre térő, szabályok mellőzésével hozott közgyűlési határozatát feloldotta s az egyházközséget új, szabályszerű határozat hozatalára utasította. A Stépán László gondnok felebbezése folytán az évi tavaszi közgyűlésünk foglalkozván ez ügygyel, 103. sz. jegyzőkönyvi pontjával az ungi egyházmegyének e tárgyban hozott határozatát megerősítette s eljárás céljából az ügyiratokat az ungi egyházmegye esperesi hivatalához visszaküldötte.

Stépán László gondnok az ellen, hogy ezen gondnoki rendszerre tartozó ügyet a pályini egyház közgyűlése tárgyalja, egy, az esperesi hivatalhoz 1915. július 14-én benyújtott beadványában állást foglal, mert szerinte ebben a kérdésben a pályini egyháznak sem presbytériuma, sem közgyűlése el nem járhat, mert a pályini egyház társadalmi szempontból két tagozatból áll, t. i. a nemesek rendjéből és a volt úrbéresek osztályából s a kérdés eldöntésénél, miután mindenki vagy nemes, vagy volt úrbéres érdekelve van s így az ügy tárgyalásában E. T. I. t.-c. 25. és 42. §§-ai szerint nem vehet részt, kéri az esperest, hogy e kérdés tárgyalását más egyházközség presbytériumára bizza, erre más presbytériumot delegáljon. Az esperes e kérést 1915. 911. sz. végzésével elutasította. (E végzés nincs mellékelve.)

Stépán László főgondnok e végzést 1915. aug. 15-én az espereshez intézett beadványában kifogásolja s ugyanezen nappól keltezve, ugyancsak az espereshez intézett beadványában az elutasító végzés ellen az egyházmegyei közgyűléshez felebbez s a nemességnek szerzett jogaira hivatkozva, a presbytérium által kéri kimondatni, hogy a pályini egyházban a főgondnoki állás egy nemest s az algondnoki állás egy volt úrbérest illet s mivel mint érdekelt fél a pályini presbytérium ez ügyben el nem járhat, e panaszos ügy elbírálására az E. T. V. t.-c. 55. §-ára hivatkozással más egyház presbytériumának a delegálását kéri.

A pályini egyház az egy gondnoki rendszert javasló 1914.

július 5-én hozott presbyteri határozatát 1915. aug. 22-ére összehívott közgyűlésen akarja tárgyaltatni, de miután ez nem gyűlt össze határozatképes számban, új közgyűlést hív össze aug. 29-ére, szabályszerű, nevekre kiállított, de csak részben aláírt meghívóval s most már a közgyűlés határozatképes számmal egyhangúlag kimondja, hogy a kettős, — fő- és algondnoki-rendszert megszünteti s az egy gondnoki rendszert hozza be. Ezen határozatát megerősítés végett az ungi egyházmegye közgyűlése elé terjeszti. E határozatot Stépán László a lelkészhez 1915. szeptember 3-án intézett beadványában megfelelőbbé s kéri az ügynek közigazgatási bírói útra terelését. E felebbezést a lelkész szept. 5-én a maga megjegyzéseinek melléklése mellett megküldi az espereshez.

Az ungi egyházmegye 1915. szept. hó 21. napján Ungváron tartott közgyűlésében foglalkozik ez ügygyel s a más presbytérium delegálását elutasító 1915/911. sz. egyházmegyei elnökségi végzést helybenhagyja azon indokolással, hogy prot. autonómiánk egyik ismérve éppen az, hogy saját ügyeiben minden egyház első sorban maga határoz, de meg azért is, mert esetleges delegálásnak, csak bírósági ügyeknél van helye s a fennforgó ügy pedig nem bírósági ügy. Az egyházmegyei közgyűlés a pályini egyház közgyűlésének 1915. aug. 29-én hozott azon határozatát, melylyel a két gondnoki rendszer megszüntetésével, az egy gondnoki rendszert hozza be, a Stépán László felebbezésének elejtésével jóváhagyta s azon kérelmét, hogy delegált presbytérium mondja ki, miszerint Pályinban a kettős gondnokság áll fenn s hogy a mindenkori nemeseket illeti az a jog, hogy a főgondnok közülök, — az úrbéreseket pedig, hogy az algondnok közülök választassék, — elutasítja, mert sem az E. T., sem a protestáns gondolkozás nem ismer egyháztársadalmi életünkben nemesi és úrbéresi tagozatot, külön nemesi és külön úrbéresi jogokat s végül, mert a főgondnoki állásra is, sohasem a nemesi származás, hanem az egyháziasságon és hitbuzgóságon felül a megfelelő magasabb műveltség kvalifikált s ez a magasabb műveltség rendszerint összeesett a nemesi származással.

Ez ellen az ítélkezés ellen Stépán László szobranci lakos s pályini egyháztág keltezés nélküli két felebbezést ad be az ungi esperesi hivatalhoz. Az egyikben az ungi egyházmegye 1915. szept. 21-én hozott azon közgyűlési határozata

ellen felebbez, mely a pályini egyházközségnek f. év aug. 29-én a kettős gondnokság megszüntetése tárgyában hozott határozatát helybenhagyta; a másokban az ungi egyházmegyének a fent jelzett napon hozott azon másik határozata ellen, melylyel a köznemességet Pályinban az egyházközségben a főgondnoksághoz szerzett ősi jogától megfosztani célzó actió ellenében konkrét sérelemként az V. t.-c. 33. §. 12. pontja alapján beadott és közigazgatási bírói úton elbírálni kért írásbeli panaszát elutasította.

Előbbi felebbezésében állítja, hogy a felvetett kérdés nem közgyűlési tárgy, de közigazgatási bírói útra tartozó eset s mint ilyenben sem az egyházközségi, sem az egyházmegyei közgyűlés hatáskör hiányában eljárni jogosult nem volt, mert a főgondnoksághoz a nemesi rendnek Pályinban szerzett joga van, mert a kettős gondnokságot sem a régi, sem az új egyházi törvények nem törölték el; — mert a pályini egyházban a kettős gondnokság megszüntetésére semmiféle indok fenn nem forog; — mert ebben az ügyben a pályini egyháznak presbyterei és összes hivei személyileg érdekelve vannak; — mert törvénykönyvünkbe nem lehet belemagyarázni, hogy delegálásnak, csak bírósági eljárás alá tartozó esetben van helye; — mert érdekelt egyének az eljárás folyamán egy lépést sem tehetnek; — mert az egyházközségi közgyűlés összehívásánál az E. T. I. t. c. 25. és 40. §-ában foglaltak figyelembe nem vétettek és be nem tartattak; — mert jogtalan volt az elnökség elutasító végzése s jogtalan a felebbezést elutasító egyházmegyei közgyűlési határozat; — mert azon eljárással szemben, mely a köznemességet a főgondnoksághoz szerzett ősi jogától megfosztani célozza konkrét sérelemként, bírói úton elbírálandó panaszt nyújtott be felebbező az egyházmegye espereséhez s így ezen panasz jogérvényes elintézéséig az egyházmegyei közgyűlés tartozott volna határozatát felfüggeszteni, ezért *kéri* az egyházközségi s egyházmegyei határozat megsemmisítését, beadott konkrét panaszának bírói úton való elintézését s ha ezt a kerület ki nem mondaná, — határozathozatalra a gondnokság ügyében más presbytérium delegálását.

Másik felebbezésében az esperesi elutasító végzés ellen sorolja fel indokait, melyek lényegileg az előbb ismertetett panasz indokaival egyeznek.

Egyházkerületünk E. T. I. t. c. 14. §-a azon intézkedését kidomborítva, „*hogy az egyházközség, mint önkormányzati joggal bíró hatóság belügyeit önállóan intézi*“, az ungi egyházmegye közgyűlési határozatait ezen ügyre vonatkozólag indokainál fogva jóváhagyja s Stépán László mindkét felebbesését elutasítja.

107. Kozma Gedeonné, Kozma Gedeon volt szőlőskői ref. lelkész özvegye segély megszavazását kéri.

A kérvény elintézés végett áttétetik a pénzügyi választmányhoz.

108. Elnökség bemutatja Dezső Ernő budapesti újságíró kérvényét, a melyben Református Központi Sajtóiroda szervezésére vonatkozó törekvéseit ismertetvén, céljának elérésére egyházkerületünk támogatását kéri.

Egyházkerületi közgyűlés a kérvényt kiadja az egyházker. pénzügyi választmánynak méltatás és javaslattétel végett.

109. A 400-ados reformatói évforduló megörökítésének előkészítésére kiküldendő bizottság megválasztása — tegnapi határozatunk szerint — a mai ülésre tűzelve ki,

egyházkerületi közgyűlésünk — az elnökség indítványára a bizottságot következőleg alakítja meg: Elnökök: az egyházkerületi elnökség; tagok: Révész Kálmán, Czinke István, Meczner Béla, Dókus László, Dókus Gyula, Komjáthy Gábor, Novák Lajos, Domby László, Dr. Nagy Ferenc, Kérészy Barna, Csiky Béla; előadó Radácsi György.

110. Elnökség indítványozza, hogy Borsod-vármegyének, székháza szíves átengedéseért fejezze ki egyházkerületünk hálás köszönetét.

Egyházkerületi közgyűlés felkéri püspök urat, hogy Borsod-vármegye hivatalos képviselője előtt egyházkerületünk hálás köszönetét tolmácsolni méltóztassék.

111. A tárgysorozat kimerítettén, elnökség köszönetet mond a gyűlés tagjainak a megjelenésben és a tárgyalás folyamán tanúsított nemes érdeklődésükért s egyházkerületünket továbbra is jó indulatukba ajánlván,

a közgyűlést — a tagok részéről az elnökség iránti őszinte elismerés megnyilvánulásai között bezárja s a még hitelesítetlen határozatok hitelesítésére a délutáni 3 órát tűzi ki.

Hitelesített Miskolcon, 1915. nov. 11.

Dókus Ernő,
egyh.-ker. főgondnok.

Dr. Tüdös István,
püspök.

Radácsi György,
egyh.-ker. lelk. főjegyző.

Ragályi Béla.

Péter Mihály,
egyh.-ker. lelk. aljegyző.

Hutka József,
esperes.

Domby László.

Fodor György,
egyh.-ker. aljegyző.

II. Bírósági ügyek.

I.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszánineni ref. egyházkerület időszaki tanácsának, mint felebbviteli közigazgatási bíróságnak 1915. év augusztus 6-ik napján Miskolcon tartott ülésében.

Jelenvannak: Dr. Tüdős István püspök, Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt: Vadászy Pál, Révész Kálmán, Bodolai István esperesek, Ragályi Béla egyházmegyei gondnok. Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbíró. Panaszlott képviselőjében Dr. Szirmay István. Előadó: Révész Kálmán. Jegyző: Fodor György. A tárgyalást Dókus Ernő világi elnök vezeti.

Tárgy: a felsőzempléni egyházmegye időszaki tanácsának, mint közigazgatási bíróságnak a s.-a.-újhelyi lelkészválasztást megsemmisítő határozata s Enyedi Andor megválasztott lelkész jogi képviselőjének Dr. Szirmay Istvánnak ezen ítélet ellen beadott felebbezése.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltégi kifogás nem tétetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó élőszóval ismerteti az ügyet. Felolvassa a felsőzempléni egyházmegye időszaki bíróságának, mint közigaz-

gatási bíróságnak 1915. május 27-ik napján S.-a.-újhelyben hozott ítéletét, mely az E. T. II. t.-c.: 41 és 44. §-ban foglalt választást érvénytelenítő visszaélések miatt Enyedi Andor választását megsemmisíti, az újra pályázhatók közül kizárja s a költségekben elmarasztalja.

Felolvassa előadó ezen ítélet ellen Dr. Szirmay István — Enyedi Andor megválasztott lelkész jogi képviselőjének — nyomtatásban beadott felebbezését, melyben míg egyrésről a felsőzempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának megalakítását szabálytalanak, eljárását, — amennyiben az ő általa beterjesztett három rendbeli indítványt elvetette — részrehajlónak állítja; másrésről a választás megerősítését, panaszlóknak a költségekben elmarasztalását kéri.

Az ügy és felebbezés ismertetése után tárgyalást vezető elnök felteszi a kérdést, hogy a bíróság tagjai közül kíván-e még valaki az üggyhez szólani? Miután már seki nem kívánt szólani, a tiszáninneri ref. egyházkerület időszaki tanácsa, mint felebbviteli közigazgatási bíróság zárt ülésben egyhangulag következőképen

ítélt:

I.

A felebbezésnek azt a részét, mely az egyházmegyei bíróság megalakítását szabálytalanak s az így törvényellenesen alakult bíróság eljárását, mely felebbezőnek a tárgyalás folyamán tett három indítványát elvetette, részrehajlónak állítja — egyházkerületi bíróság elutasítván, az egyházmegyei bíróság megalakítását s a tárgyalás egész folyamát a vonatkozó törvényeknek és szabályoknak mindenben megfelelőnek mondja ki.

II.

Az egyházmegyei bíróságnak ítéletét megváltoztatja. Enyedi Andornak a s.-a.-újhelyi lelkészi állásra történt megválasztását, a választás ellen beadott panasz visszautasításával jóváhagyja s megerősíti.

Az egyházmegyei bíróságnak ítéletében megállapított 333 kor. 40 fillér és az egyházkerületi bírósági ülés alkalmával felmerült 92 korona 36 fillér; összesen tehát 425 korona 76 fillér költségben panaszló Székely Eleket és társait egyetemlegesen elmarasztalja s a marasztalt összegnek 30 nap alatt az egyházkerületi pénztárnál (Miskolc) leendő megfizetésére végrehajtás terhe alatt kötelezi.

Indokolás.

I.

1. A felebbezés szabálytalannak mondja az egyházmegyei bíróság időszaki tanácsának megalakítását, amennyiben az elnökség a tanács harmadik tagjául nem Virág József, hanem Tudja Mihály pótbíró-t hívta be, állítólag célzatosan, mert Tudja Mihály már előzőleg a választás megsemmisítése mellett nyilatkozott, Virág József pedig annak megerősítése mellett szavazott volna. A felebbezés eme kifogását azonban teljesen megerőtleníti az a tény, hogy a tárgyalás alatti lelkészválasztást vezető küldöttség egyházi elnöke éppen Virág József tanácsbíró volt, a ki tehát az V. t.-c. 49. §. c) pontjának rendelkezése szerint a választás felett bíraskodó tanácsnak tagja semmiképen nem lehetett.

2. A felebbező azon panaszát, hogy őt az egyházmegyei bíróság, a törvény ellenére megfosztotta attól, hogy az ügy állásának felderítése érdekében javaslatba hozott bizonyítékait érvényesíthesse, amennyiben a tárgyalás alkalmával, az V. t.-c. 87. §. alapján idevonatkozólag előterjesztett három rendbeli indítványát elutasította, — az egyházkerületi bíróság jogosnak és helytállónak nem találja, amennyiben az egyházmegyei bíróság a három indítvány elutasítását kellőképen megindokolta s különben is, az előző három rendbeli vizsgálat és a tárgyalás folyamán annyira fel lett derítve az ügy minden lényeges fázisa, hogy felebbező három indítványának elfogadása, vagy elutasítása, az ügy képét semmi lényeges vonásban meg nem változtathatta.

Mindezek alapján az egyházmegyei bírósági tanács megalakulását és a három indítványt elutasító határozatát, ennél fogva a tárgyalás egész folyamát törvényesnek és szabályszerűnek kellett kimondani és így a felebbezés ide vonatkozó részét el kellett utasítani.

II.

Az egyházmegyei bíróság ítéletének érdemi részét, mely a sátoraljaújhelyi lelkészválasztást megsemmisíti, Enyedi Andor lelkészt az újraválaszthatók sorából kizárja s őt a felmerült költségek fizetésében elmarasztalja, meg kellett változtatni, mert

sem a vizsgálat és tárgyalás folyamán, sem az ítélet indokolásában egyetlen olyan tény felhozva és bebizonyítva nem lett, melyből a II. t.-c. 41. és 44. § aiban felsorolt, választást érvénytelenítő szabálytalansági, vagy visszaélési esetek tényálladékát lehetne megállapítani.

Az ítélet indokolásában foglalt az a tény, hogy Enyedi Andor még az előző lelkész életében, a sátoraljaújhelyi ref. olvasóköriben, pár bizalmas embere előtt azt a kérdést vetette fel, hogy üresedés esetén lehetne-e neki reménye a sátoraljaújhelyi lelkészi állás elnyerésére, lehet meggondolatlanság, tapintatlanság, vagy ügyetlenség, de korteskedésnek, vagy pedig olyan ténynek, mely a papi tisztességre homályt vetne, semmiképen nem minősíthető.

Az indokolásban foglalt második tény, hogy t. i. Enyedi Andor a lelkészválasztók névjegyzékét, még az előző lelkész életében átadta Bényei Dánielnek, szintén nem minősíthető a II. t.-c. 44. §. c) és d) pontjaiban körülírt korteskedésnek, mert Enyedi és Bényei egybehangzólag vallják, hogy a választói névsor átadása az olvasókör érdekeit szolgálta, hogy t. i. annak részére az egyháztagok köréből mentől több tagot gyűjthessenek.

Az indokolásban felhozott az a harmadik tény, hogy Enyedi Andor a választó egyházközségben, az előző lelkész halála és a választás közötti időszakban többször megjelent, mely cselekedet a II. t.-c. 20. §-ába ütközik, a két tanunak egybe nem hangzó vallomása által perrendszerűleg, minden kétségen felül bebizonyítotttnak

egyáltalában nem tartható és így választást érvénytelenítő okul egyáltalában nem szolgál.

Végre a választás ellen beadott panaszlevélnek, már az elsőfoku bíróság ítéletében és indokolásában is figyelmen kívül hagyott az a pontja, mely szerint „Bartók Gábor, Béneyi Dániel és Hutkai András Enyedi Andor mellett, az ő tudtával és beleegyezésével korteskedtek“, a megejtett vizsgálat folyamán szintén nem nyert beigazolást, mert a nevezett három választóra, sőt egyáltalán, egyetlen más választóra is, semmi olyan tény be nem bizonyított, melyből a II t.-c. 44. §. e), f), g) pontjaiban felsorolt korteskedési esetek tényálladékait megállapítani lehetne.

Mindezek alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatni, Enyedi Andornak a s.-a. újhelyi lelkészi állásra történt megválasztását jóváhagyni és megerősíteni kellett.

A költségekben marasztalás az E. T. V. t.-c. 98. §-án alapszik.

Kelt mint fent.

Dókus Ernő
világi elnök.

Dr. Tüdős István
egyházi elnök.

Fodor György
jegyzőkönyvvezető.

II.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület időszaki tanácsának, mint felebbviteli közigazgatási bíróságnak 1915. auguszt. 6-ik napján Miskolcon tartott ülésében.

Jelenvannak: Dr. Tüdős István püspök, Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt: Vadász Pál, Révész Kálmán, Bodolay István esperesek. Ragályi Béla egyházmegeyi gondnok, Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbíró. Előadó és jegyző: Fodor György.

Tárgy: Farkas Jenő és társai felebbezése az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának azon határozata ellen, mely Soltész Andor segédlelkészt a jenkei egyház lelkészi állomására a lelkészjelölő-bizottság kizáró végzése ellenére meghívhatónak mondja ki.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem tétetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó élőszóval ismerteti az ügyet. Felolvassa az ungi egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak 1915. május hó 18-án Ungváron hozott ítéletét, mely az ungi egyházmegye lelkészjelölő bizottságának Nagy Kokos János és társai által megfelebbezett végzését, mely Soltész Andor felsőmérari segédlelkészt a jenkei egyház lelkészi hivatalára meghívhatók sorából az E. T. II. t.-c 20. és 44. §. c) pontjára hivatkozással kizárta, megváltoztatta és Soltész Andort a jenkei lelkészi állomásra meghívhatónak mondotta ki. Ez ellen az ítélet ellen Farkas Jenő és társai felebbezést jelentettek be.

Az ügy és felebbezés ismertetése után tárgyalást vezető elnök felteszi a kérdést, hogy a bíróság tagjai közül kíván-e még valaki az ügyhöz szólani? Miután már senkisé is kívánt szólani, a tisztáninenni ref. egyházkerület időszaki tanácsa, mint rendkívüli felebbviteli közigazgatási bíróság zárt ülésben egyhangulag következőképen

ítélt:

Az egyházkerület időszaki tanácsa, mint felebbviteli közigazgatási bíróság, az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának 1915. május 18-án Ungváron kelt ítéletét megváltoztatja és Soltész Andor felsőmérari segédlelkészt a Jenkén való választhatóságból kizárja.

Indokok.

Beigazolást nyert, hogy Soltész Andor a Farkas Jenő tanítóhoz intézett s az iratokhoz mellékelt levélben maga-magát ajánlgatta, ezzel az E. T. II. t.-c. 44. §. c) pontja elleni vétséget követte el. Beigazolást nyert a saját nyilatkozata folytán az is, hogy a volt lelkész temetése után néhány nap mulva Jenkén látogatást tett, ez által az E. T. II. t.-c. 20. §-ába ütköző cselekedetet követte el. Mikor az ungi egyházmegye lelkészjelölő-bizottsága végzésileg nem engedte meg, hogy a jenkei lelkészi állomásra meghívják, a maga részéről ezen végzést meg nem felelbezte, abba belenyugodott. Ezek folytán az egyházmegyei bíróság ítéletét meg kellett változtatni és Soltész Andor segédlelkészre ki kellett mondani, hogy Jenkére lelkészül meg nem választható.

Kelt mint fent.

Dókus Ernő
világi elnök.

Dr. Tüdős István
egyházi elnök.

Fodor György
jegyzőkönyvvezető.

III.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület fegyelmi bíróságának, mint feljebbviteli bíróságnak Miskolczon 1915. évi november hó 10-ik napján tartott ülésében.

Jelen vannak: dr. Tüdős István püspök egyházi- és Dókus Ernő egyházkerületi fogondnok, világi (tárgyalást vezető) elnök kettős elnöklete alatt Ragályi Géza, Vadászy Pál, Hutka József, Bodolay István, Szücs István esperesek, Ragályi Béla, Dókus László egyházmegyei gondnokok, Kérészy Barna, Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbírák, Bizony Ákos egyházkerületi ügyész, előadó Péter Mihály egyházkerületi aljegyző, ugyis, mint jegyzőkönyvvezető.

Tárgy : Czecz András legyesbényei lelkész felebbezése az abauji egyházmegye fegyelmi bíróságának, mint delegált bíróságnak ítélete ellen.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlévő bírák ellen sem hivatalból figyelembeveendő érdekelttség fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó az ügyet előszóval ismerteti, majd felolvassa az abauji egyházmegye rendes fegyelmi bíróságának, mint az egyházkerületi elnökség 1057/1914. sz. végzésével delegált bíróságnak ez ügyben, Kassán, 1915. évi augusztus hó 25 napján tartott ülésében hozott ítéletét, mely szerint nevezett bíróság Czecz András legyesbényei lelkészt az E. T. V. t.-c. 34 §-ának a) pontja 1, 2, 6. kikezdéseiben minősített fegyelmi vétség elkövetésében bűnösnek mondotta ki, amiért őt össz-büntetésül ugyanazon t.-c. 35. § c) pontja alapján 50 korona pénzbírságra ítélte s a vizsgálóbíró 43 korona 20 fillér s a tárgyaláson megjelent panaszosok Tószögi István, Krupla Mihály és S. Tóth András, egyenként 9 kor., együttesen 27 kor., összesen 70 korona 20 fillért kitevő napi és fuvardijakban, mint perköltségekben elmarasztalta, mindezeknek az abauji egyházmegye esperesi hivatalának 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett megfizetésére kötelezte.

Mert a bíróság beigazoltnak vette, hogy Czecz András legyesbényei lelkész a püspökválasztás alkalmából a presbytérium egyhangu szavazata ellenére, a szavazólapot annak az egyénnek a megnevezése nélkül állította ki és küldötte be, akire a szavazat esett, így a presbytérium szavazatát tudatosan semmivé tette s azt is beigazoltnak vette a bíróság, hogy a szőlőföld beépítésére felhasznált s más rendeltetésű alapok elköltéséhez a mulhatlan szükséges egyházhatósági jóváhagyást nem szerezte meg s azt a presbytériumnak a szőlőépítés tárgyában utólagosan hozott beleegyező határozatával pótoltnak vennie nem volt szabad s az alapítványi tőke visszaállítása, az építendő szőlő remélt, de teljesen bizonytalan jövedeleméből esetleg nem lett volna lehetséges, ami bár a lelkésznek erre, valamint a beépítendő szőlőnek az alapítványi tőkénél nagyobb hozammal való gyümölcsöztetésére irá-

nyuló jóhiszeműségét, sőt jóakarátát a bíróság kétségbe nem vonhatta. A pénzbírság kiszabásánál figyelembe vétetett panaszlott hosszas betegsége s abból folyó költséges gyógykezeltetése.

Az abaujii egyházmegye ezen ítélete ellen Czecz András legyesbényei lelkész, tiszáninneri egyházkerületünk fegyelmi bíróságához, mint feljebbviteli bírósághoz felebbezést jelentett és adott be.

Mire a tiszáninneri egyházkerület fegyelmi bírósága, mint feljebbviteli bíróság, zárt ülésben egyhangulag hozta a nyílt ülésben kihirdetett következő

ítéletét :

A tiszáninneri ref. egyházkerület fegyelmi bírósága, mint feljebbviteli bíróság, az első fokon eljáró abauji egyházmegye fegyelmi bíróságának, mint delegált bíróságnak ez ügyben hozott ítéletét megváltoztatja s Czecz András legyesbényei lelkészt, az E. T. V. t.-c. 35. §. a) pontja alapján rosszalásra ítéli, a felmerült 70 kor. 20 fillér perköltségekbe azonban elmarasztalja

Indokok.

Meg kellett változtatni az alsófokon elárt abauji egyházmegye fegyelmi bíróságának, mint delegált bíróságnak az ítéletét s Czecz András legyesbényei lelkészt az E. T. V. t.-c. 35 §-a a) pontja alapján rosszalással, mint első foku büntetéssel kellett sújtani, mert nevezett lelkész a választás körüli eljárását a lelkészi tekintély védelmezésével vélte igazolni, másfelől pedig a szőlőtelepítésre az esperesi előleges engedély megadása által gondolta magát feljogosítotttnak.

Mindkét rendbeli eljárásáért vétkesnek kellett ugyan kimondani, de a fenti okokat a bíróság enyhítő körülménynek vette, ezért változtatta meg az alsófoku bíróság ítéletét s alkalmazta a hivatkozott t. 35 §-a a) pontját.

ban előírt büntetést, a rosszalást. Miután azonban panasz-
lott elítéltetett, a 70 kor. 20 fillér perköltségekben elma-
rasztalendő volt.

Kmft.

Dókus Ernő
egyh. ker. főgondnok,
világi elnök.

Dr. Tüdős István
elnök,
lelkészi elnök.

Péter Mihály
e. k. aljegyző, jegyzőkönyvvezető.

IV.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneni ref. egyházkerület fegyelmi bíróság-
ának, mint feljebbviteli bíróságnak 1915. évi noveber hó
10-én tartott ülésében.

Jelenvannak: dr. Tüdős István püspök egyházi, Dókus
Ernő főgondnok (tárgyalást vezető) világi elnök kettős elnök-
lete alatt: Bálint Dezső, Vadászy Pál, Ragályi Géza, Révész
Kálmán, Bodolay István esperesek; Meczner Béla, Ragályi
Béla, Dókus László egyházmegyei gondnokok, Kérészy Barna,
Idrányi Barna egyházkerületi tanácsbírák, Bizony Ákos egy-
házkerületi ügyész. Előadó és jegyzőkönyvvezető Péter Mihály
egyházkerületi papi aljegyző.

**Tárgy: Barkaszy Károly szalócai lelkész felebbezése
az ungi egyházmegye fegyelmi bíróságának ítélete
ellen.**

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja,
hogy a jelen lévő bírák ellen sem hivatalból figyelembe ve-
endő érdekelttség fenn nem forog, sem a felek részéről érde-
keltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen
megalakult

Előadó ismerteti az ügyet, majd felolvassa az ungi egy-

házmegye fegyelmi bíróságának Ungváron, 1915. évi szept. hó 21 én hozott ítéletét, mely szerint nevezett bíróság Barkaszy Károly szalókai lelkészt bűnösnek mondja ki az E. T. V. t.-c. 34. §-ának 3. és 7. pontjába ütköző cselekményben, ezért ugyanazon t.-c. 35. §-ának a) pontja alapján rosszalásra és a felmerült 44 kor. 50 fillér eljárási költségnek végrehajtás terhe mellett megfizetésére kötelezte; mert terhelt maga is beismerte és a bizonyítási eljárás során is beigazolást nyert, hogy panaszosokkal a közönség előtt nyitva álló helyen szóváltást folytatott, e közben oly tényállításokat használt, melyek valódiságuk esetén alkalmasok volnának panaszosok ellen a büntető eljárás megindítására; ezenfelül ugyancsak nyilvános helyen szóváltás közben Kovács Ferencet mellen ragadta, a falhoz szoritotta, a mely eljárás a lelkészi állás méltóságával össze nem fér. De a bíróság a büntetés kiszabásánál figyelembe vette panaszlott büntetlen előéletét, mint enyhítő körülményt.

Az ungi egyházmegye ezen ítélete ellen Barkaszy Károly a tiszáninneri ref. egyházmegye fegyelmi bíróságához, mint feljebbviteli bírósághoz felebbezést jelentett be.

Mire a tiszáninneri egyházkerület fegyelmi bírósága, mint feljebbviteli bíróság zárt ülésben egyhangulag hozta a nyílt ülésben kihirdetett következő

ítéletét:

A tiszáninneri ref. egyházkerület fegyelmi bírósága, mint feljebbviteli bíróság az ungi egyházmegye fegyelmi bíróságának fenti ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

Kmft.

Dókus Ernő
egyh.-ker. főgondnok.
világi elnök.

Dr. Tüdös István
püspök.
lelkészi elnök.

Péter Mihály
e.-k. aljegyző, jegyzőkönyvvezető.

V.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület bíróságának, mint felebbviteli közigazgatási bíróságnak Miskolcon, 1915. évi november hó 10-ik napján tartott ülésében.

Jelenvannak: dr. Tüdős István püspök egyházi, Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, mint világi elnök kettős elnökléte alatt: Bálint Dezső, Bodolay István, Hutka József Ragályi Géza, Szücs István esperesek, Dókus László, Meczner Béla egyházmegyei gondnokok, Dókus Gyula, Kérészy Barna, Radácsi György, Szent-Imrey Gyula egyházkerületi tanácsbírák. Bizony Ákos egyházkerületi főügyész

Előadó: Idrányi Barna, jegyző: Fodor György. egyh.-ker. aljegyző.

A tárgyalást Dókus Ernő világi elnök vezeti.

Tárgy: Ungár József zilizi lakos felebbezése földesúri kötelezettségből folyó négy bécsi öl fának a zilizi ref. egyház számára kiszolgáltatása tárgyában.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlévő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó előszóval ismerteti az ügyet. Felolvassa a felsőborsodi egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak ez ügyben 1915. évi május hó 6-ik napján Sajószentpéteren hozott ítéletét, mely a zilizi egyház presbytériumának elsőfoku határozatát helybenhagyva, Ungár József zilizi lakost felebbezésével elutasította és felebbezőt 10 korona eljárási költségben elmarasztalja, mert a tagosítás alkalmával az egyháznak a földesurakkal létrejött úrbéri egyezsége alapján az egyházi hivatalnokoknak járó 24 öl fa fizetését az összes földesurak birtokaik arányában vállalták kiszolgáltatni s Ungár Józsefet ezen földesuraktól az atyja és önmaga által

vásárolt erdőterületek után 4 bécsi öl fa kiszolgáltatásának a kötelezettsége terheli s ezt 1910-ig teljesítette is.

Ezen ítélet ellen Ungár József zilizi lakos felebbezést adott be a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságához.

Az ügy és a felebbezés ismertetése után, tárgyalást vezető elnök felteszi a kérdést, hogy a bíróság tagjai közül kíván-e még valaki az üggyhez szólni? Miután már senkisé ism kivánt szólni, a tiszáninneri ref. egyházkerület bírósága, mint fetebbviteli közigazgatási bíróság, zárt ülésben egyhangulag meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

végzést:

Ungár József zilizi lakos felebbezése elutasittatik.

Indokolás:

Miután e kérdés az E. T. III. t.-c. szerint, mint egyházi adózási ügy tárgyalatott s Ungár József zilizi lakos akkor, mikor a zilizi egyház presbteriumának határozatát a felsőborsodi egyházmegye bíróságához, mint felebbiteli közigazgatási bírósághoz megfelebbezte, elismerte ez ügyben a felsőborsodi egyházmegye illetékeségét s E. T. III. t.-c. 19 §. szerint pedig egyházi adózási ügyben az egyházmegyei bíróság ítélete ellen nincs felebbezés; ezért kellett Ungár Józsefet keresetével elutasítani.

Kmft.

Dókus Ernő
világi elnök.

Dr. Tüdös István
egyházi elnök.

Fodor György
jegyző.

VI.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a fiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint feljebbviteli bíróságnak Miskolcon, 1915. évi november hó 10-én tartott ülésében.

Jelenvannak: dr. Tüdös István püspök egyházi, Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok világi (tárgyalást vezető) elnök kettős elnöklete alatt: Hutka József, Bodolay István esperesek, Ragályi Béla. Dókus László egyházmegyei gondnokok, Kérészy Barna, Radácsi György, Szuhay Benedek, Szent-Imrey Gyula, Idrányi Barna, Dókus Gyula egyházkerületi tanácsbírák, Bizony Ákos egyházkerületi főügyész. Előadó: Péter Mihály egyházkerületi aljegyző. úgysis, mint jegyzőkönyvvezető.

Tárgy: A szerencsi egyház presbytériumának felebbezése az alsózempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának ítélete ellen B. Tóth. István szerencsi tanító fizetése tárgyában.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlévő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekelttség fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakul.

Előadó az ügyet előszóval ismerteti, majd felolvassa az alsózempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának, Sárospatakon, 1915. október hó 5-ik napján tartott rendes ülésében hozott ítéletét, mely szerint nevezett bíróság kötelezte a szerencsi egyházközséget a hadbavonult tanítója, B. Tóth István, összes díjlevélileg biztosított illetményének, tehát a más iskolába járó ref. tankötelesek vallástanításáért járó 100 kor., a személypótlék címén járó 160 kor. s a teljes fűtési illetményének hiány nélküli folyósítására, a családja részére, a stóla-jövedelem kivételével azon indokolással, hogy a hadbavonult tanítókat, illetve családjukat az összes díjlevélileg biztosított fizetésük megilleti a háború folyama alatt B. Tóth

István szerencsi tanítónak a más iskolabeli tanulók vallásoktatásáért járó 100 korona díjlevélileg van biztosítva s az egyháztanács 1902. aug. 10-iki ülésének 2-ik jegyzőkönyvi pontja szerint még akkor is fizetendő az egyház által, ha nem ő tanítja az idegen iskolában a vallást. A 160 kor. személypótlék is díjlevélileg van biztosítva s meg nem tagadható fizetését képezi. A fűtési illetmény szintén teljes összegben megilleti, abból semmi le nem vonható, mert ha talán szokásban van is, de díjlevélileg nincs a tanító kötelezve az iskola fűtésére. Vagy ha a szokás erre már mintegy kötelezi is, most, hogy a fűtésre véletlenül szükség nincs, nincs joga az egyháznak levonni a díjlevélben semmi feltételhez nem kötött tüzifa- és szén illetményéből. Egyedül a temetési stóla-jövedelemre nem tarthat igényt a hadbavonult tanító családja e jövedelem természeténél fogva, mert ezt nem biztosítja az egyház, hanem esetről-esetre a temettetők felek fizetik a temetési funkcióért.

Ez ítélet ellen a szerencsi egyház presbytériuma felebebezést adott be.

Mire a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint feljebbviteli bíróság zárt ülésben egyhangulag hozta a nyílt ülésben kihirdetett következő

végzést:

Egyházkerületi bíróság felhívja az alsózempléni egyházmegye közigazgatási bíróságát: szerezzé be a szerencsi egyház gondnoki számadásait és a tandíjpótló államsegélyre vonatkozó adatokat, hogy azokból megállapítható legyen, hogy mind az állami iskolába járó ref. gyermekek vallástanításáért járó 160 kor. úgynevezett személyi pótlékot, mind pedig a ref. iskolába járó más vallású gyermekek utáni 100 kor díjat a szerencsi egyház tényleg fizette-e. B. Tóth István tanítónak s a 25 mmázsa szén az iskola fűtésére van-e számlázva s ez okmányokat terjessze fel a jövő évi tavaszi közgyűlés alkalmával összeülő bíróságunkhoz.

Indokok:

Mielőtt egyházkerületi bíróság a felebbezett ítélet érdemleges felülbírálatába bocsátkozott volna, a tényállás felderítése végett tisztázandónak ítélte, hogy a fenti címeken járó követelések jogosak-e? S nem valamely más okból szerepelnek-e a díjlevélben?

Kmft.

Dokus Ernő
-egyh.-ker főgondnok,
világi elnök.

Dr. Tüdős István
püspök,
lelkészi elnök.

Péter Mihály
e.-k. aljegyző s jegyzőkönyvvezető.

VII.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület bíróságának, mint fegyelmi bíróságnak Miskolcon, 1915. évi november hó 10-ik napján tartott ülésében.

Jelen vannak: Ragályi Géza legidősebb esperes egyházi, Meczner Béla legidősebb egyházmegyei gondnok, mint világi elnök kettős elnöklete alatt: Bodolay István, Szücs István esperesek, Ragályi Béla, Dókus László egyházmegyei gondnokok. Dókus Gyula, Kérészy Barna, Szentimrey Gyula, Szuhay Benedek egyházkerületi tanácsbírák. Előadó: Hutka József. Jegyző Fodor György egyházkerületi aljegyző.

A tárgyalást Meczner Béla világi elnök vezeti.

Tárgy: Dr. Szabó Sándor sárospataki jog- és államtudomány-kari dékán felebbezése, a Szinyei Gerzson sárospataki főiskolai pénztárnok ellen emelt s az egyházkerületi elnökség által elutasított panasza tárgyában.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlévő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltiségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről

érdekeltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó előszóval ismerteti az ügyet, mely szerint Dr. Szabó Sándor, ez idén a sárospataki jogakadémián jog- és államtudomány-kari dékán ez év szept. 21-én hivatalos dologban a főiskolai pénztárba ment s ez alkalommal Szinyei Gerzson főiskolai pénztárnok őt, előre megfontolt szándékkal megtámadta s becstelenítő szavakkal illette. Ezért E. T. V. t.-c. 34 §-ba ütköző fegyelmi vétségek miatt kérte a főtiszt. püspök urat, hogy a fegyelmi eljárást Szinyei Gerzson ellen indítsa meg.

Szinyei Gerzsonnal közöltetvén a vád, elismeri, hogy Dr. Szabó Sándor és közte, ennek dacos, kihívó, s őt rágalmazó s meghazudtoló kijelentései miatt, — négyszemközt tanúk nélkül — csakugyan heves szóváltás fejlődött ki, de azt tagadja, hogy ez előre megfontolt szándékkal történt volna. A felgerjedés indokául azt hozza fel, hogy a Dr. Szabó Sándor címére érkezett két rendbeli kamatot az a főiskolai pénztárba be nem fizette s három izbeni felszólítására Dr. Szabó Sándor azt állította, hogy neki megvan a pénz átadásáról szóló nyugta. Ezt azonban sem neki, sem a főiskolai gazdasági választmánynak, — hova az ügyről jelentést tett — be nem mutatta, sőt azt állította, hogy Szinyei Gerzson nem is szokott nyugtát adni a hozzá beszolgáltatott pénzeokről.

A vád és védelem közöltetvén az egyházkerületi főügyésszel, főügyési indítványra az elnökség azon az alapon, mert a sértegetést panaszos kezdette s panaszlott csak felháborodásában használta a sértő kifejezéseket s mert a sértegetés kölcsönös s négyszemközt történt s ebben már megvolt az elégtételvés, a fegyelmi eljárást mellőzte. E végzés ellen Dr. Szabó Sándor felebbez, mert szerinte az E. T. V. t.-c. 62 §. szerint, ő is megkérdendő lett volna az ellene emelt vádakra nézve s panaszlott maga beismerte az elkövetett fegyelmi vétséget s kiemeli, hogy a sértés hivatalos helyen, hivatalos eljárás közben követtetett el, — hivatalos egyénnel szemben.

A vád és védelem, az 1915. október 26 án kelt elútasító végzés és felebbezés meghallgatása után, a tiszánineni ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság zárt ülésben egyhangulag meghozta s nyílt ülésben kirdette a következő

végzést :

A tiszáninneri egyházkerületi bíróság elnökségének ezen ügyben hozott elutasító végzése helyes indokainál fogva jóváhagyatott.

Kmft.

Meczner Béla
világi elnök.

Fodor György
jegyző.

Ragályi Géza
egyházi elnök.

III.

FÜGGELÉKEK.

Függelék I.

1915. aug. 8-iki perselypénz a rokkant katonák javára.

Abaúji egyházmegye:

	Kor.		
		Fulókércs	4·23
Abaújkér	6—	Füzérkajata	10—
Abaújnádasd	1—	Füzérradvány... ..	2—
Abaújszántó	10—	30. Gyagybátor	2—
Abaújszina	5—	Garbócbogdány	34—
5. Abaújvár-Pányok	6·20	Gönc	2·40
Alsókemence	8·30	Göncruszka	2—
Alsóvadász	10·14	Györke	20—
Aszaló	32·60	35. Hejce	2·70
Bakta	2—	Hernádbúid-Gibárt... ..	7·50
10. Bárca	2—	Hernádcsány	3—
Beret	2—	Hernádszentandrás	2—
Beszter	5—	Hernádszurdok	2—
Csécs	—·68	40. Hernádsadány	6·30
Csenyéte	2·18	Kassa	46·60
15. Csobád	1—	Kiskinizs	—·60
Eperjes	1·50	Korlát	7—
Eszkáros	62·40	Kovácsvágás	17·53
Felsőcéce	2—	45. Kupa	4—
Felsődobsza	6·15	Magyarböd	8—
20. Felsőfügöd	23 45	Nagybozsva	1—
Felsőkézsmárk	7—	Nagyida	31·70
Felsőlánc	5·50	Nagykinizs	2—
Felsőméra	2—	50. Nagyszalánc	10—
Felsőnovaj	5·51	Nyíri Füzérkomlós	9·90
25. Felsőregmec	7·05	Onga	8·22
Fony	—·90	Pamlény... ..	1·20

Pálháza	2—	65. Szeszta-Komoróc ...	6 65
55. Péder	—60	Szikszo	8 50
Petőszinye	4 40	Tarcavajkóc	77 83
Pusztafalú	5 —	Telkibánya	2 78
Rásony	5—	Tomor	5—
Selyeb	2 68	70. Tornynosnémeti ...	9 60
60. Szala	1—	Vilmány	1—
Szászfa	5—	Vily	26 38
Szemere	2 55	Vizsoly	2—
Szentistvánbaksa ...	3—	Zsujta	1—
Szepsi	35 32	Összesen	672 73

Alsóborsodi egyházmegye :

	Kor.	25. Ládháza	5—
Alsózsolca	52 —	Maklár	3—
Ároktő	29 58	Mezőcsát	25—
Átány	28 80	Mezőkeresztes	90—
Borsodgeszt	2—	Mezőnagymihály ...	35—
5. Borsodharsány ...	5—	30. Miskolc	220—
Böcs	32 33	Nemesbikk	12 40
Bükkaranyos	1—	Noszvaj	5—
Bükkzsérc	6—	Ónod	18 40
Cserépfalu	6 27	Poroszló	22 40
10. Diósgyőr	10 30	35. Sajókeresztúr ...	10—
Diósgyőr-vasgyár ...	10—	Sály	10—
Eger	12—	Szirma	2—
Egerlövő	5—	Tibolddaróc	13 30
Emőd	2—	Tiszadorogma	25 40
15. Felsőábrány ...	2 20	40. Tiszakeszi	2—
Gelej	28 38	Tizsanána	28 72
Hejőbába	3—	Tiszaoszlár	8 24
Hejőcsaba	2 54	Tiszapalkonya	20—
Hejőpapi	22 07	Tiszaszederkény ...	212 16
20. Hejőszalonta ...	1—	45. Tiszatarján	3—
Heves	2—	Tiszavalk	30—
Igrici	21 34	Ujlőrincfalva	2 06
Kisgyőr	15—	Vatta	10 60
Kistokaj	2—	Összesen	1115 49

Alsózemléni egyházmegye :

	Kor.	Monok	---	---	---
Alsóberecki	50·08	Nagygéres	---	---	3·—
Alsódobsza	1·88	Ngykövesd	---	---	100·—
Bacska	1·90	35 Nagyrosvágy	---	---	40·02
Báj	1·07	Olaszliszka	---	---	5·—
5. Berzék	1·—	Ond	---	---	24·88
Bodroghalász	36·—	Örös	---	---	84·—
Bodrogkeresztúr	10·20	Pácin	---	---	41·50
Bodrogolaszi	1·—	40. Perbenyik	---	---	3·—
Bodrogszentes-Véke	16·—	Prügy	---	---	6·—
10. Cigánd	7·20	Ricse	---	---	68·—
Csobaj	11·—	Sajóhidvég	---	---	2·57
Erdőbénye	5·—	Sárospatak	---	---	25·40
Erdőhorváti	1·78	45. Semjén	---	---	17·75
Gesztely	19·13	Szerencs	---	---	23·90
15. Golop	1·—	Szomotorvécs	---	---	20·—
Hernádkak	2·36	Taktaharkány	---	---	3·44
Hernádnémeti	15·—	Taktakenéz	---	---	20·32
Karcsa	2·72	50. Taktaszada	---	---	5·10
Kenézlő	2·—	Tarcal	---	---	3·84
20. Kesznyéten	11·03	Tálya	---	---	66·—
Királyhelme	5·—	Tiszakarád	---	---	4·30
Kisgéres	13·18	Tiszaladány	---	---	18·36
Kiskövesd	3·28	55. Tiszaluc	---	---	—·—
Kistárkány-Ágcsernyő	7·50	Tiszatokaj	---	---	3·50
25. Laca	20·15	Tolcsva	---	---	4·57
Legyesbénye	2·17	Ujcsanáros	---	---	6·—
Luka	18·20	Vajdácska	---	---	8·70
Makkoshotyka	5·—	60. Vámosújfalú	---	---	5·—
Mád	6·63	Viss	---	---	5·—
30. Megyaszó	12·57	Zemplénagárd	---	---	3·—
Mezőzombor	4·40	Összesen	---	---	919·12.

Felsőborsodi egyházmegye :

	Kor.	5. Barcika	---	---	---
Alacska	5·50	Berente	---	---	5·—
Balajt	17·20	Boldva	---	---	32·34
Bánfala	1·68	Borsod	---	---	2·—
Bánhorvát	1·—	Damak	---	---	2·—

10. Dédes	4·44	Rudabánya	2·45
Disznóshorvát	2.—	Sajóbábony	2.—
Edelény	17·50	Sajóecseg	4.—
Felsőkelecsény	—·60	Sajóivánka	1.—
Felsőnyárad	1·37	35. Sajókápolna	10.—
15. Hangács	6·86	Sajókaza	8.—
Hegymeg	2.—	Sajókazinc	3.—
Kondó	—·80	Sajólászlófala	3·32
Ládbesenyő	1.—	Sajószentpéter	19.—
Lak	7·50	40. Sajóvámos	23.—
20. Martonyi	4·80	Sajóvelezd	15.—
Mályinka	10.—	Szakácsi	5.—
Meszesabod	20.—	Szalonna	3.—
Nagybarca	3.—	Szendrő	6.—
Nagyvisnyó	6·60	45. Szendrőlád	2.—
25. Nekézseny	1.—	Szilvásvárad	9·41
Nyomár	3.—	Tardona	10.—
Ózd	64·50	Vadna	5·80
Parasznya	20.—	Varbó	16·0
Radostyán	3·50	50. Ziliz	20.—
30. Rakacaszend	2.—	Összesen	422·37

Felsőzempléni egyházmegye :

	Kor.	Kolbása	3·40
Abara	13·06	Ladamóc	11·33
Alsómihályi	—·80	Lasztóc	22·50
Bánóc-Lazony-Berettő	7·68	20. Lasztomér	4·57
Bodrogszerdahely	3.—	Legenye	31·60
5. Bodzásújlak-Garany	5.—	Magyariszép	8.—
Borsi	4·30	Magyarsas	—·50
Csarnahó	3.—	Máca	6·17
Deregnyő	23·67	25. Miglész	55·20
Gálszécs	21·60	Nagybári	2.—
10. Gercsely	25.—	Nagyráska	— 50
Hardicsa	17.—	Nagytoronya	1.—
Homonna	12·98	Sátoraljaújhely	24·47
Kázsó	3·70	30. Szöllőske	3·60
Kisazar	14·40	Tussa	23.—
15. Kísbári	1.—	Zemplén	3.—
Kisráska—Hegyí	28·30	Összesen	385·33

Gömöri egyházmegye :

	Kor.		
Aggtelek... --- ---	3—	Özörény... --- ---	5—
Alsóbalog --- ---	14—	Páskaháza --- ---	4—
Alsókálása --- ---	2—	Pelsőc --- --- ---	15—
Alsópokorágy --- ---	11·70	Putnok --- --- ---	50—
5. Alsószuha --- ---	5—	30. Ragály --- --- ---	6·30
Balogiványi — Cakó	5·58	Rimasimonyi --- ---	5—
Bátka --- --- ---	3—	Rimaszécs --- ---	26—
Beje --- --- ---	2·80	Rimaszombat... ---	20—
Beretke --- --- ---	1—	Rozsnyó... --- ---	28·14
10. Berzéte-Berzétékőrös	14—	35. Rozsnyórudna ---	5—
Csíz --- --- ---	18·51	Runya --- --- ---	2—
Felsővály --- ---	2·50	Sajókeszi Sajólenke	2—
Gice --- --- ---	7—	Sajólénárdfalva ---	5—
Gortvakisfalud-Feled	1—	Serke --- --- ---	2—
15. Hanva --- --- ---	5·36	40. Szalóc --- --- ---	9·40
Harmac --- --- ---	2—	Szkáros --- --- ---	2·81
Hét... --- --- ---	7—	Szuhafő --- --- ---	—·—
Hubó --- --- ---	10—	Szutor-Bellény ---	3—
Imola --- --- ---	2—	Tornalja --- --- ---	7·80
20. Jánosi—Pálfala ---	38—	45. Ungpanyit --- ---	20—
Kelemér-Gömörszöllős	10—	Zádorfala --- ---	5—
Kövecses --- --- ---	4·50	Zeherte --- --- ---	15·87
Naprágy... --- ---	4—	Zubogy --- --- ---	10—
Nemesmartonfalva... ---	2—	Zsip—Balogújfalú... ---	4—
25. Nemesradnót... ---	5—	Összesen ---	434·27

Tornai egyházmegye :

	Kor.		
Barka --- --- ---	7·95	Méhész --- --- ---	3·88
Bodvalenke --- ---	54·30	Perkupa --- --- ---	5—
Bodvavendégi --- ---	1·20	Szadellő—Áj --- ---	42·56
Égerszög --- --- ---	2—	Szilice --- --- ---	5—
5. Jablonca... --- ---	2·18	15. Szin --- --- ---	1—
Jósvafő --- --- ---	5—	Szinpetri... --- ---	15·45
Kánó --- --- ---	3·20	Szóllósardó --- ---	9·80
Komjádi --- --- ---	9·25	Tornagörgő --- ---	36·12
Körtvélyes-Szadalmás	24·84	Zsarnó --- --- ---	3—
10. Lucska --- --- ---	6·46	Összesen ---	238·19

Ungi egyházmegye :

	Kor.		
Bajánháza	16—	Nagykapos	3·14
Bátfa	12·60	Nagyszelmenc	10—
Bező	10—	Nagyszeretvaj... ..	20—
Bés... ..	7—	25. Palágy	10—
5. Botfalva	28—	Palló	33·30
Csap	17·60	Pályin	17·82
Csicser	91—	Solymos... ..	16·10
Csongor	15·30	Szalóka	4 56
Eszeny	8—	30. Szürte	50—
10. Felsőrdőcse	45·30	Tiszaágtelek	8 10
Gálocs	30—	Tiszaásvány	16 62
Iske... ..	25·12	Tiszasalamon	42·14
Jenke	13·20	Ungcsepely	3—
Kisdobrony	4·03	35 Ungnyarád	10—
15. Kisgejőc	8·20	Ungpinkóc	10—
Kisrád	1—	Ungtarnóc	79·63
Korláthelmec	1·18	Ungvár	20—
Minaj	20—	Vaján	13·20
Mokcsakerész - Mo- gyorós	19·80	40. Vajkóc-Mátyóc	50·50
20. Nagydobrony... ..	134·64	Vámoslucska	7—
Nagygejőc	10—	Záhony	13 52
		Összesen	956·60

Összesítés.

I. Abaúji egyházmegye	672·73
II. Alsóborsodi egyházmegye	1115·49
III. Alsózempléni egyházmegye	919·12
IV. Felsőborsodi egyházmegye	422 37
V. Felsőzempléni egyházmegye	385·33
VI. Gömöri egyházmegye	434·27
VII. Tornai egyházmegye	238 19
VIII. Ungi egyházmegye	953·60

Összesen ... 5144·10 korona

Dr. Tüdős István
püspök.

Melléklet a 43-ik ponthoz.**Függelék II.**

Másolat. 75216. szám. Vonatkozással az elnökségnek folyó évi június hó 11-én 4900. szám alatt kelt nagybecsű előterjesztésére, van szerencsém az elnökséget tisztelettel értesíteni, hogy Kusztoz Gyula ördögkúti ref. lelkésznek azon kérelmét, miszerint 800 kor. missziói segélye a rendes lelkészi jövedelmekbe be ne számíttassék, teljesíthetőnek nem találtam. Ugyanis az ördögkúti ref. lelkészi állomás az 1887-ben kizárólag mint missziói lelkész-ség szerveztetett és ezen körlelkész-ség fenntartása érdekében az egyházkerület által 800 korona évi missziói segélyt biztosított, vagyis ezen 800 korona a lelkész megállapított és *dijlevélileg biztosított* állandó jövedelmének egy részét képezte, mert az egyházkerület által nem esetről-estetre, hanem állandó hozzájárulásként biztosított s így az 1898. évi XIV. t.-c. 11. §-ának I. 7. pontja értelmében az 1898. évi megállapítás alkalmával a lelkész jövedelmébe beszámítandó volt. Nem alterálhatja ezen az állami törvényen nyugvó megállapítást az 1904. évi zsinati törvények I. t. cikkének 134. §-a sem, amely zsinati törvényekre nézve különben is megjegyzendőnek vélem, hogy azokat Őfelsége legkegyelmesebben avval hagyta jóvá és erősítette meg, hogy e legmagasabb jóváhagyás által az állam nem vállal a felekezettel és a felekezet intézményeivel szemben továbbmenő anyagi kötelezettségeket, mint aminőket az 1893. évi XXVI. s 1898. évi XIV. t.-cikk, illetve 1848. évi XX. t.-c. végrehajtása érdekében a vallás- és közoktatásügyi miniszter által kiadott 48848—1906. számú leirat megállapít. Budapest, 1909. október hó 1. A miniszter meghagyásából: *Csorba Ferenc* s. k. miniszteri tanácsos. A magyarországi ref. egyház Egyetemes Konventje elnökségének.

Másolat. A vallás- és közokt. m. kir. miniszter 1911 év márc. 3-án 7834 sz. a kelt és az erdélyi református püspök úrhoz intézett leiratának másolata.

Vonatkozással az erdélyi ref. missiói lelkészeknek f. évi január hó 10-én kelt s Jancsó Lajos esperes által közvetlenül hozzám juttatott azon kérvényükre, miszerint a missiói segélyek a rendes lelkészi javadalmakba be nem számítassék. van szerencsém Címet további szives eljárás végett tisztelettel értesíteni, hogy a lelkészek eme kérelmét tekintettel a fenforgó méltányossági mozzanatokra a legjobb indúlatu tárgyalás alá vétettem, de a tárgyalás eredménye legnagyobb sajnálatomra az, hogy az 1898. évi XIV. t.-c. útját állja annak, hogy a kérést teljesíteni képes legyenek.

Ugyanis ezen missiói segélyek a missiói egyházak létesítése alkalmával az egyházkerület által mint állandó évi segélyek biztosítottak a lelkészeknek, azok a lelkészi díjlevelekbe bevételtek, tehát a lelkészek megállapított állandó jövedelmének egy részét képezték s mint ilyenek az 1898 évi XIV. t.-c 11. §-ának 7. bekezdése értelmében a lelkészek rendes jövedelmébe az eredeti megállapításkor beszámítandók voltak és helyesen számítottak be. Hogy pedig az 1898 évi eredeti megállapítás alkalmával a törvény értelmében felszámított, ezen missiói segélyek a rendes lelkészi javadalmak közül most utólagosan töröltessenek s a különbözettek az állami fizetésekiegészítés emelésével pótoltsanak. erre nekem a törvény egyéb, a méltányosság gyakorlásának tért engedő §-ai sem nyújtanak módot.

És pedig azért nem, mert az 1898 évi XIV. t.-c. 15. §-ának határozmányai szerint a jövedelmi kiegészítés felemelése csak az esetben kérhető, ha valamely jövedelmi kiegészítéssel ellátott lelkészi állás jövedelme a felekezeti

hatóságok és a hitközség által el nem hárítható állandó természetű körülmények következtében csökken.

Azt, hogy ezen eset forogna fenn, a kérés teljesítésére célzó legjobb indulatu felfogással sem lehet állítani, mert hiszen ezen missiói segélyeket a lelkészek tényleg élvezik.

Az idézett törvény egyéb §-ai pedig jelen kérdésre egyáltalán nem vonatkoztathatók.

Nem képezhet jogcímet az állami fizetéskiegészítésnek a missiói segélyek erejéig leendő pótlására az egyháznak az 1904. évi zsinati törvények I. t.-cikkének 114. §-a sem, mely szerint a missiói segélyek a lelkészek rendszer fizetésébe be nem számíthatók, mert az állami törvényvel szemben a zsinati törvénynek jogérvénye nem lehet és mert különben is az elvnek megfelelőleg ezen zsinati törvényeket Ő Felsége avval hagyta jóvá és erősítette meg, hogy a legmagasabb jóváhagyás által az állami nem vállal a felekezettel és a felekezet intézményeivel szemben továbbmenő anyagi kötelezettségeket, mint a minöket az 1893 évi XXVI. és 1898 évi XIV. t.-cikk, illetve az 1848 évi XX. t.-c. végrehajtása érdekében a vallás- és közokt. miniszter által kiadott 48848/906 számú leírat megállapít.

Végre még tisztelettel megjegyzem, hogy ha a most vázolt elvi akadályok nem is forognának fenn, úgy több esetben ezen missiói segélyek törlésének gyakorlati kivitele teremtene a kongrua törvény szempontjából absurd helyzetet, mert több lelkészi állomásnál a missiói segély képezi úgyszólván a lelkész egyedüli jövedelmét, úgy, hogy ha e jövedelemből az 1898 évi XIV. t.-c. 11 §. szerint levonandó tételeken felül e segélyeket is leszámítanók, ezen lelkészségeknek nemcsak hogy kiegészítendő tiszta jövedelmük nem maradna, de még jövedelmi hiány is állana elő, már pedig 1600 koronán is túlterjedő kongrua a törvény értelmében, a mely a lelkészi fizetésnek 1600 koronáig terjedő kiegészítéséről szól, nem is adható.

Ha azonban valamely missiói lelkész szórványainak nagy számánál és kiterjedésénél fogva oly missiói tevékenységre volna kötelezve, mely méltányossági szempontból fuvardíjának revisióját megokolttá teszi, biztosítom

Címedet, hogy ily irányu kérések részemről a missiói lelkészekkel szemben a normálisnál fokozottabb jóakarattal fognak tárgyalatni.

A hivatalos másolat hitelül:

Ebergényi Emil s. k.
igazgató.

Az egyes pontokat jegyezték :

Radácsi György lelk. főjegyző az 1—18, 22, 30, 31, 37 r, 44, 45, 47, 48—59, 68, 69, 72, 87, 92, 108—111.

Puky Endre vil. főjegyző a 46, 88, 89, 90, 91, 99, 103.

Péter Mihály lelk. aljegyző a 24, 34, 43, 75, 78, 79, 80, 81, 86, 94, 95, 105, Bír. III, IV, VI.

Fodor György lelk. aljegyző a 20, 21, 29, 33, 36, 38, 41, 42, 64—67, 73, 74, 76, 82, 93, 100, 101, 102, 106. Bír. I, II, V, VII.

Dr. Regéczy József h. világi jegyző a 19, 25 a, b, 26 a, b, 27, 32, 35, 37 a, b, c, d, e, f, g, h, i, 77, 83, 84, 85, 96, 97, 98, 104, 107.

Csontos József h. vil. jegyző a 37 k, l, m, n, o, p.

Domby László h. vil. jegyző a 23, 28, 39 a, b, c, d, 40 a, b, 60, 61, 62, 63, 70, 71. pontokat.

Függelék III.

A tiszáninneri ref. egyházkerület tisztviselői
s bizottságainak tagjai.

1. Tisztviselők.

Püspök: *Dr. Tüdős István* miskolci lelkész, a spataki főiskola lelkészi főgondnoka, főrendiházi tag.

Főgondnok: *Dókus Ernő* kir. tanácsos, főrendiházi tag, a sárospataki főiskola világi főgondnoka. Lakik: Legenyén (Zemplén m.) up. Legenyealsó Mihályi.

Lelkészi főjegyző: *Radácsi György* spataki theol. tanár.

Világi főjegyző: *Dr. Puky Endre* abaújtornamegyei alispán.

Lelkészi aljegyzők: *Péter Mihály* gálszécsi lelkész, *Fodor György* perkupai lelkész.

Világi aljegyzők: *Dr. Mitrovics Gyula* debreceni főiskolai tanár, *Dr. Kérészy Barna* miskolci ügyvéd.

Pénztárnok: *Dr. Kovács Gábor* nyug. főgimn. tanár, miskolci lakos.

Főügyész: *Bizony Ákos*, miskolci ügyvéd, országos képviselő.

Alügyész: *Dr. Regéczy József*, miskolci ügyvéd.

Püspöki titkár: *Lengyel István*, okl. lelkész (lakik Miskolcon)

Levéltárnok: (egyházkerületi és főiskolai): *Zsoldos Benő*, sárospataki nyug. főiskolai tanár.

Középiskolai előadó: *Domby László* egyh.-ker. felsőbb leányiskolai igazgató.

2. Tanácsbírák.

a) Lelkésziek:

Kérészy Barna tiszáninneri lelkész, *Radácsi György* theol. tanár, *Szuhay Benedek* kápolnai, *Komjáthy Gábor* ungvári lelkész, *Idrányi Barna* nagyszalánci lelkész.

b) Világiak:

Lévay József Borsodvármegye nyugalmazott alispánja, lakik Miskolcon; *Miklós Ödön*, főrendiházi tag, lakik Budapesten;

Dókus Gyula, Zemplénavárm. alispánja, lakik Sátoraljaújhelyben; *Szent-Imrey Gyula*, földbirtokos, lakik Gibárton, (Abaúj-Torna m.); *Szalay László* országos képviselő, lakik Kassán.

3. Tanári és tanítói képviselők az egyházkerületi közgyűlésen. (1912—1917.)

I. Tanári képviselők:

- a) A sárospataki theol. akadémiáé: *Novák Lajos*.
- b) A sárospataki jogakadémiáé: *Dr. Buza László*.
- c) A sárospataki főgimnáziumé: *Csontos József*.
- d) A miskolci főgimnáziumé: *Csorba György* igazgató.
- e) A rimaszombati főgimnáziumé: *Kerekes Dezső*.
- f) Az egyházkerületi felsőbb leányiskoláé: *Domby László* igazgató.

II. Tanítói képviselők: *Becske Bálint* jánosii, *Gööz Ferenc* sajkazincii, *Gagyí Károly* olaszliszkai, *Csiki Béla* miskolci tanítók.

4. Egyetemes konventi képviselők:

(1915—1917. időszakra.)

Kérészy Barna tiszánánai lelkész, lelkészi részről; *Radácsi György*, sárospataki theol. tanár, *Meczner Béla*, főrendiházi tag, alsózempléni egyházmegyei gondnok, lakik Sátoraljaújhelyen; *Ragályi Béla*, f.-borsodi egyházmegyei gondnok, (lakik Miskolcon), mint rendes tagok.

Vadászy Pál sajkazentpéteri lelkész, felsőborsodi esperes, *Révész Kálmán*, kassai lelkész, abaúji egyházmegyei esperes lelkészi részről; *Meczner József*, abaúji egyházmegyei gondnok, *Dókus Gyula*, zemplénavármegyei alispán, főiskolai világi gondnok stb. világi részről, mint pótagok.

5. Zsinati képviselők.

(1904 - 1914-ig.)

Dr. Tüdős István püspök, *Dókus Ernő* főgondnok (hivatalból); *Radácsi György*, *Révész Kálmán*, *Vadászy Pál*, *Kérészy Barna*, *Czinke István*, *Szuhay Benedek*, *Bálint Dezső* lelkészi, *Komjáthy Béla*, *Meczner Béla*, *Ragályi Béla*, *Br. Vay Elemér*, *Meczner József*, *Dókus Gyula*, *Szalay László* világi (az egyházközségek által választott); *Novák Lajos* akadémiai és *Csontos József* főgimnáziumi

(a tanári karok által választott) rendes képviselők. *Hézszer Emil, Komjáthy Gábor, Kovács Béla, Péter Mihály* lelkészi (két hely üres); *Miklós Ödön, Máriássy Andor, Szent Imrey Gyula, Csoma József, Dr. Puky Endre, Dr. Kovács Gábor* (szerencsi) világi (az egyház-községek által választott); *Dr. Rácz Lajos* akadémiai és *Csorba György* gimnáziumi (a tanári karok által választott) pótképviselők.

6. A Baldácsy-bizottság tagjai.

(1913—1917. időszakra.)

Dr. Tüdős István, Ragályi Béla, mint rendes; *Dókus Ernő* mint póttag.

7. Az országos közalapi bizottság tagjai.

Dókus Ernő, Ragályi Béla, mint rendes; *Miklós Ödön Révész Kálmán*, mint póttagok.

8. Egyházkerületi tanügyi bizottság.

Elnökök: *Czinke István* rimaszombati lelkész, gömöri esperes és *Meczner Béla* alsózempléni egyházmegyei gondnok.

Előadó és jegyző: *Fodor György*, perkupai lelkész.

Tagok: Abaújból: *Kovács Béla, Szent-Imrey Gyula, Vass Ádám*; Alsóborsodból: *Halászy József, Deák Gyula, Csiky Béla*; Alsózemplénből: *Bartha József, Maklár Pap Miklós, Gagyí Károly*; Felsőborsodból: *Elek József, Zsóry György, Gööz Ferenc*; Felsőzemplénből: *Virág József, Bernáth Aladár, Liszkai Bertalan*; Gömörből: *Búzi Márton, Bodor István, Becske Bálint*; Tornából: *Arday Janka Dániel, Dr. Óváry Pál, Varga József*; Ungból: *Szakai István, Minay István, Bóczér István*; *Kovácsy Sándor* a Sárospataki Irodalmi Kör képviselője.

9. Egyházkerületi énekügyi bizottság.

Elnök: *Radácsi György*.

Tagok: *Lévay József, Szinyey Gerzson* nyug. sárospataki akad. tanár, *Czinke István, Hodossy Béla* áll. tanítóképző-intézeti gazgató Sárospatakon.

10. Egyházkerületi pénzügyi választmány.

Elnök: *Dr. Tüdős István* püspök.

Tagok: *Vadászy Pál, Sólyom Gyula, Tóth Béla, Porcs János, Dr. Rácz György, Bizony Ákos.* (Egy tagot az igazgató-tanács küld időnként a főiskola képviselőjéül.)

Jegyző és előadó: *Regéczy József* e.-ker. alügyész.

11. Egyházkerületi számvevőszék.

Elnök: *Dókus Ernő* főgondnok.

Tagok: *Ragályi Béla, Idrányi Barna* rendes, *Bárczay László, Fodor György* póttagok.

Jegyzője s előadója: az egyházkerületi ügyész.

12. Lelkészképesítő bizottság.

Elnökök: *Dr. Tüdős István* püspök, *Dókus Ernő* főgondnok.

Tagok: *Czinke István, Dókus László, Komjáthy Gábor, Marton János, Meczner Béla, Nagy Béla, Novák Lajos, Radácsi György, Révész Kálmán, Rohoska József.*

13. Theol. magántanár-képesítő bizottság.

Elnökök: *Dr. Tüdős István* püspök, *Dókus E.* főgondnok.

Tagok: *Dókus Gyula, Magda Sándor, Hallgató János* és a szaktanárok.

14. Esperesek hivatalakor szerint.

Vadászy Pál, felsőborsodi, 1893. július 5.

Ragályi Géza, tornai, 1897. április 6.

Révész Kálmán, abaúji 1898. március 22.

Hutka József, felsőzempléni, 1901. augusztus 29.

Bálint Dezső, alsózempléni, 1908. szeptember 2.

Szücs István, ungi, 1908. szeptember 8.

Bodolay István, alsó-borsodi, 1914. május 5.

Czinke István, gömöri, 1914. június 18.

15. Egyházmegyei gondnokok hivatalakor szerint.

Meczner Béla, alsózempléni, 1887. március 22.

Ragályi Béla, felsőborsodi, 1889. szeptember 3

Meczner József, abaúji, 1895. szeptember 3.

Br. Vay Elemér, alsó-borsodi, 1897. április 22.

Komjáthy Béla, ungi, 1898. március 29.

Kádár Kálmán, tornai, 1911. április 24.

Dókus László, felsőzempléni, 1911. május 2

Lukács Géza, gömöri, 1915. május 4.

16. Missiói bizottság.

Elnök: *Dr. Tüdős István* püspök, helyettes elnök: *Révész Kálmán*.

Tagok: *Hutka József, Révész Kálmán, Vadászy Pál, Komjáthy Béla, Meczner Béla, Meczner József, Ragályi Béla, br. Vay Elemér, Bálint Dezső, Bodolay István, Czinke István, Szűcs István, Dókus László.*

Előadó: *Péter Mihály.*

17. Egyetemes tanügyi bizottsági tagok.

(A konvent által választva.)

Radácsi György, Révész Kálmán konventi tagok; *Dr. Rácz Lajos, Csontos József* konventen kívüli tagok; *Dr. Buza László* és *Csorba György* póttagok.

18. Időszaki tanács 1915—1916.

(Őszi egyházkerületi gyűléstől őszi egyházkerületi gyűlésig.)

Elnökök: *Dr. Tüdős István* püspök, *Dókus Ernő* főgondnok.

I. sz. tanács: *Ragályi Géza, Hutka József, Kérészy Barna, Meczner Béla, br. Vay Elemér*, rendes; *Radácsi György, Szent-Imrey Gyula, Dókus László, Komjáthy Béla, Szuhay Benedek* póttagok.

II. sz. tanács: *Révész Kálmán, Vadászy Pál, Meczner József, Dókus Gyula, Ragályi Béla* rendes; *Szűcs István, Lukács Géza, Szalay László, Czinke István, Bodolay István* póttagok.

19. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa:

Elnökök: *Komjáthy Gábor* lelkeszi gondnok, *Dókus Gyula* világi gondnok.

Tagok: (1913—1919-re) *Bálint Dezső, Vadászy Pál, Kovács Béla, Szűcs István, Czinke István, Hutka József* lelkeszi részről; *Meczner Béla* (Sajóhely), *Bernáth Zoltán* (Vaján, u. p. Nagykapos), *Csoma József* (Devecser), *Szent-Imrey Gyula* (Gibárt), *Bernáth Aladár* (Sátoraljaújhely), *Farkas Géza* (Bátka) világi részről; a főiskola tanári kara részéről: *Rohoska József* akad. és közigazgató, *Ellend József* főgimn. igazgató, *Dr. Szabó Sándor, Csontos József*; a

gazdasági választmány részéről: *Radácsi György*, mint gazdasági választmányi elnök; *Kovácsy Sándor*, mint gazd. vál. képviselő; jegyző *Csontos József*.

20. A sárospataki főiskola gazdasági választmánya.

Elnök: *Radácsi György*, theol. tanár.

Tagjai: *Riszdorfer József*, *Dr. Kiss Sándor*, *Kovácsy Sándor*. Az elnökkel együtt az egyházkerületi gyűlés által választva 6 év időtartamra (1913—1919.)

Hivatalból tagok: *Végh Bertalan* ügyész, *Kovácsy Sándor* az Irodalmi-Kör másodelnöke, *Deák Geyza*, könyvtárnok és nyomda-felügyelő, *Szinyei Gerzson* pénztárnok, *Szűcs István* számvevő, *Maller Sándor* tápintézeti felügyelő.

Tanári kar képviselői: *dr. Végh János*, *Dávid Zoltán*, *Halász Dénes*.

21. Az egyházkerületi felsőbb leányiskola felügyelő-bizottsága.

Elnökök: *Dr. Tüdős István*, *Dókus Ernő*.

Tagok: *Bizony Ákos*, *Dr. Molnár Gyula*, *Porcs János*, *Dr. Rác György*, *Dr. Szentpáli István*, *Dr. Losonczy István*, *Dr. Nagy Ferenc*, *Tóth Béla*, továbbá *Domby László* igazgató, *Péter Pál*, *Tóth Irén*, mint a tanári kar képviselői.

22. Nyugdíjbizottság.

Elnök: *Dr. Tüdős István* püspök.

Tagjai: *Br. Vay Elemér*, *Dr. Kérészy Barna*, *Szuhay Benedek*, *Péter Mihály*; előadója *Bizony Ákos* főügyész.

23. Kongruaügyi bizottság.

Elnök: *Dr. Tüdős István*.

Tagok: *Bizony Ákos*, *Vadászy Pál*, *Révész Kálmán*.

24. Szavazatbontó bizottság.

Elnökök: *Dr. Tüdős István*, *Dókus Ernő*.

Tagok: *Br. Vay Elemér*, *Ragályi Béla*, *Csorba György*, *Domby László*, *Dr. Molnár Gyula*, *Bizony Ákos*, *Dr. Nagy Ferenc*, *Dr. Kérészy Barna*, *Bónis Bertalan*

Tárgymutató.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Püspöki imádság.
2. Főgondnoki gyűlésmegnyitó.
3. A gyűlési tagok igazolása.
4. Ő felsége üdvözlöttese és legkegyelmesebb válasza.
5. Bírósági ülés kitűzése.
6. Elnökségi előterjesztések.
7. Dr. Baksay Sándor dunamelléki püspök emlékezete.
8. Petry Elek dunamelléki új püspök üdvözlése.
9. Dunamelléki egyh. ker. átirata Dr. Baksay S. püspök elhunytá tárgyában s köszönete egyh.-kerületünk részvéteért.
10. A dunáninnyi és tiszai ág. ev. egyh.-kerületek részvéte Fejes I. püspök elhunytá alkalmából.
11. Ugyanazok üdvözlete Dr. Tüdös I. püspökké választatása alkalmából.
12. Lévay József köszönete egyh.-kerületünk üdvözlésére.
13. Konventi tagok választása 1916—1919-re.
14. Vadász Pál lemondása konventi póttagságáról s az egyh.-ker. marasztó határozata.
15. Ruszkay Gyula lemondása a sárospataki főiskolai ig. tanácsosságról s érdemeinek méltánylása.
16. Czinke István főisk. ig. tanácsossá választása.
17. Bálint Dezső lemondása a spataki főisk. igazg. tanácsosságról s marasztalásra való megmaradása.
18. Jelentés a sárospataki polgári leányiskola átvétele kérdésében.
19. Népiskolai könyvtárak ügye.
20. Egyházi zene- és énektanítási terv az állami tanítóképzőben.
21. Sárospataki theol. tanári kar jelentése a belmissió tárgyában.

22. A reformáció 400-ados megünneplésének előkészítésére beküldött javaslatok s bizottság kiküldése.
23. A középiskolai tanárok magántanításának szabályozása.
24. Özv. Mitrovics Gyuláné nyugdíj ügyében véleménykérés.
- 25/a A spataki főiskola zárszámadása s forgami kimutatása.
- 25/b Ugyanazon főiskola vagyonmérlege.
- 26/a A sárospataki főiskola kihelyezett tőkái.
- 26/b A sárospataki főiskola ki nem helyezett tőkái.
27. Püspöki jelentés a jogakadémiai helyettesítések díjazása tárgyában.
28. A felsőbb leányiskola javára tett 4-rendbeli alapítvány okiratai.
29. Középiskolai előadói állás szervezése s arra Dombly László megválasztatása.
30. A nagygeresdi egység ügyében a gömöri egyházmegye jelentése.
31. Egyetemes névtár ügye.
32. A Foncière Pesti Biztosító intézettel új szerződéskötés a tűzkar-biztosítás ügyében.
33. Egyházmegyék jelentése a belmissió tárgyában.
34. Ugyanazok a felsőbb leányiskola segélyezése tárgyában s a jelentést nem adott egyházmegyéknek jelentésre való felhívása.
35. Az Orosz Andrásné-féle csicséri egyházi alapítvány alapító-levelének bemutatása s elfogadása.
36. Az újcsanálosi egyházközség felebbezése a lelkész temetési költségei tárgyában.
- 37/a. A sárospataki tanárok korpótlékának rendezése.
- /b. A Vay—Geymüller tápintézeti alapítvány kiegészítéséért köszönet.
- /c. Br. Vay Sándor végrendelete.
- /d. Egy helyettes-tanár újbóli alkalmazása.
- /e. Halász Dénes tanár korpótlék-ügye.
- /f. A Horváth Mária féle ösztöndíj odaitélése.
- /g. Hadbavonult tanárok fizetési ügye.
- /h. A zemplénavarmegyei jegyzői internátus gondnokságának kérelme.
- /i. Tápintézeti számadás és költségvetés elfogadása.
- /k. Hodossy Béla „Kántor könyv“ c. művének az orgonás egyházközségekre kötelezővé tétele.
- /l. Az egyházi törvényeink joghatósága alá tartozó összes

alkalmazottak polgári pert csak egyh.-kerületi, illetőleg elnökségi engedéllyel indíthatnak

- /m. Riszdorfer József gazd. v. tag lemondása s az igazgatótanács és egyh.-kerületi közgyűlés által való felkérteése tagságának megtartása végett.
 - /n. A főiskolai tanároknak drágasági pótlék fedezet hiányában nem adható.
 - /o. Bathó János főiskolai ének- és zenetanárnak, mint bevonult katonának kérése otthonmaradt családja segélyezése végett.
 - /p. Bathó János nyugdíjügye.
 - /r. Özv. Szkárosi Gusztávné és özv. Farkas Gyuláné 2000 koronás alapítványa szülei emlékére a sárospataki főiskolai tápintézetnél.
38. Jelentés a miskolci (egyh.-ker.) felsőbb leányiskoláról.
- 39/a. Jelentés a miskolci főgimnáziumról.
- /b. A miskolci főgimnázium 1914. évi számadása.
 - /c. A miskolci főgimnázium 1914. évi vagyommérlege.
 - /d. A miskolci főgimn. tankönyvjegyzéke 1915-1916-ra.
- 40/a. A rimaszombali egy. prot. főgimn. jelentése.
- /b. Arimaszombati egy. prot. főgimn. kormányzati szabályzata.
41. Az egyh.-ker. népiskolai tanügyi bizottságának jelentése.
42. Jelentés a vallásoktatásról a nem felekezetünkbeli középiskolákban.
43. A missióügyi bizottság jelentése.
44. Tőkesegélyek után évi 1⁰/₀-os annuitások lefizetése.
45. A tiszaszerdahelyi baptista-áttérés ügye.
46. A bírói letétben lévő hagyományok kiutalása körüli eljárás.
47. A háborúnak az egyházak anyagi helyzetére való hatása.
48. A Társadalmi Múzeum támogatásának igénybevétele a népegészségügyi kérdésekben.
49. A tőkesegélyek rendeltetésszerű felhasználásának ellenőrzése.
50. Református egyházunknak a világháborúban teljesített szolgálatait felölelő mű kiadása.
51. A theol. akadémiák 1913-14 évi jelentése.
52. Marton János spataki th. tanár magántanári oklevele eredeti példányának érvénytelenítése.
53. Izsák Aladár somogyjádi lelkész elveszett I. lelkészképesítő bizonyítványának érvénytelenítése.

54. Deák Sándor kolozsvári s. lelkész elveszett leckékönyvének és I. lelkészképesítő bizonyítványának érvénytelenítése.
55. Az elveszett bizonyítványok érvénytelenítése és másodlatok kiállítása körüli eljárás.
56. A theol. akadémiák évi jelentése.
57. A theol. tanárok lelkészi szolgálatának a nyugdíjba való beszámítása.
58. A theol. ifjak számára szolgáló külföldi ösztöndíjak.
59. A jogakadémiák évi jelentéseihez szükséges kérdőpontok.
60. A gimnáziumok 1913-14 évi állapota és működése.
61. Köztartásokról szóló jelentés.
62. A gimnáziumok vagyoni viszonyairól szóló jelentés
63. A felsőbb leányiskolák vagyoni viszonyairól szóló jelentés.
64. A középiskolai vallásoktatás állapotáról szóló jelentés.
65. A vallásoktatásnak a közalapból való segélyezése.
66. A gyakorlati irányú szakiskolák növendékeinek vallásos nevelése.
67. Kisdedóvról szóló jelentés.
68. Czeglédy János theologus elveszett indexének érvénytelenítése.
69. Az állami anyakönyvek betekintése ügyében újabb kérelem.
70. A középisk. ig. tiszteletdíjnak a nyugdíjba való beszámításáról konv. leirat.
71. A Dr. Ferenczy Árpád-féle ügy végleges elintézése a spataki főiskolánál.
72. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület átirata a theol. tanárok nyugdíjügyében.
73. A kassai és miskolci egyházközségek kérelme hitoktatói állás szervezése végett.
74. A sátoraljaujhelyi egyh. község a hitoktatói állás megtartásáért.
75. Tátrafüredi fürdői lelkészi szolgálatról jelentés.
76. Böszörményi Sándor és Máthé Miklós tábori lelkészek felebbezése helyetteseik* díjazása ügyében.
77. A megyasszói egyh. község kérelme az Uj-Világ tanyai vallásoktatás céljaira segély megállapítása iránt.
78. Közalapi egyszersmindekori segélykérvények.
79. Káplántartási segélykérvények.
80. Közhirdetésre felveendő egyházközségek
81. Lelkész- és tanító-választások. Egyházi tisztviselőválasztások.

82. Lelkészi és tanítói díjlevelek.
83. Nagyvizsnyói adásvételi ügy.
84. Hanvai adásvételi ügy.
85. Vajáni adásvételi ügy.
86. Gusztáv Adolf egyleti kérvények.
87. Matolcsi János iglói gondnok emlékezete.
88. A Spirkó Ágoston-féle csobádi iskolai alapítvány alapító leveleit az abauji egyházmegye fölterjeszti.
89. Ugyanaz felterjeszti a Gálos Lajosné-féle zsujtai egyházi és iskolai alapítvány alapítóleveleit.
90. Az alsóborsodi egyh.-m. felterjeszti a Lükö Józsefné-féle tisztaoszlári egyházi alapítvány alapító-leveleit megerősítésre.
91. Ugyanaz a Horváth Lajos-féle miskolci főgimn. alapítvány alapító-leveleleit.
92. Ugyanaz az e. m. a Prot. Irod. Társaság érdekében.
93. Az alsózempléni e.-m. a Hornyánszky féle Énekeskönyv terjesztése érdekében.
94. A felsőborsodi e.-m. felterjesztése a dédesi egyházközség iskolájának államosításáról.
95. A felsőzempléni e.-m. Homonnát állandó káplántartási helyül kéri kijelöltetni.
96. Ugyanaz a Bányácskay József bodrogszerdahelyi alapítvány tárgyában.
97. Ugyanaz a sátoraljaújhelyi egyházközség által a Szükösi-Hollandi Tár javára fizetendő összeg elengedése végett.
98. Ugyanaz a Szombati Szabó István volt sátoraljaújhelyi h. lelkész hitoktatói díja tárgyában.
99. Ugyanaz a Gr. Pálffy Daun Lipótnének a diósgyöri egyházközség javára tett alapítványa tárgyában.
100. A gömöri egyházmegye az egyházi belhivatalnokok drágasági pótléka tárgyában.
101. Ugyanaz az egyházi adózás ügyében.
102. Ugyanaz Kövér Árpád tornaaljai lelkésznek sajtógömöri polgári isk. vallástanítási tiszteletdíja érdekében.
103. Ugyanaz a Farkas István-féle hanvai egyh.-községi alapítvány alapító leveleinek megerősítése végett.
104. A tornai egyházmegye a bódvaszilasi egyh.-községi tanító faváltság összegének kerületi kezelésbe vétele végett.
105. A tornai egyházmegye Barka és Lucska tökesegély iránti kérvényeit terjeszti fel.

106. Stépán László pályini egyházközségi tag felebbezése a kettős gondnokság tárgyában.
107. Kozma Gedeonné lelkészözvegy kérvénye segélyért.
108. Dezső Gerő prot. sajtóirodai vállalkozó segélykérvénye.
109. A 400-ados reformátói évforduló előkészítésére választott bizottság tagjai.
110. Köszönet Borsodvármegyének a diszterme átengedéséért.
111. A gyűlés berekesztése.

II. Bírósági ügyek.

1. A sátoraljaújhelyi lelkészválasztás ügye. (közig. bír.)
2. A jenkei lelkészválasztás ügye. (közig. bír.)
3. Czecz András legyesbényei lelkész fegyelmi ügye.
4. Barkaszy Károly szalókai lelkész fegyelmi ügye.
5. Ungár József zilizi lakos fegyelmi ügye.
6. A szerencsi egyházközség közig. bír. ügye.
7. Dr. Szabó Sándor felebbezése az egyházkerületi elnökségi elutasító végzés ellen.

III. Függelék.

- I. Az 1915. aug. 8-diki perselypénz kimutatása egyházközségként.
 - II. Melléklet a 43-dik ponthoz. (Másolat a, b.)
 - III. A tizáninneri ref. egyh. kerület tisztviselői s bizottságainak tagjai.
-

Betűsoros névmutató.

- Abauji egyházmegye 22, 87, 88, 89. Bír. III.
Alsóborsodi egyházmegye 22, 34, 90, 91, 92.
Alsózempléni egyházmegye 22, 36, 43, 93. Bír. III, VI.
Baksay Sándor dr. örökösei 6, 7.
Bálint Dezső 17, 21.
Barka e. k. 105.
Barkaszy Károly Bír. IV.
Bathó János 20, 37 o), p).
Becske Bálint 41.
Bodor István 40 a).
Bodrogszerdahely e. k. 96.
Bódvaszilás e. k. 104.
Boros József 40 a).
Borsodvármegye 110.
Böszörményi Sándor 76.
Bujk Béla 37 d)
Buza László dr. 27.
Csanády Sándor 40 a).
Csicseri e. k. és lelkész 35.
Csiky Béla 109.
Csobad e. k. 88.
Csoma József 3.
Csontos József 37 fj
Czecz András Bír. III.
Czinke István 3, 16, 41, 65. 109.
Dakó Lajos 75.
Darányi Ignác dr. 9.
Deák Sándor 54.
Dédes e. k. 94.
Deregnyő e. k. 99.
Dezső Ernő 108.

- Dezső Gyula 27.
 Díjleveleket felküldött e. községek 82.
 Dókus Ernő 2, 22 31, 109.
 Dókus Gyula 13, 109.
 Dókus László 109.
 Domby László 29 61, 109.
 Dunamelléki ref. egyh.-kerület 2, 6, 7, 8.
 Dunáninneri ág. hitv. ev. e. k. 10.
Eger e. k. 74.
 Egész egyházkerület 52, 53, 54, 68, 92.
 Egetemes konvent 28, 31, 41, 43, 46, 47, 65, 67, 69, 74,
 78, 79, 88, 89, 91.
 Egyházkerületi elnökség 4, 5, 6, 19, 22, 32, 37 l), 37 p), 109.
 Egyházkerületi felsőbb leányiskola vezetősége 28, 29, 32, 37 l).
 Egyházkerületi népisk. tanügyi bizottság 41.
 Egyházkerületi pénztár 29, 37 r), 44, 83.
 Egyházkerületi pénzügyi választm. 6, 32, 37 o), 43, 83, 97,
 98, 102, 107, 108.
 Egyházközségek általában 2, 6, 19, 22, 31, 32, 33, 44, 46,
 80, 81.
 Egyházmegyék általában 2, 6, 19, 22, 31, 32, 33, 34, 41,
 43, 44, 46, 80, 81. Függ. I—III.
 Egyházlátogatóság 6.
 Enyedy Andor Bír. I.
 Erdélyi József 37 f.
 Esperesek általában 41, 47, 49, 82.
Farkas Gyuláné özv. 37 r).
 Farkas Jenő és társai Bír. II.
 Felsőborsodi e.-m. 22, 34, 94. Bír. V.
 Felsőzempléni e.-m. 22, 43, 76, 95, 96, 97, 98, 99. Bír. I.
 Ferenczy Árpád dr 71.
 Fodor György 19, 41, 42, 65.
 Fonciére Pesti Biztosító 32.
Gömöri egyházmegye 22, 30, 42, 84, 100, 101, 102, 103.
 Gönczy Gábor 42, 43, 78.
 Györke e. k. 78.
Halász Dénes 37 e).
 Halászy József 41.
 Hanva e. k. 84.
 Hegedüs János id. 31.

- Hegedüs és Sándor 6, 19.
Hitoktatók általában 42, 65, 66.
Hodossy Béla 20, 37 k).
Homonna e. k. 78, 95.
Illésházy Endre 37 h).
Iskolai körlátogatók 19.
Izsák Aladár 53.
Kassa e. k. 42, 74.
Kebelbeli tanintézetek 6, 22, 23, 37 l).
Kérészy Barna 3, 109.
Kérészy Barna dr. 3.
Kiss Lajos 64.
Komjáthy Gábor 3, 109
Kovács Dezső 20.
Kovács Gábor dr 22
Kövér Árpád 102.
Kozma Gedeonné 107.
Közhirdetendő egyh.-községek 80.
Lelkészek általában 33, 37 l), 41, 44, 48. Függ. I—III.
Lelkészképesítő bizottság 21, 55.
Lévay József 3, 12.
Lucska e. k. 108.
Marton János 21, 52.
Máthé Miklós 76.
Matolcsay János örökösei 87.
Meczner Béla 13, 41, 109.
Meczner József 3. 13.
Megyaszó e. k. 77.
Miskolc e. k. 42, 74.
Miskolci főgimnázium 22, 29. 32, 37 l), 39 a), b).
Missiói egyházközségek és lelkészek 43.
Mitrovics Gyula dr. 3.
Mitrovics Gyuláné özv. 24.
Nagydobrony e. k. 49.
Nagy Ferenc dr. 109.
Nagyvisnyó e. k. 83.
Naményi Gyula 3.
Novák Lajos 109.
Orgonás egyházközségek 37 k).
Osváth Gyula dr. 27.

- Pálffy-Daun Lipótné, szül. Lónyay Anna 99.
Pályin e. k. 106.
Péter Mihály 43.
Petry Elek 2, 6, 8.
Prot. Irodalmi Társaság 92.
Püspök, püspöki hivatal 1, 6, 10, 11, 19, 22, 32, 35, 37 r),
42, 43, 51, 57, 65, 73, 75, 109, 110.
Rácz Lajos dr. 27.
Radácsi György 13, 109.
Ragályi Béla 13.
Reformatioi bizottság 22, 109.
Révész Kálmán 13, 20, 42, 65, 109.
Rimaszombati főgimnázium 29, 32, 37 l), 40 a), b, 60, 61,
62, 64, 70.
Riszdorfer József 37 m).
Rozsnyó e. k. 74.
Ruszkay Gyula 15.
Sárospataki főgimnázium 29, 37 a), e), 60, 61, 62, 64, 70.
Sárospataki főisk. gazd. vál. 24, 25 a), b), 32, 37 c), g), 61,
62, 93.
Sárospataki főisk. igazgató-tanács 16, 17, 24, 25 a), b), 37 a),
b), c), d), e), f), g), h), i), k), l), m), 62.
Spataki Irodalmi Kör 37 k)
Spataki főiskolai jogakadémia 59.
Spataki főiskolai pénztár 27.
Spataki főiskolai tanári kar 22, 24, 37 a), 61.
Spataki főiskolai tápintézet 37 i).
Spataki főisk. theol. akadémia 21, 37 l), 51, 52, 55, 56, 57, 58.
Spataki polg. leányisk. biz. 18.
Sátoraljaujhely e. k. 42, 74. Bír. I.
Sátoraljaujhelyi vallástanító 42, 73, 97.
Simon Ferenc 42.
Simon Gábor 39 a).
Skontró 18, 21, 24, 33, 34, 37 e), r), 43, 51, 60, 70, 74.
Soltész Andor Bír. II.
Stépán László 106.
Szabó Sándor dr. 27. Bír. VII.
Szerencs e. k. Bír. VI.
Szigeti Benedek Gyula 40 a).
Szinyei Gerzson 25 a), Bír. VII.

- Szirmay István dr. Bír. I.
Szkárossy Gusztávné özv. 37 r).
Szombati Szabó István 98.
Tanítók általában 33, 37 l), 41, 48. Füg. I—III.
Társadalmi múzeum 48.
Tiszai ág. hitv. ev. egyhker. 11, 40 b), 72.
Tiszaoszlár e. k. 90.
Tiszaszederkény e. k. 45.
Tokaj e. k. 42.
Tornai egyházmegye 22, 104, 105.
Tóth Béla 40 a).
B. Tóth István Bír. VI.
Ujcsanáros e. k. 36.
Üngár József Bír. V.
Ungi egyházmegye 22, 34, 35, 82, 85, 86, 106. Bír. II, Bír. IV.
Ungvár e. k. 74.
Ujonnán választott lelkészek, tanítók, e.-m. tisztviselők 81.
Vadászy Pál 13, 14.
Vaján e. k. 85.
Vásárhely e. k. 78.
Vay Miklós báró 37 b).
Veress Samu 40 a).
Zachar Gusztáv 40 a).
Zemplénnvármegyei jegyzői internátus 37 h.
Ziliz e. k. Bír. V.
Zsujta e. k. 89.
-

A missiói kör szervezete.

1	2	3	4	5	6				8	9
					A missiói körhöz tartozó polgári községek					
Sorszám	A missiói központ neve	A hozzá tartozó polgári községek neve s a központtól való távolsága km.-ben	Mely évben szerveztetett?	Van e anya leány-, fiók-egyházközs. szervezve. vagy csak szórvány?	melyik		s ennek mi a neve	ha kitépnek a missiói körből, heva csatlakoztak, illetve más okok miatt?	ha a missió körből kiváltak, a kiváltak von. egyh.-hat. határozatok mezejében	
					vár-megye	közigazgatási járás				
1	Eperjes	A Sáros- és Szepesmegye területén lévő összes polgári községek, melyekben reformátusok laknak.	1909	Eperjes anyae. minden többi község szórv.	Sáros, Szepes	Sáros és Szepes ösz. köz. járása, a melyekb. ref. lak.	Nem volt kitévés			
2	Eger	Bátor (17 3), Bekölce (24 3), Bodony (36 3), Bükk-szék (23 9), Bükk-szenterzsébet (30 3), Dorogháza (47 1), Egerbakta (9 2), Egerbocs (19 7), Egercsehi (20 9), Egerszalók (6 5), Egerszólát (10 30), Erdőkövesd (34 3), Fedémes (25 7), Felnémet (4 2), Felsőtárkány (9 4), Hevesaranyos (20 7), Istenmezeje (40 6), Ivád (35 7), Kisfüzes (20 3), Alaconka (51 5), Mátraballa (36 2), Mátraderecske (30 1), Mátramindszent (44 6), Mikófalva (22 7), Nádujfalu (43 2), Nagybátöny (53 2), Parád (33 6), Pétervására (31 8), Recsk (27 2), Sirok (19 2), Szajla (24 8), Szarvaskő (1 5), Szentdomokos (27 3), Szucs (22 6), Szuha (47 5), Tarnalelesz (29 2), Tarnaszentmária (16 7), Terpes (25 3), Váraszó (35 4), Verpelét (17 3).	1890. évi konv. ülés 61. p.	Eger anyae. egyház, a többiek szórványok	Heves	pétervásári, egri				
3	Bacska	Battyán (5), Bély (4), Kaponya (2 5), Lelesz (4), Kisdobra (6).	1893	Bacskai anya, Battyán, Bély t., Lelesz l., Kaponya f., Kisd. sz.	Zemplén	bodrogközi				
4	Bodrog-szentes	Boly (6), Rad (8), Szinyér (6), Véke (4), Zétény (7), Pusztakeresztur tanya (5), Körtvélyes puszt (4), tanya.	1890	Véke l., Boly, Szinyér f., Rad, Pusztakeresztur, Körtvélyes szórvány.	Zemplén	bodrogközi				
5	Abod	Királykut p. (3 5), Emma major (5), Büdöskut (2 5), villanytelep (5).	1891	Abod a missió központja, l. egyh., a többiek szórv.-ok	Borsod	edelényi				
6	Ózd	Arló (10), Balaton (26) Bolyok-Vasvár (4), Borsodnádásd és a gyártelep (17), Bóta (14), Csokna—Omány (18), Czenter (9), Domaháza (22), Hodocsépány község és a somsályi bányatelep (7), Járdánháza és a bányatelep (13), Királd község és a bányatelep (24), Kissikátor (18), Sajómercse (20), Sajóvárkony közs. és Bánszállás bányatelep (7), Sajónémet (3), Sata (12), Uppony (17).	1888	Ózd anyae. egyház, a többiek szórványok	Borsod	ózd				
7	Homonna	A homonnai járásból 46. a mezőlaborciból 48, a szinnaiból 40, a sztropkóiból 45, a varannóiból 45 község, a nagymihályi járás területéből 8 község	1886	Homonna a. e., Mezőlaborc Szinna, Sztropkó, Varannó f. e., a többiek szórványok.	Zemplén	homonni, mezőlab., szinnai, sztropkói, varannói.				
8	Rozsnyó	Dobsina (24), Alsósajó (15), Andrászi (10), Betlér (7), Csucsom (5), Gócs (18), Krasznahorkaváralja (7), Nagy- és Kisveszverés (10), Nyilas (17), Oláhpatak (23), Sajóháza (4), Sajóréde (31).	1902	Rozsnyó a., Dobsina f., a többiek szórványok.	Gömör-Kish.	rozsnyói				
9	Minaj	Homok (3 72), Kereknye (5 66), Katergény (1 72), Két tanya, két őrház (3—6).	1883	Minaj a. e., Homok, Kereknye, Katergény fiókegyházak	Ung	ungvári				
10	Vámoslucska	Alsókánya (7 5), Éles (14 4), Fekesháza (3 40), Fogas (1 73), Gersény (2 80), Hanajna (2 24), Hankóc (17 76), Jeszenő (6 54), Jósza (8 52), Nagy-zalacska (5 47), Remetevasgyár (15 90), Sz Komoró (12 33), Szobránc (10 64), Tiba (13 18), Ubrezs (8 37), Zalacska (4 23), Zuhogó (7), Vajna (14 15), Vinna (11 72), Felsőhalas (19 31).	1886	Vámoslucska a. e., Szobránc, Tiba fiók e., a többiek szórványok	Ung	szobránci				
11	Jenke	Alsónémeti (4), Dióska (9 5), Felsőnémeti (5 7), Karcsva (5 7), Kereszt (5), Koromlak (13 3), Porosztó (9 5), Szenteske (9 7), Székó (3 8), Tasolya (3 8), Bölcsös (13), Ungludas (11 4), Unglovasd (17), Ungpéteri (15).	1888	Jenke a. e., Kereszt l., Szenteske, Tasolya f., a többiek szórványok	Ung	ungvári, szobránci				

Népmozgalmi adatok az 1914-ik évben.

1	2	3									12		14		16				18			20			21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31				32	33	34				
		A missziói körbe tartozó polg. közs. lakó									Református		a többi felekezet közül		született				elhalt református			Házasságot kötött													Házassági köteléken kívül élnek										
		polgári népesség	református	ág. hitv. ev.	unitárius	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	izraelita	egyéb	magyar	nem magyar	magyar	nem magyar	református		a szülöttek közül	elhalt református		tiszt. reform.			összesen	mellőzte az egyházi esketést											elköltözött református lélek	Apadt reformátusok száma (a 20 és 27. hasábkok összege)	Beköltözött református lélek	Reformátusok lélekszáma az év végén				ahol mindkét fél teljesen szabad állapotban van			
															fi	nő		össz.	volt	fi	nő	össz.																				volt	par	előbbi házassága jogérvényesen felbontva nincs	férfi
I l é l e k s z á m a									anvanyelvű				fi	nő	össz.	volt	fi	nő	össz.	par	összesen	előbbi házassága jogérvényesen felbontva nincs	férfi	nő	mindkét fél																				
1	Eperjes	238389	2229	40683	—	211720	72576	387	19894	—	2229	—	34517	201643	8	12	20	18	2	—	10	3	13	—	2	5	—	7	—	—	—	2236	—	—	—	—									
2	Eger	74625	999	337	3	69826	38	125	3354	—	999	—	73079	480	12	15	27	24	3	—	41	15	56	—	2	4	—	6	55	76	27	969	—	1	—	—									
3	Bacska	5344	967	8	—	2558	1429	—	382	—	967	—	4377	—	20	12	32	32	—	—	15	7	22	—	4	—	—	4	—	—	—	977	—	—	—	—									
4	Bodrogszentes	4318	1352	—	—	1957	751	—	258	—	1352	—	2966	—	19	18	37	36	1	—	19	9	28	—	9	—	—	9	—	—	—	1361	—	—	—	—									
5	Abod	1054	181	9	—	306	548	—	10	—	181	—	321	552	2	—	2	1	1	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	180	—	—	—	—										
6	Ózd	26765	1374	1103	3	23231	66	28	960	—	1374	—	24351	1040	23	28	51	47	4	—	13	13	26	—	1	—	2	3	58	85	88	1402	—	—	—	—									
7	Homonna	102656	580	3023	—	39032	50944	18	9059	—	580	—	7162	94914	5	6	11	11	—	—	8	4	12	—	1	—	1	2	—	—	—	579	—	—	—	—									
8	Rozsnyó	19762	896	8492	7	9361	262	32	711	1	896	—	9052	9461	17	14	31	28	3	1	10	10	20	—	—	4	3	7	—	—	—	907	—	—	—	—									
9	Minaj	1928	329	—	—	427	1004	—	148	—	329	—	958	695	8	5	13	12	1	—	4	5	9	—	3	—	—	3	—	—	—	337	—	—	—	—									
10	Vámoslucska	12063	860	71	—	5494	6221	—	1926	—	305	655	387	11615	8	14	22	22	22	—	7	10	17	—	6	8	1	15	—	—	—	865	—	—	—	—									
11	Jenke	6564	1158	7	—	1531	3218	2	543	—	41	1117	181	5225	13	11	24	24	—	—	10	10	20	—	9	—	—	9	—	—	—	1162	—	—	—	—									
Összesen		493468	10925	53733	13	365443	137057	592	36945	—	19283	1772	157051	325665	135	135	270	255	15	1	139	87	226	—	37	21	7	65	—	113	161	115	10971	—	1	—	—								
1913. évi		450936	9530	54169	26	325065	1353	465	15236	20768	8155	1249	83180	321665	118	113	231	210	21	—	99	70	169	—	28	27	16	31	—	51	100	118	9530	6	2	2	3								

Belhivatalnokok.

Sorszám	A missiói körben levő belhivatalnokok													Jegyzet				
	neve	állása	lakhelye	javadalmazása készpénzben						A díjlevél								
				fizetés	kongrua vagy államszegély	kor-pótlék	vallásztanításért		termény-és szolg. pénzért. kifejezve	Összesen	kezte	megerősíté- sének éve						
							kitől jár	mily összeg					K		f	K	f	
K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f							
1	Eperjes:	Gönczy Gábor ...	lelkész	Eperjes	688	80*	1311	20	800	egyházkerülettől	300			3800	1909	őszi egyh.-k. gyűlés 10. p	* Ez összegből 400 K szem. pótlék, 200 K lelkészi fizetés, a többi stóla.	
		Durst Győző ...	énekvezér	"	300					államtól	700			300				
		Borsch Gyula ...	"	Korompa	100									100				
2	Eger:	Tóth István ...	lelkész	Eger	600		164		800	államtól*				1564	1896	Egyhm.gy. 12. egyhk.gy. 15.	* Az 1914–15. isk. évre még nem állapított meg semmi sem.	
		Kőszeghy Gábor ...	s.-lelkész	"	260		740			egyházról	100			1540				
		Demeter József ...	áll. tanító	"	300					államtól	440			300				
3	Bacska:	Verebélyi József ...	lelkész	Bacska	1072	20	840		800	konventtől	200			2712	20	1876. febr. 23.		
		Verebélyi Dezső ...	s. lelkész	"	240		260								700			
		Nagy György ...	k.-tanító	"	576	76	653								1229			76
		Bodnár Kálmán ...	előkönyörgő tanító	Lelesz	718	16	1532								2250			16
4	Bodrog-szentés:	Miskolczy Endre ...	lelkész	Bodrogszentés	1342		258		800	államtól	80			2480		1897		
		Nemes Zoltán ...	tanító	"	524		900						1424					
		Oláh Béla ...	"	Véke	300		900		400				1600					
5	Abod:	Bakos János ...	tanító	Abod	1541						259		1800		1898			
6	Ózd:	Osváth Zoltán ...	lelkész	Ózd	836		764		800	a rimamur. vasmű rt.-tól	200			2600		1888. szept. 2.		
		Czangár Lajos ...	társulati tanító	"	420								420					
7	Homonna:	Böszörményi Sándor ...	lelkész	Homonna	200		722		400	államtól	230			1946			* Kovács L. eltávozása után ideiglenesen több helyettes volt. Később már nem kaptak alkalmas egyént. Egyházkerülettől 1000 kor.	
		Kovács Lajos* ...	polg. isk. tanár	"	200					egyházról	280			200				
8	Rozsnyó:	Réz László ...	lelkész	Rozsnyó	340		1542	44	800	állam és társulattól	1000			3682	44			
		Deme Lajos ...	organista	Sajóháza (áll. tanító)	240									240				
		Szombathy László ...	vallásztanító	Dobsina (polg. i. tan.)						államtól	260			360				
9	Minaj:	Szabó Endre ...	lelkész	Minaj	600		826	53	800	egyházkerülettől	100			3168	53	1883	Az 5. rovat alatti 600 K csak a miss. segély.	
10	Vámos-lucska:	Szakai István ...	lelkész	Vámoslucska	600		694		800	államtól	160	614	81	2868	81	1882	Lelkész az 5 ik rovatba csak a miss. segélyt vette fel.	
		Németi János ...	tanító	"	240		869					331		1440		1894		
11	Jenke:	Móré Gábor ...	lelkész	Jenke	?		700		800	államtól	160	900		2560		1886	Egyháztól járó fizetését csak a terménye tünteti ki.	
		Karabélyos Jenő ...	kánt. tanító	Kereszt	800									800		1907		
				Összesen ...	14238	92	13676	17	8000				4514	2856	81	43285	90	
				1913. évi ...	11692	52	12483	23	6800				7184	2007		39933	71	

Hitéleti adatok az 1914. évről.

Sorszám	Az egyes missziói körök neve	3			4	5	6	7-14							15-22							23	24		25		26		
		Konfirmáltak						A református vallásfelekezetből kilépettek összes száma	A református vallásfelekezetből kilépettek közül visszalétek összes száma	A református vallásra áttértek közül megkeresztelkedettek összes száma	a református vallásra áttért							a református vallásról az alábbi vallásfelekezetekre kitérték							Az 1914-ik évben hányan éltek úrvacsorájával össz.	Az isteniszteleteken átlag hányan vettek részt		A házasságot kötött felek közül születendő gyermekük válására nézve hány pár egyezett meg	
		fi	nő	össz.							róm kath.	gör. kath.	gör. keleti	ág. hitv. ev.	unitárius	izraelita	egyéb	összesen	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti		ág. hitv. ev.	unitárius					izraelita
1	Eperjes	2	4	6	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	2	2954	200	400-500	1	—	
2	Eger	—	3	3	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	2	500	400	500	—	—	
3	Bacska	11	9	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Bödroszentés	7	8	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	3600	700	800	—	—	
5	Abod	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Ózd	7	11	18	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	1080	150	400	—	—	
7	Homonna	5	5	10	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	375	60	475	meg nem állapítható		
8	Rozsnyó	10	14	24	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	620	170	600	1	2	
9	Minaj	2	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	?	?	?	—	—		
10	Vámoslucska	8	6	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	?	?	—	—		
11	Jenke	13	15	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80%	meg nem állapítható		—	—		
	Összesen	66	80	146	9	—	1	2	—	—	—	—	—	—	2	9	—	—	—	—	—	—	9	9129	1680	3275	2	2	
	1913. évi	101	62	162	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	19	—	—	—	—	—	—	19	6888	1640	2466	10	4	

A lelkész tevékenysége a lelkigondozás terén.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Sorszám	A missziói egyház és lelkész neve	A lelkésznek általános tapasztalatai a hívek meglátogatása közben	A lelkész hol és mely házasságra lépni szándékozó egyháztagokat részesített tanításban?	Kik mellőzték az egyházi szertartások igénybevételét, vagy a gyermekek oktatásáról, vallásos neveléséről, vagy konfirmáltatásáról gondoskodást, s ezekkel szemben a lelkész mily intézkedést tett?	Az egyházi hirdetést és esketést kik mellőzték s ezekkel szemben a lelkész mily intézkedést tett?	Kik kötöttek vegyes házasságot?	A vegyes házasságot kötők között a gyermekek válására nézve az 1894. évi 32 t.-c. 1.§-a alapján mily meggyezés jött létre?	Kik tértek át más vallásfelekezetbe s ezekkel szemben a lelkész mily előzetes intézkedést tett?	Kik tértek át a ref. vallásra s ezek egyházunkba való felvétele körül a lelkész a törvényben előírt kötelességén kívül minő eljárást követett? (Előzetes oktatás, ünneplés felvétel).	Békített-e a lelkész viszálykodó házastársakat s mily eredménnyel?	Történt-e a házastársak közt tényleges elválás s az ilyen házastársak gyermekeinek elhelyezése, oktatása, vallásos nevelése és konfirmáltatása érdekében a lelkész minő intézkedést tett?	Hatósági kötelek nélkül kik élnek együtt? Mily intézkedést mily eredménnyel tett a lelkész ennek megszüntetése és meggátolása érdekében?
1	Eperjes Gönczy Gábor	Látogatását mindenütt szívesen fogadták. Tapasztalata szerint azok a családok, akiket meglátogatt: pastoralitását az istenitiszteleten való megjelenésökkel jutalmazták.		Ilyenek nem voltak.	Nem mellőzték.	A névszerinti felsorolást feleslegesnek tartja s elég erre vonatkozólag a rovatos kimutatás.	Egy házasságnál Eperjesen a mi javunkra. Egyébről nem tud	Egy vasúti ör leánya, akit szülei eleitől fogva katolikusnak neveltek, és egy pincér, aki érdekházasságot kötött A leány Fúján lakott, így nem volt alkalma tanítani, az utóbbi pedig már elvesztette érzékenységét a tanítás iránt. Két kitérést azonban sikerült megakadályoznia.	Egy bádigos iparos, akit két hétig oktatott, azután megkonfirmálta.	Nem.	Nem.	Eperjesen nem.
2	Eger Tóth István	A szórványokban meg van a buzgóság és a valláshoz való ragaszkodás. Egerben a prot. szülőknek sok családi viszályt kell szenvednie r. kath. házasság felől az egyházi adó és gyermekének a ref. vallásban való neveltetése miatt. Nem egyszer elhiszi a prot. fél, hogy gyermeke jobban boldogul, ha r. kath. lesz.	Mátraderesckéről és Szarvaskőről való ref. vőlegényeket kioktatta. Az eredmény: az egyik javunkra, a másik nem adott reversálist.	A szórványokban a szülők vezetése alatt készülnek a gyermekek a konfirmációra. Egerben szigorúan vigyáz rá, hogy a róm. kath. iskolába járó ref. gyermekek a mi vallástani óráinkat látogassák. Az igazolatlan mulasztást büntetéssel sújtja.	A szórványban ilyen eset nem fordult elő. Egerben azok, akik kárunkra adtak reversálist.	4 iparossegéd, 1 napszámos, 1 áll. tanító, 2 máv. altiszt, 1 csendőr-örmester.	2 esetben javunkra, 4 esetben kárunkra.	1 kocsis, érdekházasság miatt, 1 nő, akinek rokonsága róm. kath., 2 cseléd környezete hatása alatt; 1 fiakkeres egyházi adó miatt; 1 nő, aki róm. kath. tanítóhoz ment férjhez, 1 szöv. tisztviselő, 1 tanítónő-int. növendék, akit akarata ellen kényszerítettek a ref. vallás-órára; 1 díjnoknő érdekből. Az előzetes eljárás nem használt.	Egy gimnáziumi növendék, akit a lelkész megkonfirmált.	Nem.	Nem.	A szórványban egy ref. fél, aki törvényes neveléstől el akar válni. A lelkész a szükséges felvilágosításokat megadta.
3	Bacskai Verebélyi József	Látogatásait örömmel fogadják. Vallásunkhoz való ragaszkodást és áldozatkészséget tapasztal.								Igen. Két ízben, sikerrel.		
4	Bodrogszentesi Miskolczy Endre	Vallásunkhoz való ragaszkodást tapasztalt. Csaknem minden háznál van biblia és imakönyv.							Egy szinyéri legény, akinél minden rábeszélés hatástalannak bizonyult.			

Háztartási és adózási viszonyok.

1	2	3	4	5								6					7		8		9		10		11		12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25	
				A missziói központ vagy anyaegyház neve	Elkészült és felterjesztett	A múlt évi számadás szerint								A múlt évi számadás szerint					az egyházi adózás az egyházi III. t.-c.		Adózási viszony				vagyon viszony																													
						a bevételek közül								a kiadásokból					9	13	Adózások száma	a múlt évben kivetelt összes egyházi adó	a kivettelt egyh. adóból behajthatatlanság, elengedés, törlesztés címén leiratot	év végével hátrélék	az összes cselekvő vagyon		az összes szenvedő vagyon																											
						mult évi pénztári maradvány	ingatlanok jövedelme		tőkepénzek, jövedelmek		közalapi, egyházközségi, egyházmegyei		egyetemes adóalapi		kegyes adományok		egyházi adó		vegyesek (pers.-pénz)						behivatalnok fizetése		más tisztviselők és alkalmazottak fizetése		dologi kiadások		adósságokra		állami adók és más adófélék		§ a szerint történelmé	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f					
							K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f					K	f	K	f	K	f	K	f	K	f																K	f	K	f	K
1	Eperjes	---	---	igen	igen	245 96	---	2860 98	200	---	1228 62	1239 29	1289 07	100 34	1560	---	526 83	4905 99	---	---	160	---	1	---	81	1149 07	160	---	---	---	80101 72	6000	---																					
2	Eger	---	---	"	"	331 38	720	---	16	---	200	---	1364 72	427 20	1551 36	229 95	1960	---	324	---	1541 88	610	---	416 14	1	---	230	1939	---	600	---	1213	---	114930	---	37822 02																		
3	Bacska	---	---	"	"	731 93	---	---	396	---	---	---	1517 22	345	---	1233 22	70	---	2555 86	200	---	---	---	357 21	1	1	1941	1233 22	---	---	23133 70	22401 77	---																					
4	Bodrogszentés	---	---	"	"	837 92	---	---	135	---	---	---	1517 52	195	---	782 10	303	---	1817 52	---	939	---	---	380	1	---	262	1674 91	84	---	798	---	100147	---	1350																			
5	Abod	---	---	"	"	693 30	---	---	---	30	---	703 05	200	---	182	---	100	---	444	---	50	---	130	---	86 47	1	---	40	182	---	---	80	---	13886	---	8750																		
6	Ózd	---	---	"	"	811 36	---	---	---	1000	---	---	555	---	3257 76	85 50	---	1256	---	168	---	280	---	620	---	12 40	1	---	335	4324 20	200	---	800	---	41500	---	11000																	
7	Homonna	---	---	"	"	98 20	---	---	239 35	234	---	651	---	10 52	273 57	76 28	---	680	---	90	---	342 59	154 85	181 01	---	1	151	575 75	260 18	229 80	---	22577	---	5150	---																			
8	Rozsnyó	---	---	"	"	338 55	562	---	248	---	---	731 47	164 50	557 53	155 99	540	---	182	---	254 11	774 72	510 82	---	1	214	862 03	93	---	263 50	---	75693 05	4320	---	---	---																			
9	Minaj	---	---	nem	nem	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---																
10	Vámoslucska	---	---	igen	igen	29 67	196	---	343 98	1228 18	---	515 91	---	---	---	31 80	---	161	---	24	---	219 20	75	---	280 97	nem	nem	?	?	?	---	---	88376 48	3509 60	---	---																		
11	Jenke	---	---	"	"	856 14	204	---	---	---	---	2676	---	441 90	2176	---	---	2243	---	160	---	1481	---	471 60	409 86	1	---	152	2150	---	---	120	---	?	?	?	?	---																
	Összesen	---	---	---	---	4974 41	1682	---	4199 31	2892 18	10905 51	3578 32	11302 61	1152 86	13217 38	1725 82	9933 77	2836 17	2794 88	---	---	---	---	---	---	3406	13590 18	1397 18	3503 30	559334 95	94303 39	---	---	---	---	---																		
	1913. évi	---	---	---	---	7248 41	1394	---	2539 97	2215 87	10029 26	5734 31	11859 47	1727 04	9194 72	2118 44	9239 49	9660 29	1929 06	---	---	---	---	---	---	1505	9007	---	755 10	1819 92	345732 63	78735 86	---	---	---	---	---																	

A missiói segélyekről, utazásokról és vallásos iratokról.

1 Sorszám	2 A missiói lelkész (tanító) neve	3 A missiói körbe tartozó		5 A missiói segély		7 A megtett út kilométerek ber	8-11 Kiadások				12-16 Hány darab osztott ki				17 A kiosztott művek értéke		18 A kiosztott művek árá- ból visszatérített		19 Jegyzet							
		polgári községek	népesebb puszták, tanyák, telepek, marok és egyéb lakott helyek	állandó	egyszers-		vasút vagy hajódíj	kocsibér	élelmezés	egyéb költségek	összesen	biblia	énekeskönyv	káté, vallásian	más vallásos irat	A kiosztott művek értéke		A kiosztott művek árá- ból visszatérített								
				évi	minden-											K f		K f		K f		K f		K f		
				összege												K f		K f		K f		K f		K f		K f
neve		K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f									
1	Gönczy Gábor	L. az 1. sz. mellékleten.	Nincsenek ilyenek	1000	—	678	—	—	—	—	—	31	—	—	500	24	50	—	—							
2	Tóth István	"	Csehi telep, Szucsai telep.	700	—	354	46	—	—	166	—	33	—	804	203	32	4	2	22	83	20	72	—	—		
3	Verebélyi József	"	Nincsenek ilyenek.	200	—	441	—	—	—	198	—	—	—	198	—	—	3	5	—	75	26	80	21	80		
4	Miskolczi Endre	"	Keresztur-puszta, Körtvé- lyes-tanya.	400	—	380	—	—	—	265	—	—	—	265	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Bakoss János miss. tanító, (aug. 1-ig) aug. 1-től Al mássy Lajos meszesi lelkész	"	Nincsenek ilyenek.	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
6	Osváth Zoltán	"	Bánszállás bányatelep, Királd b.-telep, Tomsály b.-telep, Járdanhaza b.-telep, Nádasdi gyártelep	1000	—	2580	—	80	—	700	—	200	—	980	21	23	42	—	—	52	20	34	—	—		
7	Böszörményi Sándor	"	Nincsenek ilyenek.	1000	—	4000	—	212	—	432	—	204	—	3	861	—	25	19	12	40	30	72	—	—		
8	Réz László	"	"	1000	—	248	—	10	—	12	—	—	—	22	4	1	3	45	9	32	5	—	—			
9	Szabó Endre	"	"	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	31	6	20	6	20	6	20		
10	Szakai István	"	"	600	—	1195	10	?	—	?	?	?	?	?	?	?	—	—	48	—	17	40	—	—		
11	Móré Gábor	"	"	600	—	840	—	—	—	480	—	—	—	50	530	—	4	—	12	12	4	50	—	90		
Összesen				7400	—	10716	56	302	—	2253	—	437	—	6104	3059	32	92	51	145	786	192	36	67	90		
1913. évi				7400	100	6580	—	87	80	651	—	229	—	1670	2480	50	57	46	133	161	120	30	34	—		

Bakoss János aug. 1-én
habvönulván, ide vonat-
kozó jegyzetei nem voltak
feltalálhatók, az aug. való-
sági állapotokról lelkész nem ad
felvilágosítást.

Utínaplót nem csatolt fel-
szólításra sem.